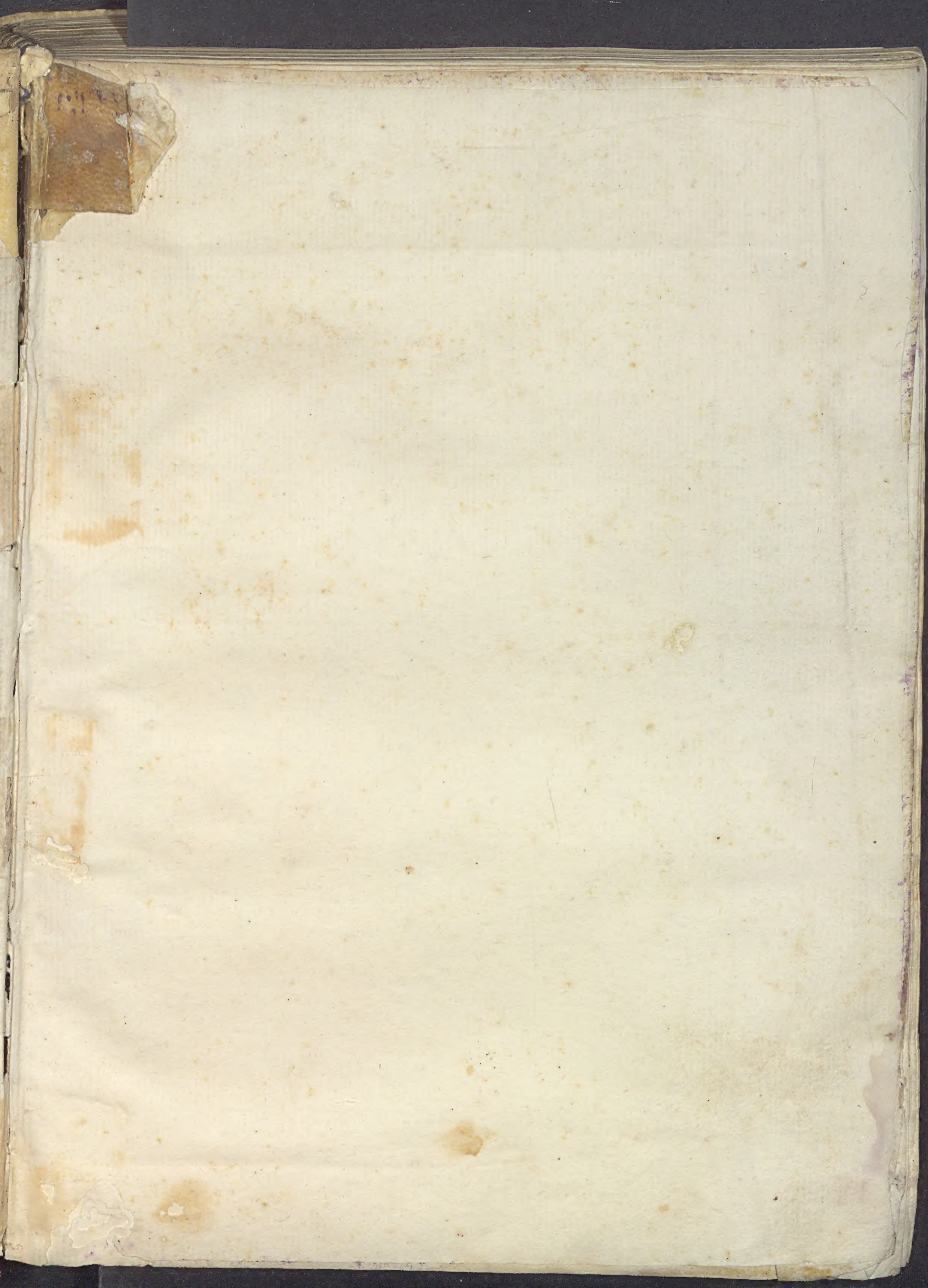

COMENTARIA, AD CELEBRĒ

M.S. en 4.º pergamino, bien tratado, con 388 f.s

Varii comment. juris. recop. à D. Estevan Nuñez de Herrera

Rotulata

Lectura Salmanticense, anno 1608

✠. SALMANTICÆ. ✠

ANNO. 1608

Comentaria, ad celebrē

Tractatum de Sencibus & ad titulum ff de adquirenda posessione. & ad legem Mulieri & Titio ff de conditionibus & demonstrationibus. & ad tractatum de alimentis Scolasticorum. & ad titulum Codice de bonis quae liberis ex Diuersis Preceptoribus collecta Salmanticae 60 anno .1608.

. SALMANTICAE .

Anno. 1608

TRACTATUS, DE SEN

çibus. seu de annuis reditibus ad interpre
tationem extrauagantis. primæ & 2.^e
de emtione & uenditione inter co
munes. & motus proprij. Pij
Quinti super forma creandi
sensus & omnium legum Re
giarum quæ continent sub
tt.^o 15. libro. 5. recopilatio.
A D.^e don Estevan Nuñes
de Herrera in Salma
nticensi Academia
hoc anno 1607

Tractatum de sencibus quem diuersis ex parsis que
questionibus disputant Couarr. lib. 3 variarum cap.
7. cum tribus sequentibus Valerius prima parte de
iure enphit. Scotico q.^e 32 Tiraquellus de utroque
retractu tt.^o 1. glosa 6. et in numeri relatia Felici
ano et Gaspar Rodriguez in libro de hoc redditi[bus]
nos in tres partes principales diuidemus in Prima
agendum erit primo de diffinitione sensus, secun
da an licitus et iure permissus sit, tertia de condi
tionibus ad validitatem ipsius nesesarijs. In 2.^a
vero parte agendum erit. Primo de personis quæ
sensum constituere valent. Secundo de bonis su

per

super quibus imponi possunt et in sola personali obligatione existere valeat. In 3º vero et ultima parte disputandum erit de redemtione census. 2º an pacto vel prescriptione tolli possit libera census redemtio

Quoad primam partem et primum articulum queritur an recte census diffiniatur quod sit ius percipiendi reditus annuos, menstruos, vel similes qui ex partium conventione absque alicuius dominij translatione consignantur in fundo. Et pro parte negativa sic arguitur nam census non est ius proprie quinimo ius ex censu suboritur et sic est effectus census et sic datur ea differentia que est inter causam et causatum sed tamen causa per effectum diffiniri non debet ut notat Bart. in L. 5. nº 5. ff de apellationibus ergo non recte diffinit census quod sit ius percipiendi etc.

2º obstat nam in hoc contractu consignativo de quo nos agimus fictione iuris censetur emtor emere fundum et tradere venditori sub certa pensione ut notat Antonius gomes in L. 68 tauri Matienzo glosa 2 et Azevedo nº 1. in L. 3. tº 15 lib. 5 recopilationis per tex. ibi que tienen las casas y heredades que compra ne debet usura prestando ratione pecunie accepte aliquid ultra sortem cum propter solum usum pecunie nihil dari possit iuxta ea que notant doctores in tº. de usuris sed tamen tradendo fundum venditori

sub certa

pentione remanet dominium directum penes ipsu emtorem ut de enphiteuta probat in L. 2 et per totu ff de iure enphitheutico L. 1. cum sequenti ff si ager vectigalis petitur de locatione ergo verba illa diffinitionis absque alicuius dominij male constituta sunt.

3a obiectio nam predicta diffinitio non comprehendit sensum consistentem in sola personali obligatione quam consistere probat Couaru. Lib. 3 variar. cap. 7 n.o 5 et relatus a Feliciano libro 1 de censibus cap.o 8 n.o 4 qua de re agemus n. 2 § in 2o art.o 9.o male dicimus consignari censum in fundo cum et in persona etiam consigneretur.

His tamen non obstantibus superior diffinitio verissima est que colligitur ex dictis extravagantib; Prosequens autem et materie cognitione primo premitto sciendum hoc nomen census varias habere significationes aliquando enim hoc L. in propria significatione demonstrat estimationem patrimonij uniuscuiusque que fiebat ad solutionem tributorum illa que estimatio census nuncupatur a censendo hoc est estimando d. L. vitia L. forma ff de censibus L. 1 et 2 L. omne territorium censeatur C. eodem titulo Lib. 11. et similiter dicit patrimonium in L. decreationibus C. de episcopis audien.

ibi

ibi sin autem non talis sensus eius inueniatur Unde Ovidius dat sensus onores, sensus amicitias, similiter etiam sensus significat personarum discrepationem ut ex pluribus adnotat Balas. d. q.e 32 n.o 1. Preterea sensus pro tributo accipit in L. 2. C sine sensu vel reliquis et in sal significat tributum publica pensitatio, functio, collatio, et sensus idem sunt ita glosa et Doctores in rubrica C. de sensibus lib. 11. fuit autoritas Mathei cap.o 22 ibi licet sensum dari Cesari id est tributum L. 8. tt.o 22. p.o 1. ibi senso o tributo. Unde sensitor apellat magistratus qui preponebat ad exigenda tributa ut in d. rubrica de sensib; et sensitore et si iniuste stimabant predia per equatores et inspectores nominabant qui predijs inspectis de iniustitia sensus cognoscebant ita Cuiatius intelligit d. rubrica de sensibus et instrumenta in quibus huiusmodi profetiones fiebant sensus volabant L. sensus. 10. ff de probationibus Brisonius verbo sensus: et non solum sensus dicit tributum quod Principi in recognitionem dominij universalis soluit pro ut in iure civili passim accipit sed etiam si alij inferiori soluat in signum subiectionis pro ut abusiue in iure nostro canonico accipit. et alijs de causis ut in cap.o recepimus de priuileg. cap.o 1. de in integrum rest. et per totum tt.o de sensibus. Unde etiam efectum e in largissima et impropria significa.

sensum

sensum demonstrare contractum de annuo reditu pro re vel pecunia soluendo ita ac si ipsi in dicto capitulo constitutus et in iuribus in principio huius tractatus propositis omnia adnotant Couar. d. lib. 3. variarum cap. 7. n.º 1 Balasques d. q.º 32 n.º 1. Lopes in L. 28. titulo 8 p.ª 5. glosa verbo a sento a quibus transcripsit Felicianus in proemio n.º 3. et alijs in progressu huius tractatus referendi

2.º presupono omissa sensuum varia diuisione de qua gaspar Rodriguez d. lib. 1 q. 2 frequenti ab interpretibus sensus diuidi solere in reservatiuum et consignatiuum. Reservatiuus est ille quando quis alicui rem suam tradit pleno iure et quo ad vtrumque dominium reservat sibi annuam pentionem soluendam ab alio in memoriam antiqui dominij de quo agunt L. fin. C de rerum permut.º cap.º constitutus tum ibi glosa verbo ratam de relig. domi. L. 68 tauri iuxta explicationem gomesij et aliorum ibi et licet huiusmodi contractus similis sit contractui enphiteusis differt tamen quia in enphiteusi dominium vtile in enphiteutam transfert L. 1. § qui in perpetuum ff si ager vectigalis cum alijs congestis a Balasco 1. p.º de iure enphiteutico q.º 13 Transfert etenim poss.º naturalis arguto L. 3. § ex contrario ff de adquirenda poss.º et L. 5. titulo 30 p.ª 3. cum aductis ab eodem Balasco q.º 18. Quod secus est in contractu sensus in quo tam vtile

quam

*annua

quam directum dominium, tam ciuilis quam naturalis po
ssessio transfert* omnia tantum pentione remanente aput
concedentem ut colligit ex d. cap.º constitutus vbi Abbas n.º 20.
Eucrardus in locis legalibus loco 13. Gomes in d. l. 68. tauri
et alij relati a Balasco d. q.º 32 n.º 27 Matienco in l. 1. tt.º 15
lib. 1. recopilationis glosa 1. qui omnes et F. Felicianus
in proemio huius libri prosecunt alias differentias
inter sensum reseruatiuum et enphiteusim ut aput
ipsos videre poteris illud solum aduerto penam
comissi de qua in l. 2. C. de iure enphi. et in cap.º potuit
de locato que habeat locum in enphiteusi et non in
sensu reseruatiuo ut vltra citatos obseruant Rebuf.
d. 2. tomo inst. de constitutione redituum glosa 17. et Co
varruuias d. lib. 3. cap.º 7. n.º 1. quibus Lopes in d. l. 18 p.ª
glosa verbo a senso dize habere locum in sensu reser
uatiuo si in contractu aposita fuerit l. 68 tauri l. 1 tt.º
15. lib. 5 recopilat. et huiusmodi leges Regiæ in alijs cen
sibus hoc est in consignatiuis intelligent Gutierres lib.
2. practicarum 168. n.º 10 in principio, tamen numquam
receptæ fuerunt nisi in contractu enphiteusis et cen
sibus perpetuis ut Joanes Gutierres et Matienço in d. l.
1. recopilationis glosa 2. n.º 4 aduertunt. Consignati
uus sensus de quo est disputatio nostra dicit ille cum
quis in suis bonis quæ retinet quo ad vtrumque dom[i]
nium consignat alteri pentionem anuam vel similem

iuxta

iuxta conventionem de quo sensu agunt iura quæ ex-
plicanda suscepi. huiusmodi autem sensus consigna-
tivus secundum diversos respectus multipliciter divi-
dit alius enim ē realis qui in re, alius personalis qui
in persona constituit. Rursus alius pecuniarius qui
in pecunia, alius fructuarius qui in fructibus solvitur.
licet iam odie sensus in fructibus solvi non possit
sed in pecunia ut l. Regia de his mentione in l. 4 tt. 15 lib.
5. recopilationis ubi videndo et Matienso gutieres lib. 2.
practicarum q.e 150. ubi id limitat in sensibus reser-
vativis et perpetuis ut apud ipsum videre licet. Prete
rea alius sensus ē perpetuus qui perpetuo et in quoscū
que herides, alius vitalis qui ad vitam emtoris vel cer
tum tempus perdurat. Tandem alius ē redimibilis qui
iuxta conventionem a venditore vel heredibus redi
mi potest. Alius iredimibilis qui per contrarium re
dimi non potest. hæ omnes divisiones colliguntur ex his
quæ scribit Covar. d. lib. 3. cap.o 1. cum sequentibus Soto
lib. 6. de iustitia q.e 5. part.o 1. in fine lib. 1. cap.o 4.

His ergo sic suppositis constat veram esse diffini
tionem sensus consignativi s. propositam quæ aperte
colligitur ex d. extravagantibus eam quæ amplectitur Cu
manus de contractibus questione 2. Navarro in cap.o 1.
q.e 3. n.o 76 et Soto ubi supra. Dixi in ea ius loco generis
verbum enim ius non solum de reconditus sed etiam

de

de actione seruitute domino et alijs prędicat et similiter ut sciamus in presenti non diffiniri pentiones quę percipiunt sed potius ius creditori competens ratione contractus dixi reditus annuos ut sic comprehendamus tam pecuniarios quam fructuarios adjeci absque alicuius dominij translatione ut ita distinguatur hic sensus consignatiuus a reseruatiuo qui cum ubi ius que dominij translatione reseruat iuxta s. dicta et similiter ab inphiteusi in qua dominium utile transfert ut diximus

Ex qua verissima diffone ita explicata Primo constat errasse Feli. Lib. 1. de sensib. cap.º 4. n.º 8 dum diffinit sensum ut sit contractus a consuetudine introductus ex quo vnus vendit et alter emat ius certi reditus singulis annis soluendi in pecunia si quidem hęc diffinitio non comprehendit constitutionem sensus quę donatione, legato et transactione fieri potest nec similiter sensum soluendum in fructibus nec dici potest consuetudine sed potius lege introductum esse ut prosequit Gaspar Rodrigues lib. 1. q.e 3. n.º 1. qui aliam diffinitionem refert quę similis e. diffinitioni a nobis propositae. solum addit verba illa super obligatione personali quę superflue adiecta sunt et contra iuris principia si quidem in sola personali obligatione sensus existere non potest ut latius dicemus in 2.ª

parte

parte in 2. articulo

2.º ex eadem diffinitione infero resolutionem illius di
fficultatis quae a Doctoribus agitatur an a directo fundi in
sensu sit loco hipotecae, vel servitutis aut alterius iuris
realis et esse loco solius hipotecae defendunt Conna. de con
tractibus q.º 14, 15. Couar. lib. 3. variarum cap.º 7. n.º 5. et
6. Mieres de maioratibus 1. p.e q.e 4 n.º 6. et Thom. in trac
tatu de usuris lib. 2 cap.º 4. et relati a Feliciano lib. 3. de
sensibus cap.º 4 n.º 1. et in 2. tomo lib. 1. cap.º 1. n.º 5. horum
interpretum sententia suadet per extravagantibus
nostris si expendimus dictionem super quae in ipsis ad
est quae hipotecam denotat l. codicilis, 91. §. 2. ff de leg. 2.
ex quo id notant doctores relati a Balasco q.º 32 n.º 13 idem
colligit ex motu proprio Pij Quinti ibi rem sensui su
positam, suponere enim idem est quod hipotecare ut
tradunt Brisonius Berrunius et alij verbo hipoteca. 2.º
facit nam iustificatio contractus sensus pendet ex eo
quod sit contractus emtionis et venditionis sed ex contrac
tu emtionis nascit et quaerit emtori obligatio personalis
ex vendito l. 1. l. si a vncila. 11. C de actionibus emti q.º fun
dus qui adijcit solum ad securitatem debiti et sic loco
solius hipotecae proponit ut notant Couar. d. cap.º 7. n.º 5. et 6.
Amendano responso 24. n.º 3. Tertio hanc sententiam probat
Felicianus 2. tomo lib. 1. cap.º 1. n.º 5. eo arguto nam omne
ius reale in tres formas dividitur aut enim est ius servitutis,

aut domi

aut dominij vel quasi aut hipotecę sed tamen ius ex sensu pro
ductum in fundo ē quod sit reale non ē ius seruitutis pre
dialis personalis vel mixtę si quidem seruitus omnis vel la
re rei debet, vel lare personę in sensu autem non potest habere
locum seruitus prędialis quia deficit prędium dominans
cui debeat nec similiter personalis cuius tres species propo
nunt in l. 1 ff de seruitutibus & Doctoribus vsusfructus in
quam vsus et habitatio ut ipse prosequit lib. 2 cap.º 3. nº
11. similiter non ē ius dominij vel quasi quia ut in diffi
nitione diximus nullum dominium in sensuarium
transfert q.º relinquit quod ē ius solius hipotecę. Quarto
id suadere videt l. 3 tt.º 15 lib. 5 recopilationis ubi Los
sensos e hipotecas que tienen las casas unde notas sensu
hipotecam esse.

Contrariam tamen sententiam imo rem sensui suppo
sitam potius loco iuris realis apositam sentenciā ad exemplum
cuiusdam seruitutis innominatę quę a re personis debet
probant Nauar. in cap.º 1. q.º 3 notabili 12 Sarm. lib. 1 cap.º
1. nº 3. cum sequentibus greg. Lopes in l. 28 tt.º 8 p. 5 glosa verbo
asenso Auendaño responso 12 Jua. Guttier. consilio 18 nº 11.
gama decisione 145 et Alua Vas. d. q.º 32. nº 19. qui omnes
pręcipue fundant in eo nam hipoteca sua natura accesso
ria ē alteri obligationi l. 4. l. grege §. cum pignori ff de pignor.
l. Julianus 66. in princ.º ff de leg. 3. sed tamen in contractu sensus
in re aliqua non accedit alicui obligationi sed solum agitur res
sensui suponat q.º non ē locus hipotecę. Pręterea si aliqua daret
obligatio

obligatio esset personalis ut interpretes contrariae opinionis fatent sed tamen super personali obligat.o solum census constitui non potest ut in 1. p.e in 2.o art. diximus q.o non est ipoteca Bra sius si in constitutione census contraheret ipoteca non posset possessor rei sensui suppositae directo conveniri ad solutionem sensus ante excussum principaliter obligatum iuxta tex. in auth.ca si debitor C. de pignor. auth. s.a si debet odie C. de act. et oblig. ita Ant. Gabri lib. 3 comu. tit. de fideius. conclusione 1. n.o 21 Paz in praxi 3. tomo cap.o 2 §. 4 n.o 35 cum sequent. sed tamen possessor rei sensui suppositae directo convenit ante excussum principalem iuxta regulam L. cum possessor §. in principio et in fine ubi glosa ult. ff de sensibus L. imperatores 1. ff de publiciana ita guido Papae desisione 42 et 576. Covar. d. cap. 7. n.o 6 et Valasc. ubi s. n.o 14. q.o non est ius ipotecae sed potius ius reale quemadmodum in iure nostro reperiuntur pleraque iura realia rebus imposita quae per se subsistunt et ab ipoteca distinguunt L. in noxalibus 30. in fine ff de noxal. actio. L. eorum 19. ff de damno infecto d. L. imperatores sicut diximus de usufr. cui sensus maxime assimilat L. 2 ff de usufr. unde resultat quod sensus est ius reale ab ipoteca distinctum

Et tenendo sanis sententiam non obstat argum.ta pro contraria opinione adducta nam ad primum de dictione super de qua in nostris extravagantibus et verbo suppositam de quo in motu proprio, respondendum est huiusmodi dictiones late patere et propriae generaliter denotare quamcumque obligationem rei quae iuxta materiam subiecti aliquando

denotat

denotat hipotecam aliquando vero ius reale et quamuis dicamus in sensibus fundum hipotecae loco consignari vt vulgo notarij scripturis dicere solent intelligere oportet hipotecam hanc non esse acesoriam iuxta tit. de pignoribus sed iregularem per se subsistentem quae principaliter et directo contrahit absque alia obligatione personali vt post Boerium adnotat Mudeus in rubrica ff de pignoribus nº. 2 iuncta glª. 2. in d. l. imperatores et quae tradit Juan yguti. lib. 2 practic. qº. 161. nº. 4. Nec nihiliter obstat 2. argutu. nam licet ex vendit. sensus nascat personalis obligatio haec solum competit emtori ad compelendum venditorem ut ttd. sensus constituat quae constitutio habet vim traditionis et insuper ut teneat de euictione si res sensui suposita euincat ab alio ut notat Alver. Valas. d. qº. 32. nº. 14 in fine et indicat ubi refert Jua. garcia de expensis cap. 4. nº. 42. Vnde Jua. gutier. d. lib. 2. pract. qº. 177. nº. 8 inquit obligationem personalem resultante ex contractu sensus acesoriam sensui et ideo apositam vt solius emtor consequat suos reditus per capturam personalem. Ad 3. argutu. Feliciani respondendum ē negando iura realia reduci ad speties sibi innumeratas nam pleraque alia reperiunt quae ab illis distinguent et per se principaliter subsistunt ut in iuribus propositis in fine vltimi arguti pro 2. opinione.

Nec tandem aduersat d l. 3. recopil. de qua in vltº arguto ibi Los sensos e hipotecas nam dupliciter respondeo inter sensum et hipotecam adesse dictionem et quae inter diuersa constituit iuxta rub. ff de iuris et fac. ign. ibi notat doctores et sic principem ibi sensus ab hipotecis distinguere. vel 2º. respodeo

verbum

verbum hipotecasae sipri ibidē hipotecis irregularibus per se subs
istentibus ut s. diximus quę aliq obligationi nullatenus acced=
unt alias enim si predia loco hipotecę adijcerent quare non
secunt naturam aliarum hipotecarum qd defensores primę
opinioni asirment. Poterant autem huiusmodi opiniones ad
concordiam reduci ad hibita distinctione quod autores sensui
spetialiter consignat et in ea sit ius reale iuxta secundam opin.
at vero in eo ceteris bonis quę generaliter obligant adsit ius=
hipotecę certa procedat 1ª opinio. Namque doctores omnes fatēt
quod quando res causa limitationis annuis prestationibus de
signat sit ius reale ita ut re perempta prestatio pereat ut
aduertat Couar. d. capº 2 nº 5. in fine et Juanes garcia vbi s.
nº 34 cum sequentibus quod contingit in sensu constituto in ttº.
vel in re spetialiter designata arguto l. nomē 33 § vni ff=
de leg. 3 et l. legatum 12 § 1. ff de annuis leg. si vero causa demōs
trationis bona adijciant ut contingit in generali obligatē
bonorum aliud ē nā solum loco hipotecę adijciunt et sic
semper reditus annuus debit licet bona pereant ut latiq
in 3 articulo huius 1ª partis dicemus.

Ex resolutione autem huius questionis tenendo 2ªm opinionē
sequentia in praxi notanda sunt primo contra 3ᵐ possesorē rei
sensui supositę agi posse directo pro reditib decursis ante excu
sum principalem debitorē qª sensus inducit ius reale in fundo
quod transit in quēcunque possesorē et sequit ipsū fundum in nota
l. 2ᵐ C. sine sensu vel reliquis l. 2 C. de aluuionib l. cū possessor
§ fin. ff de sensibus d. l. imperatores ff de publicanis et in hoc conue
niunt tā autores qui primam quam qui nostra opin. sequūt

ut

vt videre licet aput Couar. d. cap.º 1 nº 6. Balas. d. qº 32 nº 13. gama desisione 145 Asevedo in l. 1. ttº 15 lib. 5. recop. asirmos ita saepius iudicatum fuisse et relatia gaspar Rodrig. lib. 2 qº 9 nº 52. oportebit autem et hoc in praxi summe notandum quando agit contra 3m possesorem debere probare. primum quod possidet ille contra quem agit. 2m quod res censui suposita erat in bonis debitoris tempore quo contractum celebravit ita l. Regia desisione in l. 12 ttº 13 p. 5. vbi Greg. Lopez glo. 1. quem vide Angel. in l. 1. §. cum praedium et l. quaesitum §. vltº ff de pign. sequuntur relati a Feliciano 3. tomo lib. 3. cap.º 4. nº 8. Mascar. de probat. volum.º 2. coclusione 81. a nº 5.

2º notandum est dubium esse an hunc contra 3m possesorem via executiva sicut contra principalem debitorem vel ordinaria agendum sit et resolvendum censeo via ordinaria agendum esse nam ius exequendi personale est et persona obligata eius quae heredes non egreditur l. ea lege C. de cond.º ob causam l. ut pomum ff de servit. cum relatis a Roderico Suares in l. post rem iudicatam post 8m ampliationem Couar. d. cap.º 1 nº 6. Asevedo in l. fin. ttº 10. lib. 4. recop. nº 14. Jua. gutier. in l. nemo potest nº 38. de leg. 1. Felici. lib. 3. cap.º 4. nº 6. et gasp. Rodr. d. qº 9. nº 53. Vnde ad hoc ut via executiva locum habeat et ordinaria cesset solet adijci in scriptura censis clausula de non alienando rem censui suppositam iuxta l. si creditor §. vlt. ff de distrac.º pig. l. vlt.ª ttº 5. p.º 5 supponendo ad inductionem l. fin. C. de litigiosis vel alia de ingrediendo possessionem propria auctoritate ex conventione secundum formam l. creditores. C. de pign. ita ex doctrina Bart. in d. l. creditores notat Suares vbi proxime quem secuntur comuniter interpretes omnes quos refert

Felicianus

Felici. lib. 1. cap.o 10. n.o 3. et lib. 3. cap.o 4. n.o 6. et 2 tomo lib. 3. cap.o 4.
n.o 5. gasp. Rodr. d. q.o 9. n.o 54 et sequentibus; Parlador. lib. 2. reru
quotidianaru cap.o fin. 4. p.e § 5. n.o 16. et sequentibus; et ita in
paxi obseruat, licet Felicianus vbi s. existimet pactu de non
alienando in sensu apositum esse nullum iuxta motum
proprium Pij Quinti ut refert Paz in paxi 1.o tomo 4.a parte
cap.o 1. n.o 49. qui reprehendi merito potest cum ipse sepissime
scripserit motum proprium Pij Quinti in Hispania nō
obseruari ex suplicat.e ad summum Pontificem Regio nomi
ne interposita quod etiam aduertit Guangutier. lib. 2 pract.
q.o 177. in fine, et hoc suposito certum e iuxta regulas iuris co
munis valere pactionem de nō alienādo dummodo iustu
pretium pro ipsa interueniat d. l. si creditor. §. vlt. ff de dist.
pignorum intendunt Bolas. d. q.o 32. n.o 12. Gama desisione
39. Soto d. q.o 5. articulo 2. versiculo sirca 2.m Preterea quia
consuetudine et stillo in omnibus tribunalibus tam secula
ribus quam eclesiasticis receptum e executioni mādari posse
instrumētu sensuale contra 3.m possesorem dummodo habeat
clausulam de non alienando quod ita introduci posse ipse
Felicianus adnotat. 2 tomo. lib. 3. cap.o 4. n.o 5. Tandem quia
etiam extante motu proprio existimat Frai Manuel Rodri.
in explicatione ipsius in 5. dubio valere pactionē de non
alienando quatenus respicit securitatem creditoris non
tamen ut res alienari nō possit et ita contra Felicianum
tenet gaspar Rodriguez d. q.o 3. n.o 31 et seqētibus improbans
pactionem de ingrediendo possessionem. Tu autem ut doctc
rum cōtrouersias euites vtramque clausulam apone in ins
trumētis

trumentis licet ego existimem clausulam de non alienando sufficere

3º praeterea adverto in praxi disputari solere an clausula de non alienando aponi debeat in re specialiter designata vel sufficiat cum hipoteca generali bonorum qua in re duae adsunt contrariae opiniones. Prima est generalem sufficere. 2ª specialem desiderari, utriusque opinionis autores referunt Covar. lib. 2. variarum cap.º 15. nº 3. Parladorius d. § 5. nº 17. greg. lopez in l. 19. glosa verbo dos cosas ad finem tt.º 8. p.ª 5. Ant. gomez ~~dicto~~ ~~et~~ in l. 40. tauri nº 19. Ant. gabriel lib. 3. comunium tt.º de pignoribus ~~et~~ conclusione 1. et plures quos refert gaspar Rodriguez dicta quaestione 9. nº 59. ego existimo secundam opinionem veriorem seu meliorem esse et ita in iudicando et consulendo observandum erit.

4º similiter notandum est 3.m possesorem non solum compelli posse ad reditus solutionem sed etiam ad recognoscendum sensum dummodo alternative ~~[illegible]~~ libelus concipiat nempe quod recognoscat aut demitat res sensui subiectas ut Felicianus advertit lib. 3. cap.º 6. n. 2 iuxta ea quae notat Covar. d. lib. 3. cap.º 7. nº 6. et alii relati a Gaspar Rodriguez d. quaestione 9. nº 56. Sabet autem huiusmodi recognitio plures efectus nam primo probat credetorem esse dominum reditus super fundo constituti etiam contra 3.m habentem causam ab eo qui recognovit ut tenet Ouido Papa decisione 212 Benedictus in cap.º Reinuntius verbo et vxorem nomine adalasiam nº 446. 2º probat confesionem et probationem sensus in praeiudicium recognoscentis non tamen ex re ~~[illegible]~~ cognitione

cognitione obligat plus recognoscens in substantia quam antea erat obligatus itaque si deserit possideri amplius non tenebitur ad reditus solutionem et in hoc conveniunt interpretes omnes. Dubitant tamen an possessor in instrumento recognitionis compelli possit clausulam guarentigiam aponere et partem negativam tenent Antonius gomes in l. 70. tauri nº. 19. tiraquelus de retractu § 29. glosa 25. nº 1. et 2. et relati a Juane gutieres lib. 3. practicarum questione 94. nº 4. Rodericus Suares in l. post rem iudicatam in declaratione legis regni questione 9. Alij tamen afirmativam sententiam tenent quos refert et sequit Juanes gutieres nº 6. Felicianus lib. 3. cap. fin nº fin et gaspar Rodriguez ubi s. nº 56. ex eo quia tenet debitor in instrumento consentire aponi omnia quæ sunt de consuetudine ut inquit Bart. in l. ex ea parte ff de verborum oblig. in l. qd si nollit § quia asidua ff de ædilitio ædicto in l. si prius § 1. ubi idem Bart. ff de aqua pluvie arcenda. Ego tamen in hac difficultate existimo frustra laborare doctores siquidem odie de iure nostro Regio omnia instrumenta publica habent paratam executionem licet deficiat clausula guarentigia ut demonstrare videtur l. 2 tt. 21. lib. 4 recopilationis ibi cartas y contratos publicos neque adjecit verbum aliquot de habentibus clausulam guarentigiam l. 10. tt. 17. lib. 4. recopilationis ibi e otras obligaciones publicas que traben aparexada essecucion et l. fin eiusdem tt. ibi en los essecuciones que se hagen

dee

de contractos publicos quam opinionem defendunt Palaci os Rubios et Castillo nº. 11. in l. 64. tauri ubi Ant. Gomez nº 4 Labe Avendaño in l. 4. et 5. tº. 8. lib. 3 ordinamenti et in dictionario verbo scriptura Villalobos in antinomiis verbo instrumentum et verbo obligacio et verbo Matienzo in l. 10. tº. 17. lib. 5 recopilationis glosa 9. Ace vedo in l. 1. tº. 21. lib. 4. recopilationis nº. 56. Gracianus regula 179. nº. 10. quae sententia ita demum admitte da erit si instrumenta a tabelione qui sit de numero illius civitatis vel oppidi in quo confecta e scriptura conficiant iuxta l. 1. et 2.m tº. 25. lib. 4. recopilationis et ita constat non solum instrumenta ad contractus probationem fieri ut in quit l. contrahit 4 ff de pig noribus l. in exercendis C. de fide instrumentorum sed etiam ad executionem et ita aput suprema tribu nalia servat teste olano in concordia legum regni Litera, S, nº. 35. cum sequentibus. Quam sententiam quo ad propositum nostrum eo arguto confirmo nam scripture privatae a parte recognitae ea ratione para tam executionem habent ex l. 5. tº. 21. lib. 4. recopila tionis quia recognitio eundem efectum operat ac si a publico tabelione confectae fuissent l. 119. tº. 18. pº. 3 ex ratione l. scripturas in fine C. qui potiores in pignore q. iure nostro Regio non e necesaria virtus clausulae guarentigiae quo ad executionem presertim in hoc casu in quo adest recognitio a parte coram tabelione et ma dato iudicis facta ita observandum erit licet plerique

ex nos

ex nostratibus in contraria sententia existant ubi Ro de ricus Suarez in d. l. post rem iudicatam in declaratione legis regni nº. 10. Didacus Perez in l. 4. titº. 8. lib. 3. ordinamentº glosa. 1. Baeza de inope debitore capº. 1. nº. 31. Gutierez de iuramento confirmatorio prima parte capº. 62 nº. 6. et in practicis lib. 1. qº. 110. paz in praxi. 1. tomo 4. pº. capº. 1. nº. 11. et Savallos qº. 890. Pro quibus non facit lex. 5. titº. 21. lib. 4 recopilationis que referens legem Toleti loquentem de executione contractuum sic ait conforme a la ley suso dicha que habla sobre la execucion de los contratos guarentigios quia intelligenda est iuxta d. l. 1. et 2ª. ut illi dicant guarentigii qui confecti sunt a tabelione publico iuxta formam ibi traditam que opinio securius tenenda est si sequamur opinionem Didaci Perez ubi s. versiculo probari tamen dicentis quod cum ex formulis tabelionum ea clausula et soleat et debeat aponi si forsam omissa sit aposita censeatur argumento l. fin iuncta glosa fin. C. de fideiusoribus facit lex quod si nolit. §. quia asidua ff de ę dilitio ę dicto et que notat Felinus in capº. cum, Nc, nº. 5. de constitutionibus licet autem hec verissima sit ut doctorum controversias evites cura ut clausula guarentigia in tuis et aliorum instrumentis aponat

§º similiter in praxi adverto creditorem sensus constituti super tribus predijs si ad tres singulares successores devenierint contra unum quemque posse pro reditibus decursis in solidum agere neque inter ipsos sensus

diuidit quia cum sit ius reale omnibus predijs inherens quilibet possessor tenet in solidum aut rem sensui suppositam dimittere iuxta l. 1. et 2.am C. si vnus ex pluribus heredibus ita obseruant Couar. d. cap.º 1 nº 7. Redoanus de rebus ecclesie non alienandis rubrica. 16. de constitutione sensus nº 69. Palacios d. qº 32. nº 15. adijciens predia in sensu aponi non ut diuidat sed ut securior redat et sic iuxta mentem contrahentium que attendi debet l. fin. C. que res pignori contra vnum cumque agi potest neque obstat tx in capº constitutus de religiosis domibus ibi iuxta ratam quia respondit Couar. diuersam esse speciem illius tx a nostra ibi quae ex mente contrahentium et materia subiecta diuisa obligatio est quod secus est in nostro casu et ita in praxi obseruat secundum Felici lib. 3. capº 4. nº 11. et gaspar Rodriguez d. lib. 2. qº 9. nº 66 cum sequentibus

Tandem vltimo ex resolutione predicte questionis notandum est quod si res sensui supposita legata fuerit alicui ad ipsum spectabit solutio redituum non vero ad heredem nam cum sensus sit ius reale ut diximus res transit cum onere suo in quemcumque possessorem l. quero ff de vsufructu legato l. aeternus ff. de vsufructu l. cum possessor ff de sensibus ita obseruant Bredensis in rubrica ff de pignoribus nº 3. et Gutierres con. lib. 18. nº 17. quod secus esset fundus loco hipotecae adijceret quia tunc non ad legatarium sed ad heredem solutio sensus pertineret iuxta l. si res obligata 60. ff de legatis. 5.

et in

in l. prædia C. de de fideicommissis l. 11. tit.º 9. p.º 6. cum con
gestis ab Antonio Gomez 1. tomo variarum cap.º 12. n.º
39. ita observandum erit licet Felicianus 2.º tomo
lib. 1. cap.º 1. n.º 6. contrarium defendat

3.º principaliter ex prædicta difinitione sen
sus infero ad questionem aliam quam Doctores dis
putant an sensus veniat apellatione mobilium aut
immobilium bonorum quod utile erit ad interpreta
tionem ultimarum voluntatum quando testator
mobilia vel immobilia legavit aut de immobilibus maio
ratum aut meliorationem fecit in qua questione comu
niter in eam sententiam itum e reditus annuos inter bo
na immobilia connumerari clementina exivi versiculo
eumque annuus reditus de verb. sign.º l. iubemus nulli in
principio ibi civiles C. de sacro. ecclesiis auth.º de non alienandis
aut permutandis rebus ecclesiæ in prin.º ibi civiles annonas=
collatione 2. probat Tiraq. de retractu tit.º 1. § 1. glosa 6. Covar.
d. lib. 3. variarum cap.º 1. n.º 2. versi.º 2. Matienzo in l. 7. tit.º 11.
lib. 5. gl.ª 1. a n.º 18. Perez in proemio tit.º 2. lib. 8 ordinament.
pagina 29. Molina lib. 2. de primogeniis cap.º 10. n.º 6.,
Mieres eodem tractatu 1. p.º q.º 40 a n.º 1. Antonius grabiel
lib. 3. comunium tit.º de verborum sign.º conclusione 8.
et licet prædicta iura loquantur in sencibus perpetuis
idem est in redimibilibus q.º cum incertum sit quando
redimendi sint perpetui iudicant l. suffecit ff de condict.º
indebiti observat Baesa de non meliorandis ratione
dotis

dotis filiabus cap. 4. nº. 17.

Contrariam tamen sententiam nempe sensum inter bona mobilia connumerari debere, si ad rationem quatuor decim constituat observant Sifuentes in l. 1ª tauri q. 25. Rodoanus ubi s. rubrica 13. nº. 28. Portius in suis conclusionibus lib. 3. conclusione 11. Alij vero existimant nec bona mobilia aut inmobilia esse sensus sed tertiam speciem constituere ut nomina debitorum l. quam tuberonis §. fin. ff de peculio. Sane sententiam tenent Abbas in cap. nulli collumna 3. de rebus ecclesiae Tiraq. ubi s. nº. 13. et Mieres nº. 13. et plures quos refert et sequitur Juan. Gutierez lib. 2. practicarum q. 146. nº. 2. et lib. 3. q. 83. nº. 7. et 14. ego tamen verborum proprietate atenta existimo neque inter mobilia aut inmobilia vel in 3ª specie sensum constitui posse, quod sic ostendo nam res omnes diuidunt in corporales et incorporales l. 1. §. preterea ff de rerum diuisione principio inst. de rebus corporalibus et incorp: corporales autem vel sunt mobiles aut inmobiles d. l. quam tuberonis §. in peculio l. 1. tº. 17. pª. 2. diximus autem in nostra diffone sensum esse ius percipiendi et ergo nullatenus continet sub illo genere subalterno rerum corporalium quod de mobilium vel inmobilium spetiebus predicat et sic sequitur etiam 3ª. spetiem deductam ex mobilibus vel inmobilibus nullatenus constituere. Fateor tamen atento communi usu loquendi odie qui in rebus nominandis praeualet l. labeo

7. ff de supelectili legata, census loco bonorum inmobi=
lium contineri, id enim demonstrat d. clem.ª exiui=
in versiculo annui reditus, siquidem ratione verbo cen=
seri et sic facto maioratu de rebus inmobilibus census
contenebunt, vt notat Mieres de maioratu 1. p.ª q.ª 3 nº 3 =
an autem in censibus habeat locum retractus sicut in=
bonis inmobilibus ad declarationem l. 1.ª tt.º 11. lib. 5.=
recopil. vltra Azevedo et Matienso ibi disputat Juan
gutieres lib. 2 practicarum q.ª 146. et similiter an redire
debeant ad truncum stante foro consuetudine confirmato
de quo in l. 6. taurique est lex. 1. tt.º 8. lib. 5 recopilat. dispu
tat idem Juan gutieres lib. 3. q.ª 83. Tu autem in his et alijs
questionibus resolue iuxta proprietatem sermonis de qua
s. sensus nequaquam bona inmobilia senceri iuxta comu
nem tamen vsum loquendi census perpetuos continere
inter inmobilia ita vt retrahi et ad truncum redire de
beant. census vero redimibiles considerato redemtionis tem
pore mobilia iudicant ex comuni vsu vt inquit Molina
lib. 2. de primogenijs cap.º 10. nº 6. nullatenus retrahi pote
runt neque ad truncum redibunt ita obseruandum erit.
His ergo sic constitutis non obstant argum.ta s. in
principio adducta contra nostram diffinitionem nam ad
primum respondeo negando causam per effectum diffiniri
non posse, siquidem contrarium verius est quando substan
tia diffiniti in effectu consistit et sic cum substantia cen
sus in iure percipiendi reditus annuos consistat recte

diffinit

diffinit per verbum ius sicuti etiam alio diffinit a Justi-
niano in principio de actionibus usus fructus servitutes
et alie res in propriis titulis doctrina autem Bart. in
d. l. 1. de apellationibus procedit quando efectus non est
inmediatus sed mediatus ut patet in apellatione cuius
efectus est sententie resisio sed mediatus quia non statim
sententiam rescindit et aliquando confirmari solet ita
gaspar Rodriguez lib. 1. questione 3. n.º 5 soluit que pri-
mum argumentum

Neque obstat secundum quia doctrina Anto-
nii gomez et aliorum quos retuli in arguto existimatium
emtorem sensus videri emere predia super quibus consti-
tuit et statim tradere venditori sub annua pentione fic-
tione l. singularia ff si certum petat falsa est et convin-
cit communiter a Doctoribus omnibus quos refert et se-
quit Juan gutierres lib. 2. practicarum q.e 168. n.º 6.
Avendaño responso. 12. et gaspar Rod. ubi s. n.º 6. pri-
mo ex eo quia fictio ab homine indui non potest sed
a lege ut notat Bart. in l. si is qui pro emtore n.º 24
et ibi Jasson n.º 175. ff de usucapionibus Aluiatus 2.ª p.e
de presumtionibus n.º 2. sed tamen nullibi in iure nos-
tro fictio s. dicta a lege inducta reperit q. presumenda
non est. 2.º quia iuxta ea que s. diximus in sensu consig-
natio solum emit ius percipiendi reditus annuos ex
conventione contrahentium ex re specialiter designata
non res ipsa q. ultra intentionem contrahentium actus

ille

ille non debet operare iuxta l. non omnis ff si certum petat presertim cum in sensibus pro exiguo sensu prędia maximi valoris reputent. 3º quia si verum esset in his sensibus emi prędia et tradi venditori sub annua pensione ut interpretes ista considerant dicere debemus omnes sensus esse reservativos et non dari odie sensus consignativus siquidem reservativus est quando res certa pensione annua reservata quo ad utrumque dominium concedit ut diximus s. quod contingere videt in fictione proposita atamen ipsi doctores fatent dari odie sensus consignativos ergo procedere no potest prędicta fictio nec contrarium probat l. tertia tit. 15. lib. 5. recopil. ibi los que compran los sensos nam ut advertit gasp. Rodri. ubi supra verba illa a compillatore constituta male fuerunt quia ex petitione quadam oblata in curijs Toleti anno. 1539. petitione 11. unde prędicta lex desumta fuit aliter scripta sunt non enim ibi duplicat verbum los sensos et solum proponit teneri venditorem prędiorum exprimere tributa et sensus ipsis adherentes ut lites excusent prosequit gaspar Rodriguez ubi s. soluit quę 2m. argutum. Neque obstat tertium et ultimum quia negandum est in sola personali obligatione sensum consistere posse ut latius in secunda parte et secundo articulo dicendum est soluit quę primus articulus

Ar.

ARTICULUS SECUNDUS PRIMÆ partis an contractus sensus licitus et iure permissus

Ex pro parte negatiua sic argumentor pecunia iure gentium inuenta ē vt per eam cæteræ res stiment L. 1. ff de contrah. emtione L. 1. ibi aliud pretium ff de rerū permutatione §. item pretium inst.º de emtione et vend.º tradit Couar. Lib. 3 vari. cap.º 1. n.º 2. sed tamen in sensu pecunia ēstimatio sui ipsius et merx ergo illicitus ē. 2º pecunia sui natura sterilis ē infecunda et et sic pecuniā parere ē contra ius naturale vt ex Aristotele lib. 1. politicorum cap.º 1. probat Soto lib. 2. de iustitia q.º 1. articulo 1. et probare videt. tx in cap.º sicut in prin.º 47 distinctione optime Couar. Lib. 3. variarum cap. 1. n.º 5. et Sarmiento Lib. 1. selectarum cap.º 1. n.º 5 sed tamen in contractu sensus singulis annis pecunia parit pecuniam q.º illicitus ē. 3º quia certum ē in contractu mutui adesse vsuram si aliquid vltra sortem reddat cap.º 1. cap.º plerisq. cap.º vsuræ ē 14. q.º 3. notant Soto et Couar. vbi s. et nos diximus in tt.º de vsuris sed tamen contractus sensus assimilatur contractui mutui in eo quod in mutuo obligat debitor tantundem reddere in genere suo L. 2. ff si certum pe tat. idem quæ ē in debitore sensus qui tantundem reddere tenet et interim pensionem amplius solui ergo

vsura

vsurarius censendus e presertim cum in contractibus magis effectum quam verba consideremus cap.º ad nostram de emtione et venditione cap.º illo vos de pignoribus cap.º in civitate ibi ex tali forma de vsuris. 4.º licet fateamur contractum sensus emtionis et venditionis esse adhuc obstat nam quoties in contractu emtionis adest pactum de retro vendendo q.º modicitas pretij presumit et iudicat vsurarius ex d. cap.º ad nostram et d. cap.º illo vos explicat novissime Don Juan del Castillo secundo tomo controversiarum cap.º 25 sed tamen in contractu sensus hec reperiunt q.º iudicari debet vsurarius quibus et alijs fundamentis hanc sententiam amplectunt relati a Covar. d. lib. 3. cap.º 1. n.º 2. Innocentius in cap.º in civitate ad finem de vsuris Tiraquelus de vtroque retractu tt.º 1. §. 1. gla. 6. et plures quos refert et sequit Piçarro in tractatu de censibus super quadam constitutio prioris de Guadalupe glosa. 1. qui inter pretant nostras extravagantes primam et secundam de emtione et venditione locales esse et ratione antiquissime observantie aliis que de grabus ibi observari ita Albei alijs responso 3. n.º 3. Nata concilio. 498. et Sarmiento d. lib. 1. cap.º 1. n.º 25

¶ His tamen non obstantibus in contrarium extant extravagantes 1. et 2. de emt.º et vend.º et motus proprius Pij Quinti l. 6. tt.º 15. lib. 5. recopil. et pretextum quibus

bis iuribus expresse contractus sensus aprobant et iustos esse iudicant ita ut iam de re amplius dubitandum non sit ut ultra praedicta iura suaderunt haec sententia afirmatiua ex sequentibus. Primo quia omnes interpretes conueniunt licitam esse emtionem seruitutis quae de nouo imponit vel usufructus l. nesesario 8 § ultimo ff de periculo et comodo rei vendite licet talis usufructus in pecunia consistat l. usufructu legato 1. l. si cuius rei 13 §. si tamen l. omnium bonorum 29. ff de usufructu cum alijs congestis a Feliciano lib. 1. cap. 7. nº. 2. versiculo secundo probat l. ancillam 13 versiculo sed et pentiones ff de petitione heditatis sed tamen usufructus nihil aliud est quam ius percipiendi ut depensu in difinitione diximus ergo similiter ipsius venditio quatenus est ius reale licita erit 2º quia licita est emtio rerum inmobilium l. 1. cum alijs ff de contrahenda emtione sed tamen sensus comuni existimatione inter inobilia connumerat ut diximus s. iuxta clementinam exiui versiculo cumque annuis edibus de verborum significatione ergo licite vendi potest. 3º quia si contractus sensus esset fenerati tiusea maxime ratione quia mutuo asimilat ut in 3. arguto s. sed tamen non mutuo sed emtionis potius accedit ergo reprobatus censeri non debet minor probat nam falsum est dicere teneri debitorem sensus redire tantundem in genere suo sicut acsipiens mutuum

cum

cum venditor census numquam compelli possit pretium acceptum restituere quia vera venditio contrahitur ut tenent Gregorius Lopes in l. 68. glosa verbo a censo tt.o 8. p. 5. Covarr. d. cap.o 1. n.o 2 et cap.o 9. n.o 4. Sasarte de decima venditionum cap.o 10. n. 4. Gaspar Rodriguez lib. 1. q.o 4. n.o 6. et colligitur ex nostra extravaganti prima ibi sed et hoc et extravaganti. 2. ibi sed idem et motus proprij ibi ab initio repeti non posse. 4.o facit nam in venditione census reperitur merx et pretium et sic vera venditio contrahitur merx autem est ius percipiendi reditus annuos ut in precedenti articulo diximus q.o licite celebrari potest. neque obstabit quod de ratione venditionis est quod merx que vendit prexistat ipsi venditioni ut inquit Sarmiento lib. 4. selectarum cap.o 1. n.o 14 quod deficit in reditibus annuis qui non existunt tempore venditionis nam hec obiectio diluit ex eo nam fructus in spe vel iactus retis et partus ancillarum vendi possunt primum probat l. si iactum retis ff de actionib. empti secundum l. nec emptio ff de contrah. emptione quibus et alijs rationibus adductis a Molina 2.o tomo de iustitia disputatione 385. et a Feliciano d. lib. 1. cap.o 1 sane sententiam veriorem esse fatent fere omnes theologi in 4.o distinctione 15. et post eos Conradus de contractibus q.a 79 cum sequentibus Silvester in suma verbo usura 2a. q.e 12. Soto lib. 6. de iustitia q.o 5. articulo 1. Innocentius

et alij

et alij in capite in civitate de usuris et relati a Tiraquello, Covarruvia et alijs ubi supra, Gaspar Rodriguez lib. 1. q.a 4. dummodo conditiones et requisita a Pontificibus in nostris iuribus proposita observent de quibus in sequenti articulo

Et retenta sic sententia non obstant arguta in contrarium adducta nam ad p.m et 2.m respondeo quod licet verum sit pecuniam supra ipsius stimationem esse non posse in sensu tamen non dat pecunia pro pecunia q.a in eo non respondit pretium particularibus prestationibus nec illæ emuntur sed ius percipiendi quod in ipsa formatione contractus format et procedit neque obstabit ius illud esse extra rationis quod stimationem non recipit ut consideravit Molina d. disputatione 385. in 3.o arguto nam respondendum est quod pretium in sensu non prestatur pro iure ratione sui entitative sed ratione pecuniæ quot annis accipiendæ ad quam est ius rerum meum valor ex comoditatibus commensurat preserbatim in nostro casu in quo ius percipiendi reale est id est inherens rei super qua sensus consignatur ius q.o 50. licet in pecunia aut fructibus consistat recte pecunia emi potest ita Molina ubi s. verciculo ad tertium Felicia d. lib. 1. cap.o 7. n.o 3. ubi ex doctrina Covar. in d. cap.o 7. n.o 2 = verciculo non oberunt addit nihil impedire pecuniam ex 2.o usu esse sui ipsius stimationem ut docet Arist. lib. 1. politicorum cap.o 6. et 7. Caietanus de cambijs cap.o 3. Silvester verbo

usura

primo questione. 2. et 3. Soto libro 6. de iustitia questio
ne 9. articulo vnico sic quae respondet ad p.m et 2.m argutu
Neque obstat 3.m quia negandum e contractu sensus
senseri mutuum tum ex his quae in 3. arguto pro hac
parte adduximus tum etiam quia in mutuo princi
palis obligatio e ad sortem et accessoria ad vsuras in
nostro vero contractu principalis obligatio e ad reditus an
nuos non ad sortem neque in eo dici potest dari aliquid
vltra sortem cum sors principalis perpetuo alienetur
vt doctissime considerat Couar. vbi s. versiculo 2.o ratio
et sequunt omnes s. citati precipue gaspar Rodriguez d.
Lib. 1. q.a 4. n.o 14 cum sequentibus

Neque obstat 4.m et vltimum quo nitebamur pro
bare contractum sensus vsurariu senceri licet sit emtionis
et venditionis q.a in ipso adest pactum de retrovendedo
et modicitas pretij de primo constat ex prima nostra ex
trauaganti ibi et semper et ex extrauaganti 2.a ibi hoc ad
iecto et ex d. motu proprio ibi pro eodem pretio extingui
de secundo vero aparet quia temporis cursu creditor
reditus percipiens longe vltra sortem percipit et sic
pretium cencet exiguu et contractus vsurarius =
iuxta tx. in cap.o ad nostram de emtione et vendit.e
et cap.o illo vos de pignoribus nam pro responsione supo
nendum e pactum de retro vendendo licite et iure
atento in contractibus adijci posse ex dictis iuribus
et Lege secunda C. de pactis inter emtore l. 4.2 tt.o 5. p.a

q dummodo

q.ª dummodo fraus cesset ita observant relati à Covarr. lib. 3 variarum cap. 8 n.º 4 et Felicianus lib. 1 cap. 6 don Juan del Castillo 2.º tomo controversiarum cap. 25 in principio praeterea supponendum ē disputari inter pre tes an huiusmodi pactum de retrovendendo cum modicitate pretij indicat presumtionem usurę, qua in re dico adsunt comunes contrarię altera dicit predicta sufficere altera non sufficere sed tertiam desiderari nempe quod creditor solitus sit fęnerari utriusque opinionis defensores et fundamenta refert don Juan del Castillo ubi s. n.º 39 qui ultimam opinionem defendit ut aput ipsum videri potest. His suppositis sive prima sive secunda opinio vera sit respondeo nō obstare argutū propositum nam negandum ē in contractu sę sus adesse modicitatem pretij dummodo pretiū Regia taxatum adsit de quo in l. 6 tit. 15 lib. 5 recopillationis nam non potest iniustitia pretij considerari ex eo quod temporis cursu creditor plures reditus accipiat si quidē iure permissa ē emtio prędij fertilis ex cuius fructus emtor longe ultra pretiū accipit ita Molina Covar. et Felicianus ubi s. aput quos videri possunt aliorū argumentorū solutiones et autem de secundo articulo

Articulus 3. de conditionibus ad validitatem sensus nesesaryis

Plura requisita seu conditiones ad validitatē sensus requiruntur

requirunt a Pontificibus in nostris stravagantibus et mo
tu proprio Pij Quinti quas sigillatim proponunt et expli
cant relati a Feliciano lib. 1 cap.° 8 Molina 2°. tomo de ius
titia disputatione 389 Gaspar Rodriguez lib. 2. q.° 1. cum
sequentibus Navarro in cap.° primo 14 q.° 3. notabili. 2 n.°
72 et ante omnia disputari solet an quę nouit Pius Quin
tus in sua desisione proponit observari debent sic quę du
bitat de observantia motus Pij Quinti. Qua de re scripsit
Feli. d. cap.° 8 et Juan. Gutieres lib. 2 practicarum q.° 171 Pala
cios in praxi theologica lib. 4 cap.° 6 et 7 Lasarte de desima
venditionum cap.° 10 n.° 20 Asevedo in l. 1 tit.° 15 lib. 5 recop.
n.° 3 Salcedo in aditionibus ad Bernardum Dias cap.° 88 qui
omnes afirmant dictam constitutionem hodię in Hispania
nullatenus observari et sic in desisionibus causorum adduci
non posse tum ex eo quia a prędicto motu proprio suplica
tum est a Christianissimo Rege nostro Philipo. 2. per eius fisca
lem et responsum est in comitijs de Madrid anno 1585 peti=
tione 2. ut referunt prędicti autores. tum etiam quia desisio
illa Pij Quinti usu recepta non est lex autem non obligat an=
te quam moribus utendum recipiat cap.° in istis §. leges 4.°=
dist.° ubi Dominicus et Prepositus glosa verbo frangere in c. 1.=
de tregua et pace ubi Felic. et comunis 2.° Couar. lib. 2 vari.=
c. 16 n.° 6 Greg. Lopes in l. 16 tit.° 1 p.° 1 verbo el pueblo Navar.
in cap.° placuit de pęnitentia distinct.° 6 in principio Soto
lib. 1 de iustitia q.° 1 art. 4 et Mandosius regula 23 Cance
llarię q.° 1 art. 4 et sic apsterisq. in diceibus observat in praxi

Ego

Ego tamen sub sensura melius sentientis non au
deo afirmare motum Pij Quinti obseruandum non esse
quin imo si casus de facto ocureret iuxta illum et consu
lerem et iudicarem ita enim a pleris que iuris doctissi
mis iudicatum video nam cum contractus sensus usu
rarius a pleris que senceat vel saltim periculosus iudi
cet sic quod in ipso adsit materia pecati ad Romanum
Pontificem pertinet solum de ipso deserneri eius que
desitio in utroque foro obseruanda erit arguto capituli
nouit de iudiciis et cap.º fin de prescriptionibus ita Naua
rro in comentario de usuris n.º 106 confirmat hoc ex eo
nam in sensu timor usure adest de usura autem quo ad
questionem iuris solum cognoscit Pontifex nō iudices
secculares et in hoc conueniunt doctores omnes secundum
Couarruuias libro tertio capite tertio numero primo
et in quarto de sponsalibus secunda parte capite oc
tauo §. 12 numero quarto et in quarto de sponsali
bus Julius Clarus libro vndesimo quinto sententia
rum §. usura numero octauo et §. finali questio
ne 37 numero secundo et relati a Senedo in collec
tanea trigesima ad decretales Spino glosa rubri
ca desima tertia parte numero sexagesimo sexto
Sauallos comunium contra comunes questione
vndesima numero octauo qua de re scripsi in ea
parte quia in omnibus tertio de usuris in ratione de
sidendi et sic quo ad propositum nostrum inquit Je
ares

anes Gutieres motum proprium observandum esse lib. secundo practicorum q.e 111 n.o 15 is verbis quod cum sit hec lex superioris habentis potestatem cum condendi et observat et observari debet omnino. Neque obstat suplicatio de qua s. quia ea non debet executionem sententiae vel constitutionis impedire auth.a ques suplicatio C. de precibus imperatori offerendis glosa verbo suplicavit in cap.o ex literis de in integrum restitutione quam late probat Moranta de ordine iuditiorum 6. p.a actu 2. n.o 12 Rebufus 1. tomo tt.o de suplicationibus q.e 6 n.o 27 Peres ad L 8. tt.o 4 libro 2 ordinamenti Lancel oto de atentatis 2.a parte cap.o 19 per totum presertim tanto tempore quo a motu proprio suplicatum esse dicit. Similiter non obstat aliud argutum de cap.o in istis 4. leges quarta distinctione nam adverto Sti.a leges non esse desisionem Pontificis sed gratiani qui non habet autoritatem legis condende licet autem eius doctrina comuniter secuta sit a Doctoribus supra in hoc argumento adductis adue dici potest legem post solemnem promulgationem subditos omnes ligare ut laeius hoc anno in rubrica de constitutionibus diximus numero sexto nec quo ad substantiam legis privatorum aprobatio desiderat id patet ex diffinitione legis comuniter recepte in capite consuetudo versiculo porro prima distinctione diffinit enim ut sit ordinatio rationis in bonum comune ab eo

qui

qui curam gerit comunitatis promulgata. Hanc=
complectit Divus Tomas prima secunde questione
90 articulo quarto et omnes comuniter. Negue in diff
nitione adest verbum de usu subditorum qui si de
esentia legis esset exprimeret alias diffinitio bona
non esset si ergo subditorum usus non desiderat
quid refert oponere contra desisionem Pij Quinti
non esse usu receptam confirmat hoc etiam ex eo
nam si daremus usum populi nesesarium esse
ad validitatem legis non sufficeret eam allegare
sed nesesarium esset eius usum probare sicut de
legibus fori a practicis notari solet quorum usus
articulandus et probandus est sed tamen hoc=
dici non debet quia allegatio legis sufficit ergo
usus populi nesesarius non est et casu quo fatea
mur nesesarium esse ne contraria consuetudi
ne lex prior abroget ut ipse Oratianus expressit
in d. §. Leges desisio Pij Quinti a plerisque iudici
bus usu recepta e ut ipse Felicianus Suanes Gu
tieres et alij ubi supra aduertunt. Unde si in
gula eius requisita exprimere et explicare in
tendo licet videam hanc nostram sententiam
a pauis iudicibus obseruatam aduertam ta
men quod de iure antiquo similiter deside
rabant et ita explicat haec discordia inter mo
tum Pij Quinti quod inter autores erat

Primū

PRIMUM REQUISITUM

Prosequit A D.r D. esteuan De Herera
Hoc anno 1607

Primo ergo sirca requisita nesesoria ad validitatem sensus ut initium sumamus ex his quae esentialia sunt contractus emtionis et venditionis desiderat mers quae est ius percipiendi et in hoc contractu consistit in bonis designatis ad solutionem redituum haec autem bona inmobilia velut talia iudicent desiderant ita colligitur ex nostris estrauagantibus ex 1.a ibi super bonis et opidis ex 2.a ibi super eorum bonis ex motu Pij Quinti ibi nisi in re inmobili l. 68 tauri ibi sobre su heredad que est lex prima titulo 15 lib. 5 recopilationis = quod requisitum qualiter intelligat et an res super quibus sensus constituit denominande sint fructifere que desiderent et an in sola personali obligatione absque bonis constitui possit dicemus latius in secunda parte huius tractatus in 2.o articulo

Secundum Requisitum

Secundo requirit pretium et quod iustum sit ita extrauagans prima ibi decem et extrauagans 2.a ibi certum competens pretium constitutio Pij Quinti ibi iusto que pretio. Pretium autem iustum uniuscuiusque rei non consistit in puncto indiuisibili sed latitudinem habet per gradus et est triplex supremum, medium et infimum ita ex multorum auctoritatibus probat Couarrubias Lib. 2 variarum cap. 3

im

3 in principio Navarro in cap.º qualitas de penit.
tia distinctione 5. numero 45. et in manuali cap.º 23
n.º 79 Soto lib 6 de iustitia q.e 2 articulo 3. Vari
at autem communi hominum stimatione secundum
consuetudines locorum varietatem temporum
copiam vel inopiam mertium aut ementium L. pre
tia rerum 63 ff ad L. falcidiam L. si venditor 6.
in fine ff de servis exportandis L. quod saepe 35
§. fin ff de contrah. emtione Pinelus in L. 2. 3.ª p.
cap.º fin. n.º 19 C. de rescindenda ideo quod iudicis
arbitrio relinquendum erit ex relatis a Meno
quio de arbitrariis casu 217 Mascardo de probatio
nibus conclusione 1226 n.º 8 unde in censibus per
petuis aliquando iustum pretium iudicatum est
ad rem unius pro triginta quinque ex aut.º de eccle
siasticis tit.is §. sin autem ad finem collatione 9
refert glosa verbo distribe in cap.º ea enim §. hoc
ius porrectum 10. q.e 2. vel ad rem unius pro vigi
nti quinque ex L. 3. §. item si rei publicae ff ad L.
falcidiam cuius arguto id tenuit Socinus ibi
quem refert Alciat. lib. 3 dispunctionum cap.º 3 et
proponit Gaspar Rodriguez de annuis redditibus
lib. 1 q.e 6 n.º 3 cum sequentibus frequentius ta
men ad rem unius pro viginti census admitendos
esse receptum fuit ex alegatis a Tiraquelo de
retractu tit.º 1 §. 1. glosa 6. n.º 19 arguto tx in aut.º
de non alienandis §. si vero ubi glosa verbo iusta
aut.º

autt.^a perpetua C. de sacrosanctis ecclesijs itemeta glosa verbo ista hoc enim se necebat iusti pretiu fuderunt ut notant Mascardus conclusione 651 n.º 3 Rebufus in l. unica C. de sententijs pro eo quod interest glosa verbo subtilitatem n.º 55 Pinellus in d. l. 2. d. 3.^a p.^e cap.^o fin. n.º 29 et alij relati a Gaspar Rodrigues ubi supra n.º 13 et seq. de sensib. perpetuis, de redimibilibus autem illud receptum fuit ut aliquando ad rem unius pro. 15. ex l. si quis argentu §. sin autem versiculo in reditibus C. de donationibus aliquando vero ad rem unius pro. 12. arguto l. Papinianus §. unde si quis ff de inofficioso testamento ita Tiraquelus ubi s. et Covar. lib. 3 variaru cap.^o 10 n.º 2 proponens pretium hoc in Hispania usitatu fuisse et sequit. Baesa de non meliorandis ratione dotis filiabus cap.^o 4 n.º 22 Soto lib. 6 de iustitia q.^e 5 articulo. 2 ad primum argutu et sic sirca diiudicandum pretiu sensus atendi debet consuetudo regionis et que s. diximus

Huiusmodi autem considerationes et arbitria iudicum secant odie in nostra Hispania siquidem pretium sensus redimibilis lege Regia taxatum e. ad rem unius pro 14 in l. 6 tt.º 15 lib. 5 recopilationis que ad hoc pretiu reduci iubet sensus omnes antea minori pretio constitutos = notat Matienso ibi glosa 2 Asebedo n.º 1. cum sequentibus Juanes Gutieres lib. 2 practicarum q.^e

179

171 circa finem et sic d.a L. 6.a ab omnibus servanda erit arguto L. 1 §. cura carnis ff de offitio perfecti urbis et eorum que docet Couar. lib. 3 variarum cap.o 14 n.o 3 Gregorio Lopes glosa 1 in L. 5 tt.o 5 p.a 5 Peres in rubrica tt.o 2 lib. 8 ordinamenti pagina 33 et in L. 2 tt.o 23 lib. 2 ordinamenti cuius que trans gretio obligat ad restitutionem et pecatum mortale arguto regule pecatum in 6. et eorum que docet Medina cap.o de restitutione q.o 36 Mexia in pragmatica taxe panis conclusione 3. In sensibus vero perpetuis dubitant doctores an Lege Regia pretium taxatum sit et licet Felicianus lib. 2 c. 1 n.o 16 ex istimet taxatum non esse contrarium tamen afirmant Juanes Garcia de expensis c. 9 n.o 78 Asevedo in L. 7 tt.o 15 lib. 5 recopilationis que extat in novis aditionibus et Gaspar Rodriguez d. lib. 1 q.o 6 n.o 31 circa finem alegant que ad hoc d. Legem 7 ubi ad rem minus pro 20. asignat iustum pretium sensus perpetui et licet Lex illa cum Gallesis et Asturibus loquatur ratio tamen ipsius generalis est et sic generaliter exaudienda erit

Ex dictis tamen in praxi resultant sequentia dubia. Primum an data iniustitia respectu pretij taxati Lege Regia ad validitatem sensus contractus iudicari debeat usurarius vel potius iniustus, que disputatio in tres diviso est sententias nonn-

oribus

oribus alij dixerunt contractum iudicandum esse usurarium cum deficiat iustum pretium, sunt ijs sententie sunt Navarrus in repetitione capituli 1. 14 q. 3 n.º 54 Covarruvias in suma concilliorum folio 317 Sarmiento lib. 1 selectarum cap.º 1 n.º 40 F. Manuel Rodrigues in explicatione motus Pij Quinti n.º 3 requisito dubitatione 4 et alij relati a Febriano lib. 1. c. 9 n.º 12 et lib. 2 cap.º 1 n.º 23 et 2. tomo lib. 2 cap.º 1 n.º 1. Facit que pro eis nam ubi in contractu emtionis et venditionis adest modicitas pretij et pactum de retro vendendo alia que quelibet suspitio usure que in contractu sensus a viris doctissimis semper presumit ut inquit Gregorius Lopes in L. 28 glosa verbo a senso collumna 4 versiculo 3. limita tit.º 8 p.ª 5 semper contractus iudicat usurarius ut in cap.º illo nos de pignoribus diximus 1. et advertit novissime Castillo 2.º tomo controversiarum c. 25. que omnia in contractu sensus minori pretio constituto quam Lege Regia taxato reperiunt q.º iudicari debet usurarius E contra vero alij negant contractum esse usurarium fatent tamen esse nullum quia factum e contra formam traditam in nostris extravagantibus et in d. L. 6 recopillationis in que successit regula capituli cum dilecta 22 de rescriptis cap.º prudentiam 21 de offitio de legati L. non dubium C. de legibus regula que contra 64 in 6. in quibus acta contra

Legem

legem sunt nulla ita colligit ex verbis d. L. 6.ª recopil. ibi <u>y los censos que en otra manera a menor precio se hizieren sean en si ningunos</u> tradit Albornos lib. 3 tit.º 2 pagina 111. Alij vero dixerunt contractu esse validum et supplendum ab emtore pretium ex quo ad. 14. argumento L. 2.ª C de rescindenda et capitulo cum dilecti de emtione et venditione. 2.º facit pro hac sententia L. pecunia fenebris ff de usuris lex cum alegat L. eos §. fin. C eodem ibi <u>nullam de superfluo habeat actionem</u> ubi stipulatio usurarum quae ultra legitimum modum non subsistit valet tamen in permissa legis quantitate et tamen admitit argutum de usuris ad sensus ut late probat gaspar Rodrigues lib. 1 de annuis reditibus q. 17 3.º hec sententia exprese probatur ex d. L. 6 recopilationis ibi no se pueda por virtud de ellos pedir ni cobrar en juisio ni fuera del mas de a la dicha razon y respeto. Quibus et alijs fundamentis hanc sententiam late probat Palacios in praxi Theologica lib. 4. cap.º 6 et 7 et relati a Feliciano ubi ipse gaspar Rodregues lib. 1. q.º 7 et lib. 2. q.º 1 n.º 11 cum sequentibus ipse inter predictas opiniones concordiam constituens d. q.ª 7. Verum hec posterior opinio in praxi obtinuit propter d. Legem 6. Licet prima in rigore disputationis defendi possit et confirmat exprese ex d. constitutione Pij Quinti ibi

cont

contractus sub alia forma post hac celebrandos feneratitios iudicamus

Secundum dubium est an sensus semel legitimo pretio constitutus iuxta d. legem 6 postea minori pretio quam ad rem unius pro 14. emi possit in qua questione tres similiter reperiunt doctorum sententie. Prior afirmativa est quam defendunt Sarmiento lib. 1 selectarum cap. 1 nº 40 Ollanus in concordia antinomiarum litera, A, nº 113 cum sequentib; Salasar de usu et consuetudine cap. 11 nº 93 qui pro hac sententia plura fundamenta adducunt refert Gutieres lib. 2 practicarum q. 173 Felitiano lib. 2 cap. 1 nº 43 Gaspar Rodrigues lib. 1 q. 8. Potiora autem ea sunt. Primum venditionem sensus iam constituti nihil aliud esse quam venditionem iurium et nominum debitorum de qua in l. nominibus C. de actio. et oblig. l. nomen C. que res pignori l. ab Anastasio l. per diversas C. mandati cap. 2 de alienatione iudicij sed tamen in venditione predictorum iurium atendi debent sircunstantie t. proposite sicut in venditione aliarum rerum de quibus in l. pretia rerum ff. ad l. falcidiam quo minori pretio venditio sensus facta valebit. Secundo facit quod d. l. 6 recopill. solum loquitur in sensibus constituendis non in constitutis ut patet ex illis verbis de aqui adelante no se puedan vender et sic in constitutis succedit regula l. in re mandata C. mandati et quod tantum valeant dicti sensus quanto seclusa fraude vendi possunt

ora

arguto L. si servum 33 ff ad L. Aquil. L. quæ rebat 83 ibi quant. nomen distrahi possit ff ad L. falcidia 3º. quia in sensu constituto, cesant præsumtionis fraudis et usuræ quæ mouere potuerunt Principem ad condendam dictam L. 6. et sic cesare debet eius dispositio arguto capituli cum sesante de apellationibus cum aliis.

Contrariam tamen sententiam et sic negatiuam tenent Palacios in praxi theologica Lib. 4 cap. 1 Albornos Lib. 3 de arte contractuum tt.º 4 Mercado de contractibus cap.º de censibus follio 16 Corduua in quæstionario Hyspano q.º 79 Asevedo in d. L. 6 glosa 1. et alii relati a Gutierres Feliciano et gaspar Rodrigues ubi s. Pro quibus primo facit nam emens in proposita spetie scienter emit iniusto pretio a constituto in egestate quæ excludit voluntarium simpliciter ut docet Aristotiles 3. eticorum Scotus in quarto distinctione 15 q.º 2 art.º 3 et Baldus in L. penult.ª ad finem C. quomodo et quando iudex, et sic sesant iura positiua quæ tollerant deceptionem intra dimidiam quia non habent locum in scienter decipiente sesat quæ limitatio Legis 2. C. de resiindenda venditione iuxta ea quæ scribunt relati a Pinello ibi prima parte cap.º 2 n.º 10. 2º quia eadem ratio viget in censibus iam constitutis quæ in nouiter creatis. § desiderari instittutum q.º in omnibus idem ius seruandum erit arguto L. illud ff ad L. Aquiliam. 3º quia ob dilatam solutionem

nem temporis accipere aliquid ultra iustum pre
tium rei est usura cap.^o in ciuitate cap.^o consuluit
cap.^o nauiganti de usuris sed tamen quando sensus
constitutus minori pretio vendit illud plus lucra
tur emtor tempore redemtionis q.^o usurarius est
contractus. 4.º facit d. lex 6 recopillationis ubi sen
sus antea legibus constituti minori pretio quam
ad rem unius pro 14 reducunt ad eam summam
q.^o constituti minori pretio vendi non possunt
et pondero verba illa d.^e L. 6 ibi no se pueda
vender imponer ni constituir verbum enim ven
der ad constitutos sequentia vero ad nouiter cre
andos referri possunt et ita lex illa pretiu desig
nat imponendis et impositis. 5.º 5.^a sententia
expresse probat in d. constitutione Pij Quinti
in finalibus verbis ibi declarantes pretiu semel
sensui constitutum numquam posse ob temporu
aut contrahentium qualitatem seu aliud accidens
nec quo ad ultimo contrahentes minui vel augeri

Inter has opiniones pro concordia Juan
Gutierres d. q.^a 173 quem alij secunt mediam et tertiam
constituit distinguendo duos casus. Primus e quando
sensus ad rem unius pro quatuordecim constitutus
rerum vel personarum mutatione deterior factus
e vel respectu exigendi vel constitutionis tunc enim

ratione

ratione periculi et expensarum in exactione minus valet et vendi potest urguito L. 2 ff qui satisdare cogant L. et si sine § in principio verciculo et dis tincte L. verum 12 § si locupleti ff de minoribus cum adductis a Fraguelo de retractu tt.º 1. § 1 glosa 8 n.º 34 Navarro in manuali cap.º 17 n.º 250 Pinello in L. 2. C. de resindenda 3. p.º cap.º 4 n.º 22 et in terminis docet Palacios in praxi theologica lib. 4. cap.º 1. instructorium negotiantium lib. 1 cap.º 58 verciculo quorum primum Asevedo in d. L. 6 n.º 2 quae sententia in foro interiori secure procedit licet in exteriori de ea dubitet Navarrus in manuali latino cap.º 23 n.º 91. propter generalitatem constitutionis Pij Quinti. Secundus casus e quando census fuit constitutus ad rationem venius pro 20. vel alterius minoris vel maioris partis tunc enim licite postea emi potest viliori pretio non tamen minori quam ad rationem 14. ut servet d. lex 6. quae tam in constituendis quam in constitutis procedere videtur ita Juanes Gutieres ubi s. qui ad constitutionem Pij Quinti respondit et sequunt Feliciano d. cap.º 1 n.º 43 et Gaspar Rodrigues d. lib. 1. q. 8. n.º 16 cum sequentibus sed tamen adversus hunc secundum casum graviter obstat 3.m argumentum s. pro 2. opinione adductum ubi diximus ob dilata

temporis

temporis solutionem nihil ultra pretium rei accipi posse, sed tamen in hoc 2. casu illud plus accipit emtor census quod reperit de 14 usque ad 20 quando census redimit: ergo neque hoc 2.o casu potest vendi census minori pretio quam constituto. Verum defendendo sententiam Joannis Gutieres existimo ad hoc argutum ita responderi posse, nempe non esse considerandum tempus redemtionis in censu quia hoc voluntarium est non tamen nesesarium ut supra diximus ut colligit ex nostris extravagantibus et constitutionibus Pij Quinti, siquis venditor numquam compelli potest censum redimere ut tradit Covar. Lib. 3 variarum cap.o 7 n.o 2 versiculo 2.a ratio et Gaspar Rodrigues Lib. 1 q.e 4 n.o 14 cum sequentibus cum q.o sors principalis perpetuo alienet emtor que census non ipsam sed reditus annuos emeret, sene at merito atendere sufficit iustum pretium de quo in d. L. 6. nec est in consideratione id quod incertum est. Illud tamen ultimo pro hac questione aduerto quod si his qui vendidit censum minori pretio quam taxato Lege Regia petat resindi venditionem respectu residui recte agit ita ut sibi iustum pretium supleat nec compelli poterit pretium restituere et censum accipere ut latius probat Gaspar Rodrigues d. Lib. 1. q.e 9 per totam quem vide

Tertiu

3.^m dubium e an pretium census de quo in d. L. 6 procedat in censibus consignativis de quibus agimus, et sed etiam in reservativis et non habere locum late defendit Juan y Gutierrez lib. 2 practicorum q.^e 172 quem vide

Tertium Requisitum

Tertio requirit quod pretium census soluat in pecunia numerata tempore contractus ita ut neque anticipata solutio neque dilata sufficiat ut significat d. extravagans 1. ibi in pecunia numerata extravagans 2. ibi numerata pecunia constitutio Pij Quinti in versiculo rursum observant Corrasa in suma conciliorum pagina 317. versiculo 3. conditio Navarro in d. cap.^o 1. n.º 85 Rebuffus ad leges gallie 3. tomo tit.^o de constitutione redituum art.^o 1. glosa 5 Medina in lib. instruccion de Confesores §. 26 Felitiano lib. 1. cap.^o 8. n.º 11 et lib. 2 cap.^o 15 n.º 17 et 2. tomo lib. 1. cap.^o 8. n.º 6 Gaspar Rodriguez lib. 1. q.^e 13 et pro hac sententia vltra prędicta iura Primo facit q.^a de substantia emtionis et venditionis desiderat pretium l. hec venditio 7 §. 1 L. pacta 72 ff de contrahenda emtione §. pretium inst.^a de emtione et venditione q.^o et in venditione census. 2° quia vbi in qua

pecunia

pecunia nesesaria e prout in hoc contractu et pe
cuniæ numeratio nesesaria videtur l. solutam 49
ff de solutionibus cap. ad nostram el primero de iure
iurando facit l. offitio 27 ff familiæ erciscundæ
ibi et pecuniam ex pretio redactam ei numerari
cui legata e cum alijs adductis ab Asevedo in l. 8
tt.o 15 lib. 5 recopillationis n.o 2 etiam in penalibus +n.o
l. 1. ff de calumniatoribus l. si venter in fine ff de
privilegijs creditorum et cum hoc procedat genera
liter in contractu emtionis et alijs a fortiori proce
dere debet in censibus propter imminens usuræ peri
culum. Ex hoc autem requisito duo dubia in praxi
resultant. Primum e an census constitui possit
absque pecunia habita fide de pretio renuntiando
exceptioni non numeratæ pecuniæ. Secundum est
an ex pecunia antea debita constitui possit census,
quo ad primum resolvendum se nec non ulla tenuis
sensum absque pecunia constitui posse habita fide
ipsius et renuntiando exceptioni non numeratæ si
quidem ut supra diximus) actualis pecuniæ numera
tio in hoc contractu desiderat quo casu non sufficit
confesio de recepto secundum Ancarranum consilio
338 n.o 2. et in cap. 2 de rebus ecclesiæ in 6. versiculo
lo. tertio facit Præterea facit pro hac sententia quia
sumus in materia odiosa et usurarum suspecta,
et sic

et sic non esse standum confessioni debitoris iuxta ea quae habent in l. per diversas C. mandati et fa-
cit ad propositum l. qui testamentum ff de proba-
tionibus ubi in prohibitis confessio partis nihil pro-
dest nisi veritas probet. Quibus et aliis fundamentis
hanc sententiam defendunt relati a Felitiano
ubi s. et in praxi observatam esse testat. Gaspar
Rodriguez lib. 1. q.e 13 n.o 4 adduco quae pro ea ali-
ud fundamentum nam in sensibus vitaliciis in
l. 8 tit.o 15 lib. 5 recopilationis constitutum est nullatenus
celebrari posse nisi praesente et numerata pecunia
ibi dinero de contado et ibi eviente al principio in
ipsis autem minor suspitio adest fraudis et usurae
ut late probat Couar. lib. 3. variarum cap.o 1 n.o 3 =
quam in nostris sensibus consignativis q.o a fortiori
in illis potius quam in vitaliciis desiderabit pecuniae
numeratio quin imo Felitianus d. 2 tomo lib. 1. cap.o 8
n.o 6 legem illam ad omnes sensus extendit ita obser-
vandum erit licet opositum defendant Soto lib. 6.
de iustitia q.e 5 art.o 1. collumna penultima Sala-
zar de usu et consuetudine cap.o 8 n.o 45 versiculo
sed non parum Asevedo in l. 10 tit.o 15. lib. 5 recopila-
tionis n.o 4 quorum fundamenta non obstant. Non
primum de nostris Stravagantibus in quibus cons-
tituunt praefati Doctores id quod de numeranda pe-

cunia

curia desiderat proponi solum sit narratione non vero in dispositione nam respondeo et dispútationem generalem nostrarum extrauagantium referri ad narrationem in qua adest causa finalis ipsarum proemia enim continent causam finalem dispositionis et notat Bald. in l. ut liberis C. de collationibus et in l. fin. ff. de heredibus inst. Unde in omnibus constitutionibus proemia attendi debent l. penult. §. ult. ibi nam initium constitutionis generale est ubi glosa ff. de iuris et facti ignorantia cap. ex multa §. 1. ibi si ad superiora de voto ubi Abbas Tiraquellus in tractatu cessante causa limitatione 1. n.º 64 Molina lib. 1. de primogenijs cap.º 5 n.º 5 et Juanes Garcia in proemio de nobilitate n.º 69 sic q.º dispositio generalis nostrarum extrauagantium referenda est ad proemia et ad ea quae continent in narratione ita ut in dispositione etiam contineant. 2.º non obstat contractum sensus emtionis et venditionis esse, in venditione autem sufficit fides habita de pretio nam respondeo quod licet ad plures iuris effectus paria sint pretium solui et haberi fidem de pretio §. venditae inst.ª de rerum diuisione sicut etiam a pari procedunt solutio et confessio solutionis receptae iuxta regulam l. ult.º ff. de institoria actione l. si

accepto

recepto latum §. 1 ff de acceptilationibus cum alijs congestis a Fragueslo de retractu tto. 15. 1. glosa 68 n.º 63 nihilominus tamen in nostro casu non procedunt a pari propter suspitionem fraudis et usure et sic pecunia presens desiderat sicut in alijs casibus in quibus suspitio fraudis vertit l. per diversas ibi solutarum ubi glosa Baldus et alij l. ab Anastasio ibi vero contractu re ipsa persolvit C mandati notat Suarez alegatione 19 n.º 3 et Fraguelus ubi s. n.º 86. Tertio non obstat d. lex. 10. tto. 15 lib. 5 recopill. in prin.º ibi declaramos que el proprio motu sobre que los sensos se impongant y siten con dineros di presente no esta recibido en estos reynos nam Felicianus d. 2. tomo lib. 1. cap.º 8 n.º 6 existimat non esse credibile legem sane derogare legē 8 eiusdem tt.º ubi contrarium statuit, ego tamen ex sententia Michaelis Salon in disputatione de senсibus articulo 3. controversia 6. collumna = 1291. respondendum senseo casu quo fateamur d. legem 10. aliquid continere cum contrarium ex dictis in principio suius articuli colligi possit supplicatio enim non suspendit executionem constitutionis Pij Quinti ut ibi diximus et sic dum lex illa in fine inquit que con su Santidad se ara la instantia que pareciere nesesaria confirmat

mat ad nostram sententiam siquidem sola publi-
catio proponit que post tam longum tempus nihil
prodest et non reuocatio que nesesaria erat iuxta
iuris principia presertim cum Principi seculari
non liceat abrogare Pontificum decreta vt notat
in cap.° 2 de redditijs. Omissa ergo hac doctrina licet
vt dixi fateamur cum comuni constitutionem
Pij Quinti non obseruari in Hispania responde
ndum erit d. legem 10. in verbis relatis solum ex
cludere motum Pij Quinti quatenus requirit nu
merationem pecunie faciendam esse in presentia
testium et notarij quod de nouo illa constitutio
adit stravagantibus Martini Quinti et Calixti
3. non vero omnino numerationem pecunie
tollit hec enim non solum ex illa constitutione
sed ex nostris stravagantibus et ex natura rei de
siderat imo ex d. lex recopilationis prout s. ponde
raui et sic remanet pecunie numerationem de
siderari ad validitatem sensus. Vnde improban
dam sen eco praxim quotidianam exponendi
alienas pecunias in presentia tabelionis et testium
restituendas tamen postea facta scriptura vero domi
no non enim verbis sed rebus lex imponit L. 2. Eco
munia de legatis cap.° comissa de electione 6. nec qui
soluit vt statim repetat soluisse sencet L. qui soluit

55 ff de solutionibus quam paxim improbat Navarr
us in comentario de vsuris nº. 86 actenus que de primo
dubio

Quo ad secundum dubium an ex pecu
nia antea debita sensus constitui possit animad
verto doctores duo tempora distinguere. Primu
tempus ē nostrarum stravagantium. Secun
dum vero constitutionis Pij Quinti: in primo afir
mant posse ex pecunia antea debita sensum cōs
titui nam solum illa iura requirunt pecuniā
adesse et cum contractus emtionis et venditionis sit
intelligendum ē respectu conventionis non nu
merationis iuxta l. secundam ff de contrahen
da emtione ibi non pretij numeratio sed convē
tio perficit sine scriptis aditam emtionem facit
lex ex emto actione ff de actionibus emti ibi si
modo pretium ē numeratum et eo nomine sa
tisfactum vnde suficit quod antea sine frau
de pecunia debita sit adhoc ut ex ea sensus cōs
titui possit. In secundo vero tempore hoc ē ex
Constitutione Pij Quinti negant sensum cons
titui posse ut demonstant illa verba non
autem prius recepto integro iusto que pretio
hec ex omnium traditionibus scribit Molina
2. tomo de iustitia disputatione 390 Felicianus
autem

autem d. 2 tomo cap.º 8 n.º 6 alios referens existimat nec tempore nostrarum extrauagantium propter verba illa extrauagantis primæ bene integraliter in pecunia numerata nec tempore constitutionis Pij Quinti censum creari posse ex pecunia antea debita contrarium tenet Gaspar Rodrigues d. Lib. 1 q.º 13 n.º 3 Juanes Gutierres Lib. 2 practicarum q.º 176 et Frai Manuel Rodrigues in explicatione motus Pij Quinti versiculo quarta condicion qui afirmant etiam stante constitutione Pij Quinti censum formari posse ex pecunia antea debita dum modo fraus absit horum doctorum præcipuum fundamentum est, nam quando vere pecunia debita est secat ratio finalis constitutionis Pij Quinti et sic secare debet eius prohibitio iuxta notata a Baldo et Alex. et alijs relatis a Tiraquelo in tractatu secante causa n.º 130 faciunt tx in cap.º cum secante de apellationibus presertim cum dicta constitutio Pij Quinti fundet in presumtione fraudis et vsuræ et lex fundata in presumtione non obliget in conscientia data veritate in contrarium cap.º tua nos de sponsalibus et sic cum probet numeratam antea fuisse pecuniam recte ex ea census formabit cum propter uti

utilitatem debitoris receptum sit pecuniam debitam ex vna causa posse in mutuum transformari l. singularia. ubi doctores ff. si certum petat que sententia in praxi observatur secundum Juan gutierres ubi s. n.º 2 et Gaspar Rodriguez n.º 3 dummodo pecunia non sit debita ex mercibus aut alijs rebus emptis quarum pretium non consistit in puncto indivisibili ita Fr. Manuel Rodriguez dicto versiculo quarta condicion in ss. digo lo quinto

Ceterum licet hec sententia in praxi admissa sit ego cum Felitiano ubi s. in rigore iuris verius existimo nec tempore nostrarum extrauagantium nec constitutionis Pij Quinti censum constitui posse ex pecunia ante debita id patet si attendimus in omnibus his constitutionibus desiderari numerationem pecunie in celebratione contractus sensus ita demonstrat extrauagans 1. Martini Quinti ibi tunc integraliter in pecunia numerata solui consueuerant dictio enim tunc requirit presentiam pecunie nec interuenisse sufficit similiter in constitutione Pij Quinti expressum est in illis verbis non autem prius recepto integro iusto que pretio que verba nullam admittunt cauillationem licet nonnulli

ex

ex nomioribus addito puncto legent quos improbat Felicianus d. nº 6 cum ergo in d. constitutionibus forma creandi census constituta sit hec autem in censibus ex pecunia antea debita constitutis violet succedit regula iuris que habet forma non servata actum nõ valere de qua in cap.º cum dilecta 22. de rescriptis cap.º prudentiam 21. de offitio delegati L. non dubium C. de legibus cum similibus. Preterea pro hac parte facit lex 8. tº 15. Lib. 5 recopilationis quatenus in censibus vitalicijs requirit numerationem in actu celebrationis unde Azevedo ibi nº 2 cum alijs inquit non sufficere antea pecuniam intervenisse et vere debitam esse quia lex requirit numerationem q.º a fortiori idem erit in nostris censibus consignativis in quibus maior suspitio adest fraudis et usure nostre que extravagantes et constitutio Pij quinti requirunt numerationem pecunie in ipso actu ut diximus. Retenta hac sententia in rigore disputationis ad argumenta contraria sic respondendum erit ad primum non esse verum secante ratione legis ipsam legem cesare nam quando cesat in casu particulari non amitit obligationem suã sed dispensatione eius ê arguto L. prospexit ff. qui

et

et a quibus ibi durum est sed ita lex scripta est

L. 1. ff de minoribus ibi quamuis rem suam bene

gerentibus L. 2. in prin. et ibi versiculo Licet non

unquam ff de apellationibus § nec tamen de au

toritate tutorum ita ex Inosentio in cap. quia

plerique de inmunitate eclesiarum probat Sar

miento lib. 3. selectarum cap. 12 n.º 8 et de rediti

*2. bus 4. p.ª cap.º 8 n.º 8 et sentire videt Soto lib. 1.

de iustitia q.ª 6 articulo 8 collumna penulti

ma, argutum ergo procedit quando ratio legis ce

sat in comuni tunc enim cesat ipsius dispositio

ut tradit Firagalus d. n.º 130 et sic cum in nostro

casu non cesset ratio nostrarum extrauagantium

et constitutionis Pij Quinti in comuni sed in par

ticulari semper seruabit ipsarum dipositio. Pre

terea non obstat dictam constitutionem Pij

Quinti fundari in presumtione fraudis et usure

lex autem fundata in presumtione non obligat

in contientia data veritate in contrarium ex

cap.º tua nos de sponsalibus obseruant Felinus

in cap.º sicut dignum in fine de homisidio Gomes

in regula de non iudicando q.ª 14 Aliciato in

cap.º nouit n.º 42 de iuditijs nam hec doctorum

traditio ita generaliter accepta vera non est nec

probat in d. cap.º tua nos si quidem iura que

Licet

dicunt matrimonium contrahi per verba de presenti non constituunt illud ex verbis sed sessum presumunt neque enim ecclesia posset ex verbis matrimonium constituere quia tolleret esentialia ipsius que consistunt in mutuo consensu vitos Vitoria de matrimonio prima parte nº 7. Preterea existimo contra comunem legem fundatam in presumtione obligare in cosientia quia lex iusta omnes subditos obligat etiam cum damno alterius particularis d. L. prospexit et id patet si atendimus legem prohibente minoribus existentibus sub tutela et cura alienationem rerum suarum fundari in presumtione fraudum que contingere possent et tamen lex hec etiam data veritate in contrarium scilicet alienationem sine fraude fuisse factam adue obligat in contientia ita ut in ea emtori teneatur rem restituere ita Inocentius nº 6 Cardinalis 9 Sincarranus 10 et comunis in cap. quia pleriq3. de inmunitate ecclesiarum Couar. in regula peccatum 2ª p. §. 3 nº 8 Soto lib. 4 de iustitia q. 5 articulo 3. ergo lex fundata in presuntione obligat in contientia ita tenendum e nisi intelligamus comunem doctorum traditionem quando lex fundat in presuntione diffinitiua

non

nora in suppositiua de qua nostra opinio ē intelligenda nam in diffinitiua cum Lex fundetur super facto vero et certo seneet bene conditionaliter disponere et ideo si probat veritas in contrarium sicut Lex non obtinet in foro exteriori l. si chirografum 24 ff de probationibus ita neque in interiori ut in exemplo capituli primi de peculio Clericorum cum ergo ex dictis resultet nostras extrauagantes et constitutionem Pij Quinti fundari in presuntione suppositiua fraudum que interuenire possunt in contractu sensus sicut in contractu minorum dicendum ē semper obligare etiam data veritate in contrarium. Tandem non obstat aliud fundamentum quod considerat Frei Manuel Rodrigues ubi s. nempe utilius esse debitoribus pro pecunia debita sensus constituere super bonis suis quam minori pretio ea vendere nostre autem extrauagantes in fauorem debitorum introducte seneent et tamen si que diximus non licerent in eorum damnum retorquerent. Nam respondeo non pro bono particulari sed pro comuni rei publice constitutas esse nostras extrauagantes si quidem Lex debet respicere bonum comune cap. erit autem Lex. 4 distinctione et sic argumentum nil

Sil

hil conduxit presertim cum possit ipse ab alijs pecuniam sub annuis redditibus accipere ad solvenda debita attentis quæ de hoc requisito

QUARTUM. REQUISITUM

Quarto requirit quod pretium sensus perpetuo alienet nec unquam repeti possit aut venditor compelli restituere ita extravagans prima in versiculo sed ad hoc extravagans 2 in versiculo sed ementes constitutio Pij Quinti versiculo pacta et in constitutione de guadalupe versiculo la sexta et ultra hæc iura probat hæc sententia ex eo quia in hoc contractu sensus vera venditio celebratur ut diximus s. in 2º articulo circa tertium argumentum et notant Gregorius Lopes in l. 28 tº 8 pº 5 glosa verbo a senso Covar. lib. 3 variarum capº 1 nº 2 et capite 9 nº 4 = Lasarte de decima venditionis capº 10 nº 4 in emptione autem et venditione pretium perpetuo alienatur ergo et in nostro contractu alioquin non esset emtio et venditio sed mutuum iuxta l. 2 cum sequentibus ff si certum petat et sic vera usura adesset ut notat Gaspar Rodrigues lib. 1. q. 4 nº 6 cum sequentibus. Unde venditorem

numquam compelli posse pretium restituere obseruant vltra relatos Soto de iustitia Libro 6. questione 5. articulo 3. conclusione 1. Jua Gutierres Libro 2. practicarum q.^e 175 Gaspar Rodrigues Lib. 2 q.^e 1 a n.º 3. Quam comunē sententiam doctorum Limito primo quando vēditor dolo et fraude res alienas sensui suposuerit bene enim compelli potest ad pretium restituendum quasi datam ob causa causa non secuta iuxta totum tt.^m ff de conditione causa data et C. de conditione ob causa facit Lex 63. tt.^o 5 p.^a 5 ibi puede el comprador desaser La vendida Gomes 2. tomo cap.^o 2 n.º 39 versiculo vnum tamen quid autem erit si super eadem re plures alios sensus consignatos silentio preterierit vide legem 3. tt.^o 15. Lib. 5 recopilationis vbi vltra penam arbitrariam Stelionatus et dupli si non fecerit scribi sensum in Libro publico ad hoc deputato nihil valet sensus explicant Matienso et Asevedo ibidem et an si res inmobilis vendat supreso sensu vendito res indi debeat explicat Juanes Gutieres Libro 2 practicarum questione 169 per totam qui negatiue resoluit vt videre poteris aput eum. Secundo Limito respectu fideiuso

ris

rus nam si debitor census promiserit fideiussori
censum redimere intra certum tempus se canbe
dolo et fraude compelli potest a fideiussore ad re
dendum pretium census nam iuxta regulas
iuris valet pactum inter debitorem et fideiu
ssorem ut teneat illum eximere ab obligatio
ne l. Lucius 38 ff mandati l. si pro ea. 10. C. eodē
l. 14 tit. 12 p. 5. versiculo la quarta tradit An
tonius gomes 2. tomo cap. 13. n.º 10 que regula nō
reperit limitata hoc casu alioquin officium fidei
iussorum esset illis damnosum contra legem sed
si quis ff quemadmodum testamenta aperiant
l. videlicet ff ex quibus causis maiores l. si servus
63 §. id quo evidentius ff de furtis neque vendito
res ita facile invenire possent fideiussores si
predictum pactum non valeret arguto l. quod
si minor 25 §. non semper ff de minoribus l. si
mulier. 11. ff ad Velleianum, dictis accedit nam
hec clausula quod debitor teneat intra certum
tempus censum redimere aut fideiussorem
ab obligatione liberare ut iuxta communiter
in contractibus adiici solet scientibus Magis
tratibus et sic servari debet arguto l. quod si no
lit §. quia assidua ff de edi. edic. cap. nisi
essent de prebendis quibus et aliis fundamentis

Sane

hanc sententiam observat relatis a Felitiano Lib. 1 capº. 7 nº. 17 et Gaspar Rodriquez lib. 2 q.e 13 per totam et numero 16 ad argumenta contraria respondit quem vide

QVINCTVM REQVISITVM

Quinto desiderat censum a venditore in totum vel pro parte libere redimi posse ita extravagans prima in versiculo et semper extravagans 2. versiculo hoc adiecto constitutio Pij Quinti versiculo postremo ibi pro eodem pretio ex quibus qua de re in primo articulo 3. partis agendum est

Hæc sunt requisita necessaria quæ desiderant ad validitatem census: illa vero quæ in dicta constitutione Pij Quinti proponunt nempe ut venditor census ad casus fortuitos obliget quando ex natura rei non tenet velut teneat ad salaria expensas et cambia quando in tempore reditus non solverit aut census augeat vel de novo crescet vel quod ad ipsum expectet solutiones onerum quando ex natura contractus non expectant hæc enim omnia non sunt neque expectant ad essentiam et substantiam contractus census et ideo quo ad ea me remitto ad comentaria Navarri de usuris nº. 79

ins

instructorium negotiantium cap. 51 cum sequentibus Molina 2. tomo de iustitia disputatione 369 cum sequentibus refert alios Felicianus lib. 1. cap. 8 et 9 et Gaspar Rodriguez d. lib. 2 questione 1. cum sequentibus

Illud tamen dubitari solet an omnia d. dicta requisita et que nunc proposuimus ita sit nesesaria vt defitientia aliquid ex his que intervenire debent vel interveniat ex his que difficere potest contractus vsurarius aut suspectus iudicet vel pacta supra dicta pro non scriptis habeantur. Qua de re late agit Juanes gutieres lib. 2 practicarum questione 176 ego autem difficultatem propositam sic resolvo et constituo primo atento iure comuni contractus sensus eatenus esse et senceri vsurarios sicut seteri contractus nempe quando sub forma et figura emtionis et secundum intentionem partium rei veritatem aut sensuras iuris non emtio sed mutuum contrahit et aliquid vltra sortem recipit vt in cap. illo vos de pignoribus et in cap. ad nostram de emtione et vendit. qua de re vltra scribentes in dictis iuribus disputant Alexander concilio 119 volumine 4 Aflictis desisione 33 et 40 Mascardo de pro

60

tionibus conclusione 441 et 445 et 447. Menochi
us de arbitrarijs casu 217 et alij relati à Don
Juan del Castillo lib. 2 controversiarum cap.
25 et quo ad propositum nostrum gaspar Ro
driguez d. lib. 2 q. 1. per totam. 2º. constituo =
atenta constitutione Pij Quinti sensus post illa
creatos hunc feneratitios iudicari cum celebrat
sub forma diversa ab ea quam Pontifex pres
cribit in versiculo fin. ibi contractus sub alia
forma post hac celebrandos feneratitios iudicamus
Sed adhuc dubium est que in d. constitutio
ne referunt et s. proposita sunt pertineant ad formam
sensus in quo dubio tentari potest per formam intel
ligi solum illam quam Pontifex positive requirit
et iubet intervenire scilicet quod sensus quod sensus
constituat in re certa immobili et pretium iustum
prestet in pecunia numerata tempore contractus
presentibus ~~cum~~ testibus et notario facta v. et conven
tiones quas prohibet annulat que sunt propositae a no
bis in sol. ultimo requisito non videntur pertinere
ad huiusmodi formam de qua agit ita ut illorum
interventus non efficiat quod contractus feneratiti
tius iudicet. Que explicatio suadet tum quia pro
prie loquendo forma cuiuscunque actus vel contractus
denotat aliquid positivum quod necesario inter
venire

venire debet ac subinde pactiones illae quae ab actu vel contractu removent nec constituunt nec irritant formam eiusdem actus tum etiam quia intentio Pontificis e irritare et reprobare huiusmodi conventiones ut non obstantibus illis contractus in debita forma procedat et effectum sortiat ut constat ex versiculo ultimo ibi non obstantibus etc. q. pactiones illae no vitiant sed vitiant ne noceat contractui ut in similibus pactionibus probat l. 1. et ult.a C de pactis pignorum et in nonnullis pactionib. quas Pius Quintus reprobavit ita iudicatum esse afirmat Covar. lib. 1. vari. cap.o 9 n.o 9 et lib. 3. cap.o 8 n. 1. licet in alijs absque concludenti fundamento contradicant nonnulli ab eo relati cetera quae ad hunc articulum pertinent persecut Gaspar Rodriguez d. lib. 2 q. 1. cu sequent. et Felicianus lib. 1. cap.o 8 et 9.

SEQUITUR 2a. PARS HUIUS TRATATUS
et primus eius articulus de personis quae censu constituere valeant

Cum contractus census emptionis et venditionis sit ut pasim in praecedentibus articulis dictum extat ideo in hoc articulo iuxta ea quae proponit Antonius Gomes 2 tomo cap.o 1. in principio certissima propositio sit contractus census omnes selebrare possunt nisi lege aliqua reperiant prohibiti ita proponit

Feli

felitianus lib. 2 cap. 1 nº. 1. Verum in hoc arti
culo quia tempus instat brevitati consulens
de personis prohibitis sumarie agendum est
omitendo argumenta quae contra propositione
constitutam adduci poterant.

Et sic primo de minore agendum
erit et cum alia tempora minoris etatis
describant doctores secunt Menoquium de
arbitrariis casu 57 in principio Cuabo lib.
6. observationum cap. 6 et relati a Pereyra
ra in l. si curatorem C. de in integrum
restit. verbo minor et a Juan Gutieres in
auth. sacramenta puberum nº. 1. C. si ad
versus venditionem qui omnes constituunt
infantem hoc e minorem septenio et proxi
mum pubertati quem impuberem apellant
et similiter puberem a 14 año usque ad 25
ideo de singulis sic resolvo. Infantem nec
civiliter nec naturaliter ex contractu sen
sus obligari posse quoniam ea etas quae ni
dit ignorat l. ult. C de falsa moneta
et l. facit §. ius pupilus inst. de inutilibus
stipul. impubes autem sine autoritate
tutoris nequit ad sensum efiasiter obli
gari d. §. pupillus l. pupillus ff de adqui
renda

renda hered.e l. obligari ff de autoritate tutorum principium inst.a eodem l. 4 tit. 11. p.a § si tamen tutoris autoritas et iuris solemnitas interveniat valebit contrac tus ut j. dicemus. De pubere autem usque ad 25 annum distinguendum e cum Imperatore in d. l. si curatorem habens C. de in integrum restit.e quod aut curatorem ha bet et contractus e nullus si absque eius au toritate fiat, aut eo caret et contractus vale bit iuxta l. puberes 102 ff de verborum obli gationibus et ratio discriminis inter utrunque casu colligenda e ex his que scribit Cuiat. in d. l. puberes nempe curatorem administrationi rerum mino ris dari non persone l. in copulandis C. de nuptijs l. sciendum 20 ff de ritu nupti. Unde si desitiat eius autoritas in rei alienatione persona nessesaria videt deficere et ideo contractus e nullus secus tame quando pubes curatorem non habet siquidem invi tus ad illum excipiendum compelli non potest principio inst.a de curatoribus in uerc(?)culo invi ti et sic bene successit regula d. l. puberes et l. filius familias ff de obligation. et act. l. tam ex contractu ff de iudicijs in quibus expressu e puberem tam ex contractu quam quasi contractu obligari. Verum

enim

enim vero quia minoribus 25 annis contractus celebrantes si ipsorum utilitatem no contineat Pretor restitutionis benefitium policet in l. 1. ff de minoribus. Unde receptum est adversus mutuu restitutionem concedi minoribus nisi ex adverso probet in eorum utilitatem pecuniam versa esse l. 1. C si adversus creditorem notat Pinelus in l. 2. C de resindendo 2.a p.o cap.o ult.o n.o 67 et 3.a p.o cap.o 1. n.o 30 et relati a Pereyra in d. l. sicura torem verbo sua facilitate n.o 30 similiter et in hoc contractu sensus restitutio concedenda erit ut maxime suspectus de usura illum diximus melius quæ sit partem patrimonij vendere quã usuris subcumbere. Accedit nam in hac constitutione et creatione sensus agit de venditione rerum inmobilium ut iuxta comunem sẽtentiam sensus inter inmobilia conumerent clementina exivi versiculo cumque annuus redibus de verborum signi.e diximus in primo articulo in 2.a illatione principali et ideo illorum alienatio iure prohibita sencet nisi pretoris autoritas et reliquæ iuris solemnitates interveniant iuxta l. lex quæ tutores C. de administratione tutorum l. 18 t.o 16. p.o 6. ibi ni vender ni enagenar ninguna de las cosas del guerfano que sea raiz l. 4 t.o 5. p.o 3. ubi gregorius lopes

glosa

glosa verbo Las cosas et ad propositum nostrum facit
l. sed si pecunia §. fin. ff. de rebus eorum ibi similli
modo dici potest nec servitutem imponi posse fundo
pupilli vel adolesentis sumto arguto de servitute
ad sensum facit etiam tx. in l. magis puto vers. cum
lo item Pretor stimare ff. eodem tit. Unde ad hoc ut
his contractis sensus a minore celebratus sine tutore
aut curatore autore sine fine eo valeat et teneat
nesesario Pretoris decretum intervenire debet
et creditor tenet probare pecuniam pro sensu co
sesam in rem minoris utiliter versam fuisse
iuxta l. quod ergo §. consequit. ff. de contraria et
utili act. tutele quam sententiam pluribus argu
tis confirmat Felitianus ubi s. et gaspar Rodri
guez d. lib. 1 q.e 14 n.o 15 cum sequentibus qui etiã
constituunt contractum hunc sensus absque Preto
ris autoritate valere dummodo probet minori uti
lem esse iuxta §. 1. inst.o de authoritate tutorũ
et arguto l. non eo minus C. de procuratoribus fa
cit quę probat sententia quę aduit Sanabios co
munium contra comunes q.e 675 a n.o 1. cũ sequenti
bus. De primo contrariam opinionem aliqui fundamenta
aduit et tamen ex doctrina Sarmienti de redditib.
prima parte cap.o 2 n.o 13. ita resolvit quod si contrac
tus eius naturę e ut ex parte minoris obligatione ne

sesaria

ria non sit bene valeat sine Pretoris decreto dū
modo minori utilis sit iuxta iura S. adducta que
sic interpretant si vero contractus tam ex parte
eclesie vel minoris quam alterius contrahentis
obligationem induat nullatenus valeat absque
solemnitate iuris iuxta quam distinctionem
aparet contractum sensus absque iudicis decreto
et curatoris autoritate nō valere cum ex utraq;
parte obligatorium sit. Unde admoneo itē om
nes contrahentes cum minoribus cauti sint prius
enim de utilitate minoris testes examinari faci
ant ~~in~~ iusu iudicis et curatore patrocinante facta
que informatione et concessa licentia a iudice ad sen
sum constituendum curent ut pecunia in utilitatem
minoris convertat et sic mandatum iudicis ad ungē
adimpleat minor que huiusmodi contractum iure
iurando pecuniam in eius utilitatem versam esse et
se numquam retracturum. Sunt contractum etiam
ex causa enormissime lesionis pecunia que concedat,
curatori bonorum quia contra ipsum creditor non
habet necesse docere de conversione pecunie in utili
tatem minoris licet enim contra minorem credi
tor non habeat fundatam intentionem suam
etiam tradendo curatori nisi probet in rem mino
ris pecuniam versam esse l. prediorum C. de prediis
minorum

minorum l. si rem C. quando ex facto tutoris, attamen contra curatorem habet fundatam intentionem suam nam licet ipse non contraxerit nisi nomine offitij, tenebit tamen nisi doceat pecuniam in rem pupili vertisse ad omne interesse creditoris iuxta tx. in l. si non subscripsisti C. de administrat. tutorum. Quomodo autem probet pecuniam in utilitatem minoris versam esse vide quos refert Couarruuias lib. 2 variarum cap.º 14. nº 3. in fine versiculo qualiter autem Gregorio Lopes in l. 3. ttº. 1. pª. 5 glª. fin. Menoch. centuria 2. de arbitrarijs casu 432. Mascardo de probationibus conclusione 1161

2º circa ecclesiam, collegium, et comunitatem constituo idem obseruandum esse sicut de minore dixi, nam non enim conuenient nisi probet pretium cessisse in eorum utilitatem cap.º pinultº. de fide iussoribus d. l. 3. partitª. autbª. hoc ius porrectum C. de sacrosanctis ecclesijs aduertit Redoanus de rebus ecclesiæ non alienandis in rubrica an et quando ex mutuo obliget ecclesiam q.º 4 ex nº. 1. et preterea eadem solemnitas quæ in rebus immobilibus alienandis iure prescripta è in cap.º sine exceptione 12. q.º 2 desideratur in hoc contractu qua de re uide quæ notat Redoanus in compendio alienationum et quæ notari solent a Doctoribus in ttº. de rebus ecclesiæ.

Tertio

Tertio sirca ciuitatem vel populum sensum super bonis eiusdem ciuitatis constituentem dubitari solet. Qua in re distinguendum e quod aut obligauit bona publico usui destinata vel ea que ad comunitatem ipsam solam pertinent ut reditus o los propios del consejo. Primo casu reditus constitutio non valet quia bona illa nequeunt alienari l. sed sensus ff de contrahenda emtione l. continuus. §. cum quis ff de verborum l. 15 tit. 5 p.a 5 ubi glosa. 2 l. 1. tit. 29 p.a 3. l. 1. et. 11. tit. 7 lib. 7. recopilationis nisi licentia Principis interueniat ut probat tex. iuncta glosa verbo relectione in d. §. cum quis et d. l. 11. recopillationis vbi Aseuedo Bouadilla lib. 2. cap.o 16. n.o 156. 2o casu cum Regia facultate sensus recte substinebit non tamen sine ea quia respublica ut pupillus extra ordinem inuat l. rem publicam. C de iure reipublicę lib. 11. quod etiam in sensibus constitutis a ciuitatibus super alias bonis late cum Bouadilla et Aseuedo defendit gaspar Rodriguez d. lib. 1. q.o 14 n.o 67. cum sequentibus quem vide contra Pelitianum et alios quos sitat altenus que de hoc articulo

ARTICULUS SECUNDUS SECUNDE PARTIS super quibus bonis sensus constitui potest

Huic articulo respondendum e bona que sensui suppo nunt

nunt debere esse immobilia et propria ipsius venditoris ita colligit ex d. extrauaganti. 1. ibi super bonis, oppidis, agris et extrauagans. 2 ibi nisi in re inmobili et habet in cons titutione prioris de guadalupe de sensibus ibi la qual queda que se ponga l. 68 tauri ibi sobre su heredad que est lex 1. tit.o 15 lib. 5. recopilationis obseruant omnes ibi et scriben tes in cap.o in ciuitate de vsuris plures relati a Couar. lib. 3. variarum cap.o 7. n.o 5 in principio Balasco. 1.a parte de iure enphiteutico q.o 32 n.o 10. Villalobos in erario comunium litera, A, n.o 152

Vnde resultat primo sensum in sola personali obli gatione consistere non posse quoniam talis constitutio sa pit vsuram ut obseruant Nauarrus in cap.o 1. 14 q.e 3. n.o 81 Sarmiento lib. 7 selectarum cap.o 1. n.o 31. versiculo sexta conclusio Matienso in d. l. 1. recopilationis glosa. 1. n.o 5 et ibi Aseuedo n.o 21 Molina 2. tomo de iustitia disputatione 389 versiculo. 1. clausula pro quibus et hac sententia inter mul ta fundamenta quae adducunt illud praecipuum est nam in sensu personali vbi nulla aparet res super qua sensus constituat non constat de vera venditione quin potius frau dulenta et simulata presumit et ita maxima praebetur ocasio paliandi vsuram presertim cum in hoc sensu personali persona ipsa quasi nexu pignoris obligata vi deat propensione annua quod iura aborrent cap.o 2 de pignoribus l. ob aes C. de actio. et oblig. l. qui filios C. quae res

pignori

pignori l. 3. tit. 13. partita 5. in quibus constituit liberam personam pro debito nexu pignoris detineri non posse faci unt etiam pro hac sententia quæ in. 1. articulo supra diximus et sirca questionem illam an fundus loco ipotecæ vel alte rius iuris realis adijtiat ita observandum erit quamuis contrarium defendant Medina de restitutione cap. de cen sibus collumna 5. Soto lib. 6. de iustitia questione 5. articulo 1. Couar. d. n.º 5. Othomanus de usuris lib. 2. cap.º ult.º et relati a Felitiano lib. 1. cap.º 8. n.º 4 quorum argutis facile respon deri potest ex his quæ Navarrus Sarmiento et alij ubi supra con tribuunt

2.º ex superiori traditione constat non sufficere cen sum imponi super omnibus bonis alicuius generaliter sed nesesario esse constituendum super certis bonis viget enim ratio vitandæ usuræ de qua supra et in hanc sententiam pon dero verba d. extrauagantis primæ versiculo ipsi ibi bonis in ipso contractu tum expresis pro ipsius sensus annui ex solutione in perpetuum obligatis d. extrauagans. 2. ibi in hu ius modi contractibus expresi fuerunt quæ verba nesesario referenda sunt ad bona certa et determinata non ve ro generaliter ad omnia ut clarius expresit d. constitutio Pij Quinti ibi nisi in re inmobili et ibi quæ nominatim certis finibus designata sit d. constitutio de guadalupe conditione 2. Præterea facit quia quando sensus super omnibus bonis generaliter constituit non venditio sed

mutuum

mutuum cum generali bonorum hipoteca, celebrat argumento L. fin. C. quæ res pignori quod vsurarium præsumit et ideo improbandum. Adiuuit similiter pro hac sententia L. 68. tauri quæ est lex. 1. tit. 15 Lib. 5 recopilationis ibi pu siesen sobre su heredad. Denique quia in hoc contrac tu census fructus rei mobilis super qua imponit venditi cenent et estimant pecunia tandem facit namut .s. dicemus peremptis bonis super quibus census imponit perijt census quod quidem verificari non potest in bonis omnibus generaliter obligatis quibus et alijs fundamentis hanc sententiam defendunt Baptista comentario 2. de vsuris nº. 63 et 68. Casaneus relatus a Couar. d. lib. cap. 7. nº. 5. Pisarro d. constitutione de gua dalupe glosa verbo futuros Nauarro in comentario de vsuris nº. 83. Azeuedo in d. L. 1. recopilationis nº. 2. Jua ne Gutierres lib. 2 practicarum q. 177 in fine ita obser uandum est quamuis contrarium defendant plures quos refert et sequit Couar. vbi .s. Balasco d. q. 32 nº. 11. Matienso in d. L. 1. recopilationis glosa. 5. nº. 5. quorum fundamentis respondet Baptista vbi .s. et nº. 85 expli cat extrauagantem Nicolai Quinti editam anno 1472. ita ut intelligamus spetialem esse eius desitio nem vel abrrogatam per nostras extrauagantes et constitutionem Pij Quinti. Nec similiter ad rem facit nouella Iustiniani. 160. collatione. 10. aut hen ticorum vbi aprobant constitutiones annuorum reditum

super

super rebus incertis facte nam ut advertit Cuiatius ibi pro babilius est in specie de qua agit Iustinianus usuram co miti aprobari tamen per imperatorem quemadmo dum et alie usure ab eodem aprobant ut notaui in rubrica de usuris ubi doctores et licet in eadem nouella dicat usura non comiti hoc intelligendum est de usura quam idem Iustinianus prohibuit in nouella 121. et 138. ad uertit Cuiatius nouela 160.

Tertio ex eadem resolutione huius articuli constat peremta re super qua census imponitur perire obligationem ipsius diximus enim . tam in hoc articulo quam in pri mo prime partis, fundum desiderari in hoc contractu et constitui non loco hypotece sed loco iuris realis ita ut fundus ipsius emi senceant . pereunte fundo census tanquam acesorius fundo perit ita colligit ex dicta ex trauaganti 1.a in verciculo sed hoc extrauagans 2.a ver ciculo sed eidem emientes constitutio Pij Quinti ver ciculo postremo Nauarrus in cap.o 1. n.o 76 et 79. Carraca in suma conciliorum pagina 377. verciculo Quinto Ba lasco de iure enphiteutico d. q.o 32 n.o 15 Gregorius Lopes in l. 28. tit.o 8. p.a 5. glosa verbo asenso limitatione prima et relati a Parladorio lib. 1. quotidianorum cap.o 3 § 8 n.o 20 et 22. Pro quibus et hac sententia ultra iura citata . Primo facit nam ut sepius dictum est in hoc contractu census celebrat vera venditio sed tamen venditione perfecta periculum ad emtorem perti

net

net l. necessario. 8. ff de periculo et comodo rei venditæ §. cũ cum autem inst.ª de emtione et venditione q.º etiam in proposita extincta re super qua sensus emittitur extinguit sensus. 2.º facit l. forma 4. versiculo quare cum sequentibus ff de sensibus. 3.º quia huiusmodi sensus sicut prestatio annua regulariter similis est usufructui ut colligit ex l. in singulos. 8. ff de annuis legatis sed tamen ubi in totum vel pro parte perijt res in qua usufructus habet in totum vel pro parte extinguit usufructus l. repeti. §. versiculo rei ff quibus modis usufruc. §. ultimo inst.ª de usufructu l. 2. ff eodem q.º idem erit in sensu. Quarto facit nã obligatio restricta ad rem vel locum certum eatenus durat quatenus subsistit res illa vel locus et obligatio in eum impleri potest ita ut desistente extinguat l. cum certus. §. ff de tritico vino et oleo leg. l. si quis seruum. 8. §. 2. cum alijs de legatis 2.º sed tamen obligatio prestandi sensum ẽ restricta ad rem certam quæ sensui *imponit ut s. diximus igit

Ceterum contra hanc sententiam tenet Couar lib. 3. variarum cap.º 1. n.º 5. Soto lib. 6. de iustitia q.º 5 articulo 1. Otsomanus de usuris lib. 2. cap.º ult.º pagina antepenult.ª Juan garcia de expensis cap.º 4 n.º 42. Matienço in l. 1. tt.º 15. lib. 5. recopil. glosa. 1. n.º 5. existimantes sensum extingui perempta re super qua imponit idem tenet gaspar Rodriguez lib. 2 q.º 1. n.º 13.

*Juponitur

nº. 13. Pro quibus primo facit nam si in hoc contractu census
celebrat vera venditio obligatio personalis ex vendito
emtori queritur l. 1. l. si an illo 11. C. de actionibus emti
et fundus qui adijcit e loco hipotecq ut ultra Couar. et
citatos observant Avendaño responso 2 q. nº. 3 et sua
det ex dictione super de qua in nostris extravagan
tibus prout ponderaui in primo articulo prime par
tis circa secundam illationem sed tamen hipoteca
in totum vel pro parte peremta nullatenus debitu
perijt quia obligatio personalis durat l. quez fortui
tis §. 2. pignus 8. C. de pigneratitia actione igitur
peremta re census supposita illius obligatio nullate
nus extinguit. 2º. hec sententia confirmat ex l. Lutius
12. ff de alimentis et cibarijs legatis l. quidam 99 in
principio ff de legatis 1. cum similibus quibus probat
annuam prestationem vel debitum no extingui
quamtumuis pereat et desinat fundus ex quo pres
tatio facienda fuit. Tertio aducunt nostras extra
vagantes nam in ipsis non constituit censum ex
tingui sed peremtis predijs repeti non posse pretiu
a principio datum pro censu constitutione quod e lon
ge diuersum ab his que s. diximus. Quarto facit l. ulta
§. ulto. ff de contrah. emtione

In hac contrarietate primam opinionem
veriorem iudico et pro eius exacta declaratione =
primo constituo fundum vel bona inmobilia in censu

non

non adijci loco hypotecę sed loco iuris realis ut latius probaui prima parte articulo 1°

2° constituo in dispositionibus rem vel locum ex quibus prestatio ē facienda duobus modis adijci solere vel enim gratia demonstrationis adijcit vel gratia taxationis seu limitationis, de primo modo agunt d. l. quidam in principio ff de legat. 1° l. Paula 27 §. 2 ff de legatis 3° l. fideicomissum 40 §. 1. versiculo quod tamen ubi glosa ultima ff de iudicijs l. inter stipulantem 84 §. sacram versiculo si stipulatis ff de verborum. De secundo vero modo agunt l. nomen 33 §. uni ex heredibus ff de legatis 3. l. legatum 17 §. 1. ff de annuis legatis cum similibus inter hos autem modos quo ad propositum nostrum ea reperit differentia nā si locus vel res demonstrationis gratia adijciat licet res deficiat dispositio tamen non deficit ita colligit ex iuribus pro primo modo adductis si vero taxationis gratia res aut locus adijciat re pereunte dispositio et obligatio euanescit ut constat ex iuribus posteriori loco citatis ita conueniunt interpretes omnes secundū gama decisione 42 quando autem intelligat locum vel rem adiectam esse gratia taxationis aut demonstrationis expliciant Bart. in d. §. sacram ubi scribentes Gigas de pensionibus questione 62 n° 19 Peralta in l. si quis seruū §. 2 n° 3. de legatis 1. Juan garcia de expēsis

cap° 4

cap.º 4 n.º 36. A quibus illud receptum ē verius, quod si locus adijtiat dispositioni vel verbo dispositivo sen(t)ietur gratia taxationis adiectus si vero executioni vel verbo executivo adijcit ad exequendam dispositionem iam perfectam tunc gratia demonstrationis adiectus credit d. l. quidam ex obtimus in l. ex his C. quando dies legati cedat. Dictis addo verba dispositiua intelligi ea in proposito, per quę quis disponit vel obligat vel uti iubeo, promitto, concedo et similia. Executiua vero illa reneent quibus non dispositio vel obligatio sed eiusdem executio designat veluti soluat et prestetur. His suppositis cum constet rem inmobilem seu fundum adijci in sensu taxationis et limitationis gratiā ut constat ex his in principio huius articuli dictis et demonstant nostrę extrauagantes et constitutio Pij Quinti ibi nisi in re certa d. l. 68. tauri ibi sobre su heredad merito iuxta ultimum fundamentum pro prima opinione adductum resultat pereunte re super qua sensus consignat perire sensum et ita etiam sentiunt Couar. d. cap.º 7. n.º 5 in fine et garcia ubi s. n.º 43.

Retenta ergo hac sententia non obstantar (?) quæ quę in contrarium adduci solent non primum de obligatione personali huius contractus nam iuxta ea quę diximus in primo articulo primę partis respondendi om̄e actionem personalem non competere principaliter

cipaliter ad reditus sed ad hoc ut venditor de evictione
teneatur vel ut cogatur titulum census constituere ita
Valascus d. q. 32 n. 14 in fine vel ut advertit Guangu
tieres lib. 2 practicarum questione 171 n. 8 obligatio per
sonalis in hoc contractu est accesoria neque improbat
ex Pio Quinto, adijcit autem ut titius per capturam
possit creditor reditus consequi sic quae practicat. Nec dici
posse fundum adijci loco solius hypothecae ut latius dixi
mus in prima parte primo articulo 1. Secundo non
obstat d. l. Lucius 12 ff de alimentis et d. l. quidam de
legatis 1. cum alijs nam iura illa procedunt quando
locus gratia demonstrationis adijcitur non vero ubi cau
sa taxationis prout nos loquimur. 3° non obstat
in nostris extravagantibus non constitui censum ex
tingui re perempta sed pretium repeti non posse nam
ibi non dubitabat de reditibus annuis sed an peremptis
et destructis bonis ad sortem principalem teneretur
venditor, quod magis dubium erat nam si reditus cen
sus deberet et prestarent dubitari non poterat sortem
principalem repeti non posse ut s. diximus in quarto
reg. quinto tertij articuli primae partis. 4° non obstat
dificilis tex in l. ultima §. ultimo ff de contrahenda emp
tione cui varias explicationes asignant doctores ut
per Padillam in l. et in provinciali n. 23 C. de servitu
tibus Antonius Gomes 2. tomo cap. 15. ~~Anz~~ Albarus Ba
lascus

Lasenis d. questione 32. n.° 17 verior tamen e explicatio glosæ et Bartoli ibidem quam probat impsius autor ut per Valascum, ubi poxime s. quod d. lex ultima tantummodo constituat emtorem non esse obligatum obligatione personali non vero negat ima nec dubitat eundem teneri obligatione reali quæ contrahit ex venditione annui reditus in fundo certo qui intellectus ostendit et defendit ab arguitis Saliceti et Fulgotij ibidem Balasqui et Padilla ubi s. si advertas I.C.tum tantummodo quærere et desiderare an emtor quatenus talis e teneat ad annuam prestationem ut patet ibi quæro an emtor et ibi respondi emto, rem et licet Doctores non advertant ratio dubitandi erat quia fundus ibi fuit venditus emtori quo iure qua ve conditione venditor habeat ac subinde videbat emtor pacto vel lege venditionis suscepisse in se obligationem personalem qua venditor tenebat iuxta regulam l. si merces 28. §. 1. ff locati l. emtor 9. ibi nisi ea lege emit C. eodem ~~§. 1. ff eodem~~ quia vero verba illa quo iure ect. utpote generalia et obscura non sufficiunt ut emtor dicat ea lege emisse et suscepisse in se tam grande onus prestandi centum milia modiorum frumenti annua arguto l. ea quæ ff de contrah. emt. in fine l. 1. §. 1. de actio. emti iuncta regula generali in 6.° merito I.C. decidit emtorem non esse obligatum illa s. obligatione quæ insurgere videbat ex pacto

venditioni

venditioni adiecto in quem sensum retulit formalia verba conventionis ibi adiectis sui verbis quia in eis et dubitandi et decidendi ratio continebat an vero emtor non quatenus emtor sed quatenus possesor fundi teneat ad annuam prestationem non decidit nec respondet et sic aliunde ex iuris regulis colligi debet. Vel potest respondere iuxta ea que proponit ex sententia aliorum Balaseus d. n.º 17. versiculo dicunt alij ibi solum fuisse promitionem de constituendo reditu illo et ideo fundum non afecisse sed solum contracta fuit obligatio personalis de qua I.C. dubitavit, an in emtorem transiret s. dictum e.

Limito tamen 5 ea omnia que diximus ubi res censui suposita non perijt sed fructus ex illa per aliquem casum non sunt percepti si quidem in his terminis non loquit constitutio Pij Quinti nec excusat venditor a solutione reditum ut observant Soto lib. 6. de iustitia q.º 5 articulo. 1. conclusione 4 versiculo quia propter et ita de consuetudine servari testat. Mercado de tratos opusculo. 2. versiculo dico opuscula 2 cap.º ultimo versiculo quanto a lo primero et Felicia lib. 1. cap.º 8 n.º 20. Sed obstant fundamenta que s. adduxi pro nostra opinione que in fructuum sterilitate concludere videntur Obstant deinde l. ex eo. 13. ff de tritico vino et oleo l. similiter in principio ff quando dies legati cum similib;

perque

per quae iura in pensione geletur atento iure comuni a solutione excusat quis propter sterilitatem in fructibus beneficij contingentem qua de re vide Abatem nº. 10 in capº. nisi de prebendis quiñgas de pensionibus questione 62 Balasco de iure enphiteutico qº. 2 ra nº. 23 Antonius gomes 2 tomo capº. 3 nº. 12 Cavar. in practicis capº. 30 Menoq. de arbit. casu 16 et quando casibus fortuitis et su sterilitati remitat vide ultra sitatos Juanem gutierres de iuramº. confirmatorio prima pª. capº. 24 Pinelo in l. 2. C. de resindenda 1. parte capº. 3 a nº. 21. cum sequentibus gama desisione 42 qui omnes resoluunt sterilitatem excusare a solutione pensionis licet stillus Curiae sit in contrarium defendi tamen potest comunis sententia de iure quamuis constitui Pij Quinti solum loquat ubi ressensui supposita perijt vel infructuosa redit non vero cum infructuosa manet et sterilitas in fructibus cotingit et ita ampliari potest predicta sententia secundum Salasar de usu et consuetudine capº. 11 nº. 91 quam tamen Doctores limitant quando ex presedentibus et subsequentibus annis de ubertate aparet tunc enim sensus solui debet in anno sterili d. l. ex eod. l. similiter ita gigas et alij ubi l. notant quae solet in capº. propter sterilitatem ex de locato

Quarto ex eadem resolutione suiy articuli constat rem inmobilem vel quae pro inmobili habet desideratã

desideratam s. ad iustitiam contractus sensus debere esse natura sua fructiferam ita constitutum e in constitutione Pij Quinti ibi de sui natura fructifera et licet plerique interpretes existiment id noue a Pio Quinto sancitum esse cum nullibi antea legamus hoc desiderari et ita pluribus relatis afirmat Felicianus lib. 1. cap. 4 nº 1 et 2 tomo lib. 1 cap. 4 nº 1. cum sequentibus contendat que odie non desiderari rem fructiferā ad sensum consignatiuū huius que opinionis existant etiam omnes qui tuent in sola personali obligatione sensum consistere de quibus s. ego tamen contrarie sententie defensor sum existimo rem ad sensum fructiferam debet esse et ante constitutionem Pij Quinti ita desiderari defendunt Laurentius de Rodulfis tractatu de vsuris questione 12. Medina de restitutione cap. de constitutione sensus collumna 4. Gregorio Lopes in l. 28. tit. 8. p. 5 glosa verbo a senso limitatione 1. in fine et limitatione 2. in principio Nauarro in cap. s. 14 q. 3. nº 86 Avendaño responso 12 nº 3 Sarmiento lib. 1. cap. 1. nº 17. Juan Gutieres lib. 2 practicarum q. 177. nº 9 qui omnes eo precipue mouent fundamento, nam vbi res sensui suposita non e natura sua fructifera potius super obligatione personali sensus imposibus censetur quam reali id autem improbum esse et fraudibus vsure subiectum s. diximus. Accedit nam inuenimus esse rē

fructi

T

fructiferam non desiderari sequeret re peremta vel in
fructuosa efecta sensum non perire quod falsum esse
proxime ostendimus tandem hec opinio confirmat ex
definitione sensus in primo articulo prime partis pro
posita, diximus enim sensum esse ius percipiendi re
ditus annuos qui ex partium conuentione consignãt
in re immobili si ergo res illa infructuosa ẽ et ibi
consignant reditus negare nõ possumus quin sensus ma
le super illa constituat et ita rem immobilem sensui
suppositam debere quot annis redere tantundem in
fructibus deductis expensis quanta ẽ pentio a sensua
rio soluenda late defendit Juan gutierrez q.ª 177 quem
vide et cetera que de hoc articulo

SEQUITUR TERTIA ET ULTIMA PARS HUIUS Tractatus

Articulus Primus de redemtione sensus A. D.º D. Steuan

In hoc articulo resolutio sit venditorem sensus posse
pro eodem pretio quandocumque voluerit sensum re
dimere et extinguere sicut enim in contractu emtio
nis cum pacto de retrovendendo quandocumque licita
ẽ distractio ad libitum venditoris in cuius gratiam
pactum apositum ẽ ita et in nostro contractu sensus
ex natura ipsius sanentum extat redemtionem

fieri

fieri posse quandocunque debitor voluerit ita extra
vagans 1. versiculo et semper extrauagans 2. ibi hoc
adiecto Constitutio Pij Quinti versiculo postremo ibi
pro eodem pretio extingui notant Nauarrus in d. cap.
nº 39 et 4 Babtista comentario 2. de vsuris nº 69.
Molina 2 tomo de iustitia disputatione 391. clausula
9. Couarruuias lib. 3. variarum cap. 8. nº 7 Feliciá
no libro. 4. cap. vnico et gaspar Rodrigues lib. 1. q. 18
per totam

Vnde constat primo huiusmodi redemtionem
relinquendam esse in voluntate venditoris census
non vero in voluntate emtoris licet enim in vendi
tione aliarum rerum admitenda sit conventio quod
venditor cogat pretium restituere et rem a[c]cipere si
emtori emtio displicuerit l. si convenit 6. ff de resin
denda venditione l. si vir ff de prescriptis verbis cap.
illo uos de pignoribus resoluunt omnes in dictis iuri
bus et relata Fraguelo de retractu tt.º 2 in prefatione
nº 2. Couar. d. cap. 8. nº 4 nihil ominus reprobat in venditio
ne census odiosa et suspecta quia per illam conuentionē
presumtione iuris nimis grauat venditor cui nō soluit
pretium equivalens census cum illo onere ac cedunt
que tradit Soto lib. 6. de iustitia q. 5. articulo 3. conclusio
ne 1. et que nos diximus in articulo 3. prime partis circa
ca quartum requisitum vbi probauimus sortem cen

sus

sensus perpetuo alienare nec a venditore inuito repeti posse. Vt colligit ex nostris strauagantibus et constitutione Pij Quinti in qua illud addit in versiculo cum vero posse invitum venditorem intra annum compelli sensum redimere quando ab emtore intra bimestre denuntiat iuxta formā traditam ibi a Pio Quinto

Secundo similiter constat redemtionem sane sensus fieri posse pro eodem pretio in totum vel in partem ut colligit ex nostris extrauagantibus ex 2ª. ibi in totum vel in partem et constitutione Pij Quinti ibi in totum vel pro parte. Quae sententia difficillime videri potest iuxta iuris principia ex sequentibus primo ex eo nam cum integrum pretium vnica solutione acceperit venditor ut dictum ē integrum etiam redere ratio postulat. 2º quia particularis solutio non minima incomoda afert l. plane. 3. ff familiae erciscundae 3º ex l. tutor. 41. §. lucius versiculo Modestinus ff= de vsuris vbi soluens partem debiti non excusat ab vsuris totius sumae. 4º quia contractus sensus ē indiuiduus et pro= parte disolui non potest l. quod autem Sabinus §. finicum duabus sequentibus ff de in diem adiectione et facit l. fistulas §. nredum ff de contrahenda emtione ibi nec si partem soluat exemto cum venditore ager quoniam ita contractum aes alienum diuidi non potuit. 5º ex l. vlt. ff quibus modis pignus. 6º ex l. cum heres. 4. §. item si decē ff de statu liberis vbi fauore libertatis cogit heres acipere

partem

partem debiti 9.º secante favore libertatis non erit cogendus 1.º quia iure civili frequentius receptum e creditorem in vitum cogendum non esse partem debiti accipere ita glosa Bart. Paulus et Jasson n.º 2 in l. quidam existimaverunt ff si certum petat. Dueñas regula 158. Firaquelus de retrac tu tit.º 1. § 23. glosa 1. n.º 18. Sarmiento Lib. 6. selectarum cap.º 16. quibus et alijs fundamentis censum pro parte redimi non posse defendunt Soto d. q.º 5. art. 3. conclusione 4. Sarmiento Lib. 1. selectarum cap.º 1. n.º 27. Decianus consilio 2. n.º 180. et relati a gaspar. Rodriguez Lib. 1. ques tione 18. n.º 35.

Verum contraria sententia receptior e ex nostris extra vagantibus et d. constitutione Pij Quinti pro qua etia facit primo d. l. quidam existimaverunt ubi creditorem inuitu cogi posse partem debiti accipere Sumanius sensit 2.º con firmat ex l. stipulatus 9. §. quidecem ff de solutionib. ubi qui partem soluit pro parte liberat. 3.º ex l. placuit C. de collatione fundorum patrimonialium Lib. 11. 4.º quia ex persona heredum conditio obligationis no mutat l. 2. §. ex his ff de verborum et tamen heredes invito cre ditore soluere possunt pro hereditarijs portionibus l. 1. C. de hereditarijs actionibus. 5.º quia obligatio quantitatis di vidua e l. 2. §. ad ue l. in executione vinculo prima specie ff de verborum. 6.º quia plures etiam probant creditorem inuitum cogendum esse partem debiti ac

sipere

sipere ita Fulgosius in d. l. quidam existimaverunt ubi Decius n.º 6. Aleiatus 14 Corrasius in d. §. et harum n.º 1. Navarro in comentario de usuris n.º 101. ubi pro hac sententia refert plura fundamenta. In hac controversia licet inspecto iure comuni verior sit prima sententia ut in vitus creditor non cogat partem debiti accipere tamen in hoc contractu census singulare est ut pro parte redemtio fieri possit et in nostris extravagantibus et constitutione Pij Quinti nisi expresse in pactum deducat ut non pro parte sed in totum redemtio fiat et ratio huius conditionis pretium lege Regia taxatum augeat ita Navarrus ubi s. et manuali cap.º 17. n.º 234 Juan gutierez Lib. 2 practicarum q.º 174 n.º 2 alias pactum erit nullum et ipso non obstante census pro parte redimi poterit hinc que praxi observat

3.º ex dicta propositione aparet resolutio alterius dificultatis in praxi frequentis an redemtio census fieri debeat in eisdem speciebus monetae quibus fuit constitutus in qua difficultate ultra ea quae proponit Gaspar Rodriguez Lib. 1. q.º 12. n.º 40. distinguendum sen ceo aut enim a principio quando census constituit nullum pactum intervenit dirimendo censu in eisdem speciebus monetae aut intervenit. Primo casu redemtio census potest fieri non in eisdem speciebus monetae sed in eis in quibus creditor alias iure

comuni

comuni atento cogi potest debitum accipere hoc est in eis quae equivalent sorti acceptae iuxta tx in l. qui ex trinseco 65. versiculo nam stipulanti ff de verborum L. 1. de contrahe. emptione ibi non tam ex substantia quam ex quantitate L. 1. C de veteri numismatum potestate Lib. 11. dum habet non licere probat et legitimam monetam recusare limito tamen hanc sententiam iuxta legem Paulus 99. ff de solutionibus ut non procedat ut ubi creditoris interest pecuniam auream vel argenteam accipere, interesse autem non considerat ex afectione recipientis sed ex rei familiaris detrimento iuxta legem 3. ff de damno infecto. Unde receptum est debitorem notabilis quantitatis non posse totam in aerea moneta hoc est quartos solvere interest enim multum quo ad portationem et alia incomoda monetam istam non recipere et sic aput nos usu receptum est tertiam partem debiti persolvi in aerea moneta quamvis parladorius lib. 2. rerum quotidianarum cap.° ult.° 5. parte §. 17. n.° 18 referat diversam consuetudinem ut scilicet extra causam mutui possit debitor totum debitum solvere in quacunque moneta. 2° vero casu quando pactum interve nit de redimendo census in eisdem speciebus monetae servanda erit sive pretium lege Regia taxatum sive maius prestet, partium enim conventio praevalet

consuetudini

7

consuetudini l. semper in stipulationibus ff de regulis iuris et licet in alio proposito notarunt ita Aretinus et Imola in l. non amplius §. fin. ff de legatis 1. Purpuratus in l. cum quid nº. 164. ff si certum petat, Atque ad hunc articulum disputat Felicianus lib. 4. capº. unico et secundo tomo lib. 4. capº. etiam unico ubi nº. 16. in dubium redigit an mutata moneta atendi debeat valor ipsius tempore redemtionis vel contractus Gaspar Rodriguez d. lib. 1. qº. 18 et lib. 2. qº. 15. cum sequenti ubi de obligatione et consignatione sortis agit ad impediendum cursum sensus

ARTICULUS ULTIMUS HUIUS tertiae partis an pacto vel prescriptione tolli possit libera redimendi facultas

Huius articuli duae partes sunt prima illa de qua an pacto tolli possit libera facultas redimendi. 2ª an prescriptione, praecedentis articuli aparet responsio ad sibita distinctione aut enim loquit de sencibus perpetuis aut redimibilibus. primo casu valet conventio de non redimendo censu si interveniat pretium equivalens sensui perpetuo iuxta quae diximus in prima parte articulo 3. 2º. requisito et proponit Gaspar Rodriguez lib. 1. questione 6. nº. 31. circa finem Juan Garcia de expensis capº. 9 nº. 76.

cum

cum sequentibus iuxta legem 1. tit. 15. lib. 5 recopilationis
accedit nam huiusmodi census perpetui irredimibiles securiores sunt et minus suspecti quia magis accedunt ad veram
venditionem et minorem habent suspitionem fraudis et
iniustitiae ut observant Soto lib. 6. de iustitia questione quinta
articulo 3. conclusione 2. Couar. lib. 1. variarum cap. 9. nº 9
et lib. 3. cap. 7. nº 2 versiculo 2º. Nauarro in cap. 1. 14. q. 3. nº.
81 et ideo in ipsis praedicta conventio admittit nec contrarium
suadent nostrae extravagantes et constitutio Pii Quinti
quia non de sensibus perpetuis sed de redimibilibus locunt
ut advertit Molina 2. tomo de iustitia disputatione 391.
clausula 9. versiculo dubium est hoc loco. 2º vero casu id
est in sensibus redimibilibus praedicta conventio non
valet ut colligit ex nostris extravagantibus ex prima
ibi et semper ex 2. ibi hoc adiecto et clarius ex constitutione Pii Quinti in versiculo postremo ibi non obstantibus
et ita intendunt Couar. d. cap. 9. nº 9 et d. lib. 3. cap. 8. nº 7.
et alii relati a Babtista comentario 2 de usuris nº 69 sic
ergo omnis census quantumcumque ex conventione sit irredimibilis et a notariis inscriptus perpetuus dicat redimi
potest a venditore ut inquit dictus versiculus postremo
et aput gallos decretum refert Rebuffus 3. tomo ad leges
galliae tit. de constitutione redituum articulo 1. glosa 17.
nº penultimo cum sequenti et Juan garcia ubi s. sic
que colligit ex d. l. 7. recopilationis

Quoad

Quo ad secundam vero partem huius articuli an prescriptione tollat libera redimendi facultas ad verto comunem Doctorum sententiam esse iuri offe rendi perpetuo at quandocunque venditor voluerit pretium restituere prescribi per longissimum tempus 30. vel 40. annorum iuxta regulam l. omnes vero cum l. nullam C. de prescriptione 30 cap.º ad aures in fine de prescriptionibus docent plures relati a Couar. lib. 1. variarum cap.º 9. n.º 1. Gomes. 2 tomo cap.º 2. n.º 28. Gabri el lib. 5 comunium t.º de prescriptionibus conclusione 6. et 7. Menoch. de arbitrarijs casu 217. n.º 2. Gama decisione 241. n.º 3. qui multis adiubus fundamentis hanc sententiam veriorem probat contra alios qui contrariam amplectuntur quos etiam refert Juan Gutierres lib. 1. practicorum q.º 90. huiusmodi autem comunis sententia limitanda e in nostris sensibus in quibus prescriptio non admittit ut tradit Couarruuias dicto capite 9. numero 8 ubi varia fundamenta aduxit pro hac limitatione Gaspar Rodriguez lib. primo questione 19. per totam et ita in constitutione Pij quinti decisum e in versiculo postremo ibi non obstante longissimi etis unde debitor sensus poterit quandocunque sensum redimere non obstante longissimi temporis prescriptione sic quez absoluit articulus iste et tractatus A Doctore egregio Domino

Don

Don Stevan Nuñes de Errera Catedre sexti decketoli
um dignissimi moderatoris ad laudem et gloriam
Domini nostri nec non intemerate atque illibate
virginis marie hoc anno Domini 1607

Finis Tractatus anno 1607.

AD TIT. FF. DE ADQUI

rendo possessione a D. Anto
nio Ricciardo Vinnia
bo e anno 1684

A D RUBRICAM

Cannonis et ordinarij et Gionis rubricis spectantes plura vix presente de posetionis notatione definitio ne et divisione eu mulare soleant ergo qui qui eu riyque loci propria sunt tantum dep ulo cum Gez in hoc tt. propias habeant sedes et ab Acursio et et Bartolo antiquioribus que alijs precipue in l. 1. in principio ff. eodem tractent de vera eius lectione et ad proprio re. tt. continuatione solum agamus reliquorsijs in locis comodius enarrabi...

Ergo inscribit hic tt. de adquirenda vel amitenda posetione que lectio retinenda est et si de omitenda legendum putaverit Alciatus quem tamen in procli reprehendit Balonius nº. 26. quoniam verbum omitere proprie sig nificat id quod delatum est non dum tamen adqui si N. 1

sitū non adquirere, pretermittere quę aliquid eorum quę agi, fieri, exerceri, interponi, objici, alegari ue potuerunt ut multis Brissonius probat libro 13 de verborum sign.º folio 459 et ad pleniorē Juriū expli cationem Corneus in l fin nº 2 C de repudiando hereditate Jaso in l suam hereditem C de Jure delib et in l si filius hers nº 50 ff de liberis et post Alci atus nº 77 Ripa nº 127 in rubrica ff de vulgari Cuiacius in l auxiliū ff de minoribus et lib. 17 obser vationū cap.º 3 et iterum sub nomine Antonij Merca toris lib. 3 notatorum cap.º 20 Juanes Robertus lib 3 animadversionū cap.º 20 notabimus in §º fin nº 10 inst.º de hered. quibi sive lapsu temporis id con tingat l quod si minor § 5º scevola ff de minorib, l fuit quęstionis eq. L si ita 76 ff de adquiren. hered.º l si procuratorem 8 §º si ignorantes ibi auxiliū ape lationis omiserunt ff mandati. Sive etiam repu diatione ut probat integer tit.s ff si quis omis. causa. Cuius significatio sicui textu nō quadrat in quo de portione iam adquisita perdenda agit l 9 §º in amittenda l quemadmodum 25 ff eo tit.º et passim au diemus ex quibus constat recte hunc textū per verbū amittere in omnibus codicibus inscribi.

Nº 2 Sed quare tit.s 32 lib. 7 Justinianei codicis quibusdam respondet inscribit de adquirenda et reti nenda portione cū et ibi quęsitum accurtius quę ver bo retinere et amittere omnino contraria sunt: nā portionem adquirere, ē quam nūquā habuimus

con

consequi §. adipiscende possessionis de interdictis. Postea
ri autem nihil aliud est quam iam acquisitam possessio
nem et apud se existentem tueri atque conservare
§. retinende possessionis de interdictis. Amittere vero adquisi
ta iam et propria possessione cadere. Monogamy de
adipiscenda possessione in preludijs n.° 20 et de retinenda
dat in preludijs n.° 3 §. consequens est inter amittere
et retentionem magnum esse discrimen. Huic difficul
tati respondet idem Accursius ubi supra contrariae dispo
sitiones eo quod amittere et retinere sint contraria
et cognito uno ex contrarijs cognoscitur aliud l. 1 ff.
de his qui sunt sui vel in principio possessionis eodem l.
adoptivum 8 §. patronum ff. de in jus vocando l. quidam
sive 18 ff. de auctionibus ex tot insignis locis ap
ud Aristotelem lib. 2 topicorum Tullium in topicis §.
11 et libro 1 de inventione et 2.° de oratore Quin
tilianum lib. 5 cap.° 10 et 11 Titelmanum lib. 5 dialec
ticae cap.° 22 Everardum cap.° 19 Canciunculam loco
a contrarijs Petrum Velez de Guevara in topicis Ci
ceronis d. §. 11 n.° 1 et 2 explicant nostri passim pre
sertim Jasso in preceditis ex n.° 10 Ripa 3. Bolognetus
ex n.° 38 Alciatus ex n.° 9 Silva de beneficijs 3.a p.
q.e 22. Verum ea resolutio propositae difficultati non
quadrat nam ut regulariter verum fatemur cog
nito uno ex contrarijs aliud quoque cognosci ex dictis
legibus et ijs quae in Summis doctoribus explicatione jam
relati inter prestis proferunt: falsum itaque asserimus
cognitis modis adquirende retinende ac possessionis

cognosc. eos quib' amittit cu' idem no' sint sed diuer
si l. ex. sic adipiscimur § 3 ff. de amittendo l. natura
liter § 1 et quis vs 17 ff. de differentiis l. qui universas 30 ff. 1 ff. hoc tit. Itaque quamvis eorum sit ad
quirere retinere quae possessiones, amittere ni
oponi esse quae eo modo contrarios modi tamen eo
qui possessionem adquirimus et retinemus diuersi sunt
ab his quibus amittimus. Unde constat per ponendo
cuisse ad curtum quibus adquirimus et retinemus
possessionem cognitis modis eos quibus amittimus in
telligi. Dicendum ergo est ideo de retinenda possessione
eo loco tit. inscribi quoniam in eo leges multae de
possessionis amissione tractant. Unde incongrue le
gibus non convenientes tit. poneret quod utique nimis
esset absurdum cum tit. sit cuiuscunque operis quasi
index et quae qualitatem et materiam operis ostendit
iuxta illud Ovidii in principio de remedio amoris
Legerat huius amor titulum nomenque libelli
Bella mihi video bella parantur ait
et lib. 1 de tristibus inquit
Inspice dic titulum non sum praeceptor amoris
N 3 Huius autem ad superiores continuationem dilu
cide scribit Accursius in hac rubrica. Cuius ideo
Tribonianum pandectarum consarcinatorem post tit.
de adquirendo rerum dominio tractationem de adquirenda
possessione ad scripsisse quoniam in illo de adquisitio
ne dominii ex iure gentium dixerit in tit. autem
proximo de adquisitione dominii ex iure civili id
est

ut per usucapionem quæ in genere possessione non
fit l. sine possessione 25 ff de usucapionibus cap.
sine possessione 3 de reg. Juris lib 6 ideo dic ea pre
mitti. Auctum sentit Bart et communiter alij ex Ja
sone n.º 8 Aretino n.º 2 Marriano et Papa n.º 5 Bolo
neto n.º 21 et probare videtur lex 1 ff. tit.º 1 et ex in §.º sin
gulorum ins t.º de rerum divisione. Sed certe si eam pro
bamus rationem et illud etiam esset probandum ut
et t.ᵘˢ Sis superiorem præsideret. cum non minus ne
cessaria sit possessio ad adquisitionem dominij quod Jure
gentium nanciscit, quam ad adquisitionem dominij qd.
nanciscimur Jure civili ut nominatim docet lex
1 in principio ff. Soc t.º ibi dominia quæ rerum
a naturali possessione sep. esse Nerva filius ait et pro
babis ex lege traditio 20 in fine et lege in Laqueum
55 Juncta glosa verbo meam ff. t.º 1 quam exornabis
ex traditis in eleganti quæstione per Tomam grama
ticum decisione 71. Unde sine scrupulo de possessione pri
us quam de dominio agendum rerum quæ ordinem
Sis t.ˢ fuisse inversum existimat Petrus gregorius lib
1 syntagmatum cap.º 13 n.º 1. Verum facile removebis
scrupulum si memineris, possessionem a qua Jure
gentium dominium sepit ab ipso dominio non separari
cum dominium illud ex ipsa rerum aprehensione
et occupatione nullo alio Juris adminiculo acce
dente proficiscat ut deduces ex exemplis §.º feræ igit
et alijs ibi ins t.º de rerum divis. l. 1 cum sequentib.
ff. t.º 1 illæ enim res quæ Jure gentium per possessionem
do

dominio nostro subjiciunt proximus capientium sicut l. 1 in principio ff. hoc tt.º ubi diximus. In usucapione autem de qua sequentibus tt.is possessio non statim dominium producit, nisi ea sit quae jure civili probat justa, continua, longa ut deducitur ex tx in l. 3. ff usucapionibus et principio ins. t.º eodem junctis ibidem et in rubrica illius anobis traditis, sic quae rem sane explicuit Auct. verbo in his in l. 1 in principio ff. eodem Jasso in presenti n.º 9 l. ut aliter Ripa n.º 2 aliter quae alij interpretes

AD L 1.am ff DE ADQUIRENDA POSS.e

AD PRINCIPIUM LEGIS

N.º 1 Possessionis materia de qua noster futurus est sermo quam late pateat et quam ample fines suos in immensis Juris interpretum voluminibus propagavit nemo est qui non videat. Ejus usum frequentissimum appellavit consultus in l. fulcinius 7 §.º cum hoc edictum ff ex quib. causis in poss. et commodum maximum admonet Justinianus in §.º retinendorum to de interdictis. Cajus in l. his qui destinavit 25 ff de rei vindicatione consonat lex 28 tt.º 2 p.ª 3 lex 1 tt.º 14 p.ª 6 exornant Ripa in cap.º saepe n.º 2 de restitutione spolia. Tiraquellus de primogenijs q.e 17 n.º 22 Minoquius de recuperanda poss.e remedio 5 n.º 409 Petrus gregorius de cap.º 13. ex n.º 1 Ugodonelus lib. 5 comentariorum de jure civili cap.º 6 Castillo in l. 7 tauri Pelaez de maioratibus 3.ª p.e ex n.º

nº. 2 et qui plura; in utili probationis posetionis articulo cumulat omnino videndus Josef mascardo de probationibus volumine 3 conclusione 1178 cum sequentibus usque ad conclusionem 1201 et aly plures f. referendi. A

Eam nos quo de licuius in Summis l. iº. et sequentem enarratione exponamus sequenty disjunctimus articulos. Primum unde dicatur posetio et quid significet. Alterum quid sit posetio. 3º quo tuplex sit. Denique quis sit eius in Jure efectus

Posetio Vnde Dicat et quid significet articulus primus

Duplex quae in libris nostris legis prima Summis tit. circumfert lectio, diuersam posetionis notationem esse insinuat. Vulgaris enim sic habet. Poseiio apelata e a pedibus ut et Labeo ait pedium quasi posisio Florentina vº. sic. Posetio apellata e ut et Labeo ait a sedibus quasi posistio Prior nominis notatio firmari potest ex Ciceronne primo oficiorum dum ait sunt natura priuata nulla sed aut ueteri ocupatione ut qui quondam in uacua uenerunt enim re enim e pedes ponere ut aput eundem philipica 3. odierno die primum patris conscripti longo interualo in posetionem libertatis pedes ponimus. Nec longe e deuteronomij locus cap. 11 et Josue cap. 1 omnis locus quem calcauerit pes tuus uester erit Eam defendunt plures ex antiquis post Bartolum in nº. N 2

Jasso et Arypai dicunt communiter eodem nº. Bolanebus nº. 1 Conanus lib. 3 cap. 10 et. 1 Carondas lib. 1 verosi mi lium cap. 6 Petrus Gregorius d cap. 13 ex nº. 7 Antonius Gomez in l. 40 tauri nº. 17 18 Couarruvias de tt.º 1ª parte rubrice nº. 3. et confirmare videtur Jureconsultus in l. 3. in fine principii et magis in l. si quod meo 18 §º. si venditorem ibi non minus possidere ipsi quam si pedem finibus intulissem ff. hoc tt.º l. 1 ibi possession tanto quiere dezir como poni miento de pies tt.º 30 pª. 3.

Posterior que ab Auctore nostro sic verbo pedibus magis probat, ut possessio quasi sedium positio sit, magis exprimit quod compositio indicant, et quod pluribus gramatici docent. Tradunt enim possidere verbum compositum esse a pos et sedere ut sit possidere posse sedere vel cum potestate sedere in re aliqua. Quod si ita est recte dicit possessio apellata seu verbum ductum esse a sedibus: hoc enim valet a sedendo seu insidendo aut insistendo rei: nomen primitivum positum pro verbo si, et verbale pro genendio ut sit possessio a sedibus pro actione, et actione pro eo quod est a sedendo. Quam notationem rei possisse videtur Virgilius primo eneidos dum ait

Hic tamen ille urbem Patavi sedesque locavit

Teucrorum, qui enim regiones sibi eligebat sedes ponere dicebant. Item et J.C.us in l. 3 §º ex contrario ibi vel ingico ego sedeo tu sedere videaris ff. hoc tt.º Quare mihi magis ea notatio probat que et auctoritate defendit

ab

ab Alciato in presenti et lib. 1 disjunctionum cap. 1 et Vaconeis lib. 2 declarationum cap. 1 et cap. 32 nº 4 Corrasius in l naturaliter 12 §º nihil commune nº 5 ff. eodem Viglio in principio inst. de ttis nº 3. Brisonio lib. 14 de verborum signe folio 514 Bolognetto in presenti nº 12 Vbesembequio in paratit. la Suuis rubrice nº 2 Gregorio Lopes Madera lib. 1 animaduersionum cap. 27 nº 2 et 3.

Verum siue Sane siue illam notationem admitas cum Acurtio in presenti glosa 1 ad finem deduces, quod cum ab etimologia vocabuli efficax soleat argumentum deduci tx in principio inst. de tutelis l 2 §º apelans ff si certum petat dximus in dicto principio nº 11 et Lasius in disputatione de mora nº 5 res mobiles improprie posideri dicent repetit in l 1 ff vtrobi quod et probari videt ex l cesorem 39 §º legauerat ff de legatis 3. ubi in his verbis legati quidquid ibi possideo veniunt sub vrbana non calendaria nec merces nec pecunia exacta, que cum mobilia sint apelatione eorum que posident non vident comprehendi Deinde induci potest tx in l interdum 86 ff de verborum signi. vbi legatis possesionibus inmobilia legato sedunt quasi ea sola legato sedant non mobilia **Nº 4**

Contrariam tamen sententiam verior multo e mobilia proprie posideri dici quam aduersus Acurtium defendunt Bart. nº 3 Albericus et Paulus nº 3 Jasso 37 Croto 14 Alciato 32 Alexander 19 Bolognetto **Nº 5**

103 Conanus d. lib. 3 cap. 8 nº 3 Menochius de retinenda poss. remedio 2 nº 9. Et probat 1 ex exemplis nostri tx in principio ibi quæ terra ex lo mari quæ capiunt et ibi item gemæ et lapilli. Et ex tx in §º 1 ibi sicuti si quis dormienti aliquid in manu ponat.

Deinde id probant expresa Jura in l. 3 in principio et in §º Nerva et in §º si rem l. rem quæ nobis 15 l. si rem mobilem 47 l. peregre 44 l. quarundo 51 ff. de acq. poss. quibus consonat lex 1 tit. 30 p. 3. Ulterius id manifeste constat ex l. 1 ff utrubi et §º retinendæ inst. de interdictis dum mobilium posesionem Ulpianus et Justinianus apellant quæ sane apellatio in ambiguis ad sermonis proprietatem referri debet. Quibus et illud firmissimum e propositione rerum mobilium competere interdictum illud utrubi quod directum possesorium e ex d. l. 1. et late traditis a Menochio d. remedio 2 quod tamen non competeret, sed utile si vera posesio in his rebus non daretur. Denique conducit lex unica C. de usucapione transformanda et tx in principio inst. de usucapionibus Junctis ibidem a nobis traditis ex quibus constat mobilium rerum usucapionem dari quæ tamen sine posesione non procedit l. sine posesione 25 ff de usucapionibus.

Nº 6 Qua sententia admissa movere non debet argumentum ab quod ab ethimologia seu verbi notatione deducebamus: nam facile dissolvitur si animadvertas illud multis in casibus cesare quos congerit

gerit in presenti Bolo nexus a n.º 93. In quibus ille è notabilis ut nō procedat quotius rei definitio vel lex aliqua repugnat, quæ probet rem posse subsistere sine illa qualitate quam per etimologiam designat, ut docues si consideras ill. etimologiā et definitionem ex Justiniano in princ. eodem tt.is et Jure consulto in L.1. ff eodem et multa alia exempla tradita a Jasone in presenti ex n.º 18. Quod etiam posessione evenire dicas, ex ratione etiam probabis quoniam etimologia non semper sumit a tota substantia rei sed ab aliqua parte principali ut in posessione contingit, quæ ab actu apprehensionis rerum immobilium denominat quoniam dignior è quam rerum mobilium quæ vilis est et abiecta d. l. rem quæ nobis d. l. si rem nobilem et facilius amitit d. §.º Nerva. Adque ideo Socaque argutum ab etimologia solum erit eficax in ea re qua sumit non in alia. Ideo autem a pedibus sive sedibus posesio dicta è quia sic frequentius adquirimus posesionem quæ et multis alijs modis adquiri potest ut in presenti Duarenus cap.º 2 sub rubrica Sumis tt.i exponit et I. C.tus in dict. lege 1 §.º si quarim L quod meo 18 §.º si venditorem ff. eodem

Minus obstat sequens argutū ex d. §.º Legaverat ideo enim ibi res mobiles Legato non continent, non quia proprietate sermonis non comprehendant, sed quia non erant in eo loco remansuræ, unde ex voluntate testatoris non videt Legato inclusæ ut recte Accursius ibi verbo relequit et verbo i. responsum interpretat, quem comu- N.º 7

niter

nelli semitu testat Bolo nelus in presenti nº 4. Plane in d. §º legaverat ren non esse in eo loco remansuros constat ex eo quod pecunia ea deposita erat que non sinebat esse in eo loco nisi presidij causa reponat l. si co rus 79 §º 1 ff de legatis 3. et quotiescumque testator legatum cum relatione ad locum relinquit quemadmodum vetro lici non continent l. generali 32 §º uxori ff de usufructu legato de cuius interpretatione plura Covarruvias lib. 2 variaru cap. 3 Pinelus in rubrica C de bonis maternis 1º p. nº 39 Menochius lib 4 de presumptionibus presump. 137. Ita nec pecunia que non sinebat esse eo in loco ob sterene motum continuu que vsu l. si mihi l. Meina 190 §º fin ff de legatis 3 quam exornat Pinelus in l. 1. 2º p. nº 46 C de bonis maternis. Quid aute significet verbum calendariu in d. §º legaverat et multis alijs in locis bene explicant Berruyus et Brisonius eodem verbo Budeus in tali §º soter ff de iure dotium.

Nº 8 Deinde non obstat ex in d. l. intendum quoniam animadverto quod etsi verbum positio frequentius in jure nostro maximeque in hac tractatione accipiat pro iure insistendi rei ut Bartolus definit (quam statim examinabimus) saepe etiam proprietati et jus dominij significare solet l. si de iu 37 ff de judicijs l. imperator 4 ff de servitutibus rusti. l. filij 22 §º fin. l. municipes 23 §º nihil ff ad municipalem l. munerum 18 §º patrimoniorum aute ff de muneribus et honoribus l. 2 C de probationibus l. eum res 4 C de contrah. empt. quomodo accipit apud Marcu Tuliu in paradoxis

di

dicitur ē cuius tanta posessiō ē ut liberaliter vivere possit
et psilipeas. Sic pecunias urbanas si mat posessiones no
lat urbanas et rusticas et ad Valeriū hic habet in bola
terrano posessionem. Item et apud sacras literas genesis
13. Abraham in posessione auri et argenti dives erat
valde et mat hei 19 erat enim multas habens posessiones
Quod sane ea ratione fit quoniam dominium et pro
prietatem rerum a posessione sepisse ex Nerva in pre
senti Julius Paulus docet. Unde dominij nomen pose
ssionem etiam complectitur si minus lo quantis addit loquo
tus 15 C de rei vindicatione notant Rebuffus Alcia
tus et alij in d l interdum ferasius in d § in d il comen
ne in preludijs n.o 1 Petrus Faber in l non ut ex pluribus
ff de reg. Juris. Conanus lib. 3 cap.e 8 n.o 1 Petrus Gregorius
d cap.e 13 n.o 2 Gregorius Madera lib. animadversionū
cap.e 26 n.o 4 Laurentius Vala lib. 6 cap.e 41. Ergo in
d l. interdum non agit de posessione quatenus est jus
insistende rei, hec enim tam convenit rebus mobilibus
quam immobilibus, sed quatenus ex comuni usu loquē
di proprietatem et res mobiles posesas denotat, ut animad
vertit Belocretus in presēti n.o 104

Verum licet hec doctrina in se vera sit ego
tamē adverto non convenire d legi interdum quia
si eum judicio expendamus non magis pertinet ad res im
mobiles quam mobiles cum solum dicat posessionis verbū
interdum proprietatem significare et constet verbum
proprietas tam pertinere ad res mobiles quā immobiles
Quare ad probandam eam conclusionem melius alegari
potuisset tx in l. rura 14. C. de omni agro deserto ubi
verbum posessio ad res immobiles tantum refert. quin
imo non omnia immobilia bona sed predia rustica
dum taxat ipse ea voce significat l fin C de locato
quam ad hoc bene expendit Rebufus in d l. interdum
versiculo quod. v. Ex quibus Utiliter infert cum n.o 9

qui

qui legat possessiones suas immobilia exceptis domibus videri legasse nisi aliud suaderet consuetudo regionis cui standum est l. si servus plurium 50 §. fin. ff. de legatis 1 l. librorum 52 §. quod tamen Cassius ff. de legatis 3 quod nominatim in presenti docent Ripa nº 23 Bolognetus 106 Lucas de Penna in l. cum quae C. de incolis lib. 10 Rebuffus in d. l. interdum versiculo et quamvis. Caeterum licet haec ita sint quia tamen saepe accidit ut proprietas ad aliquem usus fructus ad alium et possessio ad alium pertineat per l. miseri haec non oportet in proprio substantiae ut admonet consultus in l. permiseri 52 ff. soc. tit. unde Jabolenus in l. quaestio est 115 ff. de verborum signif. possessionem distinguit a proprietate quadmodum Ulpianus in l. naturaliter 12 §. nihil commune ff. soc. tit.

Possessio quid sit et de vera eius deffinitione articulus secundus

Nº 10 Deffinitionis cuiusque cum ea sit vis ut id quod deffinit explicet, eius rei proprias indicans potestates breviter et absolute ut ex Marco Tulio et alijs notabimus disputatione 1 nº 3 et possessio de cuius deffinitione nunc agendum est magna ex parte facti sit ut mox insinuavimus. Quae res prudentissimos quosque fallere solet l. 2 ff. de juris et facti igno. quam exornavimus d.ª disputatione 1 nº 14 peritissimos etiam Romanos eam deffinire ausos non fuisse mirum est ita refferente Accursio in l. stipulatio 38 §. haec quoque verbo stipulet ff. de verb. obligationibus. Cuius rei difficultas effecit ut ab Accursio ad nostram usque aetatem unusquisque propriam confinxerit, ut ex eo diximus in presenti verbo possidibus Bartolo nº 6 Jassone 32 Vincentio 31 Ripa 25 Bolognetto 152

Or

Ormanolo Decio 45 eodem Ripa in rubrica de causa possessionis ex n.o 1 Corano in 8.o nihil comune in prelu dijs Medijs de diffinitionibus cap.o 66 Conano lib. 3 cap.o 8 n.o 1 Petro Gregorio d. cap. 13 n.o 6 Antonio Concio lib. 1 disputationum cap.o 9 Alciato in l. quinque pedum n.o 86 C. finium regundorum Duareno lib. 1 disputationum cap.o 8 Donelo lib. 5 comentariorum cap.o 6 Constantino in princi pio ex n.o 2 instituta de usucapionibus Didaco Perezio in li. tt.o 13 lib. 8 ordinamenti Antonio Gomes in l. 45 tauri n.o 17 Covarruvias in regula possessor 2.a p.e in initio n.o 3 nobis sicut placuerit semper a Theofilo tradita lib 4 institutionum tt.o de interdictis quam Duareno ramisitato et Vbizembeguio in paratitla huius rubricę n.o 2 magis pro bat et admitti videt. lege prima tt.o 30 p.o 3. ab ea non multum discedentes ut totam rei substantiam comprehendamus sic diffinimus Possessio est detentio rei corporalis quę in comertio sit, alijs possessoribus vacua cum affectu domini possidendo minantis coniuncta. Diximus detentio loco generis quia verbum hoc late patet, et omnem tenendi possidendi quę rationem complectitur ex hac l. 1. l. possessio 49 ff. et mox ostendemus n.o 12: quia tamen plures sunt qui quam vis rem detineant et occupent atque in possessione sint, non possident sequentia verba adijecimus

Verum quia difficilime huius materię cogni tio ex diluida diffinitionis explicatione nascit subsistendum est ea quę accurate exponenda: Exigit ergo nostra diffinitio in persona possidentis duo: In re possessa tria. Hęc ubi adfuerint adesse quoque possessionem N.o 11

in

indubitanter dicis

Primum igit in posidentis persona exigimus ut quis rem teneat, quia posesio detentio e, et poside re Sis dicit qui naturaliter posesioni insistit. Ex Sic con Junctis supra ex nº 2 observatis. Ergo etsi quis eo ani mo sit ut vellet rem suam esse, si tamen eam corpore nõ prehenderit ut teneat non posidet: ut eleganti exemplo probat Cu[14] in L 3 §º Neratius ff. Soc ttº. Quo pertinet qd dicit nõ nisi animo et corpore posesionem adquiri d L 3. in principio L quemadmodu 8 ff. quamuis solo ani mo retineamus. Detentionem enim sufficit sicut alias sit ab initio rem corpore tenere quo posideas L Licet q. C. Soc ttº quod utilitatis gratia receptu e ne habitudinis more perpetuo domi nos continere, aut Jus nostru ami ttere cogamur: vel ubi cum proficiscimur ad Nundinas nemine domi relicto, et nihilominus eudem animu posidendi que prius habueramus retinemus L 3. §º saltus L clam posidere 6 §º qui ad Nundinas ff. Amitti autem an solo animo posit, an ũ. utrumque adesse et corpus et ani mu necesariu sit dubitabilius e propter disidentia Julij Pauli verba in d L 3 §º in amittenda et in d L quem admodum: quas interim dum ibidem interpretamur vide quæ scripsi in §º fin ex nº 60 insttº de Ser[...] qualitº.

Nº 12 Plane quia nõ e satis rem tenere etiam si maxime tenendi afectu ex Justa causa habeas, ideo in nostra definitione adjecimus cum afectu domini seu dominantis coniuncto. His enim posidet qui rem te

tenet domini affectu id est qui pro suo seu tanquam suã tenet ei quæ illa visa sibi. Idemum ex Jure certo sit, declarat exemplo certũ omnium qui rem aliquam etiam Justa ex causa tenent, nõ tamẽ ut suã sed ut in aliena versant. Ecce colonus qui fruendi causa rem alienam tenit, etsi ex Justa causa tamẽ nullam possessionem habet. L. cum solum 33 §. 1 versiculo fin. ff de usucapio. l. sine possessione. vs. illa tit. consonanta Lege 2 C. de prescriptione 30 annorũ. Creditor item pignus acceptum maxime tenet et Justa ex causa, sed quia ut rem alienã tenet ideo non possidet l. vendidi 15. versiculo creditor ff qui satisdare cogant l. pignori 13. ſ. tit. 1. Elegantius ex e̅ plurimi usufructuario qui precipuo quodam Jure rem quã fruendi causa accepit tenet et acceptam retinet donec finito usufructu reddat L. 1 ff usus fructuarius quemadmodu caveat: et tamẽ nec possidet nec usucapit, quia tenet non suã sed ut alienam L. adquirit 10. §. fin ſ. tit. 1. E enim ususfructus alienis rebus utendi Jus L. 1 ff de usufructu et ornatu in principio inst.ª eodem. Eodẽ numero sunt qui a Prætore missi sunt in possessionem aut legatorũ rei servandæ causa, ventris aut dãni infecti nomine qui mittũt in res alienas custodiæ et observationis tantũ causa non dominij nanciscendi L. 3 §. fin L. si quis 10 §. idem Pomponius ſ. L. 1 §. quisquis ff quot legatorũ L. cum legatorũ 12 ff quibus ex causis in possessionẽ. Eadem etiam causa servi aut filij familias, res peculiares quæ alijs adquirunt etsi maxime eorum no sint ut habeant, tenere tamẽ nõ possidere dicũt

L

l. quod servus 24 §. hoc tit. l. stipulatio ista §. hec quo
que ff. de verborum oblig. quia non ut suas tenent qui
eas habere non possunt ut suas. et tamen hi omnes intendunt
possidere naturaliter, et nunquam possidere simpliciter intendunt
ut in dictis locis et hec l. 1 §. per servum corporaliter l. natu
raliter 13 in principio §. hoc tit. l. communi 7 §. neque ff. commu
ni dividundo ut ... Parladorius lib. 1 rerum
quotidianarum cap. 9 ... §. ...
hoc dicendum ... qui alienam rem non ut suam tenet, intelli
gimus dici abusive ... appellatione ex eo quod prima
fronte videtur non ex eo quod est.

Nº 13. Diximus in diffinitione rei corporalis quia cum
ad possessionem ... necessaria sit, corporalia
tantummodo possideri possunt: tangere enim et tangi nisi
corpus nulla potest res ut inquit Lucretius. Quare incorpo
ralia non possidentur l. 3 in principio §. hoc tit. l. servus ...
§. incorporalis §. tit. 1. Plene que corporales que incor
porales res sunt ex lib. 2 institutionum tit. de rebus corporalibus
intelliges

Nº. 14 Adjecimus que in conventione est quia cum possi
dendi hic sit finis ut quae possidemus ceu nostras nobis
habere velimus, vel ad ... vel ad
utilitatis ... in principio ... et sequen
tibus 1 tit. 1 conjunctis a Bart. traditis in l. si quis vi
17 §. differentia ex nº 4 §. hoc tit. si res in conventione non sit
repugnat possessionis et veram ipsarum naturam. Neque
obstat sepe legi hominem liberum possideri l. adquirit 1 in
principio ... §. idem placet 1 tit. 1 §. idem placet in tit.
per

perquas perso quonia' id dictum e' no' ex vero sed ex opini
one posidentis. Quare nec quid simpliciter dicit homo
liberi posideri, sed cum adjuncto ut dicat' posideri bona
fide: dum. §. qui posidet ita posidet ut putet dominum
suu', adque eu' pro suo habeat, quod sit opinionis ejus et
bone fidei. hominem enim liberu' quamvis eu' pro suo
vinciat nemo absolute dicit posidere. L. cu' heredes 22
ff. fin §. Idem quoq' et de ceteris rebus comercii exemplis
dicis

Denique diximus aliis posesoribus vacua quo N° 15
mam et si quis rem corporalem que in comercio sit
tanqua' sua' teneat tame' nisi sui re hec quoque sit
ut aliis sit posesoribus vacua no' posidebit. Cujus rei explicati
ta e' ratio quia placet duos eandem rem simul non
posse posidere § 3. ff. ex contrario §. hoc tit. Ergo si dum
alius fundu' posidet liceret mihi ejusdem fundi possesio
nem nancisci fieret ut eodem tempore ego et ille posi
deamus quod Jus no' patit, non magis qua' ut tu sta
re videaris in eo loco in quo ego sto: vel in quo ego
sedeo tu sedere videaris. Unde cum ex eo Jure posidere
incipia' prius e' ut ille posidere desinat. hoc in L. clam
6 ff. fin. juncta L. si nobis § fin hoc tit. hactenus de
diffinitione

Ex qua ejus que de explicatione iam infert N° 16
quod et si contra verum maxime sit an posesio Jus sit
an v°. factu' plane sequit posse bona detentionem esse
rem videlicet in facto et detinendo positam no' vero
Jus. Que sententia que ex Jure certo e' et a nobis probabit'
non

nō ē sine defensore placuit enim Bart.º in l. s. si quis pro emptore nº 12 ff. titº 1 probato ab alijs ut constat Romano nº 9 Alciato nº 26 Bolognito nº 183 in presenti eodem Alciato in tractatu de quinque pedum prescriptione nº 4 Corrato in rubrica Sucus titº nº 3 Berengario in 8º nº 5 A comune capº 1 nº 63 Coneno lib. 3 capº nº 1 Donelo d. lib. 5 comentariorum capº 6 pagina 3.

Nº 17 Quibus primo favent expressa Jura quæ eam rem facti appellant in d. l. 1. 5º adipiscimur 5º si vir uxori in l. possessionem 29 ff. hoc titº in l. bonæ fidei 48 5º in contrarium ff. titº 1 l. denique 19 ff. quibus ex causis maiores in l. 1. 5º scivola ff. si quis titº liberorum alijs quæ in locis in quibus IC. id scripserunt de possessione non tum cum adquirit sed de jam quæsita. Deinde ea quæ C. ex notatione et deffinitione de quibus s. cap. nº 2) vi propria atribuit possessioni hoc ipsum arguunt, possessionem in naturali detentione positam esse et extra detentionem partionem nō consistere. nam si pupilus rem teneat hoc animo ut possideat statim adquiret possessionem, etiam si Jus velit quidquam adquiri pupilo quod ei noceat aut de quo restituendo obliget. tantum ideo quia res facti est possidere res autem facti Jure civili infirmari nō potest d. 5º adipiscimur (ubi Lacius et de interpretatione l. possessionem 29 ff. et l. pupilus 11 ff. titº 1) Quæ ita autem semel possessione placet quemquam diu eam retinere quandiu naturaliter, id est naturali et corporali præsentia potest possessionem repetere cum vellit: ubi autem eum vellit

vellit repetere nō potest cōtinuo desinit possidere l. 3 § Nerva. l. et si nollet. 1 §. Sed et.

3° et pro eadem parte sequitur urgent argum. primū si possessio Jus esset eisdem illis legibus quibus, quibusdam personis sine ullo ipsarum facto Jura omnia restituunt et tribuunt, aliis sua auferunt aliis defuncti, pri?s tamen etiam possessio: nō enim restituunt certa aliqua Jura in quibus nō sit possessio sed in universum omnia. Ea autē absque naturali presentione nō prestat nec restituit ergo placet possessionem et si maxime negaret esse facti, certe tamē Jus nō esse maior patet minor probat. sic. Reversi ab hostibus Jure postliminij omnia pristina Jura recipiunt que per captivitatem amiserunt: id enim postliminij fictio efficit ut nūquam eos captos fuisse sed semper in civitate mācisse intelligat l. illa institutio 32 § 1 ff de hered. inst. l. postliminij § filio 16 l. postliminiū 19 in principio l. bona eorum 22 § 1 ff de captivis § si ab hostibus inst. quibus modis Jus § intrād ūinst. de hereditatibus que ab intest. et utrobique notantur at ij neque possessionē recipiunt neque septam usucapionē pro sunt: sed coguntur ex integro adipisci possessionem, inde que primū eis incipit cedere usucapio l. denique 19 ff ex quib. causis maiores l. cū heredes 22 § 1 §. l. si his qui pro emtore 15 §. tit. 1 l. in bello 12 § facti ff de captivis N° 18

Rursus probat quoniā placet heredem cū heres factus ē succedere in Jus omnem defuncti l. heres in omne 37 ff. de adquirenda hered. quia hereditas nihil aliud ē quā successio in universum Jus quod defunctus habuit tempore mortis l. hereditas. 6 ff de regulis Juris l. nihil aliud 29 N° 19

ff de verborum signif. exornaui in rubrica ex n.° 01 instit. de
hered. inst. attamen hijs non succedit in possessionem defuncti
sed necesse habet si velles possidere res hereditarias apprehen-
dere naturaliter cum possessio non transeat ad heredes, l. 2 in
principio ff. de acq. poss. quia possessio juris non est.

Nº 20 Ulterius hoc ipsum ostenditur quoniam id quod nostrum
est, id est jus siue jure nostro siue facto nostro, facto suo
nobis auferre aut minuere non potest aliquis l. id quod nostrum
6 ff de regulis juris (quam ego sic accipio) puta rem nostram
suo respondo, contrahendo, vendendo, tradendo, vel manet enim
nobis omnimodo dominium et pignus et si quod aliud jus
facto nostro ablatum l. soluendo 95 ff de negotiis gestis l. nec
filius 1 C de rebus creditis l. debitorem 15 C de pignoribus
Magis vero quasi quia rei possessionem aut ereptam eo facto
statim possidere desinit l. 3 § 5.° si rem l. rem quae 15 ff.
eodem quia possessio jus non est sed res in facto consistens et in
ea detentione naturali cuius facultas ademptam possessio-
nis dominum afert.

Nº 21 Dominium liberum etiam ideo rei suae dominium amittit quia
perforce ita ex sua detentione inueniat, ut quando dedit in
flumine, aut decidit ex curru cadenti 50 fin. in fine inst.
de rerum diuisione ibi nec longe videntur desiderare abhis quae
de rheda currente non intelligentibus dominis cadunt
l. 3 in princ.° ff de incendio ruina (quibus adde Quido-
nem Panzirolum in commentarijs in notitia utriusque im-
perij cap. 6. bene etiam explicat quae sit rheda currens a
qua res cadentes dominium permanere et apertius jure
dominium enim jus est quod semel quaesitum manet etiam
si

si res nostras adque adeo Jus nostrum ignoremus. Contra his factis statim possessio amittit d. L. 3. §o Neratius ff. hoc tt.o quod possessio non est Jus nam si Jus esset rei etiam non inuicta una cum reliquo Jure rei retineret

N.o 22

Preterea et alia consideratione a possidentium personis sumpta idem ostendemus. Nam si possessio Jus tenendi et insistendi rei esset, sequeretur omnem qui possidet Jus detinendi et insistendi habere: Item et illud omnem qui non possidet Jus insistendi rei non habere. Consequens est falsum quod possessio non est Jus detinendi aut insistendi rei. Responsio ostendo. Mulier que rem a marito donatam tenet ex injusta causa possidet et tamen uere possidet §o si uir uxori ff. hoc l. Et tamen Jus tenendi et possidendi non habet, ut cum maxime Jus aduersatur l. si eum qui 26. ff de donatio. inter. Verso uice, dominus Justus ut quimus alius possessor ui de possessione deiectus amplius non possidet d. L. clam 6. §o fin. Juncta lege sequenti ff. hoc tt.o l. naturaliter § in principio ff. tt.o 1. Hic autem Jus tenendi et possidendi maxime retinet: qua de causa illi prodita est actio ad possessionem statim recuperandam l. si quis ui 17. ff. hoc tt.o l. 1 et toto tt.o ff. unde ui. qua etiam respicit rei vindicatio que domino ad possessionem recuperandam datur L. officium 9 l. qui restituere 68 ff de rei vindicatione quod aparet possessionem Jus insistendi rei non esse

N.o 23

Contrariam tamen sententiam quimo possessionem non esse facti sed Juris defendit idem Bart. in presenti n.o 6 communis ex aliis late Cumano n.o 1 Jassone n.o 32 in presenti Aripa n.o 4 in rubrica de causa possessionis et ui d. §o nihil commune n.o 4 Antonio Gomes in l. 45 tauri n.o 18

Covarruvias in regula possessor in initio 2ª partis nº 3. Quibus similiter primo faciunt expressa Iura quæ eam non facti sed Iuris esse dicunt. Qui probatur in l cum heredes 23. l peregre 44 ibi Ius possessionis l possessio quoque 49 ibi plurimum ex Iure possessio mutuetur ebiro §. 1. ibi quia possessio non tantum corporis sed et Iuris est ff. hoc titulo l 2 § fin. ibi quia possessionem corporis vel Iuris adeptus est ff de precario l si a re 31 § fin. ibi qui prior Ius eius apprehendit ff de actionibus empti l non ideo sibi in concessum Ius possessionis obtinebis. C de liberali causa l nemo 10. ibi alia in quæ Iure consistit alia in quæ corpore C hoc titulo. 2º inducit et Simologia verbi quoniam ut supra diximus nº 3. verum est possidere compositum esse a posse sedere vel possidere sit posse sedere in re aliqua; ergo si possidere est posse sedere nihil aliud esse videtur quam Ius insistendi rei habere. 3º sic arguitur possessio animo retinetur d l clam 6 § fin l peregre 44 ff hoc titulo d l licet 4 C eodem § possidere instituta de interdictis l 2 titulo 30 pº 3. At hæc non est detentio rei cum res corpore teneat ut constat ergo relinquit Ius insistendi esse. 4º facit quoniam si possessio facti esset in servi persona consistere posset quia cum ea quæ facti sunt naturaliter intelligantur l nec servus 42 ff de peculio explicat Conanus lib. 2 cap. 3 nº 4 atque id si ito personæ cohereant l si statu libero 6 § fin versiculo hæc enim ff de statu liberis facit l ex omnica § ne autem versiculo sin vero talis C de caducis tollendis l 12 versiculo fuerás ende titulo 11 pº 3 eorum servus capax est l stipulatio ista 38 § si qui ff de verborum oblig. § sed cum factum 2 instituta de stipulatione servorum sed in servo non datur possessio l quod servus 24 l possessio 49 § 1 ff hoc titulo l numquam

3. 5.° servus §. ll.° 1 g.° Juris e nõ facti

Dicidiũ soe ubi componant interpretes dij crimen constituunt inter possessionem dium adquirit, et possessionem Jam adquisitã: ut videlicet illa que possessionem corpus et animũ requirit L 3 in principio §. et labe s. ex n.° 11 que facti sunt L bone fidei 48 §.° in contrariũ s. ll.° 1 facti etiam dicat. Sic que intelligenda esse omnia que pro prima opinione adduci solent. Quod si Jam possessio que sita sit et in esse producta Juris sit nõ facti Juxta d L per egre et secundam Bart.¹ sententiã. Quam concordiã comuniter ab omnibus secutã testat.ᵘʳ relati ab Antonio Gomez in d L 45 tauri n.° 18 que confirmari illis exemplis potest nã quemadmodũ ex contractu qui facti est L cons[illegible] 7 §.° fin in fine ff de curatore furiosi Juris resultat obligatio et actio L licet 42 §.° ea obligatio ff de procuratoribus: Itẽ etiã quemadmodũ ex actibus [illegible] et moribus qui meri facti sunt formata consuetudo resultat que Juris e [illegible] 32 ff de legibus sic ex detentione et rei possessione que facti est Jus etiam resultat

Verum ea concordia falax e. Nam [illegible] vulgati argumẽ quo contra eã nõ ubi [illegible] omitamus, qui p absurdum videri in natam rei substantiã per [illegible] fũdi: quid nostri nõ declinant simili contractus et obligationis de quo proxime, cũ constet contractus quo ad sui substantiã solo consensu perfici, neque aliã ad [illegible] ex [illegible] perfectione. quamvis ex eis effectus illi oriant id enim aliud est. Superiorem conciliationem ex[illegible] [illegible] argumentis pro prima opinione ex n.° 17 ad 23 adducta. Fune A.° 25

ma

maxime quoniā constat quæsitā possessionē solo animo retineri ut dixi mus n.º 23. Et tamē animū facti esse negavit nemo g.º Jam quæsita possessio facti est nō Juris. Ita et preterea quoniā si ea esset Juris: et capto ab hostibus reverso restitueret: et in heredem adita hereditate cōtinuaret contra ea quæ docuimus n.º 18 et 19

N.º 26 Clare frequētius nostri Aretini sētentia a Covarruvia in presenti n.º 3 probatā secut. docuerunt possessionem mixtam esse facti; et Juris ex legibus pro utraque opinione adductis: Quoniam se invicem et factū et Jus in possessione cōtingunt. Sic rerum possessionū vsus naturalis quæ insistentia, quam nos detentionem apellamus facti est d §.º adiecimus cū aliis ē enim a Juris ministerio omnino seiuncta et soli naturali actui innitit. l quæstio 115 ibi possessio g.º vsus. de verborū sig.nd. a qua nō ē longe Oravius lib. 2 epistolarū epistola 2

Quidam si credis consultis mancipat vsus et Cuias galus qui possessionē definit vsum. Quod si in possessione considerans personarū possidentiū, et materiæ id est possidendarū rerū capacitatem et aprobationē item et effectus eidem possessioni tributos plane fatebimus plurimum possessionem a Jure mutuari. ut ait Papinianus in d l possessio 49

N.º 27 Hæc licet aclenus secuta fuerit opinio mihi non placet, qui ex Juribus et argutis pro prima opinione adductis, Item ex vera nostra definitione contendo possessionem esse detentionem, seu rem facti in insistendo et detinendo, aut certe in potestate naturali tenendi positā. Quam sententiam veniremus ostendemus contrarijs diluti argutis

Ergo non obstat primum ab autoritate deductum ex Juris
ciuilis testimoniis in quibus possessio non solum Juris esse
dicitur verum et Jus apellatur. et primo lex in d l possessio 49
in principio et in §o. primo ait Papinianus quia possessio
non tantum corporis sed et Juris est. Recte meo Judicio ait
Juris esse longe enim aliud possessionem esse Juris aliud
esse Jus. nam cum in eodem loco etiam dicat possessionem esse
corporis et tamen nemo dicet possessionem esse corpus sine
enim detentio e tantum facti sine etiam Jus certe ta
men corpus dici non potest, cum tangi no possit. sic et cum
dicitur possessionem esse Juris, colligi ex eo non potest possessionem
esse Jus. Sed ad uicit locum hunc argutum deliriemus intel
ligere restat quid est possessionem esse corporis et eandem
esse Juris, utrumque id et res ipsa et idem Papinianus ibi in
principio aperiunt nam cum dicimus possessionem esse
corporis intelligimus possessionem a corpore accipere ut sit no
solum cum adquirit ut existimabat Comunis relata s. no 29
sed et postquam quesita e. adquirit enim maxime cor
pore, et tandiu retinet quandiu corporalem possessionem
repetere possumus. vt nostra docet difinitio et d lex 3 in
principio et d §o. nerua d l 6 §o. fin. et l 7 Scelto. Cum
vero dicimus possessionem esse Juris id sic intelligimus, q
uia a Jure quoque multum possessio accipit et ut Papi
nianus ibi ait plurimum ex Jure possessio mutuat
idest ut quamuis Jus no sit, indeque nec res incorporalis in
Jure consistens: tamen quo ad adquisitionem retentionem
et translationem eius existimet quasi eodem Jure quo
ceteras habet. id cum natura ipsa possessio a se non habeat
quia

quasi mera detentio est et res omnino in facto consistens aliunde assumit et a jure mutuat ut ait Papinianus. Mutuari enim per translationem pro aliunde sumere usurpat Sicero de natura deorum mutuemur hoc quo graece verbum dicat quae tam graece latine graecaq. et de fato orator ab academicis subtilitatem ingenij mutuat junctae alia eiusdem Siceronis autoritate 3.° de oratore translationes quasi mutuationes sunt cum quod non habeas aliunde sumas. eleganter igit Papinianus expressit quod juris in possessione est mutuatum non ei insitum esse. Id quae propter publicam utilitatem et possessionis frequens usum. Constat enim in primis per eos nobis posse adquiri per quos res caetera 3.° item adquirimus §. hac l. Lego quod scriptus 24 §. Hoc tl.° sane si possessio nihil Juris haberet sed tantum facti esset, per servum nobis adquiri non posset nam facta in personam servi collata eius personam non egrediunt. 3.° sed cum facti ubi dixi inst.° de stipulatione servorum. Item et illud in quibus res caeterae adquiri non possunt eis necessario adquirat ut servis. quod §. a Jure mutuat namque si facti omnino esset in eorum persona necesse consisteret quemadmodum et caetera facta consistunt modo diximus. Sic quae intelliges Papinianum in d. l. possessio 49 in principio §. hoc t.° Plane quo ad retentionem, si cum corpore asumdo diceremus non intelligeret res aliqua manere quam animo retinemus, videlicet naturalis illa facultas pro voluntate rei insistendi, quae quamvis animo retineat factum tamen non est, animo retineri possessio

tro non posset quam hac ratione et cor poris et Juris ratio nem habere rectrait lex nemo 9 C hoc tit. Denique quod translationem nullius posessionem a Jure mutuare reperies si memineris eum cui res tradita est si memineris hui vero in eam jussesit qui posesione autoris ad usucapiendum uti posse l de auctionibus 14 ff de diversis et temporalibus prescrip §. ditina 9 et §. inter vendiorem 10 ubi late scripsimus inslo de usucapi. quod sane nulla ratione recipi posset nisi intelligeret priorem posessionem manere, et quidem ita ut posset in aliu transferi, similiter ut res ipsa. Sane si A retinus (ante 5 n.o 26 meminimus) sic Juris et facti concursu in posesione explicaret me non in ictum in sua tradet et sententiam. Sed nostram prosequamur.

Deinde et in maxime moveat Bart et qui eum secuti illis locis quibus posessio non solum Juris sed Jus dicit (quos ad diximus s. n.o 23) parum tamen nobis obstant quoniam etsi ille qui injuste posidet posesor etiam sit ac ille qui Justus posesor est licet diversis respectibus ut au plo inferius ostendemus. Agnosco in eo qui Juste posidet duo inesse posesionem et Jus posesionis: id est Jus et potestatem tenende posesionis. ideo enim dicimus eu habere Jus, quia hanc potestatem a Jure constitutam habet. Quod Jus in Justo posesore adeo est cum posesione coniunctum, ut ex posesione intelligatur Jus posesionis et ex Jure posesionis intelligat posesio. Quo sensu in illis locis dicit Jus posesionis non ademptum, posesionis Jus in ademptum ut intelligat posesionem non ademptam posesionem in concussa. Non tamen inde efficit idem esse posesionem et Jus posesionis N.o 28

nis nam si id verum esset, sequeretur, eum qui vere possidet, obtinere et Jus possessionis, quod sane falsum est constatque ex omni qui injusta ex causa et mala fide possidet. Exemplis doctrina fit clarior ecce uxor rem a marito donatam possidens, vere possidet, hac nostra L 1 §° si vir uxori et L 1 in fine ff pro donato L 1 §° deijcit ff unde vi nec quia possidet injuste, eo minus vere possidet L 3 §° ex contrario §° generaliter. hic tamen Jus possessionis nullum habet cum Jure civili non possideat L si eum qui 26 ff de donationib; inter.

N° 29 Illud tamen advertendum est quod et per probe meminisse Juvavit, in eo qui juste possidet etsi eodem tempore horum utrumque sit et possessio et Jus possessionis duo tamen esse ut nominibus ita re et causa inter se maxime disjuncta. Nam quod possidet bonae fidei possessor ex eo est quod affectu domini rem tenet, possessurus similiter etsi bona fide id non faceret Juxta nostram diffinitionem et notata ad eam n°. 12. Quod autem habet Jus possessionis est ex eo quod possidet juste id est justa ex causa et bona fide non habiturus id Jus nisi isto modo possideret

N° 30 Ex quibus paulatim fuit elegantissimus intellectus d. legis nemo 10 C hoc tit°. ibi super Jure possessionis vacillet ac dubitet. Ait enim imperator constantinus interpellatione et controversia progressa, non posse intelligi eum possessorem qui licet possessionem corpore teneat, tamen ex interposita contestatione et causa in judicium deducta super Jure possessionis vacillet ac dubitet. Quoniam possessor cum quo de proprietate

Ju

Judicio agit no ideo dubitat de posessione sua: quia
adhuc sit se possidere, adque se adversarium actorem constitu-
ens hoc animo est ut nollet pro sua tenere, quod ei sufficit
ut possideat ut nostra habet dessinitio. Incipit tamen du-
bitare de Jure posessionis. id est de eo an Jure possideat
qua dubitatione etiam malefidei possessor esse incipit L. sed et
si 25 §. si ante litem ff de petitione hered. quo pertinet
que accurate et ultra alios nos scripsimus in § . si quis
a non domino ex n.° 9 inst. de rerum divisione. Quod
si mihi obijcias illa verba d l nemo ibi interpelatione
et controuertia progresa non posse eum intelligi possessorem
quibus verbis probari videtur per superuenientem malam
fidem non solum de Jure posessionis possessorem vacillare, sed
etiam posessorem non intelligi: respondebo ad efectum Juris red-
ucti debere: quoniam Juris efectu pro possessore non habebit
possesor, qui de proprietate rei possessae victus fuerit nihil enim
ei proderit posessio L. post aceptum 18 ff de rei vindicatione
L more 26 C eodem L nec bona 10 C de prescriptione longi
temporis quamvis si rem ipsam ex pacto nunc possideat nihilomi-
nus et post litem contestatam his cum quo Judicio agit d L. si post
et L. 2 § . fin ff pro emtore etc.

Non obstat aliud arguemtum quod pro illa sententia ex ver-
bi etimologia s. n.° 23. aduenimus. Quoniam longe aliud est posse-
sidere in re aliqua ut in posesione acsistimus: aliud Jus pos-
sedendi in re aliqua habere. Hoc enim posse sedere in, haec specie
ad naturalem potestatem referendum est, quo possit quis natura
et facto ipso cum velit rei insistere non ad Jus. nam quae (ut
sepius pr. s. diximus) his intelligit possidere qui ita rem n.° 31

ten-

tenere cepit ut posset quoties vellet naturalem id est corporalem possessionem eius rei recipere d. l. 3. §. Neratius: non autem ille qui superiore facultate rei recipiendi facto tenus ablata eius ipsam retineret l. 6. §. fin. cum l. sequenti l. si id quod 25 §. fin. ff. d. tit.

N.º 32 Non obstat deinde argumentum quartum quoniam etsi verissime eam possessionem quae animo retinetur aliquid a iure mutuari ut ostendimus d. n.º 27 constanter tamen asseverandum est eam detentionem esse et quidem corporalem illam quae prius habebat cum primum possessor fundum ingressus est et cum esset in fundo. Pro qua sententia efficacissimum argumentum praestant illa eadem iura quibus dicitur possessionem animo retineri. Non enim retinetur aliud nisi id quod prius fuit. Haec cum corporalis esset et in detentione et facto posita esset inde colligitur nihil nisi corporalem illam detentionem quae prius fuerat animo retineri. Quod si mihi obiicias absurdum esse eum dici corpore tenere qui corpore exiit a fundo: fateor sane natura non tenere sed tenere iuris interpretatione: quare recte diximus d. n.º 27 hanc possessionem plurimum a iure mutuari, et a iure rationem habere dixit imperator in d. l. nemo 10 quod neque novum neque insolens in iure nostro est, ut iuris interpretatione et naturalis et corporalis possessio acquiratur et retineatur sine facto possessoris. Ut utiliter colliges ex l. 45 tauri l. 8 tit. 7 lib. 5 novae recopilationis quo in loco quemadmodum lex possessionem in successorem maioratus sine facto aprehensionis transfert, et voluntati instituentis sufficientem iudicat pro actu aprehensionis, possidet quae vere exinde maioratus successor ut hac ibidem observant nostrates et Molina lib. 3 de primogeniis cap.

10

10 et eodem §. 13. Sic etiam possessio quae animo retinetur est eadem illa detentio quae antea fuit Iure quae constitit quia Ius eum qui animo vellet retinere possessionem perinde habet quasi iure possideret id est tenerent corpore et rei insisterent et hoc Iure ex publica utilitate ut tamen d. n.° 11 insinuavimus Item quia eam habere quisque possessionem credit ex in corpore exijt a fundo aut rem deposuit e manibus quam posset naturaliter cum vellet recipere ex dicto §. Nerva et allegatis n.° 31 ad finem. Plane illud antea quam huic habeamus meminisse iuvabit hanc possessionis retentionem non solum ei tribui qui Iuste possessionem nactus est verum etiam iniusto possessori: Nam etiam praedo qui possidendi Ius nullum habet possessionem animo retinet unde illud ut spoliatus ante omnia restituatur ex Iuris dictorio quod nullus excernat minoque quoque de recuperanda possessione remedio primo ex n.° 171 ergo cum in eo dici nihil possit nisi possessionem naturalem et corporalem quae prius ei fuerat animo retineri consequens est hanc possessionem esse non Ius possessionis de quo diximus n.° 208 sed eadem illam quae antea fuerat + teneret

N.° 33 Denique non obstat ultimum argumentum nam etsi verum sit servos eorum quae facti sunt capaces esse ut n.° 29. ad finem probavimus et in d. §. sed et facti n.° 8 instituta de stipulatione servorum id tamen verum est si ea sint facta quae nullum omnino Ius ad mixtum habeant stipulatio ista 38 §. Si qui vereiculo [illegible] midi[illegible] §. habere ff de verborum oblig. nam cum in d. §. Si qui dictum esset servum sibi habere licere posse stipulari eam quae stipulationem in eius persona consistere adversus Julianum notasset Ulpianus inde vera

eiulo

culo reducit quia habere dupliciter accipit ubi explicat in d. 5° §. habere illud verbum pro rerum et personarum conditione in quas dominium non cadit accipiendum e. Ad quem ea stipulatione inter eo et filio familias videt actum esse de possessione retinenda aut non auferenda utrumque habeat stipulatio ex regula l. quotiens 80 ff. de verborum l. quotiens 12 ff. de rebus dubiis quo eodem sensu ea verba accipit Papinianus in d. l. possessione 49 §. 1 §. eodem itaque servus possidere non potest, rei insistere et eam tenere potest. Quod et ab his predicat qui alieno nomine rem tenent quos abusive possidere dicimus uti semel audivimus et notavimus s. n°. 62. Ex quib; Bartoli opinio n°. 65 proposita quae sit verissima jam constat possessionem quae sit detentionem esse seu rem facti insistendo aut detinendo, aut certe in facultate naturali quae potestate rem pro ut suam tenendi posita jam pergamus

Possessio An una an duplex sit articulus.

Est huius articuli inter alios de possessionis tractatione ut difficilior disputatio et utilior resolutio, sic et quae prolixius controvertit nos et instituti nostri ratione et temporis angustiis oppressi bella contrahimus quod in re adeo lubrica tenendum sit pro jure certo statuentes non disputantes. Videbitis interim de articuli arguto agentes preter antiquiores in presenti et in l. 3. §°. ex contrario §°. genera §. Doct. in l. nemo 10 C. eodem titulum nostrum verbo ait Bartolum ex n°. 7 Jassonem 55 Rripa 28 Marianum 290 Bolocnetum 204 Corrasium in rubrica s. eodem n°. 9 et in §°.

§o. nihil comune in preludijs n.o 6 Alciatus in eius
n.o 37 Duarenu in articulo nime videndum et lib. 1 dis
putationu cap. 8 Vuesembeguiu in parafrasi Juris
tit. n.o 3. Petru gregoriu libro 1 sintagmatu cap. 13 n.o 15
Conanum libro 3 comentariorum cap. 10 Valoniu lib.
2 declarationu Juris cap. 32 cum sequentibus maxime
cap. 33 Ugonem Donelu lib. 5 comentariorum cap. 1
ex Hispanis Couar. in regula possessor 2.a p. in initio
n.o 4 Menchaca de successione creatione §o 21 n.o 108
Antoniu Gomes in l. 45 tauri n.o 19 Parladoriu lib. 1
reru quotidianaru cap. 9 eundem in sua quinturia diff
erentia 26 Gregoriu Lopez madera lib. singularium
aduertionu cap. 27 Cuiaciu libro 9 obseruationu cap. 32
et 33

Igit. quamuis in ea re non satis sibi consentiant auto
res dicendum ex his quae supra Sauius docuimus item
et ex tx. in d. §o ex contrario et in d. §o genera possessionu
unam esse eam quae facti non Juris, posita in tenen
do, insistendo re rei prout sue, aut saltim in tenendi
insistendi ve naturali facultate. Unde decendit quod
similiter pro Jure certo docent Proculeiani I.C. vne
vi eiusdem quae rei possessionem penes duos esse no posse
d. §o ex contrario l. duo 19 ff de precario l. si ut certo § §o
si duobus ff comodati quod recte Duarenus in d. §o ex
contrario Donelus Conanus et Cuiacius Jam relati ex
ponunt dicemus quae nos in d. §o ex contrario. Huius sen
tentiae ratio illa reddit a Julio Paulo ibi in articulo quo
niam in suma quod etsi sit uerissimu possessionis duos esse.
specius

N.o 35

species aut enim justa ē aut injusta, et utraque pariter possessio sit, quia utrique convenit deffinitio a nobis supra proposita, licet juris scriptoribus species sint dejstinctiones cum illam jus civile agnoscat non sine fructu, sane quamvis sit. unum tamen est possidendi genus id est una ē tantum possessio, quae natura duos eiusdem rei possessores admittere non potest in summa quod possessionis id est in genere possessionis sive quo ad possidendi rem ipsam attinet non multum interest juste quis, an injuste possideat non enim minus vere possidet qui juste possidet quam qui injuste possidet L i § si vir ff de acq. L i § deijcit de vi et vi armata eadem species possessionis divisione alijs verbis concepta ē nam in d. § genera inquit Paulus dividi posse possessionis genus in duas species ut possideat aut bona fide aut non bona fide nam qui bona fide possidet juste possidet nec quisquam juste nisi qui bona fide, et qui possidet mala fide possidet injuste nec quisquam injuste nisi qui mala fide.

Nº 36 In idem decidit et altera illa divisio a I.C.tis in L i § i ff pro herede et in d. § deijcit proposita ut quaedam sit civilis possessio alia naturalis seu ut civiliter possideat aut naturaliter seu corporaliter et multis aliquique juris civilis locis pro ut rei explicatione a I.C.tis stat in publica nam quamvis ac tenus crediderint interpretes civilem eam esse possessionem quae solo animo retinet naturalem quae tenet corpore inter quos Alciatus Duarenus et Cuiacius jam citati neque ego negem equidem illa dici posse nec repugnante verborum significatione nec usu juris cum possessio naturalis possim dicat corpora

Lij

71

lis in Sac l. 1 in principio ebin sp ctrie tx in l. 3. in pr
incipio §. Neranius §. nerua l. cum heredes 22 in
principio tx in l. quod seruus 29 §. hoc ttº. et alibi
passim ciuilis vº. et sine pre deserte in libris nostris
legat pro ea quæ animo retinet cu tamen hec uere
consistat tx in l. nemo C hoc ttº. et diximus s. nº. 27
et sequentibus ita recte dici possit consequens ut arguto
ebiu quæ de obligatione cognatione ocurrunt quæ
nulla alia ex causa quam quod ex iure et legib
us sunt

Tamen e magis ex bene fundata iuris n.º 37
prudentia naturalem corporalem quæ possessionem
iniustam esse ciuilem iustam iuxta has voces
accipiendas cum oponit inter se possessio ciuilis et natu
ralis possessio atque vtroque verbo veram posse
ssionem intelligi ex §. dictis verum quia et qui iuste
posidet naturaliter etiam posidet cum non ali
ter possessio possit quam corpore et animo adquiri
diximus saepius s. nº. 11 quia verbum naturalis
possessio consultis et autoribus ambiguum e moriendi iurum
is tribus modis accipi posse atque vtroque verbo ve
ram possessionem intelligi ex §. dictis verum quia et
qui iuste posidet naturaliter etiam possidet cum no
aliter possessio possit quam corpore et animo adqui
ri diximus saepius s. nº. 11 quia verbum natu
ralis possessio consultis et auctoribus ambiguum est mo
riendi iurus tribus modis accipi posse a doctore
Antonio Pichardo Vinuesa salmanticæ hoc anno 1605

(Vno

Uno modo ut sit ea cui corpore insistimus vera tamē et justa possessio, sic dicta ut distinguatur ab ea quæ constat animo tantū l. xiii pupillo ibi in d l 3 in principio d §o Neratius d §o Nerva cum aliis proxime adductis. Nec tamen in possessore justo diversā speciem naturalem possessionē constituere a possessione civili (sic appellari non male diximus quæ animo retinetur) id enim esset absurdum. Quoniā in possessore justo possessio quæ tenetur corpore et ea quæ animo non sunt possessiones diversæ sed una et eadem possessio. Probatur evidenter nam qui corpore ē in fundo et naturaliter possidet, si is postea fundo exeat nō nancisitur novā possessionem: sed tamen ipsam quā prius habebat animo retinet. Unde et prior retinetur. dicitur non novas adquiri quæ si adquireret omitteret priorē quia proinde non procederet usucapio quæ possessionis continuationem exigit l 3 j. tto. 1

Nec contrariū probat d lex nemo dum dicit possessionis duplicem esse rationē aliam quæ jure constat aliam quæ corpore: quoniā possessionis ratio ibi non significat speciem sed modum possidendi ut ē bonorū autorum usus. Et sensus Legis, possessionis duplicem esse modū aliū qui jure id est animo consistit aliū qui naturā id ē corpore. Quod si maxime quis vellit duplices esse has possessionis species, cum corpore tenet, et cū animo (quas ego non admitto) atamē ambæ sunt eiusdem possessoris qui cum prius esset in fundo naturaliter et corporaliter possedit, deinde egressus animo retinet possessionem. Altero modo sumitur naturalis possessio ut sit quidem vera possessio sed injusta qualis est uxoris in re a marito donata d §o si vir uxori j. hac Lege d l 1 §o de

deijcit ff de vi et vi armata sic dicta non quia bene at solum corpore, animo autem nequaquam sed quia sine corpore tenent et animo sive animo solo, corporis tantam detentionem defendit non Jure et civili l si eum 26 ff de donationibus inter virum et uxorem opponit in d. l. deijcit. Ultimo modo ut intellegat voce naturalis posesionis non vera posesio, sed quae abusive sic dicitur, id est detentio eorum qui rem pro aliena tenent ex justa causa ut ostendimus t. nº. 12 sic quae accipit in d l. 2 §. 1 ff pro herede. Igitur naturalis posesionis ambiguitas ex posesorum partitione de quibus agit aperienda est. Nam in vero et justo posesore prima significatio valet in eo qui injuste posidet altera. 3ª. in his qui non posident. Una est q. posesio, duplex enim spetius: aut bona fide aut non bona fide. id est aut justa aut injusta sive civilis aut naturalis. Nam coloni et eorum qui non pro sed alieno nomine rem tenent vera non est posesio de qua nos loquimur sed abusiva ut Theophilo et alijs bonis placet auctoribus ex quo hoc nostro posesionum laconismo innumerabiles interpretum communes errores quos nec insinuare saltim per tempus nunc nobis licet

Quis posesionis finis et efectus sit ar
ticulus Quartus

Posterioris articuli quem t. nº. primo proposuimus iam denique restat enarratio. Quis videlicet posesionis finis sit quis enim efectus sed cum plures sint et quibus remedijs exponendis quae longissimo comentario esset opus, insinuasse eos erit satis. Precipuus est ut rebus posesis utamur fruamur Nº 12

Quo

Quo in vtu alij plures effectus et vtilitates positi sunt. Nam bone fidei possesor fructus lucrat. l. bone fidei qd in principio ff. tt. l. qui scit 25 §.º bone fidei ff de vsuris l. certum 22 C de rei vindicatione l. 39 tt.º 28 p.ª 3. cu. alijs a iurate a nobis congestis in §.º si quis a non domino ex n.º 2 ad n.um 15 inst.ª de rerum diuisione. Est preterea possesor quasi dominus d. l. bone fidei qd in principio l. bona 178 ff de regulis Juris habet que pro domino tandiu quandiu liquido non demonstrat tx in l. fin. C de rei vindicatione. Vnde non leuior vtilitas, vt videlicet probationis onere releuet l. 2 C de probationibus §.º contendum inst.º de interdictis presumit enim esse dominus adque ex tt.º contrahuge iusto posidere l. sicuti 1 §.º sed et si ff si seruitus vindicet l. 2 ff familie erciscunde iunctis a doctoribus traditis in l. 2 C de probationibus Bartolo in l. penult.ª n.º 3 et q. ff de conditionibus inst. Lanfranco in cap.º quoniam contra falsam verbo testium n.º 96 de probationibus vt multis cumulatis resoluit Josephus Mascardo de probationib. volumine 1 conclusione 539 maxime n.º 8. Deinde possidendo rerum etiam dominium tempore nanciscimur l. 3 ff de vsucapionibus vnde non immerito Paulus J.C.tus in presenti ait ex possesionibus rerum dominia cepisse quam vis aliter ea verba interpretati simus §. in rubrica huius tt. n.º 3. Verum si omnes fructus ex iusta possesione sunt, vt constat, sane ille vtrique et iuste et iniuste possesioni comunis e ut possit quis propria autoritate eis qui impedimento sunt resistere l. quemadmodum 29 §.º 1 ff ad l. aquil. licam notat post accursium Bart. in l. 1 n.º 3. ff de interdictis junctas l. 1

§º. vi possidere 17 versiculo sed qui vi et §º. qui a me vi
ffde vi et vi armata et his que notat Auctus verbo ha
bet Jacobus Menoquius de recuperanda poss. remedio 1. nº. 11

Ad T.T. in §º. iº. Huius Legis primę A Dº. Ricardo

In tx ibi dominium que rerum ex naturali pose
tione sę cępisse Nerua filius ait

Docet his verbis Julius Paulus dominij initium ex po
sessione esse q.º cum de ea satis ad principium huius legis dix
erimus dicendum que sequentibus capitibus ut et summa Ju
ris civilis de adquirendo dominio ut eo que comutationes
et contractus pertineant hue, que et testatarie et Legitime
successiones spectent nulla que alia ex causa institutae
obligationes ff actiones et Juditia nisi ut sumie enim quidē
§º. sit itaque insta. de actionibus et capº. 1 Generosi sibi gre
gis suę quod in hoc nostro proposito animadvertit Va
conius Lib. 2 capº. 43 nº. 9 cuique tribuat que ē precipua hujus
libri pars ut ex Dno Agustino et Sicerone notavimus
rio principio nº. 9 insta de Justitia et Jure hac nobis de
dominij origine deffinitione et divisione disserendi oca
sione oblata oportunum et utile mihi jserit de eo xune
videre — Nº 1

Igitur utrē a primordiis repetamus sciendum ē ex
titisse philosophorum non paucos qui rerum omnium — Nº 2
comunionem magis quam pecuniarem earū posetio
nem privatē que dominium habere constitutam re

publica esse voluerunt inter quos Plat Lato non tantu verũ sed et liberorũ vetorũ quæ comunitatem induxerit Licurgus apud suos Lacedemonios equalitatem possessionũ Licurgus instituebat apud eosdem Grecos Anaxagoras

Periclides omnibus agrum compascuum esse voluit et Periclides eius discipulus et ad fructus percipiendos omnibus egentibus liber patet habitus ex suis prędijs macerias substulit liberali quę hac et voluntariam verũ aliequi privatarũ communicationem in Laconica [illegible] legimus eũdẽ Licurgũ instituisse ea Ciceroni hui offitijs non placuit neque ę ignotũ quid incomodi secũ trahat, Romani vt eam damnarunt ita certum possessionibus pre modum prescribere non raro voluerunt ut constat ex legibus agrarijs Cai Licinij et aliorũ plebiscitũ verũ nihil in hac re potuerunt obtinere primo favet Jus civile acquirẽdo patrimonij quod laboribus et multis casibus quęri agnoscit l. si defunctus C arbitriũ tutelę nec temere solet vllam admittere suspitionem turpis questus sed vbi dubiũ est possessis conijcit legitimus rationibus partas esse facultates. Quintus Mucius §2 ff de donationibus inter quamquã non possint esse suspecti qui sibi dicserunt est quæ notũ quid olim Sille fuerit exprobratum [illegible] quo modo vir bonus esse potest qui tot possideas prędia cum tibi a patre pauca sint relicta

3. Necessariam quoque et Justam esse verũ et dominiorũ divisionem in hac vita civili omnes fere et prudentes agnoscunt et sane recte vt Lactantius Libro 3. adversus Platonicas politicas dixerit quoniã cũ duo homi

nes

nes primū a Deo conditi essent et dui multo post pauci
fuissent tantum fuit vacui in hoc orbe ut in rebus
conditis tanta utilium et bonorū rerū utique affluentia
ut singuli homines de comuni sumere possent quantum
vellent sine alterius iniuria aut offensione. At post
quā terra multitudine hominū frequentari cepit recta
ratio usu experientia que confirmata docuit aut diu
stare non posse genus humanū aut in his quæ colleret
suū hunc constituendum quod quisque privatim sibi coler
et quo quo alij sine voluntate domini pervenire non
liceret quibus in rebus initio natura nobis domini
um non dedit sed usū tantū aut usus nostri causa posse
tionem itaque quod sibi quisque cælo terra mari quæ
cæperat suū faciebat eatenus ut eo uti posset non eius
dominiū nanciceret sed possetionem quamdiu enim illud
servabat ad usū suū tandiu alijs ius non fuit auferen
di aut utendi pari que ratione quod agri quisque ce
perat aut habitandum aut arandum eo tantisper dū
possidebat anemine potuit deturbari ne possetionem al
terius quæ primo quoque occupanti natura dederat
interverteret quod sine iniuria facere non poterat
fuit g.º in primis ijsi naturalibus propria cuique
possetio dominiū non fuit

Verum quia prima illa quo ad dominia N.º
comunionem manente alter utrū futurū erat aut ut
terra propter quorūdam decidiam et usurpationem ab alijs
quoque negligeret et neque liceret inculta iaceret quod
bene notatū e in l. 2 §.º 1 C quando et quibus quarta
pars

pars debeat lib. 10 aut ut quibus domi colentibus et la
borantibus alijs qui nihil egissent in partem como
dorum venirent et alienis laboribus sine ullo suo quo
fruerent quod sane ferendum non fuit l. quod si minor
is §. Scevola ff de minoribus exercitum hoc quoque
ut qui ex parte collussent qui essent cupidi et potentes
facile maiorem partem adsciscerent imbecillio
res egerent et opprimerent sive autem in rebus comunibus
cultura vnis negleta esset sive alij quod ab alijs cultum
esset pretextu comunionis invaderent ex vtraque re
pariter humane societatis interitum sequi oportuit illinc
enim inopia rerum ad vitam necessariarum hinc dissidio
et turbe ex his bella et sedes unde generis humani interit
us. ergo post illam hominum frequentiam fuit hoc primum
recte rationis et iudicij opus et lex inter homines ut esset
aliquid suum cuiusque quod suo labore quisque colleret
hac procuraret ita careret sibi neque in id posset quisquam
invadere sine iniuria

N° 5 Hinc primum dominio, hinc rerum et dominio
rum distinctio. quam comertia secuta sunt et necessa
rie ad vitam collendam rerum offitiorum que comutationes
Nam cum dominijs distinctis fieret alius habere quo ego
indigerem, eo autem frui invito domino non possem: et vi
cissim haberem ipse quo ille careret necesse fuit si ad
sublevandam indigentiam et vitam comode colleradam
alij aliorum opera uti vellemus inducere eos comutationes
quas comertia et contractus apellamus expressit que I.C.tus
in l. ex hoc iure 5 ff de Justitia et Jure Vlpianus in

§ Iuris gentium 7 in principio ff. de pactis de quibus ego late in institutionibus Iustiniani ex tt.º quibus mod. res contrahit. ad finem usque lib. 3.i Ex his obligationes excep tis quibusdam que a Iure ciuili instituta sunt

Ad hec et reliquam vite tuenda seruus hominum colecti ediffitia collata id est vici opida urbes consti tute sunt enim congregati inter se homines et ualidiores fu turi et erant ad vim adque iniuriam ostilem propulsandam et facilius inter se tum consunctionis natura consti tute. tum vite mania alij cum alijs obirent Ad urbes tuendas regna condita inde leuerunt enim homines plus esse presidij et commoditates ad res bene gerendas in unius sapientis et Regis imperio quam in imperio aut totius populi aut plurium: quia vir bel per se vel sapientum concilijs ad Iutus facile ac statim consuleret posset in comune et que recte decreuisset sta tim exequi. Ciuitatibus et Regnis conditis bella in trodutia nempe ad illa ipsa tuenda cum bellis uta mur aut ad propulsandos ostes aut res ab ostibus Iuste repetendos. Bellis ad Iunctum Ius belli sine quo et ostium vis esset inulta et uictoria victoribus inutilis esset. Ius autem belli hoc e utque ab ostibus capiunt capientium fiant ut in hoc nostro l x adeo ut Liberi quoque homines veniant in potestatem capientium l 5 6.º ult.º l adeo. 7 in principio ∫. tt.º l que potestas in captiuo seruitus est Sine g.º captiuitates et seruitutes secute quas benefitium manumitionis peditum fuit. Vides g.º ex his quare rerum distincta dominia fuerint seperint que primum ex na

tu

rali illa posetione et occupatione cuius rei etadue vs
tigiu manere in nostris §° exemplis postea audiemus

N° 7 2° principaliter ex his verbis nostri tx dominiu quoque rerum a naturali posetione incepisse frequenter deduxerunt interpretes dominium sine posetione adquiri non posse in quam sententiam sane sane legum interpretes comendant. Verum antequam id quod ex ea deduxerunt verum sit nec ne audiamus quid sit dominium scire oportet quod Bart.us in l si quis vi 17 §° differentia n.° 4 ita definit dominium e' Jus de re corporali perfecte disponendi nisi lex vel conventio resistat quae diffinitio comprobat in l generaliter 29 §° sub conditione ff qui et aquibus l qua ratione 9 §° sed quoque rus ff de adquirendo rerum dominio l si ita stipulatus fuero 126 §° Titius in fine ff de verborum l 1 Juncta aut §°. ingressi C de sacrosantis ecclesijs l in re mandata 21 C mandati l fin. Ubi autem C de Jure dominij impetrando l 1 tt.° 28 p.° 3 exornat quae a pluribus quos plena manu con fecit in rubrica n.° 2 instit.o de rerum divisione

N° 8 Illud duplex esse constituit comunis verum directum hoc e' verum et proprium principale et superius l si finita 15 §° si de vectigalibus ff de damno infecto Alterum vtile quod a vero dominio separatur vtilitatem et comoditatem omnem ad se tradit quam distinctionem comprovabis exemplo emphiteute penes quem dominium vtile esse directo Justa antiquum dominum manent fatent omnes et probare videt tx in

l 1

l. 1 §. qui in perpetuum ff si ager vectigalis l. si domus 74 §. fin. in fine ff de legatis 1.° l. possessores 11 ibi cum fundorum sint domini C de fundis patrimonialibus lib. 11 l. si qui ex titulo 5 ibi quod a puteos dominium in perpetuum ex nostra liberalitate permaneat C de diversis prediis lib. 11 l. fundi patrimoniales 4 ibi quam tradimus jure dominij C. de fundis patrimonialibus lib. 11 l. 1 C de fundis rei privatae eodem libro lege fin. C. de collatione prediorum civilium lib. 11 cui simile e quod feudatarius det cap. 1 §. rei autem lib. 2 feudorum tit.° 8 de investitura in re aliena facta eo quod superficiarium habere, probat tx in l. superficiario 74 ff de rei vindicatione docet ubique Bartolus maxime in d §. differentia n.° 5 et in l. naturaliter §. nihil comune n.° 14 J. Alvarus Vaes et Sarmiento a nobis relati in §. adeo n.° 32 de locatione et conductione

Contraria tamen sententia longe verior est non duplex sed simplex tantum illudque directum dominium esse nullum que utile cum nullibi in Jure nostro eius mentio fiat ut contra comunem docent Ultramontani a Castrensi relati in l. ex hoc Jure n.° 9 de Justitia et Jure quos sequuntur Mainus Cortasius Duarenus Balosius et Parladorius quorum meminimus in d §. adeo n.° 33. 2.° quia Verum dominium e genus comprehendens sub se Justa comunem utile et directum genus autem comprehendit sub se omnes suas speties l. si quis earum 49 §. interemtum ff de legatis 3.° sed in l. 1 §. qui in perpetuum negat J.C.tus emphiteutas dominos esse ergo negat esse directos et utiles N.° 9

Ne

N.º 10 Neque priorem opinionem probant argumenta pro ea adducta l non primum ex d §º qui in perpetuum iuncta communi expositione nam non est perpetua illa regula dat actio in rem q.º cui dat dominium nam et creditori et usufructuario et ei qui locum publicum conductum habet dat et tamen hi domini non sunt l nec pignus 45 ff de regulis iuris l recte dicimus 25 ff de verborum sign. l 1 §º qui servum ff ad S.C.tum Silanianum l non solet ff locati et in rem actionem habet l pignus 9 C de pignoratit. l si qui 16 ff de servitu. l 1 §º item Iuliano ff de remissionib; §º quae si agat de actionib; iuncta l 2 ff si servitus vindicet l 1 iuncta glosa verbo conduxerit ff de loco publico nec offendimur regula l in rem 24 ff de rei vindic. quia ea procedit in rei vindicatione directa quae non nisi domino dat at rei vindicatio quae dat emphiteutae credi torib; et alijs dominium non habentib; non est directa sed utilis ut recte interpretat Scurtius in d §º qui in perpe tuum quae quia defficientibus directorum aut legum verbis solum aequitate suadente dat l 2 §º item varus versiculo quam quam ff de aqua pluvia utilis dicit id est aequa utilis enim pro aequitate saepe in libris nostris sumit l iusto 44 §º cum qui ff de usucapionibus l peregre 43 §º quaesitum f. Bocth. Brisonius lib. 19 de verborum sign. folio 656 pagina 2 et ei dari non potest qui dominus est sed ei qui nullum dominium habet l idem Pomponius 5 §º de arbore ff de rei vindicatione iuncta l adeo 7 §º 1 versiculo plane et §º si aliena et l sed si 26 §º si arbor ff de adquirendo rerum dominio

Minus huic sententiæ obstat lex in d. l. possessores cum alijs ex illo lib. 11 Codicis Justiniani quia loquuntur de emphiteusi a Principe vel a fisco accepta quæ vicem perfectæ alienationis habet aut §.o de non alienandis aut permutandis §.o nos rgit. versiculo alienationis collatione 2 d. l. fundi q. C de fundis patrimonialibus lib. 11 l. 1 C de fundis rei privatæ eodem libro et ideo quæ qui eam acciperunt vocant domini et quidem directi licet aliquid eius nomine fisco prestet cum omnes pro hijs agris quos possident publicas agnoscant prestationes l. fin. C sine censu vel reliquis ut recte interpretat. Mainus lib. 1 de actionibus cap.o 6 Balosius de Jure emphiteutico questione 13 Pinelus in l. 1 3.o parte n.o 33 et 34 C de bonis maternis et nos in d. §.o adeo n.o 35 N.o 11

Quæ sententia licet in puncto Juris vera sit quod tamen ad praxim atinet non pluris sunt siquidem cum comoditas dominij maxima ex parte penes emphiteutam sit eum quæ uti frui et rem ad libitum distrahere videamus ex d. §.o adeo Junctis ibidem copiose a nobis scriptis recte doctrine gratia eo nomine ad inuento utilis dominus dicit quia dominij utilitatem habet sicut et reliqui quibus idem utile dominium concessum est adde proximam sententiam quam ex nouioribus deffendimus verbis magis quam in rebus consistere contra legem 2 C communia de legatis. Unde Accursius in d. §.o qui in perpetuum deffendi recte potest uti preter Valascum et Sarmientum et alios quos resensemus in d. §.o adeo n.o 38 omnibus argumentis contrarijs partis satisfaciens deffendit Felicianus de Solis in N.o 12

lib

lib. de sensibus in proemio ex n.º 11

N.º 13 Dominium igitur cuius acterius mentionem fecimus sine posessione adquiri non posse probat ex sai nostra lege romanus cui accedit Olomanus lib. singulari questionum illustrium cap.º 11. Antonius Conius lib. 1 disputationum cap.º 8 qui pro eadem sententia expendunt l. si pater 8 C de actionibus empti ubi vacue posessionis traditionem fieri ut dominium accipienti adquirat docent Cesares quasi insinuent ex posessione dominium nasci. Quo etiam pertinere videtur tx in l. 2 versiculo vacua ff illo tt.º l. Mevius 66 § fundo de legatis 2 l. cum res 12 ibi et in vacuam posessionem inductum C de probationibus et plures alii ab Olomano ibi § adducti quibus probat certam et non litigiosam vacuam et perpetuam ac non temporaliam traditionem posessionis esse oportere quoties de dominio transferendo agitur ut sic constet posessionis traditionem causare dominii adquisitionem a quibus non longe est regula legis traditionibus 20 ff de adquirendo rerum dominio l. traditionibus 20 C de pactis in quibus contractus inter partes celebratus ad dominii translationem non sufficit nisi et traditio posessionis que conventionem sequuta interfuerit.

Contrariam tamen sententiam scilicet quod dominium sine traditione adquiri posse juris et artis nostre principiis verius esse affirmant defendit Avertus in d. l. cum res verbo in vacuam C de probationibus. Pro qua in primis inducit tx in l. si fundum 16 ff de fundo dotali juncta interpretatione Juanis quam retulit Avertus ibi verbo pericula. 2.º tx in l. quisquis 28 C de Donationibus cui est

si

similis lex 9 tt.o 30 p.o 3 ubi Gregorius explicat glosa 1.a Go
mesius in l 45 tauri n.o 56 et 65 Spino de testamentis
glo 34 n.o 9 ubi rei donatae vel venditae dominium per sola
usufructus retentionem transferri dicit. 3.o tx in l 1 C
de donationibus quae sub modo ubi datum sub modo non se
cuto repeti et revocare potest tamquam causa datum causa
non secuta quem textum ut singularem comendat et extoll
unt Bart. in l 1 n.o 9 de donationibus Repo lib. 3 res
ponsorum cap. 1 Sarius lib. 2 responsorum cap. 10 Covarruvi
as lib. 1 variarum cap.o 14 n.o 4 et 6. 4.o induxit tx in l
comisoriae 4 C de pactis inter emtorem ubi qui lege comi
ssoria vendidit pacto non secuto eius rei dominium vindi
cat ad quae ita constat sine posetioni traditione in veteris
domini dominio rem esse incipere concordat tx in l 7 tt.o
10 partita 3. l 38 tt.o 5 p.a 5 l. 25 tt.o 9 p.a 6 explicat Go
mesius 2.o tomo cap.o 2 n.o 3. 5.o facit tx in l si ager. 50 ver
ciculo sed heres de rei vindicatione juncta l cum heredes
23 § hoc tt.o in l legatum ita 80 l cum pater 79 §o surdo
de legatis e l a filio 64 de furtis ex quibus constat in here
dem et legatarium rerum hereditariarum et legatarum sine
traditione dominium transferri inde quae furiosus qui
rei legatae posetionem adquirere non potest dominium ad
quirere l filius 16 §o Marcelus dt tt.is quod et probare
poteris ex tx in l si partem 19 §o 1 ff quemadmodum servi
tutes amittuntur ubi legatarius rei sibi legatae servitutem
non utendo amitit cuius dominium etiam non utendo et
sic sine posetione usus enim in incorporalibus pro tradi
tione est l quotiens 20 ff de servitutibus fuerat adeptus

quibus accedunt lex facta 63 ff ad Trebelianum ubi hereditarij rebus restitutis quamvis earum posessionem fidei comissarius non fuerit adeptus dominium tamen in ipsum transit et lex. 1 et 2 de bonorum posessionibus quae similiter probat bonorum posessione admissa rerum dominium in bonorum posessorem transire. Ulterius et pro hac sententia expendi potest tex in l quidam mulier 16 de rei vindicatione in l. clavibus 74 de contrahenda emtione et in § si quis rem ... hac l in l quarumdam 51 §. hoc tt. ex quibus posteriorem hanc sententiam veriorem esse probat idem Acurtius in d. l. si pater verbo in vacua in d. l. si fundum verbo periculi et passim alibi sequitur Bartolus in l stipulatus n.º 2 de usuris et in l Selsus n.º 12 ubi franciscus Balbus 2.ª p.e n.º 8 de usucapionibus comunem dicunt. Antinus n.º 1. Jasson n.º 8 in rubrica huius tt.

N.º 15 Etiam si admissis non obstant argutas contrariae non primum ex hac nostra l. ibi dominium quae rerum a naturali posesione cepisse hec enim verba non docent esse omnino necessariam ad dominij adquisitionem posessionis aprehensionem sed quo tempore dominia ceperunt haec dominium adquiri cepisse loquitur igitur his lex de dominij adquisitione quae eo tempore quo omnia bona erant communia contingebat quo per solam aprehensionem adquirebatur nec quae alius titulus erat necessarius justa ea quae s. n.º 1 ex sacris literis et alijs bonorum autorum testimonijs adduximus loca jeraram postquam Jure gentium dominia destincta fuere in stituti quae contractus ut lc refert in l ex hoc Jure de Justitia et Jure inducti quoque fuerunt et alij adquiri-

di

di dominij modi absque posessionis apredentione et cons
tat ex integro tt. §. de adquirendo rerum dominio et Justini
anus in §. singulorum cum sequentibus §. et tt. inst. de rerum
divisione Vlpianus in fragmentis tt. 19 de dominijs et ad
quisitionibus rerum quam veram huius tx interpretationem
suadebit facile verbum scripsisse quod satis indicat de primo illo
adquirendi dominij modo hoc tractari quod ex apredentio
ne posessionis contingebat qui licet postmodum in rebus quae
ad singulos pertinent fuerit inmutatus in his tamen quae nu
llius sunt in bonis et in quibus Jus naturale in adquisitione
versatur adhuc manet quae est sensus illorum verborum in tx ibi
eius quae rei vestigium manere in his quae mari terra et loque
capiunt nam hec protinus eorum fiunt qui primi posessionem
eorum apredenderint quarum exempla acurate nos cum Justi
niano ubi §. prosequimur et explicamus

Deinde non obstat tx in d. l. si pater cum si N. 16

milibus quibus probat vacuam rei vendite posessionem a ven
ditore emtori tradendam esse ut eius rei dominium ipsi queratur
Quoniam omissa Acurtij interpretatione ubi existimantis quod
illis in Juribus de vacua posessione scriptum est demonstra
tive prosedere quasi dicat ita defacto contigisse non autem
ita necesarium esse quam Salicetus sequitur ibi n. 5. 9 et 10 quem
frequenter his quasi in scolis sequitur explodit tamen ex d. l.
si pater ubi vacuam posessionem necesario tradi debuisse satis
probat et expresius ex d. l. cum res ibi in vacuam posessionem
inductum patrem tuum docere debet quae verba necesitatem
indicant cum preter ea eisdem probet pretium numeratum
fuisse probandum etiam esse quod de necesitate emtionis esse

nemo

nemo e qui non sciat §. pretium et §. item pretium instit. de emptione et venditione ubi late diximus. Ex quibus vacuae possessionis traditionem necessariam esse docuit idem Auctor in d. l. 2 §. 1 verbo non intelligit ff de actionibus empti receptum ex Alexandro in l. fundi venditor n°. fin. ff de actionibus empti Domenico in §. sed iste quidem n°. 30 Jassone in §. actionum instit. de actionibus. Omissa etiam Baldi interpretatione in l. id quod pauperibus questione 18 C de episcopis et clericis docentis quod si a domino fiat venditio sine traditione transfert dominium si ab eius ministro non item quem sequitur Alexander consilio 215 n°. 9 volumine 6 quod reprobat Paulus in l. 4 n°. 4 ff de pignoratitia ex §. vendite versiculo nihil interest instit. de rerum divisione dicendum est in actione ex empto vacuae possessionis traditionem precise desiderari d. l. si pater cum similibus non tamen inde sequi dominium sine possessione non adquiri. Quod vel ex eo constat quia rei alienae venditio valet quo casu nemo dixerit emptorem dominum effici posse ex vulgatis quamvis venditor teneatur vacuam possessionem tradere hoc tamen non desiderat ad dominii translationem cum et sine eo consistat emptio. Sed ut emptor si is qui vendidit dominus erat dominium adipiscatur sin minus usucapiendi conditionem l. clausibus 14 ff de contrah. emptione quam saltem, venditor si dominium non habuit in emptorem transferre tenetur. Quae cum sine vacuae possessionis traditione a qua possessio initium habet esse non possit ex his quae nos adnotavimus s. in principio huius l. 1 n°. 15 et ratione l. 3. §. ex contrario ff. hoc titulo ideo vacuam possessionem tra-

tradere necessarium nec alios ob actionem exemto liberat d l
clavibus conjuncta l ex emto 11 in principio ff de actio
nibus emti

Sed nec magis obstat tx in d l traditio et in d
l traditionibus quoniam ea jura solum probant cont
ractus per se ad dominij adquisitionem non sufficere R
ceptam tamen si eos traditio sequatur, quae fieri possit absque
translatione possessionis quam ea jura non desiderant

In textu ibi cujusque Rei Vestigium
et explicant A D. Picardo

Probat his verbis Julius Paulus quod et s. nº. 13 ini
nuavimus quae nullius in bonis sunt etiam odie proximus
eorum fieri qui primi possessionem eorum aprehenderint
Quod quoniam l in adlento sermone cum Imperatore Justi
niano in §º. ferae igitur et sequentibus institutionibus de rerum divi
sione explicuerimus quia exemplis in presenti IC.us ex
ornat paulisper insistendum est

Docet ergo ea quae terra capiunt occupatione
fieri velut feras bestias quod idem probat tx in l 1 §º. fin
cum legibus sequentibus ff tº. 1 capº. Jus naturale primo
distinctione l 17 tº. 28 pº. 3 explicant plures a nobis re
lati in d §º. ferae. Neque obstat tx in capº. qui venatoribus
86 distinctione capº 1 et 2 de clerico venatore l 51 tº. 5
l 47 tº. 6 pº. 1 et quod traditum est in l 4 tº fin. lib. 8
ordinamenti et in l 1 cum sequentibus tº. 8 lib. 7 novae recopi
lationis in quibus et clericis et laicis venatio prohibetur quo
niam et si venatio Jure naturali omnibus sit permissa

ex

Nº 17

ex nostro tx et similibus vt late tradunt Jam relati Juris
tamen ex causis recte potest per Principes superiores eclesi
asticis et secularibus personis prohiberi: illis ob morum oneste
tatem et status sui conditionem et exselentiam vt probatur
in dictis locis et in tridentino sessione 24 de reformatione
cap. 12. His v. ob publicam vtilitatem propter quam certis in
mensibus Juste potuit interdici vt observant a nobis sub
§. relati

Preterea non obstat tx in l.3 §. item feros ff. Sollo
Vbi in feris bestiis dominium et posetio conciderat, quando fere
privatim alicuius sunt proprie q°. in alieno fundo non
licebit venari aut aucupari. Quoniam loquitur his tx de feris
bestiis que alicuius in dominio sunt vt que in clausis in vi
uariis leporariis piscinis aut staenis habent quo casu seu sint
domini fundi nemo potest ibi venari aut piscari absque eius
licentia quod si contra fecerit ad restitutionem tenebit Covar
ruuias in regula pecatum 2ª. parte §. 8 n° 4

N° 18 Vnde intelliges tx in l venationem 26 ff de vsuris
vbi Papinianus agens de fructibus a male fidei posesore perseptis
negat venationem restituendam, nisi fructus fundi ex
venatione constet. Que sane exceptio necesario intelligen
da e de nemoribus quos vulgo dicimus bosques serrados
quorum venatio non comunis e sed domini nemoris et ob
id male fidei posesor eos fructus restituere tenet Justa
tx vbi late ex n°. 16 scripsimus in §. si quis a non do
mino inst°. de rerum divisione. Quod si fructus fundi
in venatione non consistant quamuis a domino quis posit
prohiberi ne ingrediat l.g l. §.1 l 5 §. fauos ff. tt°. l l diuus
16

16 ff de servitutibus rusticorum l. iniuriarum 13 §° fin. ff de iniurijs non tamen tenebitur Jure communi vendi ad restitutionem ex communi sententia quam resolvit Covarruvias ubi supra n°. 5 et si Jure nostro Hispano contraria sententia sit probata l. 17 tit. 28 p. 3 ibi non debe ser del casador sino del señor de la heredad resolvit Avendaño tractatu de venatione dubio 3 casu 2.

Deducunt deinde ex hoc textu ea quae mari capiuntur protinus capientium fieri quia Jus piscandi omnibus commune est et quidem §°. Flumina inst. de rerum divisione. Neque obstat textus in l. si quisdam ff de diversis et temp. praescrip. quoniam etsi verum sit Jus piscandi omnibus esse commune, si tamen quis pluribus annis in aliquo loco piscatus fuerit, praescriptionem id est exceptionem adquirit ut alterum eodem Jure uti prohibere possit quando ipse piscari vellet argumento l. in tantum 6 in principio ff de rerum divisione utraque enim desumpta est ex Marciano lib. 3 institutionum. Nec contrarium probat lex finalis versiculo vel si quis ff de usucapionibus quoniam Consultus ibi loquitur quando quis ex longo usu piscandi locum illum Jure gentium publicum adquirere voluit, ut indicant illa verba ad obtinenda ea loca quod sane ei non licet: secus vero esset si Jus tantum piscandi longo usu vellet nanciscì d. l. si quisquam ibi eo Jure quae interpretatio etsi ut nova a quibusdam tradatur placuit tamen Jamdiu Juani Roberto lib. 1 receptarum lectionum cap. 17 et a nobis secuta est in d. §°. flumina n°. 3 ubi plures alios qui varijs modis ea Jura accipienda putant coniicimus N° 19

Ulterius ex eisdem verbis quae mari capiuntur constat etiam N° 20

etiam ea quae in mare iactata sunt capientium fieri quod et probare videtur tex in l falsus 43 § si iactum ff de furtis ubi qui iactatas in mare res abstulit furtum non commitit: quod quidem nulla alia ratione effici potest nisi quia communes iam factae sunt. Verum id difficultatem habet ex tex in l qua ratione 9 § fin t. tit. 1 l. interdum 21 § penultimo t. hoc tit. l 2 § fin in fine l qui levandae 8 ff ad l Rodiam de iactu § fin inst. de rerum divi. l 9 tit. 10 lib 7 recopilationis quibus probatur quae levandae navis gratia in mare proijciunt dominorum permanere nec occupantibus adquiri. Quam ut dissoluant Accursius et reliqui varia commiscent. Sed nunc ego retineo interpretationem quam in d § fin inst. de rerum divisione scripsi quaestionem sane magis facti quam iuris esse quoniam tex in d § si iactum procedit quando dominus eo animo abiecit res ut eas in dominio suo esse nollet vel ubi si nulla tempestate vel periculo cogente deiecerit. Ex facto enim derelinquendi animus colligitur ideo quae huiusmodi bona occupantis fient si vero tempestate maris oppressus res quas proijciat ut periculum effugiat quia non censetur derelinquendi animo proiecisse adhuc eius manent ex d l qua ratione cum similibus

In textu ibi item Bello capta explicante A. D.º Picardo . . anno 1606

Ergo quae bello capiuntur occupatium fiunt idem in l naturalem § 5º fin l adeo 7 et in principio l transfugam 51 tit. 1 l. hostes 24 l. si quid 28 ff de captivis § item ea quae ex ostibus 16 inst. de rerum divisione late in tit. 26 p.º 2 et nominatim in l 20 tit. 28 p.ª 3 explicant a nobis relati in d § item

Contrarium tamen quae bello capiunt non capientium sed fisci fieri probat lex penultima ff ad l. Juliam peculatus l. divus 31 ff de iure fisci ff l. si captivus 20 versiculo publicatur ff de captivis l. penultima §o. similiter C de donationibus ... N° 22

Cui difficultati ut satisfacias et nostrum tex intelligas animadvertere debes eum Accursio in predicto verbo bello bellum justum esse debere ut adquisitio sequatur quod et Ancarranus scripsit in regula peccatum de regulis juris lib. 6. Et ratio ... in obscuro non habet cum jure gentium bella inducta sint lex hoc jure § ff de justitia et jure quod aequitate nitit et nemini iniuriam fieri patit l. 1 illa tt. justo §o. jus autem gentium inst. de jure naturali iniquum quod esset aliquem ex sua malitia et dolo commodum reportare l. servus § versiculo ne melioris ff quod vi aut clam. Unde solam Principis autoritatem bellum indicentis non praestare justam adquirendi causam si bellum iniustum sit probat tex. in lege item si verberatum 15 §o. 1 versiculo item si forte ff de rei vindicatione l. huius 11 ff de emitionibus. N° 23

Ex quibus vulgo notari solet non posse Principem sine justa causa rei dominium alicui auferre quod late examinat Pinelus in rubrica prima parte cap.o 2 n.o 14 C de rescindenda venditione et ego in eleganti ~~cap.~~ questione in rubrica ex n.o 63 inst.ta de hered. quae ab intestato) expressius vero tex in cap.o sicut 29 de jure jurando ubi cautum est ea quae in bello iniusto capiunt domino restituenda esse

Contrarium tamen quin immo et in bello iniusto quaesita N° 24

sita capientium fieri plures putant quibus in primis facit quod Hermogenianus scripsit in d. l. ex hoc iure ibi bella introducta non ad licita tantum sed et ad illicita referendum cum eo iure dominia distincta fuerit quibus eo iure et illicitis ocasionem datam cons tat. Quamvis enim Accursius putaverit eo in loco quem secuntur alij teste Jassone n.º 38 tunc licita bella esse cum ad defentionem fiant arguto legis ut vim ff de justitia et iure cum eodem in presenti verbo bello et offendendo licitum bellum esse dicendum est si ab Im perator aut Populo Romano indicat l. ostes 24 ff de captivis Rege aut populo qui superiorem non recog noscat Aleiatus in presenti n.º 44 Petrus Gregorius 2.ª parte sintagmatum libro 19 cap.º 2 n.º 2 Privatim enim bellum gerere nemini licet nisi venia impetra tata Petrus Erodius libro 5 rerum judicatarum tt.º 16 cap.º 2 l. 1 C ut armorum usus interdictus sit libro 11 ubi Bartolus scribit consetiunt que plures dominis adversus subditos suos bellum licitum non esse nisi vel ad defentionem: vel ad offentionem si Principis licentia presto esse non possit Orostius in d. l. ex hoc iure n.º 6. Sane licitum bellum nullum esse potest nisi et provocatio presedat id est quod Hispono verbo dicit desafio unde Tullius primo de officijs belli equitatem santissime feciali populi Romani iure prescriptam scribit Plu tarcus problemate 62 Dionisius Alicarnaseus lib. 2 His toriæ Romanæ Aulus Gelius lib. 16 cap.º 4 quo referendus est tex. in cap.º jus militare ibi belli inferendi solemnitas

primo

prima distinctione cuius antiquum usum ex bonis autoribus refert Petrus Gregorius d cap. 2 nº 4. Priscorumque fecialium ministerium odie habere Heraldos aput galos notat Vincentius lupanus lib. 1 de magistratibus francorum aput Hispanos vº. eorum loco subrrogatos esse eos quos Reyes de Armas apellamus late et acurate de eorum origine officio nobilitate potestate privilegijs et onoribus agens novissime scribit Eruditus Prudentius de Sandoval lib. 16 Historie Caroli quinti §º 26. Alioqui si provocatio non precedat proditorie agi dicit Juanes Andreas et canonistae in cap. 1 de omicidio lib. 6 quod in itio belli intelligimus namque post induçias ad tempus factas absque nova provocatione bellum renovari potest Baldus in tit. de pace constantie §º vasalli glosa amitant quoniam cum ipso Jure provocatus quis e. So minis provocatione non erit opus. Ergo cum ab eo qui indicendi bellum habuerit potestatem indictum sit in dubio debent milites pro causa domini sui bene presumere cap. quid culpat. 23 q.ª 1 nec Jura partium ipsi cognoscere cum ad eos id non pertineat Justa que intelliges tx in l. postliminium 19 ibi per iniuriam ff de captivis ubi et si iniustum bellum sit, bello tamen capta occupantium fiunt quoniam hoc Jure non attendit Justitia belli sed an solemniter fuerit indictum quem tx in id expendit Jasso nº 29 in dl ex hoc Jure Alciatus lib. 2 paradoxorum cap. fin. nº 7 sufficit enim ostes esse quibus bellum indicit aut publicat ad hoc ut bona capta capientium fiant d Losses ... quod ipsum probare videtur tx in cap. si episcopus de suplenda

neg

negligentia lib. 6 ubi episcopus captus a paganis vel sicinabus ipsorum servus effectus ut probant illa verba ac si du per mortem vacaret juncta legem servientem 209 ff de regulis juris et illa verba libertatem restitui que ostendit amissam fuisse arguto l. manumissiones q. ff de justitia et jure

Nº 25 Quas opiniones ut componas resolves jure civili Romanorum justa opinio hanc glose nostre ut bona capientium fiant bellum solemniter indictum fuisse requiri ut in d. l. hostes 24 ff de captivis et ff de verborum signif. quamvis jure canonico justa etiam indicendi belli causa desideret ut capta capientibus adquirant ut late cum multis resolvit Covarrubias in regula peccatum 2ª p. § 9 nº 2 justas belli causas enumerans sequentibus numeris. Cuius contrarium non probat tx in d. cap. si episcopus qui loquitur in hostibus Christiane religionis qui benigno so jure non utunt sed quomodocumque capta etiam per tirannidem et injuriam sibi adquirunt

Nº 26 Quibus sic constitutis non obstat d. lex penultima ff ad l. Juliam peculatus cum aliis relatis s. nº 23 quoniam etsi verum sit vetustissimo jure gentium que bello capiunt capientium effici ex nostro tx cum similibus: id tamen jure civili temperatum est ut quamvis res capte capientium efficiant cum tamen milites de publico stipendia et salaria habeant tenent hec spolia ad ducem suum referre ex divo Ambrosio lib. 1 de Patriarchis cap. 3 et d. l. penultima que sic stipendia cum dux predam in publicum sive erarium redigi liceat que postea militibus aliquid donationis causa relinque

quere et eorũ sortem operam remunerare d §º similiter quod Jure obtimo militaris agnovit disciplina ne miquissima sorte preda eorum sit qui omissis ostibus eam dum taxat sectabantur in publicum qº redigunt questores non solum mobilia d l si captivus versiculo expulsis ff de captivis sed etiam se moventia item que captivorũ et obsiduũ bona d l Divus ff de Jure fisci que Justa lege sunt accipiende ea que scripsit in titulo eas que ex ostibus nº 2 et 3

Denique illud superioribus adest quod in presenti dispuctare solent interpretes an bona que bello capta sunt et Justa nostrũ lex occupantibus adquisita si ab eis recuperata sint prioribus dominis restitui debeant late examinari a didaco covarruvi. d regula peccatũ 2ª p. §º 11 nº 7 N 27

Denique quod lex in presenti versiculo et insula mari nata docuit a nobis explicari in §º preterea quod per aluvionem nº 3 et in §º in sula insti. de rerũ divis. quemadmodum et que de adquisitione gemmorũ lapillorũ et margaritarum in fine huius lex refert admonens eorũ fieri qui primi harum rerũ possessionem nacti sint a nobis etiam exponit in §º item lapilli illo titulo.

Quare anotatione dignum ẽ inventione non sufficere sed et ocupationem requiri ut dominiũ adquirat quod et probat lex in l 5 ibi e la tomare primera mẽte titulo 28 pª 3

Ex quibus notabiliter infert a Bartº in presenti et in l si Bars...torem 13 C de fideiussoribus per lex ibi adstantia et leges quibus cavet indicitque pena in eos qui noctu cum armis fuerint inventi ut videlicet ne eam non in N 28

sidat

sidat qui cum armis inventus fuerit nisi et de prebendat, quod est notabile ad tx in l 5 tt.° 6 lib. 6 recopilationis quae id disponit et ad tx in l 3 tt.° 8 lib 7 recopilationis quae similiter poenam iniungit venatoribus qui cum laqueis fuerint inventi qua de re late agunt [illegible] relati in d.° item lapilli n.° 3

AD § ADIPISCIMUR AUTEM

Huius l. 1.ª ff hoc tt.° AD.°

Richardo Hoc anno 1606

Recte Julius Paulus possessionis notatione et origine in huius legis principio propositis, quia praecipuus fere per locus in omni tractatione de persona est, cum nunc ancelit prosequi quae ad finem usque huius capitis initio quae hoc axioma proponit per nos met ipsos possessionem in primis adquiri.

Quae sane assertio cum mox l.ª ex §.° item adquirimus cum sequentibus huius l. et alios quoque per personas plures ciat per quas adquiri possessio possit difficultatem habere videtur si consideres unius inclusionem alterius exclusionem esse l cum praetor 12 ff de Judiciis l moribus 22 versiculo fin autem C de procuratoribus cap.° non ne 5 de praesumptionibus idemque collegi per argumentum a contrario sensu cuius maximam esse vim ostendimus accurate in disputatione de mora n.° 132 maxime si coniungas vim et potestatem pronominum nos met ipsos quibus in praesenti l.ª utitur quae pro solemnitate significant l Papinianus 8 ibi ipsius enim iniuria est ff de inofficioso.

Hunc

Hunc scrupulum ut removeant Aretinus Jasson et alij interpretes plura sic nugatoria de dictionibus personalitatem inducentibus adducunt. Acurtius rem recte explicat, dicens his verbis personas alias non removeri. Nam ut sensus constet coniungendus est hic locus cum §.º item adquirimus ex quibus hec Pauli sententia confecit. Non tantum nobis adquiri possessionem per nos met ipsos sed etiam per alios. g.º cum dictusione quadam utat Paulus prius membrum hic explicat, alterum ex d §.º item adquirimus. Unde nam sesat quod de exclusione diximus non enim admittit, unde contraria disponentis voluntate constat que sequentibus §.is satis explicat. Argumentum autem a contrario sensu ad Saris correctionem nunquam sumit ut est vulgare, explicanteque a nobis relati d nº 132. Notum quoque etiam illud pronomina nos metipsos in hac l non exclusivam sed dispositivam personalitatem indicare esse quoque verum huius l. sensum possessionem proprio adquirentis tantum non etiam alieno ministerio adquiri. Que cum certissima regula sit ab ea tamen furiosus et pupillus excipiunt, qui sine curatore, aut tutore incipere non possunt possidere. Que exceptio cum sepe sit de regula diximus in §.º testes nº 3 inst. de ttis hunc quem proponimus sensum satis probat. Verum quod de his personis Julius Paulus proponit qualis sit audiamus oportet.

Quamvis possessionem adquirere unusquisque qua in primis per se ipsum possit (ut paulo superius audivimus) id tamen cum corpore et animo efficiendum sit, nec solo corpore nec solo animo sed utroque simul concurrente N 1

ut

vt late d. in principio huius l 1 ex n.o 11 et ex possessio
nis diffinitione quam ibidem scripsimus probantque
lex 3 in principio §.o in amitenda lex quemadmo
dum 8 d. eodem l fere 153 ff de regulis juris l licet
4 C hoc tit.o l 6 tit.o 30 p.a d. hi tantum potuerunt
adquirere qui animum et intellectum alicuius adquiren
di sibi habent. Ergo vt hic Paulus docet furiosus non
poterit incipere possidere, quod idem in l quod meo 18
§.o si furioso d. hoc tit.o notatum est et sane recte cum eius
nulla sit voluntas l in negotijs 5 l furiosi 40 ff de
regulis juris §.o item furiosi inst.o quibus non est permi
ssum §.o furiosus inst.o de inutilibus et vtrobique late
scripsi expresse quam hanc rationem Paulus noster in
sinuat ibi quia affectionem tenendi non habent l
licet maxime rem suo corpore contingant.

N.o 2 Sed hic illud videtur movere quod in l si quis
27 d. hoc tit.o ibi quia furiosus non potest desinere
possidere d. hoc tit.o scriptum est si coniungas quod frequen
ter iactatur non esse minorem virtutem parta tueri
quam de novo adquirere. ergo cum furiosus retinere pos
sessionem possit in quo etiam et affectio et animus desi
deratur, eam adquirere posse pariter dicendum videtur

Facillime tamen nodum hunc dissolues si nostri
tx verba perpenderis ibi non potest incipere possidere
non enim ait Paulus non posse possidere, sed non posse
furiosum adquirere possessionem quam nunquam habuit
eodem quo est amitionis ratio d l si his qui ex eodem
fonte manat, cum possessio et adquirit et amittitur ani
mo

mo et corpore non possit d. l. 3 cum alijs, teneri absque animo possit dum quis corpore rem contingat et animum amitendi non habeat ex eisdem Juribus quia facilius Jura nostra conservamus quam de novo adquirimus l. patre furioso 8 ff de his qui sunt sui l. 4 ff de divortijs l. si cum dotem 22 § si maritus ff soluto matrimonio animus et voluntas amitendi cum in furioso non dete, sed potius illa in qua erat quo tempore furor supervenit recte Paulus noster in presenti furiosum non posse incipere possidere ait et Proculus in d. l. si is qui eum possessionem retinere contendit

Nec obstat per oblivionem eam amitti l. si id quod 25 l. peregre 44 ff. eodem l. 14 tit. 30 p. 3. procedit enim id in homine sane mentis qui oblivisci potest et ex longa oblivione censet habere animum non possidendi: quod in furioso non contingit in quo temporis lapsus ex quo cepit furere nihil operat sed in ea voluntate dictare presumit in qua erat tempore intermissi furoris ut eleganter text in d. l. patre 8 ibi quasi voluntatis reliquijs in furioso manentibus l. 2 § voluntatem versiculo et Julianus convenit ff eodem traditus n. 23 a Petro Barbosa ff soluto matrimonio N 3

Sed an furiosus qui incipere possidere non potest si curatoris accedat autoritas possit post Alciatum in presenti verbo sane tutoris reliqui dubitant interpretes. Et sane quamvis noster text his verbis furiosus et pupillus sane tutoris autoritate non possunt incipere possidere a contrario sensu probare videatur interveniente ea eos incipere posse po-

possidere. Quod et ratione niti videtur licet si enim plus juris habeat tutor in infantem quam curator in furiosum argumento l in copulandis § C de nuptijs quod et jovinus in presenti advertit tamen quo ad ad quirendam possessionem attinet par ratio eadem quae in utroque ignorantia. Contraria tamen sententia placuit communiter inter scriptores ut observant hoste nº 16 Alciatus nº 18 eo casu licet per curatorem possessio queratur l 1 ff de bonorum possessione infanti competenti non tamen tamquam per furiosum ipsum quesitam censeri, sed solius curatoris facto niti, cum nihil adquisitionis quamvis in furiosi persona possit fundari. Nam quamvis alias qui per modum autoritatis consentit non videtur id velle ut actus a se substantiam et robur capiat l multum interest C si quis alteri vel sibi tamen equitate sugerente placuit quod cum sciat curator nullum plane esse furiosi sensum aut intellectum satis videatur agere ut ex sua persona actus sustineat non autem fiat elusorius justa quam inter pretandi rationem nostri tx verba accipienda sunt licet aliud putaverit Duarenus ad finem dicti.

Nº 4 Denique ex illis verbis *sicuti si quis dormienti aliquid in manu ponat* ab interpretibus in presenti observatum est dormientem furioso comparari. Inde quae efficitur quod si dormiens aliquid admiserit aliquem perenserit occiderit nihilo magis puniendum esse quam furiosum qui non plectitur si aliquid admiserit in furore l Divus 14 ff de officio presidis l infans 12 ff ad l Cornelium de sicarijs clementina si furiosus de omicidio l 9 tt. n l 3 tt. 8 p. 7 Quid autem si ante furorem deliquit vel post quam castus aut

aut condemnabis e furere coperit an etbune furor excuset vide Bald. et Jass. in l. furiosum C qui tt.a facere possunt Placa late disputatum de delictis cap. 29 ex n.o 1 Petrum de guevara post alios ibidem in d. l. Diuus Couaru. in d. clementina dt. si furiosus 3.o p.o in ini... ex n.o 1 Antonius Gomez 3.o tomo cap. 1 n.o 10 Villalobos in comunibus opinionibus litera f. n.o 251 Julius Clarus lib. 3 §.o fin. quest. 60 n.o 7 ubi plura Baptista Baiardus Menoquius libro 2 de arbitrarijs casu 325 Cantera questionum criminalium cap. 6 n.o 65 Mascardo de probationibus conclusione 89 doctor Spino de tt.is in rubrica glosa 10 n.o 30 et nouissime que alios etiam refert eruditus noster Joanes de Solorzano lib. 2 de parricidij crimine cap. 18 versiculo plane nullus e enim in dormiente delinquendi animus quo eius factum impunitum erit l. Diuus 14 ff ad l. Corneliam de sicarijs quod tamen ita e intelligendum nisi culpa aliqua eius arguat qui in somnis aliquid comisit ut si forte sciebat se sibi accideret ut dormiens aliquem perciteret quia nouum non e culpa sine dolo puniri l. si putator 31 ff ad l. Aquiliam placuit itaque nobis eum arbitrio Judicis puniri quod fuit sententia glose per tx ibi in cap. fin. de his qui filios occiderunt tx expressus in l. 5 versiculo os i acaeciese tt.o 8 p.o 7 que tamen pena relegationis in quinquenium imponit explicat cum alijs Antonius Gomes 3.o tomo cap. n.o 79 Placa ubi s. cap. 31 Couarruuias 3.o p.o in initio n.o 6 Julius Clarus d. questione 60 n.o 13 Menoquius casu 327 Tiraquelus de penis temperandis causa 5 Medices tractatu mors omnia soluit 1.o p.o versiculo premisso 8. Posesionem igitur is demum sibi adquirit qui animum tene

tenendi habet itaque qui caret mente non potest dici possidere unde de pupillo disputatio nascitur quam examinemus oportet

N.º 5 Ait lex pupillus sine tutoris autoritate non potest incipere possidere. Ex illa ratione quam in presenti Paulus expressit quia affectio nem quidem tenendi non habent licet maxime (rem) contingit et his quae in hoc tit.º n.º 1 observabimus dicunt pupillum sine tutoris autoritate non posse incipere possidere verum cum pupillus is sit qui sui juris minor est 14 annis si masculus sit, vel si femina 12 ut multis scripsimus principio inst.ª quibus modis tutela finit in rubrica inst.ª de pupillari in § 1 inst.ª quibus non est permissum et in § pupillus inst.ª de inutilibus constat quae hac de re intersecuerunt. l.C.i quaestio nem exortam variae quae dixi jam quidam enim existimabant pupillum non posse adquirere possessionem nisi tutoris autoritate suppleretur animus et judicium quod ipsi deest Ofilius autem et Nerva putaverunt posse incipere possidere pupillum sine tutore auto re quam sententiam Paulus noster admisit si eius aetatis sit pupillus ut intellectum habeat quo cum ex hoc lex sententia haec desumatur pupillum sine tutore suo si intellectum habeat aliquid sum adquirere possessionem at si non habeat non posse quae dilucidius difficilis haec quaestio discutiat pupillum ab infante separamus

N.º 6 Pupillus ergo qui infantiam excesserit id est qui maior septem annis sit l. si infanti 18 C. de jure deliberandi aliquo exornabis ex traditis a Menoquio inius ego

ego memini in d. §. pupillus n.º 20) et ita e ut intelli
gat quod agit si hoc animo erit ut vellet possidere eoque
animo quid ingrediatur aut accipiat continuo possidebit
ex hic etiam l. quamvis 32 §. pupillus j. hoctt.

Nec huic sententie obstat Jus de his que pu
pilli gerere possunt constitutum videlicet etiam si adquiren
do agat nihil tamen adquirere sine tutoris auctoritate
posse, si ex eo aliqua obligatio aut damnum pupilli metu
at §. 1 J. regule inst. de auctoritate tutorum ubi latt dixi
plane possessio sine obligatione aut certe incommodo pupi
lli, sepe illi adquiri non potest nam si inspiciet quid
ocupet obnoxius fiet risti tutoria. Quoniam ulterius quos
in presenti refert Paulus recte huic obiectioni occurrunt
quia adquisitio possessionis facti e, aprehendere rem facti
e, velle rem habere etiam facti est si Juris esset posset
dubitari an pupillus posset possessionem adquirere, quo
niam prius Jus de auctoritate tutoris adhibenda=
in his locum habet que Juris sunt et Jure impediri possunt
ut e dominium hereditatis obligationis actionis adquisi
tio: ad ea que facti sunt qualis e possessio non perti
net cuius rei ratio expressa e a consulto in §. sicuti
vi esori j. quia res facti Jure civili infirmari non
potest: id que e quod alibi dicit facti causas infectas
nulla constitutione fieri posse l. in bello. 12 §. facti
ff de captivis. Ergo cum pupillus si mul adque ingre
ditur possessionem et voluit possidere obtineat id quod
facti e nempe possidere, voluerit que possidere quod
etiam

etiam facti similiter è nullo Jure fieri potest quia illa fierj
et inde nullo Jure potest effici quin possideat quamvis
tutoris autoritas non accesserit

N° 7

Hæc quamvis verissima sint et possessionem facti esse indubitanter teneidum docuerimus s. in dic[tis] §. principio ex n° 16 adversus tamen Sancti Juris consultorum rationem illud movere videtur. Pupillum sine tutore obligationem contrahere, non qua ipse obligetur sed qua sibi alium obliget recte posse ut in d[ict]is de autoritate tutorum et in d. §. pupillus et ibidem late a nobis ad notatum è et constat obligationem non facti sed Juris esse. Vt definivit Justinianus in principio inst. de oblig. quod non ea ratione quia possessio facti è eam pupillus sine tutore adquirit cum idem et si Juris esset admitendum videatur. Verum facilis è solutio quoniam ut eisdem locis traditum è et si Jure summo et stricto negare alium sibi pupillus sine tutore posset obligare benigne tamen receptum è ut pupillus solus sine tutore meliorem conditionem suam efficere semper possit, deteriorem non possit. Quod quare in his etiam quæ Juris sunt admitendum sit cum late dictis in locis dixerimus nisi tendum nunc non è. In his v. quæ facti sunt, quia ad Jus pertinent neque Jure aiuti possunt infirmari id non atendit scilicet indistincte sive meliorem sive deteriorem conditionem suam eficiat pupillus facere potest factum quæ manet inde quæ et et possessionem adquirit et retinebit adquisitam. Vnde fit pupillum sine tutore

pro

suo corripere l. 4 § pupillus ff tit. quia quo ad Juris effectus possessio sicut meliorem conditionem efficere potest deteriorem sicut et alia quae Juris sunt non potest.

N 8

Sed grandis se se nobis inicit Jam difficultas ex l. pupillus 11 ff. tit. quae probat pupillum sine tutoris autoritate nec naturalem possessionem amittere posse. Unde et illud necessario videtur consequi nec eam possessionem sine tutore posse eum adquirere cum et adquisitio et amissio possessionis a pari procedant ut supra n. 1 et 2 in hoc § diximus. Quae difficultas ea efficit consideratione insuperabilis quod J.C. non de quacumque sed de naturali possessione tantum loquitur, quae cum in facto tantum consistat videlicet in nuda et simplici detentatione ut alienus creditum est, eam a pupillo nudo etiam et simplici facto amitti posse videbatur ut sine scrupulo scripsit Ulpianus in l. possessionem 29 § hoc tit. Pugnant igitur Marcianus et Ulpianus nam ille in d. l. pupillus, pupillum sine tutoris autoritate nec naturalem possessionem quae facto initur amittere posse ait. Id totidem expressis verbis Ulpianus negat in d. l. possessionem.

Hanc pugnam varie componunt interpretes ut constat ex Merlino in dictis locis et in l. 2 § si a pupillo ff pro emtore Gregorio Lopes Madera lib. singulari animadversionum cap. 25. Ego ex principiis a nobis Jam animadversis hanc J.C.rum dissensionem sic conciliandam aio. et constitutio cum Ulpiano in d. l. 29 quod facti est in amissione possessionis videlicet rem tenendo aut non tenere a fundo exire rem deponere et id genus alia pupillum sine tutore recte efficere. Est enim id facti non Juris

qua

quare civili Jure non potest nisi mani ut s. nº. 6 dixi-
mus. Alia sane causa est si forte animo velit possessionem
amittere: nam licet et amittendi voluntas in facto con-
sistat quemadmodum et quae in adquirendo posita est
quia tamen cum voluntas in illis quae damnum aut pre-
judicium illi afferre possunt pro non voluntate Jure civi-
li habetur, animo desinere possidere non potest. Dicam
apertius. Exire a fundo rem deponere sic in facto con-
sistunt ut facta infitiari Jure civili non possint. ad-
que est quod ait Ulpianus ibi quod enim facti est potest
amittere velle exire velle rem deponere si id pupillo
noceat Jure civile recte potest ignorari, pro ut quaecun-
que alienatio quae sine autoritate et consensu pupillo noceat
§º nunc admonendi inst. quibus alienare licet vel et per-
inde sit ac si nunquam tale quid voluisset. Nec tamen nobis
obstat Marcianus in d. l. pupillus ibi et nec quidem possessio-
nem quae est naturalis quoniam licet haec verba ad tenues
de nuda et simplici detentatione accipiant ab autoribus
longe tamen falluntur neque enim id Marcianus potuit
contra factorum rerumque veritatem docere aut affir-
mare pupillum sine tutore non posse fundo exire rem
deponere. Sententia q. l. c. haec est pupillum sine tutoris
autoritate adeo nullam rem posse alienare nisi prae-
sens autoret tutor ut nec naturalem quidem possessio-
nem quantumvis ipse velit possit amittere id est
injustam: nemo nisse enim [illegible] quod et late
[illegible] in principia Siae l. 1 n. 37 scripsimus verba
naturalis possessio in Libris nostris pro injusta
po

possessionem acquiri quae tamen vera possessio est §. si vir ux
ori ff. de L. i §. ubi dejicit ff. de vi et vi armata. Effectus
enim rei est Sabinianorum sententia quam in d. L. pupi
llus Marcianus probans refert ille posset commendari
quoniam cum dictis qui naturaliter tantum id est in jus
te possidet possessoris etiam commoda habeat d. §. si vir uxo
ri d. §. dejicit, pupillus quae nec sine tutoris aucto
ritate alienaret posset, nec naturalem possessionem eum
amittere posse sine tutore dicendum est. Ex quibus ef
ficitur non de amissione quae in facto tantum, sed de ea
quae juris effectus habet qui eodem jure recte removeat
Marcianum loqui. Sed jam de infante aliqua sub
jiciamus

Ergo quia infans in his quae animo gerunt N 10
non multum distat a furioso ut qui non magis intelli
gat quid agit aut affectum adquirendi ducat quam furio
sus d. [illegible] et quae tamen per omnia furioso est
similis quoniam etsi nullum eius sit judicium nullusque
retinendi affectus mente tamen integra est et aliquam
retinendi affectionem esse constat si quid ille in ma
nu ponas quod prehendat. Ideo in eo inter furiosum
et pupillum media via electa est ut per se sine tutoris
auctoritate possidere non possit, quia nullus sit sensus
in eo acquirendi possessionem quam tamen adeptio desi
derabit sepe audisti id quod est infanti cum furioso co
mune quia vero judicium eius tutoris auctoritate sup
plet tam accedente auctoritate et incipere possit possidere
utilitatis causa receptum est ex hie et in d. L. quamvis 32
§.

§º infans § doctº.

Sed obstat difficilis tx in d. § C socttº ex quo constat possessionem rerum donatarum infanti quæ tradi tarũ adquiri ei etiã sine tutoris autoritate. Quam difficultatẽ componant interpretes ubique laborantur constat ex his quæ hic et ibi ordinary adducunt Conanus lib. 3 cap. 8 nº 4 et 5 Molineus in l 1 nº 8 ff de verbor oblig. & politus Riminaldus in §º fam nº 22 insttº quibus alienare licet Carondas lib. 2 verosimi lium cap. 6 Fara de essentia infantis cap. 4 nº 4 Caldas Pereira in l si curatorem verbo cum nõ absimilis ex nº 51 C de in integrũ rest Ugo donelo lib 5 comentar. cap 11

Illorũ tamẽ ferenda non ẽ interpretatio qui existimant nostrũ tx et d §ᵘᵐ infans de eo infante loqui qui nullum omnino judiciũ habet ut hujus ibi insinuat: nam alioqui nullius sensus ẽ infantis accipiendi possessionem. Convincit enim ex illo eodem §º ibi: nam judiciũ infantis supplet autoritatẽ tutoris quæ verba licet nonnulli interpretẽt id est quia nullum omnino judiciũ habet infans illud tutoris autoritas supplet melius alij accipiunt supplet. f. quod illud est quasi jam in infante aliquale supponat juxta nostrum txtũ quæ sententia vera est si eius ætatis sint ut intellectũ capiant et regulam l quod si manente 5 ff de precario. Unde cum hæc jura in hoc nostro tx et in d §º infans loquãt in eo infante qui judiciũ licet non integrũ desi piendi possessionẽ habet longe magis difficultas ex d l 3 ibi

in

nigit

Quare frequentius in his scholis ea interpretatio recepta est et a nobis olim secuta ut licet regulariter infans sine tutoris authoritate posessionem adquirere non possit, aliquibus tamen concurrentibus possit. Primo rerum donatarum, seu quae earum quae ex lucrativa causa adquirunt. 2º Saltim rerum traditione a donatoribus infanti facta, ut plus sit si ab eisdem infantibus sit occupata. 3º si infans sit aliqualis intellectus et affectus adquirendi posessionem quae omnia indicasse videtur Decius Imperator ibi donatarum rerum vacua posessio infanti tradita et ibi licet animi plenus non fuisset affectus et ibi posessionem per traditionem esse quaesitam ideoque Imperator eo casu corpore quaesitam posessionem docuit quia animus perfectus non fuit in infante, qui etsi semper cum corpore desideretur ut saepe docuimus hoc tamen favorabiliter infanti prestatur arguto l. pupillus si fari ff de adquirenda hered. et his quae nos fuse examinavimus in § si extraneus nº 20 inst. de heredum qualit. adquiri tradi possunt quae hic et ibi Accursius et reliqui scripserunt. Nº 12.

Sed, est ea interpretatio contra bene fundatam jurisprudentiam. Primo quoniam quoad adquirendam posessionem attinet nihil interest quis ex lucrativa an ex onerosa, ex justa an ex injusta causa posideat l. 1º si vir uxori ff. hac l. lege 3 § 1º ex contrario et § generaliter circulo vel etiam ff hoc tit. 2º similiter et illud certi juris est non licitare domini rem suam tradentis quo ad dominii translationem multum interesse Nº 13

cum

cum absque ea nunquam transferat dominium l. id quod nostrum ff de reg. juris quo ad adquisitionem nihil. Alioquin nullus eam amitteret minibus quod tamen absurdum est d. exercitu lo vel ebano l. clam possidere 6 §. fin. cum legibus sequentibus J. Gorllo. § 2o. quoniam ad possessionis adquisitionem non aliqualis sed plenus desiderat intellectus perfectus qui asciscat sibi rem illam prout suam tenendi et occupandi. Qui in infante nullus socialibus in rebus potest considerari unde efficitur possessionem cum sine tutoris autoritate adquirere nunquam posse.

Nº 14 Quare adversus ea quae olim docui dicis aliud existimo contendo quae verissimum esse quod dicitur in d. §. infans Paulus docet infantem sine tutoris autoritate possessionem nullo in casu adquirere. Neque obstat textus in d. l. 3 in qua cum id sit omissum ex aliis locis sumat quod non mutatus non esse aparet l. praecipimus 32 in fine C. de apellationibus l. non est novum 26 cum duabus sequentibus ff de legibus itaque contendimus in ea lege possessionem donatarum rerum infanti adquiri si tamen tutore autore eius perit possidere prout diserte in praecedenti d. § infans traditum est quae nostra sententia sic convincit. Primo quoniam ille textus possessionem quaeri infanti corpore ait ubi corpore quaeri nominatim corpore non animo ut intelligamus infantis corpore quaeri posse, animo non posse, ad quae in infante aut nullus est aut non sis qui ad adipiscendam possessionem sufficiat et cum constet possessionem non solum corpore sed et maxime animo adquiri (ut saepe diximus) aperte efficitur solum relinqui tutoris animum id est autori

tate

tatem qua accedente adquisitio confirmet. 2º quoniā imperator ibi quamvis sint autorū sētentię dicentibus ~~[illegible]~~ ~~re et hac possessione~~ infantibus per eū id [illegible] fuerint autorū dissentientes sententię. Ergo cum nemo unquā Juris autorū dubitaverit an infanti adquiri posset possessio sine tutoris autoritate sed solum constitisset quęstio posset ne infans adquirere sibi possessionem etiam tutore autore alijs id negantibus quia nullus esset infāti animus ad possessionem adquirendam. alijs afirmātibus eo quod etsi plenus in infante afectus non esset tamē quod Sibi deest tutoris autoritate suppleret quę sētentia Paulo placuit in d. §º infans et Papiniano ut significat in d. L. 3. statuens imperator infanti traditam possessionem ei adquiri quatenus de eo a veteribus dubitatum fuit: aperte ei adquiri tutore solū autore statuit. Denique expendendū est argutū quod in ultima parte imperator constituit nisi in quibus possessio infanti tradita corpore quęrit nec quidem per tutorem poterit adquiri significans quia per tutorē solū infanti quęri potest sº per procuratorē j. hac L. etiā per infantem quęri posse. sic igitur comparatio aliquid efficit quia per tutorem solū adquirit infanti colligimus et per infantē quęri posse tutoris accedente cōsēsu utrobique enim animus animus tutoris intervenit ē quę in utraque adquisitione corpus quidem diversū quod duin tervenit quale sit non moramur dū eius efectus qui plenius nō est alterius vel ut domini autoritate suppleat quę ē germana illius L. 3 interpretatio ante me ab alio quē viderim nō sic explicata

Ad §

Ricardo

AD §m SI VIR UCSORI HUIUS

Legis. 1a ff de adquirenda posetione

Ex eadem illa ratione qua Paulus docuit in §o furiosus 3. & pupillum sine tutoris autoritate adquirere posetionem posse, quia facti nõ juris posetio ẽ infert qd si vir uxori donationis causa posetionem cedat uxor que eam apreendat illam adquiri

Sed pro dubitandi ratione sic arguitur primo, donatio inter virum et uxorem constante matrimonio prohibita ẽ l. 1 et toto tto. ff de donationibus inter l. si ex voluntate 7 et toto tto. C eodem l. 1 §o si inter virum ff pro donato cap. fin. de donationibus inter l. 4 tto. 11 pa. 4 qo. traditio rei donatę nihil valere debet l. 3 §o secundum ibi nec traditio quidquã valet ff de donationibus inter juncta regula legis non dubium 5 C de legibus neque eius rei posetio in accipientem poterit transferri l. si eũ 26 l. inter virum 46 ff de donationibus inter.

2o contra ex ibi quoniã res facti est, ubi probat hanc donationem inter virum et uxorem quo ad posetionem rem facti non juris existimare si arguitur. usucapio juris non facti ẽ l. bonafidei 48 §o 1 s. tto. 1 l. 3. § tto. 1 sed posetio quę transfert in uxorem re aliqua a marito sibi constante matrimonio donata quo ad usucapionem prodest l. sed et si 25 ff de donationibus inter l. 3 ff pro donato qo. hęc posetio juris non facti ẽ

3o.

3° contra eandem partem sic arguitur fructum ad quisitio multum Juris habet sed uxor do mina efficit fructum perceptorum ex re sibi donata l. fructus 45 ff de usuris l. de fructibus 17 ff de dona tionibus inter v. et u. ergo hec possessio effectum Juris habet

4° sic arguitur si maritus quod uxori do navit ea que vi deiecta est propter hanc possessionem competit ei interdictum unde vi l. 1 § deiecit ff de vi et vi armata. Sed interdictum est actio l. 1 ff de interdictis tex in principio inst. eodem actio autem est Jus tex in pri ncipio inst. de actionibus ergo possessio de qua in hoc § non facti sed Juris est

5° contra tex ibi cum maritus ubi noluit possidere protinus amiserit possessionem quibus verbis Pau lus docet possessionem solo animo amitti quod et probat lex 3 § in amittenda lex si quis vi 17 § differentia l. qui universas 30 § item quod mobile l. peregre 44 § quibus ff. hoc titulo sic arguitur si possessor mittat in po ssessionem eum cui possessio non fuit quesita, non ami ttit possessio l. si uxor in vacuam 34 in fine ff. hoc titulo l. cum fundum 18 versiculo neque enim ff de vi et vi armata. et tradunt tex in l. voluntate 10 ff quibus mo dis pignus solvitur ergo solo animo non amittit possessio

His non obstantibus quod in presenti docet Paulus verissimum est quia se inter virum et uxorem rei donate possessionem transferri. quod etiam probat d. l. si uxor 26 l. si donatus 36 ff de donationibus inter v. l. 1 § deiecit versiculo denique ff de vi et vi arma

ta

ta. Quoniam etsi verum sit, rerum constante matrimonio donatarum dominium non transferri quia hec alienatio prohibita est ut diximus ne mutuo amore coniuges se invicem spolient d. l. 1 ff de donationibus inter. Que ratio adeo finalis est ut nō aliter senseat prohibita donatio quam si vnus eficiat pauperior alius locupletior l. si sponsus 5 § sui illo tt. possessionis tamen alea est consideratio ex lex nostro quoniam res facti infirmari iure civili nō potest. Nullo enim iure civili fieri potest ut ego non teneam quod teneo, ut ego corpore non contingam quod contingo nollim habere quod ego volo ut Jam (?) § 3 nº 6 dixi: Neque obstat si dixeris quod etsi verum sit factum infectum nullo iure efici posse l. in bello 12 § facti ff de capti iuserum tamen actus his ex quo hec possessio transfert iure civili infirmet d l. cum similibus: poterit fictione in dubio illud infringere vel pro infecto habere ut in legis Corneliæ et post liminij fictionibus: adque ita eficere ut res fingat non tradita inde que nec in posteriori possessione quesita proutim non dis civili cap. statuit Imperator in l. iubemus 14 § sane in 2º ad finem C de sacrosanctis ecclesijs

Huic enim difficultati ocurrit Paulus in presenti et quod atinet dicere non posidere mulierem cum maribus vbi noluit posidere protinus amiserit possessionem que ratio sic explicanda est. Quod etsi probabiliter dici posset rem que tradita est pro non tradita

tai habendam fictione quadam Juris: nulla tamen exigit Utilitas ut aliud Jus constituamus. Lex enim nihil unquam nisi et necessitate et utilitate exigentibus fingit l. sciendum 10 cum sequentibus ff ex quibus causis maiores l. non dubito 7 l. post liminium 9 ff de captivis docet Bart. in l. si his qui pro emtore n.o 2 ff de usucapionibus q.o cum in hoc casu equitas necessitas que inducende fictionis secent, Jure obtimo facti manet cum enim maritus solo animo posessionem amittat d § in amittenda cum aliis, et etsi res fingeret non tradita maneret vacua possessio quod nec necessarium est nec utile. itaque equitate necessitate que sesante fictioni locus non est quod recte post Bartolum et Duarenum in presenti animadvertit Antonius Gomes in l. 45 tauri n.o 23 illis concurrentibus admitteret pro ut in d § sane admissa fuit.

Neque obstant in contrarium adducta non primum ex d. l. 3 § sciendum ibi nec traditio quidquam valet quoniam ego interpretor traditionem non valere ad effectum Juris habere sed facti tantum esse. Quamvis enim aliquin traditione dominium adquirat l. traditionibus 20 C. de pactis tamen hoc casu cum ex causa Jure civili improbata fiat nulla est ex regula d. l. non dubium 5 C. de Legibus et regula ratione que l. nunquam nuda 31 cum tt.o. i. oposita quia Jure nec valet donatio nec traditio rei donate. Non autem inde eficitur ut quod traditum apresensu ve est, traditum presensu ve non sit nec dicere possumus traditionem non valere id est rem traditam non esse, id

N 3

enim

enim cum in facto consistat Jus civile non remoratur. Et
qua interpretatione non distat tx. in d.l. si cum 2.6. illo
tt.o quoniam dominus Paulus ibi docet quod si cum qui mihi
vendiderit jusserim eam rem uxori meae donationis
causa dare, et his possessionem jussu meo tradiderit li
beratus erit: quia licet illa jure civili possidere non
intelligatur tamen venditor jam nihil habet quod tra
dat: satis probat quod etsi quo ad civiles effectus uxor non
possideat neque enim usucapere potest ut statim di
cemus possidet tamen cum a venditore res ei tradita
de facto fuerit ut in nostro §o si vir uxori. Eo
eodem sensu accipienda est etiam d.l. inter virum
quoniam quod Ulpianus ibi asserit inter virum et
uxorem nec possessionis ullam donationem esse intel
ligendum est de donatione ipsa non de possessionis
translatione. Nam quod dicit lege prohibitam esse do
nationem inter virum et uxorem est ita intelligen
dum sive alter alteri donet proprietatem sive possessio
nem tantum q.o si maritus donet fundum uxori
ita ut fructus tantum capiat neque hec quidem dona
tio possessionis valet quamvis proprietatis non sit.
Verum tamen est quod si ex hac causa possessio transferat
in mulierem possidebit naturaliter ex hoc nostro
tx.

N.o 4 Cui non obstat 2.m argumentum quoniam ut s. incipie
animus id quod dicit inter virum et uxorem pro
hibitam esse donationem intelligendum est ex d.l. si
sponsus § §o fin ff de donationibus inter vir. et ux. donatio
ne

ne unus efficiat pauperior alter locupletior. Unde si maritus rem propriam uxori donaverit et tradiderit quia translata possessio facti non juris est, nec adquirere nec usucapere eam uxor poterit d. §. item si vir. Sed si ponamus rem alienam donatam esse quia illa cessat ratio poterit uxor usucapere ex eleganti ratione d. l. sed et si constante intelligit enim tunc eam donationem quasi inter extraneas personas factam et ino ea re quae aliena est usucapi poterit. Quam etiam interpretationem confirmat d. lex. 3 ff pro donato nec in his rebus prohibita est donatio si pauperior donans non fiat unde et usucapio procedit

Ex quo eodem fonte fluit interpretatio tx. in d. l. fructus et in d. l. de fructibus de quarum explicatione multa scripsi in §. si quis a non domino ex n°. 11 inst. de rerum divisione si quidem in illis Juribus eos fructus adquirit uxor in re sibi a viro constante matrimonio donata quos opera et industria sua adquisierit quos industriales fructus appellamus non vero naturales ratio est quia in industrialibus nihil diminuit donatio de facultatibus suis, cum hi opera industria quae donatarij non sponte sua nascatur. Unde in his prohibita donatio non fuit ex d. l. si sponsus §. fin. N 5

Nec dissimilis est sententia d. l. 1 §. de ijcit ff de vi et vi armata fatemur enim inter dictum unde vi competere mulieri si deijciat de

de possessione rei a uiro a constante matrimonio sibi donatę, in eo quę interdicto huius vexari Verum tamē cū effectus huius iuris locum habeat nō aduersus maritū sed aduersus extraneum aduersus tertium a quo adjecta fuit consequens ē nihil huic factū uideri aduersus legē quę donationem prohibet quid enim interest uir an mulier utat interdicto a quo aduersus eū a quo deiecti sunt

Nº 7

Denique non obstat ultimū argutū ex d l si me in vacuam cum similibus quoniā etsi an t.us huius an possessio solo animo dimitat dubiā ancipitem quę decisionē habeat quā nuper erudite examinat Vgodonelus lib 5 comēt. cap.º 13 quo ad horū iurium cōciliationem atinet multis omissis de quibus per interpretes in dictis locis et in l quod meo 18 §. hoc t.º dicendum ē verā interpretationem ex verbo tradendi pendere namque si his qui possidebat animo dimitendi possessionem eam tradidit siue transferat in accipientem ut in hoc §.º si uir uxori siue nō transferat ut in d l qd meo §.º 1 semper eā amitit ut eisdem locis probat quod si eam non tradidit sed tradi iussit nouum quę futurū possessorē in vacuā possessionem ire quia in hoc casu subintelligit cōditio si iussio perfecta fuerit ad effectū nō antea dimissa possessio cēset d l si me in vacuā nec amittet possessionem qui quodamodo recessit de possessione d l cū fundum ibi nec ante omissa opinionē videri quā si tradita fuisset emtori quā interpretationē in effectu scripserunt Acursius et Bart. ubique precipue in d l quod meo Cumanus Romanus et alij nec dissentit Donelus ubi supra et sic absoluit huius §.us

finis huius §.i si Vir uxori

AD

AD L. NATURALITER. 12 § NIHIL comune ff de adquirenda possessione AD.o Pichardo Soc anno 1606

Celebris et memorandus est hic Vlpiani locus, et quia
materia utilis et difficultatibus insignis et interpretum
varijs repetitionibus solemnijs: cum enim Vlpianus
in presenti docuerit ei qui cepit rem vindicare
interdictum uti possidetis non denegandum quia ni-
hil comune habet proprietas cum possessione nec ei re-
nunciasse videtur qui rem vindicavit sic que et petito
rium et possessorium iudicium coniungere sive ea una eadem
que rem posse latissimis prolixis que comentarijs omnia
que pertinent ad cumulationem et suspentionem petito
rij et possessorij hic prosecuti interpretes. res suma diffici
lis et usu forensi quotidiana plenius ergo et atingenda
et tractanda: l. legavi 26 ff de liberatione legata. nos
et si solemnes extent huius loci repetitiones Bartoli se
terorum que iuris civilis scriptorum, quibus accesserunt
Ludovici Bolognini Claudij Marmerij Ormanoti Decij
Antonij Rubei Ioanis francisci Ripa Ioanis Corra
sij Ioanes Bolognetti Andrez Alciati Beringarij Ferdi
nandes et aliorum: disputent que preter eos et iurisca
nonici interpretes in cap. Pastoralis. § de causa possessio
et propri. de huius textus interpretatione Baldinus Oto ...
ma

manus et alij in §° retinende inst.ª de interdictis Cuia
cius lib. 7 obser. cap.° 38 goveanus lib. 1 varia. cap.° 3
Vgodonelus lib. 9 coment. cap.° 9 faquineus libro 8
contro. veritatu cap.° 6 multis in locis referendis eru
ditus Menoquius tractatibus possessorij Nauarrus 1.° tomo
tt° de regularibus §° 13 Didacus Sahagum in cap.° 1 n.° 85 de
se questa questratione posetionis Juanes garcia de nobilita
te glosa 1 §° 2 et Lacius glosa 11 per totam rem sic enarra
re curabo vt dilucide que ad huius tx et materie perti
nent explicationem prestent. quibusdam enim previjs
inspectionibus prehabitis que Acursius et Bartalus in
presenti ad versus Vlpianu aducit discutiemus deinde
difficiliores rei questiones magna cu vtilitate examina
bo. Sed inprimis illud memineritis omnia fere que su
dicemus esse notanda justa explicationem Legis 27
tt° 2 p.ª 3 et magis legis 8.° tt° 11 lib. 2 nove recopi
lationis que ipse de cumulatione petitorij et possessorij
in causis nobilitatis mentionem fecit

N 2 Ergo vt rem penitus inarremus inprimis
sciendum e possetionis causam maximi momenti esse
vt omnia Jura demonstrant, tum tx in L sis qui dis
tinxerit 25 ff de rei vindicatione L 1 §° huius autē ff vti
possidetis §° retinende inst.ª de interdictis cap.° in pari
65 de regulis Juris lib. 6 L 28 tt° 2 p.ª 3. Vnde descendit
ratio L fin C de rei vindicatione vbi imperatores
aiunt eum qui res alienas possidet licet Justam causā
tenendi nullam habeat, non nisi suam intentionem
implenti restituere compelli: quod idem tradit in L 2

in

in l. frustra 8 C. de probationibus in l. negantes 9 C. de ob lig. et actionibus in l. si quidem 9 C. de exceptionibus et non solum in re pari sed et in re dubia 2um possessorem litem dari d. cap. in pari et d. l. 2 C. de probationibus. = Item et vulgatum proloquium beatus qui possidet glosa in §o. si tres verbo requirat de pace tenenda in vsibus feudorum quam exornant relati a Menoquio de recuperanda poss. remedio 15 nº. 909 Mascardo de probationibus volumine 3 conclusione 1195 ex quibus conuincit falso post Bartolum in l. admonendi nº. 55 ff. de iure iurando ex(is)timasse interpretes eam parui momenti iudicandam esse ex l. 1 C. si de momentanea poss. l. momentanea 3 C. qui legitimam personam habet standi in iudicio l. momentaneæ 8 C. vnde vi cap. 1 de causa possessionis in quib. possessio momentanea apellat. Quoniam vt recte contra eos aduertit Parladorius lib. 1 rerum quotidianorum cap. 9 §is in locis possessio momentanea apellat. non quidem quia parui momenti res sit vel quod parum aput possessorem sit duratura: sed ideo quia maximi ponderis et efectus sit vt vere esse iura demonstrant omnia et nos late hoc nostro etiam comentario ostendemus

Possessionis hec causa antiquiori iure ciuili fere incognita fuit nullum enim spetiale pro ea introductum fuerat remedium. Sed qui rem aliquam sibi deberi aiebat cogitabat an aliquam actionem ex contractu sibi quæsitam haberet vel an ad alium sine causa res sua peruenisset com- N 3

pe

peteret que ei aliqua conductio justa ex in §
inst. de actionibus et notata per Bartolum in d(ict)a l.
in l. indebiti § si nummi ff de condictione indebiti
que remedia sub nomine restitutionis non sub
nomine possessionis competebat. Illis deficientibus
nullum aliud quam rei vindicationis supererat
quod contra quemlibet possidentem vel detinentem
datur l. officium ff de rei vindicatione. Plane
hoc remedium duo extrema habilia necessario
exigebat, dominium ex parte actoris possessio-
nem sive detentationem ex parte rei conventi
d. § 1 l. officium l. in rem actio l. qui petitorio et
l. fin. ff de rei vindicatione. Extornat Mascar-
do de probationibus volumine 1 conclusione 536
ex n. 1. Unde cum dominii probatio omnium
fere difficillima sit ut notant omnes in l. cum
res C de probationibus et in d. § 1 de actionibus
late Mascardo ubi s(upra) conclusione 535 cum se-
quentibus et donec ex parte agentis de dominio
plene constaret, sive juste sive injuste res ab
alio detineret reus in possessione maneret l.
inter litigantes 62 ff de judiciis d. l. Si quis
destinaverit 25 ff de rei vindicatione eveni-
ebat non semel ut vero domino in dominii
probatione deficiente iniquus rem judici ami-
teret. Et inde cum quanta essent possessionis
comoda omnes intelligerent antequam inci-
perent litigare rerum prius possessionem per fas per
ne

riesas iure vel iniuria dolo fraude quolibet
que alio quesito colore nanciscj nitebat unde
iurgia clamores cedes rapine violentie oriebat
que et litigatores ipsos et comunem reipublice
salutem turbabat l si quis 21 § in prin libro ff
de captiuis

Reipublice ergo salus cumo suprema lex N° 4
sit vt inter alios Cicero libro 3 de legibus anstaut
cuius vocis audientiores legislatores facti plura co
tra singulorum utilitatem pro publica salute adin
venerunt vt preter alios ego obseruaui disputatio
ne 2 de nobilitatis comunicatione ex n° 69 maxi
me n° 74 Pretores vt his ocurrerent ad quorum officium
lites diminuere expectat l quidam existimauerunt
21 ff si certum petat qui que semper equitatem prae oculis ha
bent l quod si Ephesi q ff de eo quod certo loco esse perunt
et officium et autoritatem interponere voluerunt enim ad ar
ma et rixas vt inquit Julianus prosedere paterent
quos sua poterat iurisdictione componere l equissi
mum 13 ff de vsufructu

Illud tamen notandum est quod in Preto
rum imperium annuum esset eius quoque edicta et leges
quibus inferendis vel dandis iudiciis anno suo magis
tratus erat vsurus annue erant vt Julius in pretura
Urbana et Justinianus in principio inst.a de perpetuis
et temporalibus donec imperatoris Adriani tempore ibi
Salui Juliani deligentia omnia pretorum edicta in
ordinem congesta fuere et edictum perpetuum compositum
vna

vna que precipua Iuris ciuilis pars effectu §.º Preto
rū inst. de Iure naturali anno ab vrbe condita 810
itaque cum pretorius magistratus creatus primo fuisset
anno 387 sequit pretores ad libitu pro ordinibus edictis
vsos fuisse annis circiter 400 totidemque et antea
ab initio legum Romanoru possessorias causas realis iu
dicio excepto fere neglectas fuisse. Nam pretori noui ter
mini ingresso libera facultas tribuebat propria constitu
endi edicta. et si aliquado superioribus edicti uterit
vt erudite sic ad notam scribit Ferdinadus Mendoza
lib. 1 disputationū cap. 2 infrenses ex eis interpreta
tionem ad tx in l. 2 ff de statu hominū et in l. siquis
id quod 7 in principio ff de Iuris dictione omnium iu
dicū. Ex quibus animaduerto quod et si interdicta
vti possidetis. quoru bonoru vnde vi et similia initio
pro vt res incidebat expostulabat que equitas dicerna
rent et temporalia essent interdicta inde apellata
quasi interim dicta vel interdicus dicta vt omnes
qui de verbis Iuris scripserunt sub eodem verbo no
tant postea aute perpetua effecta legis auctoritate
habere ceperunt extraordinarie que actiones apella
te sunt vel ipso Triboniano teste in rubrica ff de
interdictis et extraordinarijs actionibus. Plane quid
edictū ab interdicto differat notant omnes in l. 1 in
principio ff de noui operis nuntiatione Coragius in
presenti 2ª. pª. nº. 27 Duare. lib. 1 disput. cap. 19
Alciat. lib. 3 paradoxorū cap. 15 Quarus Robertus lib
3 sententiarū cap 19 que que interdictorū generalis

tinianus enarrat in principio in[ti]t[ul]o de interdictis ubi
copiose et ego dicebo post Jacobum Menoquium de adi
piscenda possessione in praeludijs ex n.º 4 summa divisio
quo ad huius materiae atinet explicationem haec e[st], om
nia vel de adipiscenda vel de recuperanda vel de reti
nenda possessione esse quae ad 32 usque enumerat idem
Menoquius explicat sigilatim eruditissimo illo de
possessorijs remedijs libro et aliqua ibi Joanes Bolae
nerus in prima parte huius §.i ex n.º 10 ad n.º 50 ex
quibus deduces quod etsi antiquiori Jure civili possessio
nis causa proprijs destituta esset remedijs postea tamen
et praetorum et Sacrorum Pontificum quae beneficijs maxi
me e[st] adjuncta quibus et Jure nostro regio accessit no
bilissimum l. 45 tauri l. 8 t[itul]o 7 lib. 5 novae recopilatio
nis conjuncta l. 9 et l. 10 eiusdem t[itul]o quibus maioratu
successoribus pro actuali rerum maioratus poss[essio]ne consequenda
summarium possessionis judicium concedit de quo quo nos non vla
subijciemus et interim ultra Joanem Matienzo et alios in
d[ic]ta Juribus videbis Ludovicum Molina lib. 3 de primogenijs
cap[it]e 13

Plane cum possessoria haec remedia quae licet tot sint tribus illis adipiscendae, retinendae, et recuperandae possessio nis interdictis claudunt[ur] nunquam pro proprietate et dominio cuius causa ordinarijs in rem actionibus sive petitionib[us]; l. actio 28 ff de obligat. et act. de quib[us] Tribonianus lib. 3 p[ando]ctarum t[itul]o 3, 4. 5, 6 et lib. 6 t[itul]o 1, 2, et 3 competeter proviso erat valde saepe inter se distincta prout multis in praesenti Joanes Bolaenerus 1.ª parte ex n.º 51 scribit licet et N 5

ali

aliquando conveniant ut utrumque proprij ostendemus argu
sine effectum est ut inter alias Juditiorum differentias quas ad
22 usque prosequit Maranta de ordine Judit. 4 p. illa prin
cipua sit ut possessorium Juditium a petitorio maxime secernat
Petitorium enim illud dicit in quo principaliter agit de pro
prietate seu dominio alicuius rei intendit quia actor se eius do
minum esse ad quam probare necessario tenet. Possessorium ubi agit
de mera poss.e tam quia actori aut noviter danda aut con
servanda aut restituenda ut dilucide docet Acurt. gl.a 1 in
l 3 C qui legit. pers. et probat tx in l Si qui destinauit 25 l qui
petitorio 37 ff de rei vind. et passim ut multi hic notant Cor
sius in preludijs n.o 10 Rispo n.o 10 et 19 Rubens n.o 30 Be
rengarius 2.a p.te n.o 2 et 7 Marcus Aquilinus n.o 1 Menochius de
recuperanda in preludijs n.o 7 Maranta d. 4.a p.te distinctione 1

N 6 Ex qua observatione utiliter infert quod si mihi ali
quid annuum menstruum ve pluribus temporibus ut mihi debi
tum prestitisti et modo prestare recusas non potero
possessorio Juditio agere ut restituar in possessione
exigendi annum illud quo me spolies nunc prestando
recusarare quoniam cum possessorium Juditium solum
quoniam cum possessorium Juditium solum ubi agit de pos
sessione detur ut paulo ante diximus et eiusmodi presta
tiones sint Jura incorporalia in quibus non datur
nec possessio l 3 in principio ff. hoc tit.o l servius 4 1 §o
incorporales ff. tit.o 1 l 4 § viam ff tit.o 1 consequens
est possessorium Juditium aliquod ve interdictum earum ra
tione dari non posse. Quod et probare videt.r tx in l fin
ff quorum bonorum ubi JC.tus docet possessorio adipiscendae
quorum bonorum interdicto creditorios debitores non
te

teneri sed tantu corporu possessores quia videlicet ac
tiones quibus conueniunt hereditarij debitores perso
nales sunt in quibus non dat possessio Ex quibus hac
opinionem tanquã verissimam deffendunt omnes
Legistæ vt ex antiquioribus referunt in presenti Corasius in
presudijs nº. 14 et cũ infinitis Menochius de retinen
da possessione remedio 3 nº. 139 et de recuperanda poss.
remedio 1º. nº. 87 Tiraquelus de retractu §º. 1 gla. 6
nº. 12 et §º. 32 gla. 1 nº. 79 quos potuisset citare noui
ssimus gaspar Rodriguez lib. 1 de annuis reditibus q.
17 nº. 21 idem probans in prescriptione annuũ redditus
sine census

Contrariam tamẽ sententiã defendunt omnes
pontificij professores quos Jam sitati retulerunt quib;
et Baldus aiscit cuius meminit Moranta d 4ª parte
distinctione 7 nº. 30 mouent ex tx in cap. querela
2 q de electione solitã prestare si noui ter subtrahat
posse agi ad ipsius restitutionem possessorio Juditio et
probat a solita prestatione actorem reduci in eũ
statu in quo primo erat licet nihil doceat de pro
prietate Juris pentionem illam percipiendi quoniã
non soluendo solitã pentionẽ videtur quis spolia
ri facultate seu possessione percipiendi vt in d cap.
querelam Ancarranus et Africanus dixerunt qui
bus Jungi potest ignorantis doctrina in cap. suborta
21 per illum tx de re Judicata aserentis videri
subditos spoliari quasi possessione Jurisdictionis eo
ipso quod domino obedire recusant

Nº 8

Verum Sis tx in d cap. querelam ad rem non facit quoniã omissis quæ præter alios Justa eu adiuit Menoquius d remedio 6. nº 87 recte Corasius d nº 14 respõdit cum tx non in personali sed in reali prestatione intelligendũ: nempe in prestatione sensus quæ ratione contractus sensualis fieri solet Justa spetiẽ tx in cap. 1 de in integrũ restitutione ad quam etiam reducendũ est tx in cap. constitutus 6 de religiosis domibus eodem in loco docuit Innocentius licet ab eo plures dissentiãt quos secutus retulit Felicianus lib. 1 de sensibus in proemio nº 22. Aut Justa spetiem constitutionũ extravagantiũ Martini 5 Calixti 3 prime et 2ª de emtione et venditione et Pij 5 etiã nouã legem super formam creandi sensus editã. ergo siue sensus esset reservatiuus de quo in d cap. 1. sine cõsignatiuus de quo in dictis nouis constitutionibus: quorũ naturã prætergstem in d cap. constitutus verbo Justa ratam Abatem ibi nº 20 et in cap. fin de causa possessionis nº 10 explicat Socinus consilio 167 volumine 3 Antonius gomes in l 68 tauri Gaspar Roderiguez de annuis redditibus lib. 2 q. 22 ex nº 1 realis semper prestatio non personalis fuit in d cap. querelam Unde non mirũ si probata solita plurium anorũ prestatione et exigendi quasi possessione actor in pristinũ statũ reduatur: in quem sane si personalis esset prestatio non restitueretur et sola possessione quæ in ~~reali~~ personali prestatione dari non poterat ex 1º legistarũ opinione quã tamẽ usu et praxi nõ admitti aput gallos sed altera canonistarũ tã

quã

tanquam ęquiorem ex Joane Fabro Angelo et aliis defendit nos presenti Corasius d nº. 14 ad finem Petrus Rebuffus in comentariis ad Regias constitutiones 3º tomo ttº. de causis possesoriis in prefatione nº. 2

Ex quibus jam relavet dificultas legis 8 ttº. 11 de los hijos de algo lib. 2 nove recopilationis in versiculo y si alguno dixere que esta en posecion de hijo de algo etc. qua cautum est in causis nobilitatis remedia possesoria locum habere quoniam cum in his causis ab vtraque parte pro Jure et prestatione mere personali agatur nam particularis agit pro jure nobilitatis et exemtionis accesoriorum consequende fiscales vero et comunitates agunt pro jure etiam mere personali status et subiectionis et tributorum, videbatur ex legistarum opinione quam in puncto juris veriorem diximus remedia possesoria hoc casu locum habere non posse. Preterea quoniam vt diximus nº. 3 licet remedia possesoria plura sint: vel sunt adipiscende vel retinende vel recuperande possetionis: neutrum tamen horum huic rei quadrat quod etc. Non adipiscende quoniam hoc interdictum non nisi habenti titulum datur vt patet ex ttºs ff quorum bonorum ff quot legatorum l 2 C de edicto D Adriani tolendo quem ttum ad inmunitatem vel ipsius possetionem nisi a principe contra quem agit habere non potest quo non competit ei hoc interdictum. Non retinende quoniam id proprie datur inter duos se possidere aientes l 1 § inter litigatores ff vti possidetis cum retinende in ttº. de interdictis

N 9

sed

sed quãdo particularis agit non contendit se posidere sed potius se spoliatũ cum in initio litis capturę pig-
norũ proferat testimoniũ q.º ettª. Item nec inter-
dictum uti posidetis quod pro juribus incorporalibus
datur competit de quo agit Menochius tractatu de
retinenda remedio 4. 5. 6. 7. 8 et habetur in titulo
ff de superficiebus ff de itinere actuque privato ff
de aqua quotidiana et stiua ff de rivis ff de fonte
Sufficiet enim his casibus dicere quasi posetione
30 dierum ultimi anni l. 1 § 1.º an tum ff de itinere actu-
que privato ut post alios dicit Menochius d. reme-
dio 5 n.º 8 et tamẽ constat per dictã l. Reyni usũ
et quasi possetionem 20 annorũ requiri ibi su padre
y aguelo estuuieron pacificamente en reputaciõ
y posecion de hijos de algo por veinte años cũplidos
de cuius legis ratione plura Otalora de nobilitate
2.ª p.ª 3.ª partis cap.º 2 Guarus garcia eodem tractatu
glosa 30. Preterea et quia cum interdictũ uti pos-
detis supponat eo agentem tempore litis contestate ne-
cesario possidere d. § 1.º retinendę versiculo ideo eiquĩ
se spoliatũ dicit dari non poterit. Non recuperandę
quoniã agenti interdicto hoc si jus comune resistat
fauere eo non potest cap.º ad decimas 2 de restitu-
tione spoliatorum libro 6 quod adversus eũ esse
dubitauit nemo cum et notum etiã sit Jus diuinũ
quo generaliter cesari tributa esse solvenda mone-
mur. Unde fluit quod in d. l. 8 scriptũ ẽ inoste-
nemos fundada nuestra intencion ex quibus in-

causis ne sub lite tali possessorijs interdictis agi non posse videt

Sed his non obstantibus ex communi illa canonistarum opinione omnibus tribunalibus civilibus et ecclesiasticis admissa dispositio legis nostre Hispane defendi potest. Item quia ut Baldus docet in l non ignorat nº 5 et 6 C de his qui accusare non possunt in iuribus personalibus quedam quasi possessio datur ut in exemplis Homagij, Vasalagij, subiectionis, filiationis, fraternitatis, et militie quorum Baldus meminit et probari non male potest ex his que in materia probationum eisdem in speciebus post alios copiosissime scripsit Josephus Mascardus celeberrimo illo tractatu de probationibus. Preterea quia quamvis controversum sit an pro solutione colectarum seu tributorum sint obligata bona tantum, an vero persone tantum quod disputat Otalora de nobilitate 2ª parte cap. 1 ex nº 2 frequentius tamen recipitur nec mere personale nec mere reale hoc onus esse sed mixtum quia in tributis simpliciter persona non tenetur sed propter bona ita docente Accursio in l rescripto § 6º fin verbo alia ff de muneribus et honoribus ubi Bartolus idem in l 1 C de mulieribus et in quo loco lib 10 Baldus in l si quis C qui bonis cedere possint et in l 1 ad finem C de sententijs que pro eo ergo non minus in his prestationibus non solum quasi possessio sed et vera possessio possit considerari cuius respectu remedia possessoria locum habeant

Homagij

Nº 11

Neque obstat quae supra induximus et contrarium
suadere videntur quoniam etsi verum sit in nobilita
tis causis adipiscendae intentare remedium nisi posse
ssionis immemorialis rationem quae habet vim et potes
tatem legitimi tituli cap. 1 de praescriptionibus
lib. 6 l. Sed Jure § Ductus aquae ff de aqua quo
tidiana l. 2 § denique l. fin. ff de aqua pluvia ar
cenda junctis traditis a Covarruvias in regula posse
ssor 2a p. § 9 n. 7 et § 5 n. 2 Juanes Garcia de no
bilitate glosa 12 ex n. 54 quae qualiter sit probanda
et quomodo testes in ea deponere debent dicitur ex
l. si arbiter 2 ff de probationibus unde sumitur sub
tex in l. 41 tauri l. 1 tit. 7 lib. 5 novae recop. et praeter
supra relatos videbis Molinam lib. 2 de Hispanorum pri
mogeniis cap. 6 Otaloram de nobilitate 3a p. cap.
7 ex n. 5 Josephum Mascardo de probationibus volu
mine 1 conclusione 29 quo casu non solum petito
rium posset proponi etiam eo ab actore obtineri imme
moriali probata juxta d. l. 8 tit. 11 lib. 2 novae re
copilationis atque in eius proposito adducunt Otalo
ra et Juanes Garcia ubi proxime. Sed et possessorium
adipiscendae ex regula d. l. 2 C. de edicto D. Adria
ni et relatis supra n. 9 in principio si lata sententia fa
vore alicuius qui in aliquo oppido litem agitavit
alibi post modum commorari incipiat poterit eum
tenere adversus quascunque alias regni comunitates
adipiscendae possessorius remedium proponere quoniam
cum causa nobilitatis liberalis et status causa sit
sem

sententia in ea lata quoad omnes suis facit argumento
tx in l ingenuum 25 cum his ibi traditis ff de statu ho
minum quod et verbis sententiarum ex odierno stillo co
cipitur ex Otalora d 3° parte cap° 9 n° 7

Quod tamen atinet ad interdicta retinende N° 12
et recuperande ut videlicet diversis respectibus in
his causis competant dubium non est. Neque obstat per
pignoris capturam possessionem amissam videri in
deque interdictum retinende non competere. Quo
niam in ea captura cui pars non aquiessit, quin
imo que parte reclamante fit eum quasi possessione
non privat ut docuit Baldus in l 1 per tx ibi C de his
qui sponte publica munera subeunt lib 10 Abbas to
lis in cap° cum accessissent n° 3 de constitutionibus ideo
que petere potest eo remedio suam possessionem co
servari in eaque non turbari sed teneri quam non ami
tit per illam pignoris capturam et possessionis turbatio
nem ex eleganti tx in l vim facit 11 et in l qui posse
ssionem 17 ff de vi et vi armata et poterit induceri
tx iuxta comunes interpretationes in l clam possidere
re 6 §° qui ad Nundinas ff. hoc titulo qui enim captis
pignoribus aliquid facit non dicit facere sed com
pelli §° sciendum inst° de satisdationibus tutorum
l 1 §° ex hoc rescripto versiculo quid ergo ff de ventre
inspiciendo Quare et suam antiquam immunitatem
conservare dicit l 1, 2 et sequentibus C de his qui
sponte lib 10 ut nominatim in nostro casu disponit
l 7 ibi salvo sino fuese por fuerza o premia que

Los

los dichos consejos le quisieren hacer ttº 11 lib. 2 novae recopilationis quia in incorporalibus non perditur quasi possessio ex facto contrario quoties de animo iuris conservandi constat ut post Innocentium docent alij in cap. 2 de in integrum restitutione et in l. servitutes 14 ff de servitutibus adherent enim tenacius et non de dificilius amittunt maxime quae in se ipso unusquisque possidet ut ingenuitatis nobilitatis quae iura ex l. 1 et sequentibus C de prescriptione longi temporis quae pro libertate etc.

Rursus et recuperandae possessionis interdictum sive remedium hoc casu competere posse probabis quoniam eo ipso quod litigans conquerit sibi pignus captum eius quae rei fidem facit, simul etiam se potentem eum qui spuit antea et tempus in quasi possessione immunitatis fuisse probare pretendit, a qua cum quodamodo fuerit eiectus se in ea restitui iure ex postulat. Neque obstat regula capituli ad decimas 2 de restitutione spoliatorum lib. 6 ex quo omnes docent hinc recuperandae possessionis remedio locum non esse quoties agenti ius commune resistit obstat ut notorius ttº defectus in proprietate, qua de re multa scripsit Juanes garcia de nobilitate glosa 12 ex nº 86 quoniam etsi verum fateamur regem nostrum divino et humano iure adversus inferiores et vasalos fundatam habere intentionem pro his tributis ut copiose idem Juanes garcia sensit ubi s. glosa 9 per totam et glosa 13 Unde qui se nobilem asserit, se talem esse osti

ostendere tenet ei enim incumbit onus probandi ex regula l. ab ea parte § ff de probationibus illosta men eodem Jure regio admissum e posse ex hac viginti anorum possetione hoc Jus immunitatis et exemtionis adversus Regem et comunitates prescribi itaque licet regulariter que e Juris comunis regula omnes illo Jure sensceant, excipiunt tamen qui dese petsicano que sico per 20 anos continuos in nuom tabemo probaverit. Durante tamen lite super hanc probatio ne possetionis litigans solvere tributa debet ut eis dem regni legibus e cautum. Sententia vero dicta in idem Jus eandem que quasi posetionem restituitur q. recte qui et quasi possetionem hane et spoliationem per pignoris capturam probat recuperande possetionis remedium proponit. Diversis itaque respectibus utrumque remedium et retinende, et recuperande habet et Justa comunem huius §. interpretationem quod recte considerat Otalora 2.a parte 3.e partis cap.o 9 n.o 10 sed Jam unde digressi sumus redeamus

Rursus ergo admonendi sumus quod et si interdicta varie dividant ut accurate Obesem begriens in paratitlis ff de interdictis n.o 4 scripsit quo ad huius tamen tx enarrationem alicet interdicta aut adipiscende sunt possetionis aut retinende, aut recuperande l 2 §. hec autem ff de interdictis §o sequens inst.a eodem ab omnes cum presenti Petrus Gregorius 3.a parte sintacmatus lib. 2. cap. 9 n.o 10 quz. N.o 14

in

in praxi possessoria apellant judicia et cum ex his alia pro possessione nunquam habita adipiscenda dentur alia pro turbata retinenda alia v.º pro perdita recuperanda quod nominatim exemplis quod quot sunt Menoquius suis de causis possessorijs comentarijs explicat recte 1. n.º 4 omnia ad hec redeunt diximus.

Possessoriu ergo adipiscende possessionis interdictu sive judicium e quod ad adipiscendam possessionem quae nullo antea tempore fuit adepta competit d L 2 § adipiscende et §.º adipiscende inst.º de interdictis quibus in locis exempla eius rei subijciunt quae Menoquius de adipiscenda possessione sex capitibus comprehendit hec sunt quoru bonoru, quot legatoru. Ex Salviano interdicto, Ex L ultima C de edicto D. Adriani tollendo, ex L 3 C de pignoribus. Ex judicis officio nam si semel nactus sit heres vel alius rem amplius non poterit possessorio adipiscende uti glosa singularis in cap.º 1 glosa 1 ad finem de confessis lib. 6

Quoru bonoru interdictum concedit illi cui ex pretoris edicto bonoru possessio data e ad versus possidentem pro herede vel pro possessore ut ab eo consequat possessionem illarum rerum bonoru quae testatoris in cuius bonis successit mortis tempore fuerunt L 1 et toto tt.º ff quoru bonoru explicat Menoquius tractatu de adipiscenda remedio 1. Quod legatoru interdictum singulare e et bonorum possessori concedit adversus quemuis qui legatorum nomine sine heredis voluntate rem hereditaria occupavit L 1 et sequentibus;

tibus ff quod legatorum Menoquius ubi t. remedio 2
Salviani interdictum. Simile vero fundi concedit
ad adipiscendam possessionem bonorum coloni qui pro
mercibus fundi pignori futurae pepigit l. 1 ff de
Salviano interdicto 6º ad ipsiscenda vero quale inter
dictum ff de interdictis Menoquius remedio 3 Negu
santius de pignoribus 8ª p. membra 1. J remedium
tum ex l fin C de edicto D. Adriani tollendo pro
videt heredi qui instrumentum testamenti in quo institu
tus fuit suae primae facie nec abolitum nec can
cellatum exibet ut videlicet in possessionem mittatur
bonorum omnium quae ultimo tempore testatoris erant late
Menoquius ubi t. remedio 4. Interdictum ex l 3 C
de pignoribus concedit creditori cui ex pacto cum
debitore inito licet rei pignoratae possessionem occu
pare de qua Menoquius ubi t. remedio 5 Ulti
mum remedium adipiscendae possessionis generaliter pro
ponit ex Judicis officio quod in duobus potissimum
casibus considerari solet. Alter est cum heres omi
sso juris communis ordine defuncti possessionem bono
rum adipisci vult quod facit vel suae proprietatis
auctoritate utroque tamen casu Judicis officium
utile est quare late Menoquius remedio 6 ex nº
4. Alius in Juditijs clericorum induci consuevit namque
qui beneficij sibi collati possessionem consequi vult
Judicis hoc officio experitur Menoquius ubi proxi
me ex nº 39

Retinendae possessionis interdictum pre N 15

Iudicium possessorium est quod pro retinenda conservandaque
possessione competit §o retinendae inst. de interdictis est re
tinere possessionem nihil aliud quam iam acquisitam et
apud se existentem tueri atque conservare. Cuius quidem
causa duo praecipue interdicta comparata sunt uti possi
detis et utrubi. Interdicto uti possidetis de fundi vel aedium
possessione contendit. Utrubi vero interdicto de rerum
mobilium possessione agitur ut constat ex tit. ff uti possidetis
et ff utrubi de quibus copiose Menochius de retinen
da poss. remedio 2 et 3. Extant et alia remedia quae pro
bene distinctis capitibus pertractata de retinenda poss.
Jacobus Menochius utiliter enumerat quae exposuit illud
inter caetera quod appellatur ne vis fiat ei quod illud com
petit ei qui suam possessionem praetoris auctoritate
acquisitam tueri vult ut ex toto tit. ff ne vis fiat ei et
habe per Menochium ubi proxime remedio 18 qui recte
in praeludiis illius tractatus sub n.o 99 et 100 hoc genera
li retinendae interdicto comprehendi illud existimat
quod conservandae possessionis appellat, et in pupillo cuius
status et haereditatis quaestio movetur concedit nam cum
Carboniano beneficio in tempus pubertatis differatur
quaestio interim in possessionem mittitur aut si in ea est
conservatur L 3 §o missum ff de Carboniano L 1 C eodem
frustra enim in possessionem mitteret praetor nisi missum
tueretur L 1 §o 1 ff ne vis fiat ei. Concedit pariter inter
dictum de retinenda possessione de superficiebus illi
qui turbat in possessione superficiei quam in ali
eno solo habet. quod quidem exemplo interdicti uti
poss

possidetis proponit 1 15.o proponit ff de superficiebus de quo plura Menoquius ubi s. remedio 4 et omnino videbis Ugonem Donellum lib 9 comentariorum de jure civili cap.o 16 et 17 qui pulcre de jure superficiario disputat. Cum autem interdicto uti possidetis provisum no videret illi qui in sua quasi possessione rerum incorporalium ut itineris, et actus, aque quotidiane et stiue perturbat et molestia afficit, ea propter invenit pretor duo illa interdicta de itinere actu que privato et de aqua quotidiana et stiua de quibus lib. 43 pandectarum tit.o 19 et 20 que utiliter quoque Menoquius Jam citatus remedio 5 et 6 exponit. Cumbus quia aque se aliquando e rivis aliquando e fonte ducunt adiecta et alia duo sunt interdicta unum de rivis et aliud de fonte que d. lib. 43 tit.o 21 et tit.o 22 ab Ulpiano et aliis JC.tis explicant et a Menoquio 7 et 8 remedio de retinenda poss.e eo loco cap.e 9 adijcit denique ultimum etiam de retinenda poss.e remedium ex Judicis officio quod quidem varijs adductis rationibus ut apud eum videbis interpretes excogitarunt

Recuperande possessionis interdictum e quod pro perdita poss.e recuperanda competit concedit que directo quem spoliatum apellamus ut pristinam recuperet. sub quo interdicto et si plura remedia civili et pontificio jure indructa sint que sigillatim Menoquius resenuit in preludijs de recuperanda poss.e et ex n.o 36 explicat autem plenior calamo decem et septem illius tractatus capitibus in suma — N.o 16

tomo

tamē ut Coracio placet duplex id esse constat: alterū ad rem mobiles quibus quis vi deiectus ē dat et unde vi apellat alterum vi bonorū raptorū quod pro mobilibus vi ablatis competit si rei soli accedant l. 1 in principio l. 1 in principio et in § illud § 5º pertinet versiculo consequenter ff de vi et vi armata ut Corasius in prefat. in preludijs nº 13 docet. Sed repugnat tx in d. § 5º illud et in d. versiculo consequenter ad res enim mobiles interdictum unde vi non dat sed vel ex causa furti vel vi bonorū raptorū actio tx in principio inst. de vi bonorū raptorū.

Nº 17 Huius ergo interdicti de recuperanda possessione causa et quo facilius deiecti a possessione recuperent spetiales fuerunt olim judices instituti, quos ideo recuperatores apellarunt antiqui, quia per eos unusquisque pristinam suam possessionem recuperabat, ut ex Cicerone in oratione pro Cecina et Petro Gregorio de ... disciplina lib. 9 cap. 12 admonet Menochius d. nº 36. Quamquam ... alijs etiam causis datos recuperatores sic que dictos omnis quoscumque judices qui ... in quacumque causa dabant quod per eos unusquisque suum recuperabat ... monet auctor ... in § 5º eadem inst. quibus ex causis manumittere ... cunt Otomanus Brisonius et Prateius lib. 16 de verborū sig. Carolus Sigonius lib. 1 de antiquo jure civium Romanorū cap. 18 Joanes Rosino lib. 9 antiquitatū romanorū cap. 14. Sane quamvis apud interpretes controversum sit an et odie quo ad sui ...

Juris interdictisive Juditii de poss.e recuperanda causa
atinet inter vim armatam quam publicam apellant
et privatam sive cotidianam differentia aliqua sit quod
post Alciatu lib. 1 parergon cap.o 3 et Duarenu libro 1
disputationu cap.o 20 Cuiacium lib. 5 sententiarum
Pauli tt.o 6 Robertu lib. 3 sententiarum cap.o 20 exa
minat Menoquius de recuperanda poss.e remedio. 1 ex
n.o 2 indistincte tamen quo ad restitutionem possestionis
atinet nullam differentiam esse resolues inter interdic
tum de vi armatis hominibus: et interdictu de vi sine
armis: Quamvis quoad pœnam et Juris publici vindic
tam non parva adhuc extet differentia ut justa atro
citatem violentiæ his qui eam intulit plectat vid. re
medio 1. n.o 7. Menoquius advertit sic interpretatus
tx. in d §.o retinende instit.o de interdictis

Ulterius premittes in possessoriis questionib;
maxime tamen libertatis antiquos romanorum Legum
latores idem illud judicasse quod postea Pretores suo
illo edicto uti possidetis admissum quæ antiquissi
mis illis temporibus fuisse preparatoriu quodam
Juditium; quo interim dum super proprietate possestio
nis quæ causa dispidebatur unus ex litigatoribus
in poss.e conservaret: Quod nostri interpretes odie suma
rissimu possessorium remediu apellant de quo plura sta
tim dicturi sitandi olim litem vinditiarum dixerunt L.
2 §.o et cum placuisset ff de origine Juris ibi vindictas
secundum libertatem dixisset dicte ut Asconius in o
ratione 3 in Verrem et Budeus in d L. 2 comemorant
non a Vindicto ut Acursius putat sed a Vindicando

N.o 18

Unde Guinius qui illius Historiæ meminit lib. 3 vindicari puelam dixit pro vindicias puelæ 2do. pro libertatem dari et rursus ita vindicat Virginiam spondentibus propinquis quamuis Alciatus in l. pecuniæ § actionis ff de uerborum signif. dictas vindicias credat quod qui in lis obtineret vindicem id est prædem sive fideiussorem dare deberet nihil in re possessa se interim facturum. Cuius satisdationis in illo eodem Virginæ Judicio Apinum Claudium decemvirum meminisse autor e Dionisius lib. 2 intelliges quæ tu tx. quem nec Acurtius nec reliqui subodorarunt in l. 1 in l. ibi satisdationis forma seruata C. uti possidetis quo etiam respicit tx in l. penult.a ff de aqua quotidiana et stiua et quæ de liberales causæ ordinatione erudite scribit Cuiacius lib. 18 observat. cap.o 23. Extat et Suius sumarissimi Juditii mentio in l. liberis 7 § si quis ex servitute l. ordinata 29 q. l. sicut 25 ff de liberali causa etin l. æquissimum 14 ff de usufructu habet quæ locum quando duo de poss.e contendentes eneam quæ pro libello ostendentes se quæ in poss.e turbantes armis remolliri cupiunt. Hoc enim casu ex Judicis officio decerni solet utrum possessionis controuersia terminat utergue in ea poss. defendat qua tempore motæ litis habebat Quo casu Judex sumarie prosedit, et precipit litigatoribus ut Jura habent deferant sumarias quæ etiam ex officio recipit informationes: deinde decernit eum qui tempore motæ litis in poss.e vel quasi erat in ea defendendum esse donec Juditium possessorium ordinarium

fi

firmat. Qua de re cum hoc nostro comentario agendum non sit quia frequens e nimis in praxi, item et ut nihil in ea antiquitatis penitus ignoret videbis de antiquo vindiciarum judicio Pomponium et in d § et cum placuisset et ibi Budeum Jane Orocium ex n° 72 Corasium n° 17 eundem in d l 2 § deinde n° 8 et 9 Alex. ab Alex lib. 6 cap° 10 Balduinum ad leges Romuli cap° 45 Alciatum lib. 1 parergon cap° 9 et lib. 6 cap° 29 et lib. 8 cap° 29 in fine et de odierna praxi plura utiliter adnotantem Marcum Aquilinum in presenti n° 19 Bolocnetum n° 442 Menoquium de retinenda poss° remedio ult° per totum et in preludijs de recuperanda poss° ex n° 29 Andream Faquineum libro 8 controuersiarum cap° 15 Josephum Mascardum de probationibus coclusione 123 Molina lib. 3 de Hispanorum primogenijs cap° 13 n° 10 Couar. in practicis cap° 17 per totum Sarmiento lib. 2 selectarum cap° 13 n° 9 Juanem Matienso et Azebedo in l 10 tt° 7 lib. 5 recopilationis et quae nouissime scripsit gaspar Rodrigues lib. 4 de annuis redditibus q° 17 ex n° 38 ubi copiose et utiliter de eo sumario possesorio disseerit

Rursus cum huius § nihil comune initio Vlpianus doceat nihil cum proprietate possesionem comune habere disseruerimus quae late l. in initio l 1 huius tt° ex n° 10 quid possesio sit docentes possesionem esse detentionem rei corporalis quae in comercio sit alijs possesoribus uacua cum afectu domini seu dominatis conjuncta quam definitionem sigilatim per N° 19

par

Picardo

partes ibi explicavimus. Exigit nunc res ipsa ut de proprietate de qua noster futurus est sermo subjiciamus non nulla. Sed illud in primis investigare oportet quid intersit inter dominium et proprietatem an vero una eademque res sit quaestio sane antiqua et in qua varij varia dixerunt. Plane quod sit dominium diximus late in §° 1 l. 1° ex n° 71. Sol...tto ubi et de eius divisione multa. Et cum ex Bartolo in l. si quis vi 17 §°. differentia n° 4 et a nobis dicto loco adverti constet dominium esse Jus de re corporali perfecte disponendi nisi lex vel conventio obsistat efficit inter proprietatem et dominium multum interesse: illud sane quod inter causam et effectum. Est enim proprietas nihil aliud quam quaedam qualitas quae indicat rem ad me solum non ad alium pertinere dominium Jus illud quod ex illa qualitate resultat ut nullo relato eruditte advertit Vacomius lib. 2 declarationum cap. 43 ex n°. 5 maxime tamen n°. 8. Recte ergo Berengarius Ferdinandes in prefatione nibus 6 minus §°. n°. 43 et qq. dicit proprietatem esse rei de qua quaerit substantiam ut proprietas fundi domus loci vel id est substantia fundi domus sive loci. id quod colligere licet tum ex Juribus quae proprietatem traditionem recipere probant tex. in l. idem Meravius 3 in principio in l. et si tradiderissem ff. de usufructu accrescendo nam si proprietas idem quod dominium esset ut falso multi putarunt utique tunc cum incorporalis res esset traditionem recipere non posset l. servus

43

§º incorporales I. tit.º 1 l. 3 in principio I. eodem l. se
quitur q §. si uiam J. tit.º 1 tum ex Juribus quæ probant
proprietatem usucapionem recipere l. locum 17 §
proprietarius ff de usufructu res enim ipsa non etiam
dominium eius usucapit licet per usucapionem domi
nium rei adquirat l. 3 J. tit.º 1 tum etiam ex illis Juri
bus quæ supponunt dominium prædicari de proprietate
veluti de re perse distincta et separata l. si procurator
13 J. tit.º 1 l. si tibi 17 l. si seruus 27 ff quibus modis ususf
ructus amittatur l. sed si quid 15 §º proprietatis dominus
et §º proprietatis autem ff de usufructu l. usufructu
arium 62 in fine l. si dominus 72 illo eodem tit.º l. pro
prietatis q C de probationibus ex quibus et multis aliis cons
tat dominium et proprietatem poni ut quid diversa
quæ sane Jura accipi non possunt ex positive ut doc
tores nostri existimant tum quia legis verba otiosa esse
non debent l. ait prætor 7 in principio ubi notat Jasso
ff de Jure Jurando l. quod ait lex 23 ff ad l. Juliam de
adulteriis tum etiam quia sensu et intellectu careret
essetque ineptissima locutio d legis proprietatis dicentis
proprietatis dominium perinde enim esset ac si dixisset
dominii dominium quod sane ridiculum esset ut recte
in presenti in preludiis notant Corasius n.º 12 Agui
linus n.º 65

Plane proprietas hæc ex qua dominium re N.º 20
sultat alia integra et perfecta est siue ut nostri lo
cuntur vestita alia nuda reperit. vestita siue plena
illa est quæ usumfructum coniunctum etiam habet nuda v

est

ē quæ ē ab usufructu separata et se juncta. Hanc Barbadosius lib. 1 rerum quotidianarum cap.º 4 proprietatem apellabat illamque dominium esse asserebat. Sed recte eum reprehendit eruditus Gregorius Medera lib. 1 animaduersionum cap.º 26 contendens generaliter inter dominium et proprietatem differentiam constitui non posse cum sepe in libris nostris idem quod dominium sit l. qua ratione § 5.º item si quis J. tit.º 1 juncta l. clamibus 74 ff de contrahenda emptione et multis alijs in locis. Unde dominium rei proprietatem apellat Cuiacius in paratitlis J. tit.º 1 et iterum dominium nihil aliud esse quam proprietatem rei existimat lib. 10 obseruationum cap.º 16. Et ē contra nihil aliud esse proprietatem quam dominium arbitratur Duarenus lib. 2 disputationum cap.º 17 quamuis generaliter non sit recipiendum idem esse dominium cum proprietate, siue proprietatem pro dominio accipi; frequenter tamen una uox pro alia usurpatur ut in dictis locis multisque alijs sic quæ proprietatem accipiendam in nostro § existimant plures et sane recte, ut Ulpiani quæ sequuntur verba satis ostendunt. Ex qua obseruatione plura utiliter in praxi inferunt Bartolus Baldus Jasso Rripa Corasius et ceteri in preceptis Pinelus in l 1 2.ª parte n.º 6 C de bonis maternis

N.º 21 Ergo ut colligitur ex primis his nostri tx verbis magnum ē inter proprietatem possessionemque discrimen sicut ut Ulpianus generalius loquitur nihil commune habet proprietas cum possessione, ideo earum causas permisceri

non

non debere docet tx in l. permisceri § 2 ff soluto l. 2 § quedam in fine ff de interdictis l. 1 § 2 ff uti possidetis l. et ac eandem 14 § fin. ff de exceptione rei iudicatae sonat lex 27 tit. 2 p. 3

Verum adversus hanc sententiam ex Aeurtis in presenti glosa 1 et Bartolum ante n. primum illud obstare videtur proprietatem possessionemque in multis convenire sunt enim incorporales res ut de dominio constat ex Bart. diffinitione cuius s. n. 19 meminimus et de possessione idem met Bart. docet in l. 1 n. 6 ff soluto quam opinionem multis comprobavi s. in d. l. 1 ex n. 23 conjuncta l. 1 § fin. ff de rerum divisione item dominium a possessione cepit d. l. 1 in principio versiculo dominium unde efficit non multum ab ea distare cum ad positionem consequentis antecedens necessario supponat l. illud 77 ff de adquirenda hereditate. Preterea plerumque proprietas a possessione separari l. per procuratorem ff soluto. Ulterius possessionis apellatione proprietatem quoque comprehendit probat tx in l. interdum 83 ff de verborum sig. Quibus difficultatibus multis satisfacit modis Aeurtius in presenti antequam tamen tu respondeas meminisse oportet in hunc § initio generalem ex iure regulam proponi cuius non sunt exempla que sequuntur ut male Aeurt. et reliqui putant, sed illationes: ideo enim non videtur possessioni renuntiasse qui rem vindicavit quia nihil commune habet proprietas cum possessione. Item etiam qui interdicto de possessione agit postea in rem agere ideo per exceptionem rei iudicatae non repellit quia nihil commune habet proprietas cum posse-

sessione qui est huius §. nihil commune et l. et an eandem 14 §. fin. ff de exceptione rei judicatae ~~prior semper~~

N 22 Difficultatibus quo in primis respondet Accursius pri mum illud nostri tx verbum exponendum nihil exponendum id est non omne ut sic universalis negativa in particularem resolvatur: sit que sensus non omne commune habet propri etas cum possessione nam licet in i dictis conveniant in mul tis tamen different. Quam solutionem licet non uti sequatur aperte tamen falsam esse convinces quoniam licet in gene re sit constet quae in pluribus proprietatem et possessionem differre in aliquibus autem convenire: ea tamen expo sitio evertit literam tx qui cum universaliter negative loquatur nihil commune habet etc subaudi non potest id est non omne sunt enim expresse inter se contraria repugnantia nihil commune et in aliquibus commune Unde merito Bartolus et reliqui interpretes eam in terpretationem rejiciunt ut praeter alios convincit Ju lius Marcus Aquilinus in praesenti prima parte ex n.o 3 ad decimum

N 23 Tentari potest loco huius vocis nihil commu ne legendum non nihil commune, ut haec sententia sequatur eam communionem inter se habent aliquam, quorum alterum alterius alteri subsidio est: nam loco rei vindicationis quae datur proprietatis nomine ut pos tea audiemus quis uti interdicto quod datur ad possessio nem potest igitur proprietas et possessio non nihil, id est aliquid commune inter se habent. Quin imo et ita potest colligi qui rem vendicat non renuntiat eius posse ssione

tione non sunt igitur idem proprietas et possessio nam si esset
idem x renuntiari rei vindicationi non non posset dein
ceps possessorio agere vel interdicto uti: quod non nihil co
mune proprietas cum possessione habet. Emendandum
quod accipiendum putat novissime Dionysius Gotofredus
in notis, admitti tamen ea existimatio non potest nam
cum communem et vulgatam omnium codicum literam
immutet et nullius libri fide sive autoritate nitatur
vel eo solum argumento nisi videtur et tum praeterea quia
in eandem illam incidit quae ab Alciato tradita a no
bis fuit et explosa. Quare et eadem reijcitur ratione.
Unde idem Alciatus de glosa prima alias N° 24
adducit solutiones quas tamen omnes Agustinus ubi supra n° 5
et 6 nominatim reijcit. Quibus omissis dicendum est ex di
ffinitione possessionis dominij, et proprietatis a nobis supra tradi
ta esse manifeste proprietatem et possessionem res omnino
diversas, habentes diversam et separatam substantiam esse
inde quae recte una sine alia esse posse quoniam ut in
quit JC.tus in l. 1. §. Huius autem ff uti possidetis contingit
ipse ut quis dominus sit et possessor: quandoque dominus
et non possessor quandoque possessor et non dominus ita
que ad positionem unius alia necessaria non supponit
quia eum naturam distinctam et separatam habeant
in ipsa specifica substantia nihil inter se comune habent
Neque adversus obstant difficultates quoniam ad primam quae
et dominium et proprietatem atque possessionem in corpora
les esse contendimus Respondendum est dominium incorpora
le esse ut eius ostendit diffinitio possessionem non item,
eum

cum ad versus communes sententias in facto consistere docuerimus in d l 1 ex n.° 16 ꝟ. Hoc tt.° constat quia manifeste ex vera eius diffinitione nuper ꝟ. relatam n.° 19 Item et illud et in hoc a dominio distingui. Rursus eo quod a possessione dominium ceperit idem cum ea esse non probat cum sint contractus qui facte sunt l cu... ...

ciliro ꝟ §.° fin. ff de curatore furiosi obligationem, et actionem quae iuris sunt tx in principio inst.° de obligationib; tx in principio inst.° de actionibus pariant l licet q. 2 §.° ea obligatio ff de procuratoribus et tamen licet vt obligatio et actio nascat contractus precedere esse sit idem esse contractum obligationem et ab actione nemo dixerit. Preterea tx in l per procuratorem § Hoc tt.° ad rem non pertinet quoniam recte ait ibi dici per liberam personam possessionem nobis adquiri quod etiam probat l 1 hoc tt.° l 1 §.° per procuratorem l cum ... q. 2 §.° procurator l possessio q. 9 §.° et si, huius tt.° cum aliis quibus consonat tx in l 3 tt.° 30 p.° 3 et per possessionem dominium si his qui eam tradidit dominus est non tamen inde sequit proprietatem a possessione idem esse. Denique non obstat tx in d l interdum quoniam vtilitate l in principio n.° 18 observavimus verbum possessio quod frequentius in iure nostro pro detentione rei vsurpat quandoque etiam et proprietatem ius quod dominii significat vt constat ex l 11 de vi 3 1 ff de iudiciis cum aliis d n.° 18 adnotis.

Ait tx et ideo non denegati ei interdicti vti possidetis qui cepit rem vindicare q.° posset possessorium ret

retinende possessionis Juditium cum Juditio petitorio con
currere. quae sane assertio valde difficilis est Primo enim
contra eam facit. nimirum contrariorum remedio
rum non admitti concursum, quia actionum quae vel
origine vel exertitio contrariae sunt dari non potest
cumulatio l 1 C de furtis l contra maiores 16 C de
inoffi. testo. l fin. C de codicilis l quod in heredem 9 §o
eligere ff de tributoria actione. Unde fluxit prologui
um alegatem contraria audiendum non esse cap. so
licitudinem 54 in fine de apellationibus sed petito
rium Juditium, et possessorium retinende ex diametro pug
nantia sunt. namque rei vindicatione utitur peti
torio agens adversarium possidere fatet, nullam
enim obligationem ex parte rei conuenti et reabs
actio suponit, sed eum ratione tantum possessionis conueni
ri probat tx in §o omnium. 1 instio. de actionibus l 1 C de
alienatione Juditij et ita non conuenit neque cogitur
rem restituere ex natura actionis sed per offitium Ju
dicis l qui restituere 68 ff de rei vindicatione. Quod elega
ter explicat Acurtius in d §o omnium verbo nullo Jure
cuius rei ea est ratio quia cum omnes obligationes vel in
dando vel in faciendo consistant ubicunque non factum
dominij sed possessio rei petit non proprie dicit agi ex cau
sa obligationis, sed potius ratione dominij ad possessio
nem recuperandam: et ita mirum non est ut sine ulla
actione vel sine ulla obligatione det reivendicatio do
mino quod idem voluit Castrensis in l 3 etiam l actionum
genera 24 ff de oblig. et actionibus. At vero qui Juditio

reti

retinende experit se possessore esse in primis afirmat l. i ff uti possidetis §o. retinende inst. de interdictis. Non igitur eorum judiciorum concursus admitti debet: sed unum post alterum proponi et terminari, vel ex coeculo. l.C. in l. Sis qui destinauit 24 ff de rei vindicat. precedere quem super debere possessorium petitorio eius legis autoritate docent omnes quod et probat tx in l. si de vi 37 et in l. inter litigantes 62 ff de judiciis in l. exitus 35 J. hoc tt. in l. 1 §o. inter litigantes ff uti possidetis in l. ordinarij 13 C de rei vindicat. in l. si quis 3 C finium regundorum in l. fin. C quorum bonorum in l. incerti Juris 3 C de interdictis in §. retinende inst. eodem in quibus omnibus docemur precedere debere causam possessionis ut cognoscamus quis actor, quis reus sit quis onus probandi habeat, cum actore non probante reus sit absoluendus d l. Sis qui destinauit d l. exitus quod si unum priore loco proponat actor tanquam unum ex contrarijs, eligens, sencendus est alteri renuntiasse l. post diem 1 ff de lege comisoria l. comisorie 4 C de pactis inter emptore

Nº 26 Huic dificultati que grauissima est ut satis faciant interpretes varia cominiscunt. et ut eorum argutorum dificultate superati cumulationem petitorij et possessorij fieri non posse fatentur omnes: quibus autor extitit Martinus cuius hominit Bortolus nº. 14 communiter receptus ex Corrasio nº 25 Bolognet. 2a. p. nº. 266 Juana garcia de nobilitate glosa 11 nº 8: sic etiam ut nostro hoc §o. nihil commune satisfaciant valde torquentur: constat enim expresse ex eo cumulationem hone recte dari posse. frequentius autem receptum est ex Aluarto in presenti uerbo qui in sit uerunculo veldi 3o

3° actum fuisse in presenti petitorio adversus eum qui natura liter detinebat vel possidebat iusta speciem l. officium 9 ff de rei vindicatione quo iudicio pendente actum simili ter fuisse uti possidetis iudicio possessorio: quia eum vi clam vel precario detineret, civilem meam possessionem turbabat arguto l. si duo § 4° hoc interdictum et 5°. cum inquilinus ff uti possidetis quia hoc casu cecat contrarietas iudiciorum cum petitorium detur ratione naturalis possessionis possessorium v. ratione civilis. Accursii interpretationem secuti Bartolus et ceteri comuniter ut testantur Aiasso n°. 93 Corasius n°. 3 Bolo netus 1a p.e n°. 114 et 2a parte n°. 215 Meno quod de retinenda poss.e remedio 3 n°. 522

Eam tamen interpretationem omnes fere rejiciunt interpretes qui eum contra eam considerent, eam neque ver bis Ulpiani convenire, neque ex mente iurecons.ti esse notant preterea maximam continere divinationem. Cum nulla ex tx parte constet actorem prius petitorio ratione naturalis possessionis egisse, deinde possessorio ratione civilis illiusque penes reum erat, huius quam actor habebat. Unde possessione vel civili vel naturali vel etiam nuda detentatione ne verbum quidem unum in tx legatur. Denique quia eo casu (si vero sunt comunes distinctiones de possessione civili et naturali quas dis putavimus s. in l. 1 ex n°. 34) dubitandi nullam rationem noster tx habebat contra iuris notissimas regulas quibus traditur leges dubiis questionibus decidendis latas esse debere sive de dubitabili ut nostri aiunt l. quod labeo 9 ff de Car boniano edicto l. 1 ff ad municipalem. Quibus addi potest hanc videri cumulationem ineptam cum idem actor per petitorium quod per possessorium consequatur. Nam per rei vindicationem N° 27

com

conseguit actor naturalem possessionem quae est penes adversarium d l officium et l qui restituere ff de rei vindicat. Et per interdictum uti possidetis intentatum pro turbatione civilis quae fit per occupationem naturalis naturalem quoque consequit. Quibus rationibus sane communem interpretationem reijciunt omnes

Ego ultra eos non consideravi utriusque concursum et petitorij et possessorij retinendae, his non potuisse considerationibus dari videlicet petitorium ratione naturalis quae erat penes reum, possessorium ratione civilis quae erat penes agentem interdicto uti possidetis. Quoniam cum ut latiori sermone ostendimus ad l 1 huius titulo quidquid alij crediderint sit verius, possessionem unam esse non duplicem: nec minus possessorem esse injustum possessorem, quam eum qui ex justa causa possidet ut late ibi ex n. 34 demonstravimus. Eo enim ipso quod quis me in possessione illa quam animo retineo turbat spoliat simul eadem, verusque efficit possessor quamvis injustus l clam possidere 6 § qui ad nundinas juncta et si nollit § huius titulo constabit quae tibi apertius si veram possessionis definitionem de qua n. 19 conjeceris. Namque cum his detineat corporalem rem quae in comercio sit alijs possessoribus vacuam et cum affectione domini seu dominantis conjuncta efficies eum verum possessorem esse. Hac dixeris vacuam sane possessionem non esse quam quis occupat alius autem animo retinet. Fatebor, dum retinet, et illi si vellit ad corporalem possessionem patet aditus: recte enim Nerva filius (cuius Paulus in l 3 § Nerva eodem meminit) res eatenus a nobis possideri contendit, quate-

nus

nus si vellimus naturalem id est corporalem possessionem nancissi possumus. Quo idem respicit quod et idem Paulus in d l etsi nollit ait. quod si quis nollit in fundum reverti quod vim maiorem vereat amisisse possessionem videbit. Quod et Neratius quoque scribit quemadmodum et si quis nuntiet domum a latronibus occupatam, et dominus timore conterritus nolluerit accedere amisisse eum possessionem placet d l 3 §. si quis nuntiet ff. de acq. poss. Ex quibus relinquit de concursu interdicti uti possidetis et petitorij Juditij nullatenus in presenti excogitare potuisse Ulpianum

Ergo comuni omissa interpretatione pluribus que alijs quas et rebellerunt et confutarunt Socinus in presenti ex n.° 164 Bolocnetus prima parte ex n.° 108 et 2.ª p.ª ex n.° 402 Antonij Goveani lib. 1 variarum lectionum cap.° 3 Curacij et aliorum quos s n.° 1 rebellimus. Retenta opinione Martini aienti possessorium retinende cum petitorio Juditio nullatenus concurere posse que et vera est et comunis. Planissimus simplissimus que est sensus §.i sensus. Ei qui intentavit rei vindicationem, interdictum uti possidetis non esse denegandum: nec beneficium hoc amittere qui cepit rem vindicare: quia cum nihil comune habeat proprietas cum poss.e non videt possessioni renunciasse qui rem cepit vindicare: Itaque in specie huius tx imprudens actor putans recte se de dominio docere posse, petitorium cepit Juditium: et cum dominij probatio valde defficilis sit dixemus s. n.° 3 viam illam defficilem N.° 28

ag

agnoscens ex petitorem possessorij uti possidetis elegit, eoque uti agentem non prohiberi docet noster Ulpianus Neque obstat quod quando duplici via alicui succurit, eligendo unam in altera sibi praejuditium facit ita ut quam viam elegero inquit IC.us hac non alia mihi pateat l si mulier 21 §o fin ff de eo quod metus causa d l quod in haeredem 9 §o eligere ff de tributoria actione l cum filius 76 §o varijs ff de legatis 2o Item quod cum actor viam elegerit petitorij, jus (maxime lite contestata) reoque situm fuit: id circo quod videbat ab eo extorqueri actoris facto non posse l fin ff de pactis l qui Romae 122 §o Calimacus ff de verborum oblig. quoniam animaduertes super petitorio quod priore loco actor proposuit litem non fuisse contestatam quod innuat Ulpianus ibi coepit rem vindicare nam ante litem contestatam actor non dicit proprie agere sed agere velle aut incipere agere. Notat Alciat per tx ibi in l si postea q quae verbo egi ff de peculio et induces regulam l amplius non peti 15 ff rem ratam haberi unde cum non fuisset lis contestata licuit actori variare et penitere. Potest enim actionis mutatio usque ad litem contestatam fieri ex comuni opinione Alciat. Bart. et aliorum in l edita C de edendo. Ex quibus constat IC.um in praesenti de mutatione non de cumulatione actionum agere: intempestiueque doctores nostros hoc loco de petitorij et possessorij cumulatione disceptasse cum non de horum judiciorum concursu sed de propositi judicij mutatione verba faciat Ulpianus. Verumtamen

hu

huius loci interpretibus morē gerentes vt et nos in diffi
cilima et tortuosa hac materia nostram operam et de
ligentiā prestemus res ipsa cogit

Est igit celebris questio aput vtriusque Juris N° 29
interpretes valde agitata an s. petitorium et possessoriū
simul possint cumulari in omnibus Juditijs et causis fre
quens nimis, sed in nobilitatis Hispane questionibus
frequētior multo, ad interpretationem tx in l 8 ibi tra
iendo en ellos la propriedad y posecion de su idalgia tt°
11 de los hijos de algo lib 2 nove recopilationis. Juanes
et Azo quos in presenti refert Bartolus n° 14 existimat
ea Juditia cumulari numquam posse ex legibus ex
presis in l si de vi 37 ff de Judicijs l ordinarij 13 C de
rei vindicatione l incerti 3 C de interdictis l fin C
quor bonorū l 2 C de edicto Divi Adriani. Que om
niū interdictor respectu cōcludunt ea cum petitorio
non posse cumulari. Quoniam d l 2 et d l fin. loqūt
in interdicto adipiscende: At d l ordinarij 13 et d l incer
ti 3 in interdicto retinende: et in interdicto recuperāde
d l si de vi. Verum he leges si penitus cōsiderent de cu
mulatione petitorij et possesorij verbum nullum quā
uis de petitorij Juditij suspentione loquāt que suspē
tio et in eisdem nobilitatis causis ē frequētissima
d l 8 ibi dis que suspenden el petitorio conuiene asa
ber el negocio de la propriedad

Vnde Petrus de Bellapertica quem et Bart. N° 30
vbi s. refert omne possesorium siue adipiscende siue re
tinende siue recuperande posse cū petitorio cōcurrere
et

et cumulari docet. Primo quia hec Juditia sunt di
versa, et nõ tendunt ad idem g.o possunt cumulari ex
ratione tx in l nemo ex his 43 §o quibus ff de regulis
Juris. 2o quia tunc impedit concursus quando absoluto
ria lata in vna parit exceptionem in alia l fundum
16 l fundi 8 ff de exceptionibus at sententia lata in po
sesorio non parit exceptionem in petitorio l et an ea
ndem 14 § fin ff de exceptio. rei Jud. g.o possunt cu
mulari ex quibus Juris e regula certissima duas posse
actiones cumulari quãdo absolutoria que ferenda e in
vna nõ inducit exceptionem rei Judicate in alia. Sed
Hec quia subobscura item et Bartolus qui ea ex
plicat sunt clarius explicationis gratia pone exẽplum
Ago contra te rei vindicatione et fundum quem di
co meum pendente hoc petitorio Juditio aio conte
do quod alium fundum tuũ debere seruitutem vie
vel itineris illi fundo quem in primo Juditio peti
torio petebam debet hoc casu tenendum Juditiũ
suspendi ex dicta lege 16 et ex dicta lege 18 quia
absolutoria ferenda ferenda in primo Juditio
paritura erat exceptionem rei Judicate in secun
do quoniam si reus e absolutus in primo Juditio a
gere aduersus eum non potero confesoria pro ser
vitute* euidenti sane ratione quoniam cum ser
vitus dominanti fundo debeatur non mihi l 2 §o 1
ff si seruitus vindicet et fundus ille dominans ~~est~~
* euidenti sane ratione quoniã cum seruitus dominati
fundo debeat non mihi l 2 §o 1 ff si seruitus vindi
cet

set et fundus ille dominans absolutoria in primo Judi=
tio lata ad me nō pertineat, confessoria agere non poss
um q.º suspendit 2.m Juditiu quia absolutoria in primo
Juditio lata exceptionem parit in 2.º q.º si non pareret
(prout lata in possessorio non parit in petitorio d. l. et
~~Judicati nō suspenderet~~ an eandem § fin ff de exceptione rei
Judicatæ) non suspenderet. Unde efficit ea ratione sese
recte posse cumulari. Inducit deinde bellissimus tx in l. si
usumfructum e 3 § si mater ibi aut deferenda ē causa
filij donec de matre constet ff de liberali causa facit etiā
tx in l. nulli 11 C de Juditijs ubi causa possetionis nō de
bet separari a causa proprietatis. ac faciunt tx in clemē
tina. 1 de causa possetionis et proprietatis et totus fere tit.us
de ordine cognitionū et de restitutione spoliatorū ubi
sunt plurima Jura in quibus et petitorium et possesso
rium simul concurrunt quemadmodum et in cap.º sig
nificaverunt 36 de testibus in cap.º cū ecclesia 3 de cau
sa possetionis et proprietatis cap. cum venissent 6 de ins
titutionibus

Hanc tamen Petri sententiam enixis ver   N.º 32
bis reijcit Bart sui n.º 15 falsissimā eam esse ostendens
Inter quos cum nulla sit controversia respectu posse
sorij adipiscende et recuperande concordi enim sententia
ea Juditia cum petitorio concurrere posse admittunt:
discrepant tamen valde in cumulatione possessorij re
tinende et petitorij, inter quæ aperta ē repugnantia ut
late s. n.º 25 scripsimus Unde aput interpretes omnes me
dia quædam via inter duas has opiniones recepta ē:
con

concurrere videlicet posse petitorium cum interdictis adi
piscende et recuperande non cum interdicto retinende. quæ sen
tentia a Martino tradita a ceteris frequentius probat ut cō
stat ex Jass. in præcit. n.° 97 Ripa n.° 141 Bolognet. prima
parte n.° 63 et 2.a p.e n.° 266 est quæ canonizata in cap.
pastoralis § de causa possessionis et proprietatis.

N° 32 Ex quibus in hac cumulationis possessorij peti
torijque Judicijs tractatione prima a Bartolo cōficit regula
eiusdem cumulationis impeditiua ut § si adsit repugnā
tia cumulari nunquam possunt verbi gratia in inter
dicto retinende et petitorio Judicio quo casu ex Juris prin
cipijs unū ex illis suspendi recte docemus, quia qui utrū
que cumulat simul se possessorem et non possessorem asserit

N° 33 Cui et altera finitima ē si mutuo videlicet ob
stant non enim tunc possunt concurrere, sed alterius
induuit suspensio cū ergo agas vindicatione qua te possi
dere negas, rursus agas possessorio retinende quo te possi
dere aseris: oportet ut alterum eligas, ex qua necessaria
electione induuit contra te alterius Judicij necessaria
suspensio

N° 34 Altera regula ex qua cumulatio et cōcursus pe
titorij et possessorij impedit, et ex qua suspensio quoque al
terius induuit ē ex d. l. fundum 16 d. l. fundi 18 ff. de ex
ceptionibus § si absolutoria futura in uno pariat excep
tionem rei Judicatæ in alio: et cum petitorium et possesso
riū retinende eiusmodi ~~sint~~ sint patet quod nō possunt
cumulari: et inde merito suspensionem in dictis Juribus
induci. Maxime si respectu interdicti possessorij retinēde
reus

reus in petitorio in se onus probandi suscipiat, petat que rem ad se pertinere declarari l sicia 14 ff de probationibus ex qua deduit quod si contra me proponat actio et ipse respondeam actioni, possum petere si suscipiam in me onus probandi ut declaret ius meum sive in proprietate sive in possessione. Quod tx ex Bartolo ibidem extra causam status locum habet tunc enim si reus absolveret et fieret declaratio quod res ad illum pertineret, quia reperit possessor: cum iure dominij excluderet possessorium retinende ex adverso opositum id que exceptione rei iudicate ex d l fundum d l fundi ff de exceptionibus ideo a principio recte potuit impediri cumulatio, et induci suspentio possessorij, si petitorium prius intentatum fuit aut alterius si utrunque simul quod sane est in praxi observandum ut in eleganti casu considerat Juanes Garcia omnino videndus de nobilitate glosa 11 nº. 6

4ª regula. si pendente petitorio quo adversus te ratione naturalis possessionis quam nocont aut detentationis ago iusta d l officium 9 ff de rei vindicatione illa possessio cuius respectu agebam ad me perveniat, experior que interdicto retinende impedit cumulatio et induit suspentio ex regula § fin instª. de perpetuis et temporalibus actionibus; Nº 35

5ª regula. quando quis consecutus esset eandem rem ratione eiusdem possessionis cumulatio petitorij et possessorij ratione duplicitatis impedit ex regula d l nemo ex his 43 §º. quoties ff de reg. iuris que in praxi maxime superiorem fere inuedit Nº 36

Ad l naturaliter §. nihil commune J. Scotto

N.º 37 6ª et ultima precipua regula qua impedit cumulatio et inducit suspensio è ratione ordinis: ut cum agit rei vindicatione et postea simul possessorio retinende: suspendit enim tunc petitorium ratione ordinis, quia exigit possessio prius ut ea constituta aput alterutrum tandem sciat quis probare debeat in Juditio petitorio d l ordinarii 13 C de rei vindicatione l in certi Juris 3 C de interdictis confunderet enim alias Juris ordo si simul petitoriu et possessoriu cumularent

Hi regulis possemus et alias ad Jungere ex quib; Justa Bartolum in presenti versa vice quibus casibus possunt possessoria Juditia petitorio cumulari ostendit Verum quia id examinatis Acurtii ad nostrum tx lecturis percipiemur melius paulisper de eis agendum erit quo magis exaranda ad Bartolum percipiant

N.º 38 Ergo ex Acurtio in presenti verbo, exceptio ibi primo agit rei vindicatione etsi deducit victu in Juditio petitorio, non prohiberi intentare Juditiu possessorium retinende. Que sententia cum dificilis sit eo quod cum res debeat semper remanere penes dominu l bona fides 31 ff depositi victus in petitorio agens interdicto uti possidetis doli mali exceptione sumovendus videbat l dolo. 8 ff de doli exceptione subaudit a Bartolo in presenti ante nus 1 ut procedat quando reus absolvit eo quod actor nõ probavit nam cum eo casu nõ fuerit actu de Jure possessoris l sed et si possessori 11 in principio ff de Jure Jurando l si inter me 15 ff de exceptio. rei Jud. agenti possessorio nõ obstabit exceptio rei Judicate. Ex qua doctrina

trina quez ab alijs communiter recepta ē plures Bartolus in presenti deduxit conclusiones

Primam absolutoriā latam in petitorio non obstare agenti interdicto recuperande. Quez cōclusio et sententiā cum communiter ab omnibus recepta sit Juris nō destituit fundamentis. Primo etenim iuuat vulgari regula qua docemur spoliatū ante omnia esse restituendum l 1 §º qui a me vi 30 l colonus 12 l cum fundum 18 ff de vi et vi armata l si quis ad se fūdum 7 C ad l Juliam de vi publica capº in literis 5 de restitutione spoliatorū ex quibus etiā predonem ante omnem contentionem restituendum constat ff 2º adiuit l fin C de compensationibus vbi agenti possessorio recuperande non potest oponi exceptio liquide et notoriz compensationis. 3º quia cū petitorium et possessoriū recuperande (vt s. diximus) possint cumulari fatendum ē absolutoriam latam in vno nō parere exceptionem rei Judicate in alio d l fundum 16 d l fundū ff de exceptionibus | Nº 39

4º induci potest ratio nostri Juris ex quia nihil commune habet proprietas cum possessione. Item et desisio tx in d l et an eandem 14 §º fin ff de exceptione rei Judicate denique expresa Jura in capº literas 13 de restitutione spoliatorum capº cum ecclesiā Sutrina de causa possessionis capº porro de divortijs capº licet episcopus 28 de prebendis lib 6

Contrariam tamē sententiam quinimo

si reus probaverit se dominum lata quae pro eo sit sententia in petitorio huiusmodi exceptio sit nos ecat in possessorio ut nec interdicto recuperandae quis agere possit contra Bart tenent plures quos in praesenti nº 43 retulit Jasso Rip nº 35 Corrasius 2 parte nº 61 Menoquius de recuperanda poss.e remedio 1 quest.e 2 nº 233 franciscus Sarmiento lib 2 selectarum cap.e 3 nº 5. Pro qua etsi plura sint arguta illa tamen potiora. quoniam per sententiam absolutoriam latam in favorem rei qua pronuntiatum est eum esse dominum, notorie constat de dominio rei: quoniam sententia notorium facit inter easdem personas l emtorem 12 ff de actionibus emti cap.e vestra 7 in fine cap.e fin de cohabitatione cle nicor sed exceptio de qua notorie constat excludit spoliatum agentem interdicto recuperandae cap.e ad decimas 2 de restit. spoliator lib. 6 cap.e cum ecclesia 3 cap.e cum super 4 cap.e cum dilectus 6 cap.e fin de causa possessionis cap.e cum constitutus 8 cap.e quoniam de filiis presbiterorum cap.e significasti 4 de elinco tis cap.e si constiterit 12 de accusationibus g.º etc. quo=modo regulam illam spoliatum ante omnia esse restituendum limitandam esse docent plures videlicet nisi exceptio dominii sit notoria per sententiam, Ex quo sequitur quod cum instrumenta rem faciant notoriam cum non sit illa probatio probanda sed probatio probata Bart in l 1 in principio nº 8 ubi Jasso nº 10 ff de novi operis nuntiatione Decius

Decius consilio 423 n.º 9 consilio 474 n.º 3 consilio 682 n.º 3 Tiraquellus de retractu consanguinitatis § 2 glosa 1 n.º 20 et 21 Cravetta consilio 10 n.º 7 Socinus Junior consilio 178 n.º 2 et consilio penult.º n.º 14 lib. 2 si de spoliatoris dominio ex publicis instrumentis consta ret et contra ea nihil obijciat. Spoliatus non erit res tituendus ut firmavit supius alegatione 29 Rota Nova de restitutione spoliator. cap.º 16 et cum alijs Menochius de recuperanda poss.e remedio 1 n.º 223 que est etiam notabilis illius regule limitatio. sic tamen admittenda si contra instrumentum nihil obijciat, Nam si obij ciat et in controversiam vocet clarum esse desinit ut pro bavit Bart in l si causa cognita n.º 4 Alex n.º 9 C de transactionibus Ruinus in l 1 n.º 44 ff de novi ope ris nuntiatione et cum alijs Menochius ubi s n.º 225 et dum producant in causa possessorij non si in instantia petitorij ut egregie declarat Rota decisione 19

2º contra Bartolum adducit Jasson n.º 45 tx in cap.º 1 de restitutione spoliatorum ibi spoliatus agens possesorio, qui patit spoliatorem probationes su per proprietate aferre non restituit g.º longe minus restituendus erit si ipse egerit petitorio et victus fuerit. cum ex sententia apareat spoliatorem conventum dominum esse. quem tx late examinat Menochius de recuperanda poss.e remedio. 1 n.º 261 et sequentibus N.º 41

3º. facit quoniam quando exceptio quam obijcit spoliato probationem non requirit ut in hoc casu, spoliatus non debet restitui ex eleganti Baldi doctrina in l

si de

si de proprietate ad finem C. si a non competenti Judice idem tenet Oldraldus concilio 229 et concilio 274

4º faciut quoniam ex ofitio debet Judex confirmare possessionem de cuius Jure sibi constat l 3 § missum ff de Carboni. q dicto obstat quae sunt spoliato agenti regula tx in l dolo 8 ff de doli exceptione neque enim sine dolo e qui quam statim restituere possessionem tenet petit. agitur et altera regula no est longe ex l dominus ttº 3 ff de condictione indebiti qua circuitus esse vitandus probatum e Ex quibus argutis adversus Bart. tenent plures quos referunt s. citati.

Nº 42 Quae tamen sententia quae contra eam pro Bartolo s. aduximus non obstant: quoniam imprimis regula illa spoliatum ante omnia restituendum esse limitanda e quando notorium e rem ad spoliatum non pertinere sed ad spoliatorem d cap. ad decimas 2 de restitut. spoliator. lib. 6 ut sic et alia Justa eam notantes advertunt videndi Ripa sui ex nº 46 Bolonetto 2 parte ex nº 95 Corcetus regula spoliatus Portius lib 2 conclusionum conclusione 44 Socinus regula 466 Antonius Gomes in l 45 tauri ex nº 183 Antonius Gabriel lib. conclusionum sub ttº de restitutione spoliatorum conclusione 1 Didacus Perez in rubrica ttº 14 lib 3 ordinamenti et in l 5 verbo restitutoria d ttº 14 et qui infinita aducit omnino videndus Jacobus Menoquius de recuperanda possessione remedio 1 ex nº 13

Sed sic movere videt quod in d cap ex literis ibi pro q do etiam e secundum rigorem Juris rest

restituendus cum alijs notari solet quibus verbis probat predonem esse restituendum: et tamen negabit nemo ei notorium tti et dominij defectum adversari. Omissis tamen pluribus que Justa interpretationem eius tx adduci ab interpretibus solent, vt ex eodem Menochio constat d remedio 1 ex nº. 109 ex illis verbis secundum Juris rigorem interpretanda sunt vt videlicet etiam vere predoni sit possessionis restitutio concedenda quando ab alio quam a vero domino violenter fuerit possessione euictus ea que spoliatus Justa spectem tx in d l 1 §º. qui a me vi et d l colonus et d l cum fundum ff de vi et vi armato que dum predoni restitutionem cōcedunt, adversus 3um. possessorem nō adversus dominum intelligenda sunt pro vt et loqunt: et Justa easdem leges tx in d cap.º in literis de restitutione spoliatorum et tamē hoc casu non obstare ei quo ad 3um tti notorium defectum recte dices ex regula l res alienas 208 C de rei vindicatione l loci corpus 4 §º. competit ibi quantum enim ad eum pertinet liberas edes habeo ff si servitus vindicet

Non obstat secundum argumentum ex d l fin versiculo fin C de compensationibus quo loco Justinianus docet possessiones alienas perperam occupantibus compensationis non dari. Quoniam pro eius explicatione advertendum ē quod et si regulariter verum sit debiti ad debitum ipso Jure compensationem admitti ex d l fin que licet magna ex parte Jus nouū contineat, veteri quoque probat in l i et sequentib; ff eodē

Nº 43

ff eodem §º in bonae fidei §º compensationes inst.º de acti
onibus l 6 tt.º 15 lib 3 fori l ff 27 tt.º 14 p.º 5 quam varijs
in questionibus exornant et comendant preter Barto.
et reliquos interpretes ordinarijs in locis Sebastianus Me
dicis singularibus 3 dictis tractatibus de compensationibus
Romanus concilio 204 collumna 2 n.º 7 Angelus con
cilio 132 Matheus de Aflictis desisione 163 franciscus
Vivius lib 1 comunium opinionum verbo compesatio
Joanes gutieres de Juramento confirmatorio prima
p.e cap.e 16 n.º 10 et 3 p.e cap.e 6 per totum Covarruvias
in c.º quamuis pactum prima p.e §º 4 ex n.º 8 Rode
ricus Xuarts allegatione 5 n.º 5 Bursatus concilio 106 per
totum volumine 1 Bernardus Diez regula 98 Sou
rus regula 36 Brisonius de solutionibus lib 2 cap.e de
compensationibus Balduinus in Justinianu pagina
151 Rebardus lib 1 variorum cap.e 11 Cujacius lib 8
observationum cap.e 16 et ad Julium Paulum lib 2 se
tent. tt.º 12 Ripa tract. de peste tt.º de remedijs ad co serva
dam ubertatem n.º 33 Mexia in praematica panis conclu
sione 7 n.º 14 Petrus Barbosa in l divor tio 8 §º ob dona
tiones ex n.º 5 ff soluto matri qui omnes varijs in ques
tionibus exornant et illustrant desisionem d l fin

N.º 49 Tamen cum compensatio sit debiti ad debi
tum invicem enim solutionis ad concurentē quā
titatem contributio sive collatio: vt late scribimus et
explicamus in d §º compensationes inst.º de actionibus et
vim et efectum solutionis habeat, idemque quod operat
solutio, eficiat compensatio l debitor 4 ff qui potiores in

pig

pignore l si peculium 20 §° de illo versiculo quod si heredi dare ff de statu liberis Juncta l qui heredi 44 l Mevius 55 ff de condit et demonst. l 4 §° solvisse ff de re judicata Juncta l si ambo 10 ff de compensationibus l vel permutavit 19 ff de liberali causa l amplius nō pet. 15 ff rem ratam haberi Jind alijs articulos ex n° 10 Medicis in prefatione ex n° 1 Desisio Genue 16 n° 1 et n° 16 et desisio 26 n° 32 et desisio 104 n° 3 et desisiò 204 n° 5 efectum ē vt quemadmodum aliud pro alio invito creditore solui non potest l 2 §° mutui datiò ff si certum petat de specie ad quantitatem compensatiò non admitat: quia nec pro specie debita quantitas, neque pro quātitate speties solui potest vt late scripsi in principio ex n° 28 inst° quibus modis re contrahit cadit enim in speciebus probabilis afectiò neque vna alterius vice fungi potest verbigratia tu cum mihi debias vestem, petis a me aliam spetiem tibi debitam puta Scisipsū, aut quātitatem velvti 20 que tibi debeo non potero obijcere exceptionem de vestimento quia pro pecunia aut alia spetie invitus hanc spetiem accipere eam que quodamodo emere Jure cogi non potest. Hanc docendi rationem probant aperte ex presa exempla l si non sortem 26 § si centum ff de condictione indebiti l si cōvenerit 8 ff de pignoratitia actione l quod dedivit 5 in principio ff de impensis in rebus dotalibus factis l si ex ea pecunia 6 Colerei vindicatione l 21 tt° 14 p° 5 ordinatiò Lusitanorum

Lib

lib t.º 16 §º penult.º et §º fin notant ubique interpre
tes et cum alijs Firdalis ubi 1 art.º 3 n.º 3 Medicis
Jam relatis 1 p.ª q.ª 3 et q.ª 5 n.º 10 Petrus Gregorius 8º
p.º sintacmatum lib 21 cap.º 22 n.º 6 Petrus Barbo
sa d §º ob donationes n.º 7 et 8 qua ratione efficit
quod cum in rebus tantum fungibilibus quæ eius
dem generis sunt compensatio sit admittenda non in
alijs (quoniam interpretatiua solutio ubi non e
locus vere solutioni admittenda no est) recte Justi
nianus in d l fin versiculo fin C de compensationi
bus scripserit possessiones alienas occupantibus posse
siones non dari

finis huius §.

Por causa que se fue el D.or Pichardo ala corte
porque perdio la catreda de prima a pleitear
contra el dotor Leon si podia tener dos catredas se
no se prosigio este titulo y asi se dexo aqui la causa

Ad l. mulieri et filio ff de conditionibus et demonstrationibus A D.r Antonio Picardo Vinuesa in Vacatura perpetuæ Catre de Primariæ anno 1606.

Celebris et memorandus ē hic Papiniani locus, et in de jure accresendi et in de conditione si non nupserit quæstionibus difficilimus, semper habitus varijs quæ in locis mox referendis et comendatus et illustratus. Sententia hæc ē usus fructus mulieri et filio sub conditione si mulier nō nupserit, relictus, nubente muliere proportiō, ex nulla filio quærit, nec ullo in casu in eo jus accresēdi mulieri datur. Plane hac in capite et sententiā pluras esse peccata quā verba ecce.

Inprimis enim adversus Papinianū dum docet conditionem si non nupserit quæ a muliere legis beneficio rejicit, a filio non explodi, sic argumentor. Non solum a muliere sed etiā a tertio quolibet cui ea cōditio adijciat reijcitur l. heres meus 79 §o fin j. hoc tto. qo et hic reijci debuit. Nec satisfacies si dixeris ideo ibi rejici, quoniā cum adiecta fuerit patri, si filiā quam habet hic in potestate non nupserit in fraudem legis scripta perinde ē ac si filiæ adijceret ex ratione legis 2 l. 9 l. 18 ff de ritu nuptiarum obstat = enim tenendum § fin vers. [illegible] vel si filio familias cum

ea

Richardus

cui ea solutio nō quadrat. Item et lex in l. cum ita 77 §. filio ff eodem. sed et a tertio in longe disjuncti nihil opere rejicitur quo et in presenti rejici debuit

2º sic arguitur inter cōjunctos locus semper ē juri accrescendi l. 1, 4, 5, 7, 8, et 11 ff de usufructu accrescendo l. re conjuncti ff de legatis 3º §. si eadem res inst.º de legatis l. 33 tt. 9 parti 6 ex quibus constat quod si quis ex colegatarijs vel quia nollit vel quia nō possit legatum nō habeat, illud colegatario accrescit. sed in casu huius l. mulieri et filio fuit usufructus relictus, et re et verbis sic que mixta cōjunctione fuerint cōjuncti quo per jus accrescendi ad portionem quam filius non habuit mulier admitti debuit

3º pugnare inter se eadem huius lex verba sic ostendit in versiculo quamdiu docet Papinianus dum filius vivit aut in eodem statu manet legati tantum partem mulierem habituram, quo innuat a cōtrario sensu (quod argumentum ē in jure fortissimum l. 1 §. huius rei ff de officio eius ex ornani late disputatione 1 nº 132) defuncto aut capite minuto filio totum usumfructum mulierem habituram. Cuius contrarium firmat in versiculo tantundem dotis tantum beneficio legis conditione remissa mulierē habituram, quantum ei daret si conditioni paruisset. Planè si conditioni paruisset et nō nuberet, filio usus fructus partem lucrante, partem non totum mulier haberet, ut videretur inanimum inter eos legatum quo contrariam Papinianus aderit

4º item pugnantia in presenti Papinianum adstruere sic cōvincitur si mulier conditioni pareret et nō nuberet

beret, ipsi vsusfructus personae Filio altera debebatur vt constat et partem suam Filio repudiante eam mulieri accrescere dubitari non patitur. g.o cum in d. versiculo tantum Papinianus aferimet eadem consequi mulierem quando nubit et conditioni non paret, quod haberet si conditioni paruisset efficit quod in versiculo nec si Filius consultus docet Filii videlicet qui conditione defectus e, repudiationem mulieri non prodesset falsum esse

5.o sic arguitur conditio vni ex coLegatarijs adiecta alij non nocet repetita, admittit quae coniunctus vt pure et sine conditione vocatus l. fin. §. Sed fideLegatis 2.o g.o cum conditio si non nupserit fuerit in persona mulieris adiecta et si deficiat, quia Filio non nocet repetita ad Legati partem admitti debuit quemadmodum in d. §. Sed quod nuptas fuit Marcella

6.o mulierem in hac lege totum vsumfructum habituram sic ostendo conditio si non nupserit mulieri adiecta, quia nuptijs impedimento e lege reijcit, et pro non scripta cum sit puram dispositionem relinquit l. sed si hoc 62 §. fin. l. 63 l. 64 l. 71 §. si arbitratu s hoc tt.o l. varia 77 §. Filio l. Filius 100 §. eadem sed si mihi vsusfructus pure, tibi idem vsusfructus sub conditione relinquat totum vsumfructum non existente conditione ad me pertinere suadent et artis principia, et nominatim probat expressus tx in l. idem et si 6. §. si mihi vsusfructus ff de vsufruc. accresendo. g.o Filius conditione defectus in nostro casu mulieri quo minus totum habeat impedimento non erit

7.o ineptam Papiniani de Filij repudiatione quaes

tio

torem quã in versiculo fin. dissolvit redit sequens consi
deratio. His potest repudiare qui aliquod Jus sibi delatũ
habet l. Sis qui heres 13 l. Sis potest 18 ff de adquirenda her
edit. l. si ita scriptum 46 §. si sub conditione ad finem ff de
legatis 2° quo filius propter mulieris nuptias conditione defi
ciens neque habet quod repudiet cum sibi nũquã fuerit usus
fructus delatus, nec quod propter eius repudiationem mulieri
adquiri possit, quia conditio nec initiũ accepit, nec defecisse
potest videri quod nũquam incepit ut tenuit LL.ma in l. Filio
usufructus 96 ff. hoc tit.

N 2 His non obstantibus Papiniani sententiã defen
dendam suadent Juris et artis nostre principia. Sed tanta ẽ
interpretũ in ea exponenda varietas, ut vix quid certum
Justitiã eam possit statui, ut ex variis eorũ interpretationib.
constat, quibus sane referendis longissimo esset contexendo opus
les cum nec mihi vacare arctissimi temporis cancelli sinant
Utroque di varios interpretes citatos in l. re conjuncti ad §. Bart
oppositionem quorum nos pro mentione habebimus videlicet
Duaren lib. 2 de Jure accrescendi cap. 20 Alciatum lib. 6 pa
radox. cap. 8 Robertũ lib. 2 sententiarum cap. 27 Man
ticam lib. 10 de conjecturis tit. 7 n. 30 Bolognetũ in rubrica
ex n. 309 ff de legatis 1° Petrũ Gregoriũ 3° partitionum
lib 46 tit. 11 n° 17 Costa in l. cum tale §. si arbitratu limitat.
4 ex n° 6 Spino in speculo test. glosa 9 ex n° 16 et glosa 14 ex
n° 71 et que novissime [illegible] ego scripsi in §. si eadem res ex n°
93 inst. de legatis et quae mea scripta et alio nũ refert Ju
anem del Castillo lib. 1 controvert. de usufructu cap. 48
ex n° 5 ad 130 et qui postea in lucem prodiit Anto. Fabr
de

decroribus praematicoru 2a. p. decadis 50 errore. 10 quibus nuc nos extemporali hac nostra enarratione quã adiecissimus vestre erit auditores clarissimi judi tum sed sunt somni primis prenotanda non ulla

Illud ante alia maxime scire romanis cure fuisse omni ratione prospicere ne civium populique tot bellis exausti frequentia civitas destitueretur et inde minime succrescti-bus qui demortuorum locum replerent senium deficeret id quod abunde testant leges ab illis late quibus et honoribus notis cives ad matrimonia contrahenda invitarunt. Apud quos tam celibatus probrosus erat ut praeter infamie notam qui matrimonium non contrahebant aspergebant in gravissimas eos incidere penas ex bonorum autorum testimoniis constet. Sed nec romanis solum sed et aliis etiam nationibus celibatum dedecori fuisse post Petrum Crinitum de onesta disciplina lib 4 cap. 19 testatur Conradinus in 4. 2a. p. cap. 2 in principio inde late fuerunt leges ille Alia Sentia Papia Popea Julia de maritandis ordinibus Julia Miscella et alie. Quibus omnes suos romanos ad uxores liberorum procreandorum gratia ducendas coegerunt et celibatui penas irrogantes maritos cum oneribus privilegiis et premiis affecerunt prerogativisque donarunt qui plures liberos susciperent ut ex bonis autoribus adnotavimus in §. sed si nepoti n. 23 inst. de legatis olim N 3

Verum e maxime pro interpretatione nostri tx ibi contra eum in beneficio legis apud juris autores disceptatur qua eorum lege condita si non nupserit testamentarijs adiectas dispositionibus fuerit explosa et licet Raphael Cumanus in l. fideicomm. 50 fine ff. existimaverit lege Alia Sen N 4

Sententiam eam conditionem sublatam fuisse quam secure sequitur Emanuel Costa in d. §. si arbitratu solio i nº. 1. Itemque quamuis Barnabas Brisonius lib. 3 selectarum cap. 3 ad legem Juliam Miscellam retulerit quam secutus etiam sequitur Cuiacius lib. 1 notatorum cap. 1 suas opiniones et retulit et improbauit Didacus Spino ubi s. glosa 19 nº. 11 Et vero et si legi Papiae id tribuat Joanes Robertus lib. 1 animaduersionum cap. 1 ad finem quem idem Cuiacius sub nomine Antonij mercatoris reprehendit lib. 1 notatorum cap. 1. Semper ego eiusdem Cuiacij opinionem fui secutus, qui in notis ad Vlpianum tit. 16 versiculo neutri legi et ad Julium Paulum lib. 3 tit. 4 versiculo conditiones contra leges, lege Julia de maritandis ordinibus remissam conditionem probauit quod et admittit Antonius Augustinus lib. singulari de legibus cap. de lege Julia de maritandis ordinibus pagina 2 ad finem Moueor praeterea Julij Pauli auctoritate qui in l. adigere 6 §. fin. ff. de jure patronatus scripsit lege Julia de maritandis ordinibus remitti (sic enim legendum est non permitti ut male nouissimi Gotofrediani codices habent) jus jurandum quod liberto impositum est ne uxorem duceret, liberos non haberet de qua etiam lege accipiendus sit textus in d. l. si id sibi 62 §. fin. ibi legem tamen non habere et in d. l. hoc modo 64 in principio et §. 1 et in d. §. si arbitratu et in d. l. Seius meus § fin. quorum etiam interpretationem ordinarij interpretes non sunt assecuti constat autem ex jam animaduersis

№ 5 Quo praemittendum est quod si testator generaliter reuersit conditionem si non nupserit aut quamcunque aliam qua viduitas iniungatur ultimis admittitur dispositionibus

Lege

lege rejicit ex Jason in l. n° 1 versiculo sexto ad ultimum quia ab omni
et metu et impedimento matrimonia libera esse debere ra
tioni congruit et cap. requisitum 1 Extra de sponsalibus gemma 2 de sponsalibus
l. Titia 134 in fine ff de verborum obligationibus l. negat 14 C de nuptiis lege
fin. C de sponsalibus l. 39 tit. 11 par. 5 late Covarruvias in quarto
2a par. cap. 3 § 7 n° 5 id tamen recipiendum est quoties ipsi
mulieri aut alii cuius ea sit subiecta potestati adjicit, quia
et tunc in fraudem legis scripta videtur ex d. juribus et d. l.
Seius maius 79 § fin. ff hoc tit. Non si testator pro sponsione relinquat
quid aliquid sub conditione si mulier non nupserit quia
nullum hoc casu nuptiis impedimentum infert neque enim
eo quod Titius quia conditione deficiat legatum non capiat,
mulier cui conditio posita fuit matrimonium morabit, quo
modo intelliges tex in presenti et in d. § fin. et magis in l. 1
C de indicta viduitate Costa in d. § fin. arbitrabilium limitatione
4 ex n° 1

Ex qua observatione infero primam interpreta- n° 6
tionem ad tex in l. auia 71 § Titio versiculo remoto j hoc
tit. Ubi etsi fateatur Papinianus quo casu Titio relictum
est sub conditione si non nupserit mulier remitti lege condi
tionem si eidem mulieri id sit gravatus Titius restituere
ne alias poenae amissionis metu mulier a nuptiis deterre
atur, idem enim tunc judicandum est, ac si eidem mulieri ad
jiceret conditio argumento l. 1 § 5 sciendum ibi vel dum eis dat
vel dum eis non adimit ff de legatis 3 et bellissimi tex in l. 2
§ idem quaerit 11 de dos ff de dote prelegata l. cum dotem 5 1 l. sed
si usus fructus 81 § dos ff ad l. falcidiam C quae leges licet
pugnare videantur cum d. § idem conciliandi tamen sunt

ex

ex versiculo sed quod minus eiusdem §i) remoto tamen fidei comissi, id est non gravato filio eidem mulieri restituere filium tanquam conditione defectam legatum non consequturam docet Papinianus. Ait enim legatarium tunc exemplum Mutianae cautionis non habiturum: sic quae non alias eum legatum consecuturum quam si mulier non nupsisset. Quae conditio tunc existeret cum mulier moreretur l. hoc genus 106 § hoc titulo aut monacha efficeretur auth. cui relictum C. de indicta viduitate tollenda et sane recte cum constet Quinti Mutii sententiam ad eas duntaxat conditiones relatam, quae ex facto legatariorum consistunt, non ad eas quae in casum conferuntur ut recte Accursius in l. Si cui 18 glossa 1. hoc titulo interpretatus est et omnes recipiunt in l. Mutiane cautionis 73. hoc titulo cui adde l. 2 titulo qq. 6 Balduinum in Scaevolam pagina 205 Cuiacium lib. 5 observationum cap. 2 et lib. 4 cap. 32. Forcatulum in nesticomantia dialogo 94 Antonium gomes 2. tomo cap. 11 n. 37.

N 1 Plane quamvis conditio si non nupserit in non faciendo consistat quia generaliter ad vitandum cum nuptiis impedimento sit lege reiiciat (ut saepe diximus) cautionem Mutianam non desiderat ut in d. l. Mutianae sine scrupulo probant omnes admitti quod mulier etsine illa cautione relictum habet

Sed obstat superioribus difficilis tex in d. l. hoc genus 106 § eodem ubi Julianus scripsit quod si mulieri sit relictum si filio non nupserit perinde habendum est ac si post mortem filii legatum fuisset et ideo nec Mutiana satisdatione interposita capere eam legatum posse. Sane quod

quod in prima parte IC.us supponit conditionem si Titio non nupserit lege mulieri non remitti interpretandum est ex l cum ita legatum 63 in principio ff. de cond. et dem. quia placuit si illi nupserit legatum eam amittere. eum ea conditione viduitas non videat iniuncta. cum alii quilibet satis comode nubere posset interfuit enim forsan testatoris mulieri legato honoratam benemeritam ejusque eidem defuncto (ut in alio proposito considerat IC.us in l neque adjecit g ff pro socio cui bene explicante adde Pinelum in l 1 3a p. n.o 60 C de bonis maternis) Titio testatoris inimico vel non clari generis orto matrimonio non copulari aliud est enim elegendi matrimonij poene metu libertatem auferri, aliud ad ttm certa lege invitari l Titio 71 §o Titio in primo ff. eodem. Quae vero IC.us subdit in versiculo et ideo nec Mutiana et in versiculo sed et alij nubendo et superioribus adversari et invicem pugnare videntur nam si illa conditio si Titio mulier non nupserit mutianam cautionem ideo excludit quia perinde est ac si post mortem Titij legatum fuisset. implerique ea conditio poterat vivo eo cui relictum fuerit quo casu Mutiana similiter excludit l cum talle 72 §o Titius in fine ff. de cond. et dem. movet difficultatem de l Mutiane ibi si Stichum non manumiserit quod pone exemplum quod ad hoc ut vivo eo cui legatum relictum est, conditio impleri posset, simile est conditioni si Titio non nupserit et quemadmodum verum est mortuo Titio extitisse conditionem quia mulier Titio non nubens legati conditioni parui it sic et potuit esse, ut Stico mortuo in vita legatarij

abeo non manumitteret, existeretque eo vivo conditio
legati et tamen tunc mutianae cautioni locum esse ut
hic probat Ulpianus in d. l. Mutianae § hoc tit.o Deinde
satis constat repugnare posteriorem partem illius legis
priori Juliani sententiae. Ait in principio quia perinde
est enim ita legat: lego Seiae si filio non nupserit ac si post
eius mortem relictum esset, nec mutiana satisdatione
capere legatum Seiam. Postea vero subdit vivo filio alii
nubendo capere legatum posse. Haec enim est sententia pos
terioris versiculi quoniam eo mortuo ut legatum Seia con
sequatur, ut alii nubat necessarium non est. quod si ita est
posteriorem cum priori legis parte non convenire videtur

N 8 Sed bene in primis quia levior est removeamus
scrupulum. Ergo quod in versiculo sed et alii nubendo nihil
ominus legatum consequitur ait Julianus, intelligendum
est quod etsi statim mulier nubat legatum habebit non
quidem statim sed mortuo filio quia prohibitio indis
tincte facta generaliter est accipienda l. si mulier 22 § 1
ff de eo quod metus causa et quia primo mortuo coniuge
filio superstite hinc nubere posset eius quoque mors ex
pectanda est. Ita ut quominus conditio affirmativa si nup
serit primo matrimonio sit impleta ex regula l. bonus
89 § hoc sermone ff de verbo et seq. l. haec conditio 29 § hoc
tit.o cum infinitis a Fragnelo congestis in initio d. § hoc ser
mone. Negativa tamen si non nupserit quae legi non rei
cit ut in explic. d. l. cum ita 63 l. filio 71 § filio in pri
mo versiculo huic sententiae et d. l. hoc genus cum per pe
tuam eo casu indicat prohibitionem omnes nuptias pro

com

comprehendatur. Plus enim negat negatio quam afirmat afirmatio l. grad. quid ad stringendo 99 §. 1 ff. de verborum cum multis alijs relatis a Tiraquello in d. §. Hoc sermone limitatione 7 n. 4 n. 5 et 6 quo respicit quod de uniu[s] tribuni negatione scriptum legimus. Apud Romanos enim uno ex tribunis plebis prohibente, ceteri etiam maiori numero nihil eficere poterant ut uidere licet ex Plutarco in gracchis non multo post principium. Pro qua interpretatione induci potest Oldradi concilium 16 docentis quod si testator aliquid ultra legitimam legauerit filie ne nuberet alij quam mercatori alias legatum amitat et filia primo nubat mercatori et eo mortuo nobili amitat legatum quia in hac prohibitione non est de primis nuptijs tantum sed de omnibus intelectum sequitur Paulus Castrensis in d. l. hoc genus Albericus et plures alij quorum meminit Tiraquellus ubi s. ex n. 71 limitat. 7. Nec item longe est quod etsi controuersum sit an legatum relictum uxori prime dumtaxat an etiam posteriori relictum uideatur et quidem Baldus in l. fin. n. 7 C. de ind. vidui. docuit prime non etiam posteriori relictum censeri arguto l. si quidem 24 47 §. fin. ibi quia non est ita de posteriore uxore cogitatum ff. de legatis 3. sequitur Jasso in l. diuortio §. quod in ano n. 20 ff. soluto matrimonio Decius in cap. quoniam Abbas n. 16 ff. de offitio deleg. Cremensis singulari 8 Tiraquel. in l. si unquam in prin. n. 104 C. de reuocand. donat. Couar. in capite requisisti n. 3 de ttl. Sed tamen Alex. consilio 171 volumine 2 respondet alimentorum legatum relictum uxori alicuius, non solum prime sed etiam posteriori relictum uideri sequitur

Socinus Senior consil. 48 n.° 9 volum. 3 Thomas Grammaticus decisione 102 n.° 114 nam legatum alimentorum est favorabile l cum Si §.° nihil ff de transactionibus, ver de sreut institutio posthumi simpliciter facta favore testi porrigit ad omnes posthumos etiam nascituros ex posteriori uxore l placet 4 cum l sequenti ff de lib et post. ita etiam legatum alimentorum favorabiliter producendum est ut quilibet uxori etiam posteriori relictum censeat,

Sed est elegans inter utramque opinionem concordia Quod si testator tempore facti testi habuit uxorem intelligat relictum presenti uxori non etiam future: Quia potuit ex singulari afectione vel propter benemerita moveri Justa l cum alienam 10 C de legatis l neque adijecit 9 ff pro socio, quo casu prosedit Baldi opinio. Si v.° testator tempore testi uxorem non habuit, legatum uxori relictum non solum primae sed etiam posteriori relictum censeat. cessat enim illa singularis afectionis vel meritorum conjectura, et legatum intelligit relictum ex sola maritali afectione: quae maritalis afectio generaliter in quacumque uxore locum non habet. Sic Felinus in cap.° noviamus n.° 11 de tregua et pace, Paritus de morte pria in l Filior §.° Filia cum nubet n.° 24 ff de legatis 2.° Covar. d. n.° 3 franciscus Mantica lib 8 de conjecturis tit.° 15 quo modo est interpretata et illustrata Juliani sententia in d l hac genus verei, fin priori eius etiam legis parti convenit. Sed jam de ea

N 9 Ergo est (ut jam diximus) dificile nimis quod in ea ait Julianus conditionem si non nupserit Titio quia perinde est acsi post mortem Titij relictum fuisset

mu

Mutianā cautiōnem nō admittere quia admittendam similis conditiōsi Stichum nō manumiserit que et morte Stichi vivo Filiō legatario impleri potest probat d l Mutiane. Hunc nodum varijs dissoluunt interpretes modis. Albericus in d l Mutiane intelligebat exemplum illius quādo servus erat legatario cōiunctus quo casu quia esset ominosum et triste eius expectare mortem ideo cautiō interponit argumto l cū tale 72 in principiō ff. codē Verum ea interpretatiō divinatiōnem dissonantiā que continet ad d l Mutiane.

Quare omissis quę fusius tam late Bartolus et reliqui scripserunt, sic sunt ea iura subtiliter interpretanda. Ille hae in re mixtas a potestatiuis cō ditionibus separandas: ut in illis (quomodo nos nunc exponemus) cautiō nō admittat. in his sistet. Et rem exemplis apertam in conditiōne si nō nupserit Filiō et similibus in dictis locis relatis ffd. continet ut post morte Filij legatū videat d l cum tale 72 §. Filius d l pater 101 §. servus d l Sed genus in quibus omnibus cautiō nō admittit. quia IC. in mixtis conditiōnibus locut. At in conditiōne si Stichum nō manumiserit de qua loquit d l Mutiane, et si Stichum nō alienauerit de qua ICtus in l 4 §. fin ff de conditiōnib; instit. non ē quid post Stichi mortem reluctum. Neque enim legatum fuit si Stichus aliquid fecerit aut nō fecerit, sed heredi aut legatario si non fecerit videlicet si nō alienauerit vel non manumiserit. g.º erit interponenda cautiō ex unius Mutij sententia et subtili Cuiacij distinctione lib

sobser vat. cap. 2. Qui quia intricate loquit aperienda magis eius est interpretatio et in primis mens Juliani in d l hoc genus. Ergo quod ibi ICus ait legatu si filio no nupserit, post mortem filij relictum videri no ita est audiendum vt omnia in vtroque legato per omnia sint similia. Sed ita vt quemadmodum illa conditio post mortem filij, morte ipsius filij implet. ita etiam illa si filio non nupserit morte filij implet, q quez ex defuncti mente Est hanc rei subtilissima sed non in obscuro ratio quia cum conditio illa si filio nupserit propterea quod e mixta vtriusque facto implet et vno dissentiente vere deficit (Licet ex equitate pro impleta habeat l quin in titu. 31 in fine ff hoc titu) efficit propter contrariorum regulam conditionem illam si filio non nupserit vno non consentiente impleri idq3 ex voluntate testatoris. Ex qua, conditio mixta no facien di confert in no facto vniuscuiusque: et per consequens in mortem vniuscuiusque ex regula § si quis ita stipulet inst. de verbo 4 oblig. Vnde desendit in mixtis his conditionibus Mutianam cautionem secare quonia vno legatario possit ex testatoris voluntate adimpleri. Quo modo intelligit d l Cu tale 72 § filius d l pater 101 § socrus d l hoc genus. Secus enim cum conditio si Sticum manumiserit propterea q e potestatiua contineat solum factu Legatarij l fin § Licet enim C de testamentaria manumissione consequens e vt quemadmodum solo illius legatarij facto implet ex voluntate testatoris, ita etiam solo eius non facto deficiat ex eadem voluntate no vero morte Stichi. tunc enim per casum dicit conditio deficere l tur pra legata 51 § sed et si serui mors ff de Legatis

legati 1º l quæ sub conditione 8 §º quotiens ff de condit instit. l unde neratius 23 §º idem Julianus ff ad l Aquiliam ac pro inde conditio illa si Stichum nõ manumiserit propterea quia e contraria illi si Stichum manumiserit solo non facto legatarij adimpletur, ac ideo sola ipsius morte nõ vero morte Stichi, quo modo ea Jura illustrabis

Sed inevitabiliter obstare tunc videtur ex in d l cum tale 72 in principio et in versiculo et cum patronus vbi in conditione si a liberis nõ discesserit quæ mixta e liberorum et Jitæ voluntatem requirens, et morte liberorum impleri — vivo legatario potuit mutiane cautioni locus e. Quibus nõ satisfacit comunis interpretatio existimatum ideo illis in casib; Mutianam cautionem admitti, quia et voto matris et voto liberti, liberorum expectare mortem et triste et ominosum esset. Idenim et in d §º socrus et in d l Sed generis posset considerari. Nec quod Pinelus in d l Mutiane inet in d l Sed generis scripsit, ex presumta voluntate testantis cautionem dari in d l cum tale: semper quæ negotij qualitatem esse attendendam, vt ex ea, mente quæ testantis an danda vel non sit danda cautio cognoscat quoniam etsi verum sit plurimum insce in rebus voluntatem defuncti posse ex l in conditionibus 19 §. Sed et cum multis alijs a nobis traditis disputatione de mora nº 202 certam tamen regulam aut definitionem nõ constituit Pinelus ex qua admitendam vel nõ admitendam cautionem elicere possimus

Quare ex eadem lege cum talem in principio ibi sed displicuit sententia et in versiculo et cum patronus ibi et permisit imperator interpretanda res e in ne minerisolim

Nº 10

Jurisconsultorum proprium munus fuisse actionum formulas componere, et Jus ex legibus 12 tabularum et S.C.^{tis} descendens interpretari. Novum autem condere, a receptis vel traditionibus discedere non licebat l. 2 §. deinde ex his ff de origine Juris Juncta l. prospexit 12 ibi quod quidem perquam durum est sed ita lex scripta est ff qui et a quibus quia verbis inservire tutius cum sit l. 1 §. sed et si ff de exercitoria actione inter aequitatem Jus que scriptum (inquit imperator Constantinus) interpositam interpretationem nobis solis et oportet et licet inspicere l. 1 l. 9 l. 11 l. 12 C de legibus quod exornant Conanus libro 1 cap. 12 Carondas libro x veros imilium cap. 2 Curaçius et noviores ad principium legis gallus 29 ff de liberis et post. et lib. 1 observationum cap. 18 Franciscus Sarmiento de reditibus ecclesiasticis prima parte cap. 2 n.º 9. Ergo si aliquis eveniret casus in quo a receptis Juris traditionibus discedendum dictaret aequitas, cum id JC.^{tis} non liceret adibant litigatores Principem qui constitutione per se prolata Juris civilis rigorem dictante aequitate temperabat d. l. 1 et aliis quod ad multorum Jurium explicationem animadvertere erit utile. Unde cum in casu et exemplis d. l. cum talla ex Jure scripto, quia legatario vel non implenti conditio poterat interponi Mutiana cautio non posset ex J. dictis: quia ea non praestita, et matri et liberto Cotte consequerent legatum liberorum expectare mortem tristellomi nosum erat displicuit imperatori: placuit que vel ut Mutianam interponi cautionem: ut sic et testantium voluntatibus, et matri liberti que votis Juri scripto et aequitati succurreret sed de his satis Jam ad nostram legem redeamus

Questa

Iusta quae et si plura alia in explicatione con ditionis si non nupserit dis putare possemus, quia ta men ea longiori ex araviimi calamo ad § sed si vetori ub ex n.o 7 ad n.os 62 inst.o de legatis et que aduximus contra dict legem arguta Iam nos vocant que de ea conditione sunt alexi poterant missa facio. Illud vnu ex ratione d Lauca 77 § filio j. Socth.o quem j. n.o 6 aduximus adnotasse conte tus quod et in d § sed si vetori n.o 82 ante alios forsam ani maduerti vt si in casu huius tx filius cui et mulieri sub conditione si ea non nupserit vsus fructus relictus fuit grauatus esset partem sibi relictam eidem mulieri res tituere aut quod proprius dici potest si legatum hoc non vsus fructus sed proprietatis conjunctim mulieri et filio si non nupsisset mulier esset relictum, suamque partem filius illi restituere esset grauatus, procul dubio nubendo mulier integrum legatum haberet quod e ad nostram hanc legem nimis notabile. N.o 11

Procumus etiam in oratione 3.o aduerto ge neralia quedam de iure accresendi et conjunctionib; ex quibus illud resultat nessario hic esse attexenda nisi ea a nobis accurate in d § si eadem res ex n.o 17 ad 35 esset discusa: quippe quotuplex sit conjunctio ex qua jus accre sendi resultat: que legis: que nominis: que verbalis: que realis: que mixta qui conjuncti: qui disjuncti apell enti: quid sit jus alcresendi: quid non decresendi jus: qua ratione vtrumque fuerit indultum: an cum onere an sine onere portio acresiat: an in his conjunctionibus ex quibus acresendi et non decresendi jus resultat partes ab ini N.o 12

initio an vero cursu fiant. et quaedam alia huius modi quae ibidem luculento sermone proponit. quae autem inculcare ideo non placet quia et huic capiti quod exponimus peculiaria quaedam alia sunt, et illa huic et aliis in quibus de Jure accrescendi disputat quodam Desumere quae ex nostris ad d. §. commentariis poterit quae ad eorum attinent cognitionem. Et quia nominatim hic de Jure accrescendi in usufructu agitur, et in eo Jure propria quaedam sunt usus fructus propter quae necesse sit de usufructu accrescendo separatim agere, nunc breviter exequar non ut communia quae sunt percurram, sed ut attingam tantum quae usus fructus sunt propria et quorum causa hic tractatio instituit. Et ex multis tria tantum in quibus moneri nos oportet. Primum in parte usus fructus deficiente eadem quae accrescente. Alterum in persona eius cui eam partem accrescere volumus. 3.um in coniunctionis modo qui Jus accrescendi admittat. Quorum explicatio quantum nostris Muliori et Titio utili tatis afferat vestrum erit Judicium

Primum ergo duobus pluribus ve usufructu relicto in parte deficiente et accrescente hoc est Jus singulare quod in ceteris rebus cum eadem res pluribus relicta est numquam unius portio cuiquam accrescere potest nisi cum his cuius ea portio est deficit, id est ea portione exclusus est vel quia noluit ad se pertinere vel quia decessit die legati non dum cedente, vel quia conditio sub qua relictum erat, defecit: idem quae et in pluribus heredibus qui ad eandem rem vocati sunt

Jus

Jus e d §o. si eadem res inst.o de legatis l. qui ex duabus §o. fin ff de adquir. heredit.e l. si ex pluribus 9 ff de suis et legit.s hered.um l. 3 §o. fin cum duabus seque(n)tibus ff de bonorum possess. In usufructu autem hoc plus esse traditur in l. 1 §o. interdum ff de usufructu accrescendo quod et constitutus et postea amissus nihil ominus Jus accrescendi admittit. finge legatum usufructum fundi Titio et Mevio altero quidem repudiante constat alterum totum usumfructum habiturum. Sed et maxime ambo legatum agnoverint si unus postea portionem suam amiserit vel morte vel capitis diminutione vel quo alio modo nihil ominus alteri coniuncto accrescet. adita e in d §o. interdum Celsi et Juliani ratio usus fructus aiunt quotidie constituit et legat non ut proprietas eo solo tempore quo vindicat, cum ps primum itaque non invenit alter eum qui sibi concurrat solus utit in totum nec refert coniunctim an separatim relinquat. Que Jurisconsultorum sententia quia ut frequenter sic confert frequenter quoque ignorat conferenda sic est cum res eadem duobus legata e utrius portio defuerit accrescit alterius que etiam illi alteri legat. Ideo enim placet eam ad alterum totam pertinere Jure accrescendi ait Donellus lib. 10 commentar. cap. 23 pagina 2 ad medium et ut ego existimo si separatim res relicta sit Jure non decrescendi, quia tota ei legari intelligit altero non concurrente d §o. si eadem inst.o de legatis

L. con

l. conjunctim §° ff. de legatis 3° L. 3 in principio ff. de usu fructu accrescendo. Proprietas enim legata est duobus legat. eo solo tempore quo vindicat aut vindicari potest, id est quo nondum quesita e qui persem, et vindicata et quesita non potest dici alterutri legari vel eidem quia iam eam habet, et quod eius est amplius eius fieri non potest ex vulgatis: vel alteri conjuncto quia partibus vniusus concursu factis utri legat in solidum d. l. conjunctim § ° si post proprietatis semel quesita postea amitat non accrescit quo idem conjuncto cui amplius non legat. Usus fructus autem eiusdem rei si legatus sit duobus non solum ab initio tamen vindicat aut vindicari potest nondum quesitus legat. utrique conjuncto in solidum sed et quesitus et postea in vnius persona amissus. id enim ita esse necesse e quia usus fructus in solidum legatus ab initio quotidie constituit, et legat. ut et verum e quotidie constitui et legari vnde sequit etiam quesitum, et postea in vnius persone amissum, alteri qui ita legat accrescere: et quod idem e ad alterum legati jure pertinere

Sed adhuc instabis cur in d. § ° interdum dicit Usufructus legari quotidie magis quam proprietas et ipsa vna e que semel legata id est in titulo data amplius dari non potest ex vulgatis eo quia nec legari. usus fructus autem quamvis vnius rei no tamen e vnius sed multiplex quia consistit in facto utentis fruentis, ut non pares constituat re vera qua quisquam, ut

vti frui potest l. 1 in principio et §. 1 ff quando dies
vsusfructus legati cedat singulorum autem dierum est
vt quis dici possit vnoquoque die incipiente vti frui
possit quia sicut quot sunt dies tot vsusfructus sunt dis
tincti qui relegat sequitur vt dicendum sit horum dierum
singulorum vt veteres dixerunt quotidie vsumfructum
constitui et legari.

Ex qua ratione sic a me exposita infe N° 14
ro interpretationem ad tx difficilem in l. interdum 10
ff de vsufructu accrescendo cuius tantam esse dificulta
tem putauit Rogerius ab Accursio relatus ibi verbo
amiserit vt contextui negationem adendam putauerit,
quem reprehendit Cuiacius lib. 9 obseruat. cap. 11 in
fero et aliud singulare in hac eadem tractatione in per
sona eius cui amissus vsusfructus accrescit: Nam in cete
teris rebus relictis siue hereditas siue legatum, nunq
nam deficientis portio alteri vel coheredi vel colegat
ario accrescit nisi ei qui suam portionem agnouit et
agnitam habet d. l. 3 ad finem cum duabus legibus se
quentibus ff de bonorum possessionibus d. l. 11 ex pluri
bus 9 ff de suis et legitimis l. vnica C. §. his ita et §.
vbi autem C. de caducis tollendis. Vsusfructus autem
etiam non habenti partem suam, sed amittenti accre
cit d. l. interdum. Cuius elegans species id probat. Item
et vetus illud proloquium in iure accrescendi portio
nem fundi vel vt alluuionem portioni, vsumfructum
autem accrescere personis, d. l. interdum in fine l. si
Titio 33 §. 1 ff de vsufructu l. et an eandem 14 §. quicum

por

partem ff de exceptione rei iudicatae ut sit sensus in sin-
ris rebus quarum una aliqua pluribus legata est portio-
nem unius deficientem portioni accrescere ut fit allu-
vione: ut si quis ex coniunctis unam portionem non
habet ei nihil accrescat usum fructum autem ab
uno ex coniunctis amissum sic accrescere alteri con-
iuncto, ut accrescat sive his partem suam habeat, sive
eam amiserit: atque ita fiat ut accrescat ei solius
personae eius habita ratione, non ullius portionis
quam prius ex eodem usufructu habere coeperit. Quod
sane ius singulare quod in usufructu accrescendo animad-
vertimus, eadem illa ratione efficit quae reddita est supe-
riori numero in portione usufructus accrescenda quia sci-
licet usufructus quotidie constituit et legat. d. § inter-
dum. Quae doctrina quia exemplis fiet apertior esto pri-
mo et secundo usus fructus fundi legatus est. Primus portio-
nem suam repudiavit, vel si agnovit ut eam postea
amitteret aut capitis diminutione aut non utendo Dein-
de ~~portionem suam et ip~~ secundus et ipse portionem
suam vel repudiavit vel prius quaesitam amisit. Eius
portio primo accrescit non autem ad proprietatem redit,
si modo primus eo statu sit ut capere possit quia placet
usum fructum quotidie constitui et legari. Sic namque si
ita est efficit eo tempore quo posterior defecit eundem
usum fructum videri adhuc utrique illi coniuncto primo
et secundo legari, eoque et eum qui secundi fuerat qui
si adhuc tunc legatus esse est enim nunc hodie legatus in solidum
ad primum pertinere, ubi secundus cum eo non concurrat
ut e

ut è generalis Juris accrescendi ratio d §.° si eadem res et
l. 3 in principio ff de usufructu accrescendo. Quae eadem
ratione efficit, ut et amissus postea usufructus accrescat, et
accrescat suam portionem amittenti. Amissus: quia adue
item usufructus legat alteri conjuncto. Suam partem
amittenti quia adue et hinc usufructus quis his quem ipse nō
amisit legari ei intelligit. Item praeterea quia cum usus
fructus non sit res per se subsistens sed quae in persone facto
tantum consistat ut s. diximus, ideirco in eo accrescendo
persona solum expectat sine re, non res cui accrescat. quo
modo ultra antiquiores et Cujacium s. relatum accipies d.
l. interdum d. l. si filio §. 1 d. l. et an eandem 14 §.° qui cum
partem cum erudito Donelo Lib. 10 comentar. Juris civilis
cap.° 23. Aput quem eodem in loco vergiente tertium
quod propriè expectandum et alia quae peculiaria sunt
in usufructu accrescendo conjunctionis ratione observa
bis. Amplius immorari temporis angustiae nō patiunt

Sed Jam leui et simplici via quae contra Papini anū his primo n.° aduxsimus peruenimus Ergo non obstat primum argutū ex tx in d. l. heres meus 79 §.° fin vergiente
lo vel si filio s. hoc tt.° cui satis faciens ex his quae scripsi in §.° sed
si vesori ex n.° 38 inst.a de legatis N.° 15

Difficiliores explicatus habet 2.m argutū sed resp
ondet Bartolus in l. re conjuncti n.° 43 ff de legatis 3 ideo
in nostri tx spetie Jus accrescendi cessasse, quoniam mulier
de Jure spetiali contra defuncti successit voluntatem et eo
casu Jus accrescendi locum non habet. Quae interpretatio
ab omnibus communiter recepta è ut contestant Salicetus
in N.° 16

in l. 1 nº. 3 C. de indicta viduitate Joannes Gaudencius in d. l. re coniuncti nº. 60 Joannes Gutierres in l. unica nº. 38 C. quando non petentium partes Joannes Anibal in l. nemo potest nº. 492 ff. de legatis 1º. Alciatus lib. 6 paradox. cap. 8 Duarenus de jure accresendi lib. 2 capº. fin. Guillermus de Monferrat de successione regni Galliae dubio 2 nº. 1 Matienzo lib. 10 titº. 3 nº. 30 Menchaca de successionum creatione lib. 1 §º. 10 nº. 130 sed an sit vera vel falsa ostendemus si Deo placuerit in nostris ad hanc l. comentariis quae coniungemus extemporali etiam nostre disputationi ad l. Lucius Titius 83 ff. de heredibus inst. quam octo ab hinc diebus omnium maxima cum admiratione pro rostris habui ubi atque hi quae desiderant ex habebimus nunc quia me rei publicae salus urget quae suprema lex est et ut discedamus cogit publicandum est

No se acabo esta lex por causa de que el Dotor Picha(r)do se fue a la corte por perdida de la catreda de prima que la llevo el Dor. Juan de Leon y dexo que la acabasse de imprimir

SEQUITUR EXPLICANDUS TRACTATUS DE ALIMENTIS Scolasticorum admodum Vtilis & in usu forensi valde agitatus A Licentiato Zamarra De Couarruuias in Salmanticenci Academia anno Domini 1603

Circa cuius explicatione vt ab origine materiam Sane repetamus de tribus inquirendum e. Primo utrum expensas quas pater facit domi iuxta qualitatem circa uictum et vestitum filij possit computari in Legitima. 2º vtrum quod pater cum filio studenti impendit debeat in Legitimam computari et vtrum studens in hac vniversitate suis tamen domibus nec intrantes scolas gaudeant Eugeniane privilegio 3º et vltimo utrum sumtus Bacalaureatus seu Licentie teneatur filius conferri in Legitimam

De hac re tractant doctores presipue Bartolus in L. 1. §. nec castrense nº 8 ff de collatione bonorum Alex. in aut. hoc quod Locum nº 10. C de collationibus Jasson ibi nº 3 Ripa in L. in quartam nº 170 ff ad L. falcid.

Alciatus

Alciatus regula 1. presumptione 7 gregorius Lopes in L. 5 tt.o 15 p.a 6 glosa 6 Corduua in questionario questione 185 Nauarrus in manuali Latino cap.o 17 n.o 59 Anto. Gomez in L. 29 tauri n.o 16 Dueñas in regula filius scolaris 312 Limitatione 3. Garcia de expensis et meliorationibus cap.o 3 et n.o 41 Patricius Rubeus in L. 17 tauri n.o 16 Lara de alimentis in L. si quis a liberis §. non tantum n.o 33 ff de liberis agnoscendis Barbosa in L. 1. 7. p.e et n.o 23 cum pluribus sequentibus ff soluto matrimonio

Ad primū igit dubium deueniendo sit prima conclusio quod impensæ quas pater facit domi iuxta qualitatē nō circa victum et vestitum filij nō debent conferri quia in hisce est presise debitor a lege cū factæ sint pro alimentis et alimenta nō cōferūt q.a debent filio ex nesesitate vt in L. si quis a liberis ff de liberis agnoscendis tenet gomezius in d. L. 29 tauri n.o 16 cum pluribus relatis a Lara in d. L. si quis a liberis n.o 3. quos ipse sequit. Vnde nec filius tenetur illa quæ cum eo præceteris pater impendit in uestitu cibo et equitatu quia id non est donatio saltim talis quæ in legitimam computari debeat ita tenet Nauarrus in manuali latino d. cap.o 17 n.o 160

Quæ quidem conclusio extendenda ē. ut habeat etiam locum in expēsis quas pater facit ad hoc ut filius primas litteras et gramaticam secundū patris cōsuetudinē adiscat et ut liberalibus artibus instituat quin imo patrem ad eas faciendas constringit ea ratione quia licet in legato alimentorū

alimentorum §. non contineantur expensae, tamen ubi lega-
tum dependet a natura et legis dispositione non vero ho-
minis §. quoque expensae veniunt alimentorum nomine
ut dicit Bartolus in lege de bonis §. non solum ff. de
Carboniano edicto. Pro qua sententia facit textus in lege
qui filium ff. ubi pupillus educari debeat textus in lege
cum plures 12 §º finali ff. de administratione tutorum
facit etiam elegans Solonis illa lex qua filius non tene-
batur alimenta praestare patri quem pater necessariis studiis
non erudiisset ex Plutarco in vita Solonis quam refert Ja-
son in lege quidam cum filium nº 33 ff. de verborum obliga-
tionibus atque hanc sententiam amplectitur Gregorius Lopez
in dicta lege 5 titulo 15 partita 6 verbo con las cosas in fine Gar-
tia dicto capitulo nº 48 plures quos refert et sequitur Bar-
bosa dicta 1ª parte nº 26.

Ad 2um autem dubium quod est dicendum de maioribus
studiis utrum iuris pontificii iuris civilis et Theologiae vel
medendi artis in qua quidem quaestione celebris et difficilis est dubi-
tatio inter viros utriusque professionis an pater teneatur filiis
studentibus necessaria subministrare et quod teneatur probatur
1º quia causa dotis et studii comparantur textus in lege cum plures
§º penultimo ff. de administratione tutorum sed pater cogitur
dotare filiam ut probat textus in lege qui liberos ff. de ritu
nuptiarum textus in lege finali C. de dotis promissione ubi
nec enim leges sunt incognitae quibus cautum est omnino
officium patris esse dotem vel ante nuptias donationem
pro sua dare progenie quod tenetur ministrare necessaria
filiis studentibus ita Glossa finalis in lege 1 §. Julianus

§º. proinde ff. ad macedonianum 2ª. p.ᵗᵉ Angusto textus in lege debemus §º. non solum ff. de carboniano edicto ibi non solum alimenta præstari debent pupillo sed etiam in studio impensas necessarias debet impendi pro modo facultatis et lex non loquitur de patre tamen ibi et in dicta lege macedoniani C. ad macedonianum consultus macedonianum doctores de patre loquuntur ut tenet Rebuffus in tractatu de privilegiis scolasticorum nº. 137

Ratio facit pater tenetur alere filium textus in dicta l. si quis a liberis ff. de liberis agnoscendis et in illud quod dicitur est ut in futurum possit se alere gº. pater ad illud tenetur Angusto textus in l. filius 12 ibi sustentari possit ff. de legatis 3º. 3º. R. ista tenetur quia non pro ... aliquem alere tenetur ad expensas studij quando obligatio alimentorum est iuris naturalis vel iure sanguinis alimenta debent textus in dicta l. quia filium ubi Baldus ff. ubi pupillus educari debeat sed pater iure naturali ad alimenta tenetur et iure sanguinis dicta l. si quis a liberis gº. et ad studij expensas et hanc opinionem probat Paulus in l. macedoniani nº. 3 C. ad macedonianum ... consultus et in ... consilio 272 columna 2 libro 2 Imola in l. quidam cum filium in fine ff. de verborum obligationibus Andreas Siculus consilio 37 a nº. 26 libro 2 et esse receptam sententiam apud Pinelus in lege 1. C. de bonis maternis 1ª. pº. nº. 35 late comprobat Oratius Lucius de privilegiis scolarium privilegio 16 Rebuffus in tractatu de privilegiis scolasticorum nº. 138 Lara in dicta l. si quis a liberis §º. non tantum nº. 35.

Contrariam tamen sententiam imo patrem non compelli
ad

ad subministranda necessaria filio in studio probat unus consultus in lege quis pater 51 ff. familiae herciscundae ubi Ul-
pianus ait quod si pater eo quod filio studenti subministrauit
sumptus exhibendi animo pater misisse fuerit comprobatus id
pietate debita ductus in rationem portionis quae ex defuncti bo-
nis ad eum filium pertinuerit non esse in legitima computandum frustra
enim iuris consultus meminerit ad conicturas si pater in eiusmodi
casus impensas cogeretur subministrare 2°. pt. Sed ratione si causa
studii fuit datus equiparandus uerum l° fundamento contrarium opinionis
distinguendo ut sicut donationis datus consuetur ut probat textus in l.
communiter nouella etiam, l. omnimodo §°. imputari ff. de inofficioso
testamento et donatione causa studii facta asperitas quem
si erat impertiendum hoc filio studenti in legitima frustra enim
pater ad id cogeretur

3° pt. quod pater solum tenetur ad studia necessaria omnibus quae
bus homo secundum consuetudinem et conditionem suae personae uiuere non
potest ut quod ad grammaticam ut tenet molinensis in 1°. ottone
dixi secus in studiis in quibus homines dicuntur militare et
in quibus quis potest consistere secundum conditionem suae personae
quae in his pater nullo modo tenetur ut tenet et Gregorius in
dicta lege 5 tit. 15 p°. 6 glossa uerbo expensas ad finem et ista
sententiam tenet Bartolus in dicta lege l. §°. negotiorum Tri-
n°. finali ff. de collatione bonorum et in authentica de duo-
bus fratribus n°. 16 in fine Romanus consilio 145 Jason
in authentica ex quibus columna finali C. de communia de legatis
Ripa in dicta l. 1. n°. 140 in fine ff. soluto matrimonio
Aluarus ibi n°. 7 Bosquius de legitimis nuptiis libro 6 n°.
44 et est magis ordinaria apud Antonius Gomezius

dicta l. tq 2 g [?] tum n.° 2[?]68 · et Garcia de expens. cap. 13 n.°
52

Pro concor[dia] ad ea tamen assignanda fluctuant inter practicos unde omissa distinctione Bartoli in dicta l. 1. §.° neque castrense et in dicta l. de bonis §.° nō solum ff. de Carboniano edicto distinguitur an studia necessaria sint sine quibus onus hoc homo [illegible] nō possit ad sustentum [illegible] qui [illegible] alere compellit et hoc modo procedat l.a opinio [?] vero studia ea sunt quibus onus hoc homo [illegible] necessum [illegible] habet ut sunt studia [illegible] quae [illegible] procedunt ea quae dicta sunt in 3.a opinione et hanc [illegible] tenent plures relati a Lara in dicta l. si quis §.° nō tantum n.° 34 pater invitus nō cogat filium mittere ad studium quia nulla [illegible] lex quae ipsum ad hoc obliget ~~sed si filius sit~~ sitamen filium sponte misit ad scolas et si ~~[illegible]~~ habeat aptum ingenium ad promovendum in scientijs ~~cogit pater~~ ~~in necessaria [illegible] quia [illegible]~~ facit [illegible] in scientijs coget pater ei necessaria ministrare [illegible] glosa penultima in lege [illegible] Cod. mandatarium Baldus in l. omnimodo §.° imputari n.° 7 C. de inofficioso test. Dene[?] in l. si donatione n.° 40 et in auth. [illegible] gd. locum n.° 7 C. de collationibus et alij relati per Ammam [?] consilio 125 n.° 8 Spino in speculo test. glosa 18 n.° 7 et sed hanc concordiam improbant alij nō ea ad missa sequentur quod fratres mortuo patre cogerentur ex bonis communibus subministrare necessaria fratri studenti quia [illegible] patris obligatio ad [illegible] transiri debuit ut probat textus in l. 2 §.° ex his ff. de verborum obligationibus textus in l. in filia §.° idem scribit ff. familiae erciscundae unde nō [illegible] facere quo [illegible] pater erat obligatus ut fratres ad hoc

non

nō tenet viri comunicari accepit ut asserit Mariarij dicto ma
nuali latino capite 17 n.º 16 Bolcnetus in auth. si caxabi
ta n.º 26 et c ni filius propatrueg.º non tenet pater Unde
alio ad sibitur concordia Sabinus in l. filiusunius n.º 17 C
familiae erciscundae etiam l. mare domaeni n.º 9 C ad mace do
nianu asserens pro rigentem non lo casse posse repelli necessitate
pium ex aliquo vinculo obligationis neque etiam eadem
ofitio etiam propter 2.º oportuno sed tamen necessitate cau
sationis quod si audit ipsi dedisset debitori necessariam omnis
tenet ad hoc ipsum necessitate pietas paterna id est amor
paternus etiam ex hac parte pondero textu in dicta l.
qui pot. magis pietatis debitum ducitur et hanc inter partes
tionis tenet etiam Bolcnetus in dicto auth.co ad ita
n.º 266

Neque obstat equi paratio dotis et studii quoniam quan
do militat diversa ratio etiam in equi paratis diversi
ius eius constitui ut tenet Alexander in l. Cum pilatus
n.º 9 ad prius ff. de verborum obligationibus quae etiam
ratione authentica res qui c communia de legatis permit
tens alienationem rerum fidei comissi pro dotationem promo
tionem ea dotis non procedit in alienationem facta
ex causa studii quoniam militat diversa ratio nam pa
ter semper tenetur dotare filias non alias facultates
cum in dotem patris et familiae ut probat textus in
authentica de qualitate dotis §.º quoniam colatione 7 quod
ratio cessat in filio scolari

Neque obstat 2.us et 3.us fundamentum quoniam inte
lliguntur de necessitate causatiua vel respondentem potest

q(uo)d loquit(ur) de studijs necessarijs adque [illegible] pater teneri ut dictum e(st)

Sed hoc primo magis a doctoribus receptum q(uo)d pater nullo modo tenetur in instrumenta necessaria filio studenti de voluntate patris praeter [illegible] genitorum [illegible] necessaria esse excessivo etiam patruelis [illegible] posse filio suo ad studium necessaria dare quia si pater tenetur [illegible] praeter se dotare filias ne dotas in [illegible] patris fornicentur etiam dare necessaria filijs studentibus [illegible] etiam [illegible] cuius patris sit filius studio [illegible] bene [illegible] scientia [illegible] laus et gloria patris [illegible] de [illegible] talibus [illegible] 6.a [illegible] posteta [illegible] [illegible] capite 7 filij tibi sunt erudi illos [illegible] proverbiorum 23 noli subtrahere a puero disciplinam [illegible] et post mortem [illegible] pater in filio gloriosus [illegible] Tobiae 13 cap [illegible] si fuerint reliqui [illegible] ad videndam claritatem Hierusalem et saepius Cato dixit cum tibi [illegible] artibus illos instrue quo possint inopes defendere vitam et quamvis [illegible] bonum publicum [illegible] quam [illegible] publicae [illegible] hominibus [illegible] gubernari per homines doctos et litteratos [illegible] de electione [illegible] filius [illegible] [illegible] Cornejo [illegible] ex [illegible] n.o 306 de [illegible] Barbosa in dicto [illegible] prima [illegible] parte n.o 27 ff. soluto matrimonio

Vnde ex praedictis [illegible] dotis et studij illa dubi [illegible] privilegium dotis [illegible] et [illegible] doctorum [illegible]

et

ceo mixta l. ex ea dicitur permutatione dicitur dum ex l. quum cum caus[illegible]

et studij ergo dicitur sunt expresse rationes quia in una dicitur satis cau

tum in alia jerseri potest l. si ij solis C. de revocandis donatio

nibus et sicut privilegium in prelationis fuit concessum doti propter

rationes expresses in l. assiduis versiculo quis enim C. qui potio

ris in pignore habeantur que rationes etiam reperiunt

in causa studij ut patet ex authentica habita versiculo quis

enim

et comprobatur hec opinio ex textu in dicta l. quis pater ff.

familias erciscundae ubi dicitur restringitur ad filium emancipatum quam

dixerunt consultus aliud esse dicendum in filio qui est in potestate

patris et hanc opinionem esse magis communem asserit Rapo in

l. 1 ff. soluto matrimonio n.° 100 Alciatus ibi n.° 8 et pro

bat Antonius [illegible] 18 n.° 6 Decius in [illegible] n.° 3

et in l. 1 de donatione n.° 41 C. de colationibus Conradus in [illegible]

frater a fratre § quenta n.° 63 ff. de [illegible] [illegible]

car de [illegible] [illegible] f.° 30 n.° 212 Angelus de [illegible]

colationibus l. 1 n.° 8 glosa 10.ª Tiraquellus Fernandes in l. 1 [illegible]

n.° 110

Contrarium [illegible] tenet Angelus in

dicta l. in fine ff. soluto matrimonio et Baldus in lectura

penultima et Jason ubi in fine asserit ita esse communiter

Gomarro

Ex statuto de alimentis collatio red

receptu Cuiacij Junior in authentica ex qua n° 93 C. de commu
nia de legatis Ruinus consilio 101 n°. 12 ueniculo 3 libro 1.
Crotus in l. frater a fratre n° 87 ff. de conditione indebiti Roasy
in l. filij familias §° Diui n° 34 de legatis 1° et esse magis
receptam asserit Gomez Arias in l. 17 tauri n° 34 Segura
in l. unum ex familia §° dudum n° 28 de legatis 2° Duenas
regula 87 et notat Gregorius in dicta l. 3 in fine et esse
iuniorem et receptiorem opinionem asserit Garcia tractatu de expensis
capite 9 n° 1 et plures quos refert et sequitur Barbosa in dicta
l. 1. 7 p.e n° 29 ff. soluto matrimonio et pro hac parte facit
quia in causis studiorum uersatur publica utilitas ut in §°
finali in proemio institutionum et probat textus in dicta authentica
Habita C. ne filius pro patre quo ad ius publicum attinet non
attenditur patria potestas textus in l. quod attinet ff. ad trebellianum
quo patria potestas non est sufficiens ad tollendam donationem
factam filio facit etiam textus in l. sed Julianus §° quod dicitur
ff. ad macedonianum et in l. macedoniani C. eodem ubi probatur
quod quid ad damnum mutuum factum patri est exigibile ita etiam to
factum filio causa studiorum pt. insuper quia si pater donat
filio ut bene moriatur et mori in probet tenet donatio ut per ...
aldum in l. cum oportet §° 1° C. de bonis quae liberis quo aspectu
ualere debet quando est facta causa studiorum propter publicam
utilitatem quae primum sapientiam comparat ... exequi
...ne doctis et studijs eo quod medium ualet donatio causa dotis
ut in dicta l. Pomponius in fine ... etiam ualere debet donatio cau
sa studij facta filio in potestate ... militat eadem ratio de
bet etiam militare eadem ... dispositio et hanc plebarum tenet
... glossa in l. 2 C. de inofficiosis donationibus et est textus

qui

quimponit huic dubio illud in l. 3 tt. 4 p.te 5 ibi, o le fuesse ap rinder alguna et infra o le diese libros en quanto aprendiesse ca el donadio que fuesse fecho en alguna de las maneras sobre dichas ual dera cronezia tenudo de aducillo a partiçion en tre los otros hermanos, nec moueri debet in contrarium cum ill. Pauli Castrensis 345 n.o 1 libro 1 ubi ait donationem factam filij causa doctrinalis quando pater res dotalis tradidit generum, et si tradat filie uel filio ut prosedat marito in dotem uel et uxori donationem propter nuptias non ualebit talis donatio nec dominium in filio uel filio transferit quia hoc uiri cautum non rep. cito cum ante matrimonium nec dos dicat l. 3 ff. de iure dotium potest considerari dotis fauori na aliis facile na aliqui fraudari posset prohibitio l. 2 c. de non sinorum donationibus subscribunt Boloenitus in dicta l. 1 ff soluto matrimonio n.o 238 et R. ripa ibi n.o 141 et alij relati per Tiium Fernandes in dicta l. 17 tauri n.o 79 et in l. 26 n.o 5

Vndecumdote cau. studij tradat qui filio in potestate non debet rabire prudicta donatio ex pro hanc difficultates resolutionem diudum est quod si pater dedit aliquid filio contemplatione matrimonij in genere nulla expressa certa persona cum qua matrimonium uel contraheretur tunc procedit opinio Pauli quia aliis facile aludiret prohibitio dicta l. 2 c. de non sinorum donationibus et d. dis. res post matrimonium contrahendi cum certa persona ualet donatio fauore matrimonij ut in l. ut liberis C de collationibus iuncta glosa uerbo nuptias et in specie Guido Papa in 495 ad finem Decius consilio 419 n.o 13 Parisius consilio 66 n.o 2 libro 2 Tellus in dicta l. 17 n.o 71 ad idem quod est quod si illud matrimonium effectu careat retinebit donatio pro filio si constiterit

di animo patris quia quod a principio legitime videtur donatum
ex eo quod postea evenit irritari non debet textus in l. 2 ff. de iti
nere actuque privato quod probat textus in textu xiiij in fine ff. de co
ditione causa data causa non secuta simpliciter dicendum facit Bal. in l.
finali § 1º filius ff. de legat. 3. Aymon consilio 171 nº 2 libro 4 Socinus
Junior consilio 49 nº 1 et 6 libro 1º dum simpliciter dicunt spe
cialiter esse sponsionem dotis; sane ergo intellectio non applicando nostrae
quaestioni dicendum est quod cum scholaris semper praesumatur donatio magis per
certum [illegible] dubius pro ut valet donatio facta filio ratione
certi matrimonij.

Neque obstat fundamentum contrariae opinionis quia omnia loquunt
ur de his quae reducunt in donatione simpliciter facta quae est prohibita
inter patrem et filium qui est in potestate secus vero in donatione facta
causa studij quae valere debet.

Neque obstat textus dispositio in dicta l. quae pater in qua
sua opinione contrarium defendens fundant quia respondere po
test quod dicit argumentum a contrario sensu non est admittendum
quando varie rationes contrarium suadent iuxta notata in l. cum
titulo C. de episcopis et clericis quae exibet Loazes in dicta l. filius
§ Diui nº 37 vel 2º potest dici quod in eo textu praecipua dubita
tio erat utrum paternitatem expensis filio in scholis degenti videatur
animo donandi emisisse ideo ait proposuit in filio emancipato
quia in eo maior erat dubitatio quam filio suo qui pater facilius
debuit videri donasse unde quod textus contrarius dicit in emancipato
a fortiori admittendum erit in filio in potestate ut ibi admonent Alex
ander et Paulus post principium in nobis praelectionibus et ex facto co
suluit respondit Baldus consilio 363 libro 3 Gratianus dicto cap. 164
nº 1 Barbosa ubi supra nº 31

Unde

Unde tollitur quod [illegible] de ratione a principio valeat [illegible]
[illegible] regula [illegible] in §
[illegible] de ratione [illegible]
[illegible]
[illegible] Rubeus [illegible]
[illegible] in [illegible] in [illegible] § [illegible]
n. 728 [illegible] § [illegible]
n. 38 [illegible]

Unde [illegible]
[illegible] de ratione [illegible] legitima [illegible]
[illegible] n. 80 [illegible]
[illegible] ratio [illegible]
[illegible]
[illegible] ratio [illegible]
de ratione [illegible] in [illegible]
ципio [illegible] de [illegible] § 2 [illegible] de ratione
[illegible] Rebuffus de
privilegiis scolarium privilegio 15 [illegible]
[illegible]
regula 224 in 6.º [illegible]
privilegiis [illegible] § [illegible]
[illegible] in [illegible] 1.^a n. 4 [illegible]
[illegible] 5.º [illegible]
de [illegible] ecclesiis [illegible] penultima in principio [illegible]
[illegible] n. 82 [illegible]
[illegible] Rebuffus [illegible]
[illegible] facta [illegible]
[illegible] in dicto [illegible]

n.º 283 et alij relati per Tiraquellum de privilegijs piæ causæ in prima [illegible] n.º 26 Scolares enim largeam pauperes considerant ut in dicta authentica habita et [illegible] pauperi pro [illegible] dicta l. [illegible] et ibi Bartolus n.º 1 et Gabriel [illegible] n.º 1 et [illegible] donatio facta scolari ex causa studij

Hij in paupertate deduxit [illegible] an teneatur [illegible] in legitima [illegible] quas pater fecit cum eis studijs maioribus quæ in re [illegible] et communi [illegible] expresse fuit [illegible] ut [illegible] [illegible] non debent [illegible] in legitima [illegible] pro qua doctrina fuit [illegible] in dicta l. quæ pater 51 ff. familiæ erciscundæ l. 3 tit. 15 p.º 6.ª [illegible] que los libros [illegible] pagaren el padre de ese alguno de sus hijos para aprender alguna ciencia [illegible] no se las pueden contar los otros hermanos en su parte en la partición et probat textus in l. 3 tit. 4 p.º 5 ubi Bartolus Alexander Jason Ripa Gregorius Lopez Antonius Gomezius Dueñas Garsias Palatius Rubeus Lara Barbosa in locis alegatis in principio [illegible] tractatus [illegible] glosa 18 n.º 77 [illegible] quia donata vel adquisita causa studij semper quasi castrensia [illegible] l. finali C. de inofficioso testamento et ibi glosa ordinaria et communis [illegible] in [illegible] l. 1 § [illegible] castrense ff. de collatione bonorum [illegible] l. finali C. de collationibus [illegible]

~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

vel

vel expendit vel aliis per aliquam contribuere hoc possit constare ut quia scribebat in libro rationum vel de eo animo non donandi sed ad [illegible] in lege trium comparare [illegible] consistere comprobat textus in dicta l. [illegible] pater [illegible] animo [illegible] [illegible] textus in l. [illegible] ff. de negotiis gestis Bartolus [illegible] [illegible] [illegible] Rebuffus de privilegiis scolarium privilegio 55 dicit [illegible] Gomezius in dicta l. 29 n.° 16 [illegible] Garcia de expensis [illegible] [illegible] Quod si post testator vel declaravit [illegible] animum patris [illegible] [illegible] filius [illegible] legitima computare nisi ab eo tempore quo de animo non donandi [illegible] computandi constiterit arguto legis illud in fine C. de collationibus Gomezius in dicta l. 29 n.° 16.

Notandum tamen est quod impensae quas pater [illegible] domi in alimentis filii non debent conferri etiam si expressit vel tacite [illegible] protestatus quia cum in his [illegible] debitor a lege et alias [illegible] non debent conferri arguto legis [illegible] lege § quod autem, el segundo, in fine ff. de petitione hereditatis et textus in l. ex parte ff. familiae erciscundae et arguto textus [illegible] Sini et Salicet et aliorum in l. [illegible] C. de testibus ubi dicunt quod [illegible] pars quae producit testes extra domum suam tenetur ministrare sumptus et expensas alimentorum in eundo stando et redeundo tamen non debet ministrare eas quas testes domi facerent si alibi non ducerent ut resolvit Antonius Gomezius in dicta l. 29 tauri numero 16 et Rebuffus in tractatu de privilegiis scolasticorum privilegio 152.

2.a declaratio et limitatio est ut si filius male [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] nec progressum fecerit conferre teneatur ita tenet Bartolus in dicta authentica [illegible] loca

per textum ibi c. de colationibus et ibi angelus textus in capite in talio
de electione in 6.° glosa verbo solebant vel [illegible] [illegible] ad hoc
[illegible] stud. [illegible] Jason Decius [illegible] [illegible] [illegible]
Dominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] colationem [illegible] in [illegible] [illegible]
magistri [illegible] in dicta l. [illegible] n.° 3 ff.
de liberis [illegible] Gregorius in dicta l. 5 tit. 15 p.ª 6 verbo [illegible]
[illegible] Bilatus Bobadilla in [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] [illegible] n.° 27 [illegible] speculum [illegible]
glosa [illegible] n.° 77 [illegible] [illegible] Sabatinat [illegible]
[illegible] studia [illegible] Sabbatini [illegible] [illegible] filius [illegible]
de [illegible] in bonis [illegible] [illegible] filius et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et co fr
mat [illegible] 5o [illegible] [illegible] scolaribus [illegible] studium
[illegible] stud. [illegible] [illegible] [illegible] ad alios [illegible]
[illegible] [illegible] Baldus in l. 1 [illegible] [illegible] stud. [illegible]
[illegible] ff. de [illegible] Jason [illegible] 149 colationis post
medium libro [illegible] scolaris non solum [illegible] aplicatam [illegible]
ad [illegible] [illegible] in malos [illegible] non debet
gaudere privilegiis propter studium [illegible] Baldus in l.
si filius familias post principium [illegible] familias [illegible] [illegible]
filius scolaris [illegible] studet non gaudeat privilegio dicte legis
[illegible] pater imo cum hinc libri [illegible] arma [illegible] [illegible]
bona [illegible] veniunt [illegible] inter fratres l. certum
c. familias [illegible] [illegible] [illegible] patre [illegible]
[illegible] filio scolari [illegible] [illegible] [illegible] Angelus in l. filius [illegible] n.° 3 c. de colationibus [illegible] Gregorius
in dicta l. 5 tit. 15 p.ª 6 verbo [illegible] [illegible]
ad

administrandum si daret ad studendum duos filios in malos usus consumxerit namque tunc illud fratribus tenebitur conferre quia ob predictam rationem non debet ei competere privilegium dicte legis quae pater Co. ratios in C. filium quem habentem n.° 226 C. familie erciscunde Navarrus in manuali latino capite 17 n.° 169 Garcia alios referens dicto tractatu de expensis capite 4 n.° 3

3.ª declaratio est quando pater habet administrationem bonorum filij puta eclesiasticorum vel castrensium vel quasi vel aput patrem sit ut bona materna tunc enim non ex proprijs bonis sed ex bonis filij impensas factas causa studij subministrasse videatur ut probat textus in C. fina. l. ff. de petitione hereditatis Prutecia fauit quia pater et legitimus administrator aduentitiorum et ideo in dubio presumitur facere administratorio nomine ut in l. cum post § i ff de administratione tutorum et hanc opinionem tenent Bartolus in dicta l. i § nec castrensi n.° 8 et in tractatu de duobus fratribus n.° 16 Paulus consilio 915 n.° 1 libro 1.° asserunt Ripa in dicta l. i ff soluto matrimonio n.° 191 Alciatus n.° 8 Curtius Junior in auctentica hac ita ff soluto matrimonio n.° 28 et pro hac opinione facit quia licet pater presumitur dotare filiam ex proprijs bonis etiam si ipsius habeat bona ~~filij~~ filie ut in C. finali C. de dotis promissione idem etiam erit in expensis factis cum filio in studeo nam etiam ex proprijs bonis videbitur illas fecisse quamquam ipsius habeat bona filij quod colligitur ex generalitate dicte legis que pater et probatur quia aput ~~dos~~ dos in dubio censetur facta aut per waisa animo donandi mulieri tradit in lege unica § accepi C. de rei uxorie actione ~~[illegible] qui uult et [illegible] quod~~ ~~[illegible] ut si ipse met filius [illegible] [illegible] [illegible]~~

~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ita

* ita etiam dotem ex causa feudi simpliciter animo donandi singul
dari Riminaldus consilio 101 n°. 12 in articulo proximo lib. 1°.

Sed his non obstantibus 1.a opinio verior est, cum supra traditis
et si pater habens penes se bona filij ex illius peculio [illegible]
impensas submittere [illegible] pro qua facit textus in l. 36 tt°. 12
p.a 5

Neque obstant supra adducta fundamenta, quia in hoc
casu militat diversa ratio et sic non procedit regula quod
paratoria quae pater in dubio fecit de proprijs bonis
filij dotasse, quia ad id tenetur praeterquam et a ratio, qua sic non
bilcoris obtinebit nuptias simili tractabilis a maxime
quia eadem ratio est in filio scolari, ex qua resolutione
infert an si pater pro filio [illegible] uxorem fuit expensas
in nuptijs et vestimentis et similibus debeant in legitima
imputari et Bartolus in l. 1 §°. ne cas [illegible] ff. de colatione
bonorum n°. 9 hanc distinctionem adhibuit aut loquimur de
vestimentis [illegible] et alijs necessarijs ad usum cotidianum illis
enim expensae non sunt conferendae aut loquimur de [illegible]
et alijs ornamentis pretiosis, nam expensae factae in his debent con
ferri arguens textus in l. id vestimenta et leg. y peculia [illegible]
ff. de peculio et hanc opinionem tenent Salicetus in l. omnimodo
§°. imputari n°. 8 C. de inofficioso testamento et Baldus in l. filius cuius
C. [illegible] familiae erciscundae n°. 19 Ripa post antiquiores in
dicta l. in quartam n°. 152 ff. ad l. falcidiam Antonius Gome
sius in dicta l. 29 n°. 15 Garcia dicto capite 4 n°. 109
quae sic intelligenda est nisi pater habeat in potestate
bona

bona filij vel filie quia si bona illorum habeat de suis expe
disse videbitur est regula legis finalis ff. de petitionis hereditatis
ita tenet Romanus in dicta rubrica ex ttt. n.° 19 c de collatio
nibus Garcia ubi supra

Ad 2.m fructus et expensas quas fuit pater legitime pro
impensurus in convictu et festivitate non tenetur filius vel filia
conferre quia pertinebant ad patrem ex eius honore ita tenet Bar
tolus ubi supra et est communis opinio teste Gomezio in dicta l.
29 n.° 15

Ex qua resolutione infert ad illam celebrem quaestionem quod
si filius habet aliquod bene fructum ecclesiasticum an pater habeat
usumfructum illius et utrum si pater administrando bona illa
et fructus percepit eos quos ad eius nobilitatem tenere posset filius
mortuo patre ab aliis fratribus petere praedictos fructus iure ex eius
legitimis illos, ubi persolvant.

Quo ad primum decidit quod patrem non habere usumfructum
beneficij quia fructus habent loco peculij castrensis filij et
in l. fratrem de bo. c. dicti proximi et etiam est hanc opinionem tenet
et Bartolus in l. certum ... c. familiae erciscundae
de Paulus Castrensis in l. ... c. de bonis
quae liberis Palatius Rubeus in repetitione capituli per vestras in
rubrica n.° 185 Gregorius Lopez in dicta l. 5 tt.° 17 p.° 4.° Spe
culum ttt.m in dicta glossa 18 n.° 80

Ad 2.m autem decidit quod mortuo patre ex ipsius bonis here
des eius cogi possunt per filium ut praedictos fructus sibi restituant non
ex praedictis bonis tenetur pater tanquam si esset extraneus adminis
trator et eius heredes rationem illorum fructuum reddere ut tenet Sali
cetus in l. filius eius n.° 24 c familiae erciscundae dicens quod si pater

bona ad iniuria filij dilapidauit et consumpsit petit filius hoc damnu
sibi emendari a fratribus et patris cohaeredibus an possit et concludit aut
in bonis illius pater non habebat usumfructum et tunc pater tenetur
filio ac si emancipatus esset quia in talibus rebus tanquam extraneus
et vti curius e iudicio allegant patrem habet in his rebus habebat usumfructum
sit et tunc aut dilapidatio et consumptio concurrit fructibus et tunc pater
non tenetur cum fructibus non teneatur concurrere filio nec de consumptione ra-
tionem reddere ut in l. cum oportebat § non autem et in l. cum non solum C. de
bonis quae liberis aut dilapidatio concurrat non stantibus et tunc
aut est modica et de illa non curat inter patrem et filium aut mag-
na vel enormis et tunc pater tenetur filio specialiter ut in dicta
l. cum oportebat § finali et si non specialiter aut ei imputatur ideo
hae obligationes in heredes transeunt ut in l. pro hereditariis
C. de hereditariis actionibus et in isto casu fratres eius quo
heredes tenentur factum ex quibus constat quod cum pater in bo-
nis beneficiariis filij sit administrator et non tenetur fructibus
quod tamen ille eius heredes rationem [illegible] filio ex bonis
patris relictis satisfacere et supplere tenentur etiam Palacius Ru-
beus in rubrica § 1. Q. 2 nº 9 Gregorius Lopez in dicta
l. 5 tit. 17 p. 4 Rodericus Xuarez in q. prima ma-
tricatus in fine nº 88 cum alijs relatis ab [illegible] lo-
gica 18 nº 80

Quo fit ut ipse pater non ex mera propria auctoritate
id filio permittere aut etiam ipse filius ex dictis fructibus om-
nia necessaria expendebat in domo patris cum patre seu ma-
tre alijs fratribus ut sic presumitur donasse et presu-
mitur hoc fecisse ratione affectionis personarum necnon
tenere patrem alij filij tenentur ex eorum lege supplere illis
fructus

fructus in dono patris computetur ita Spenolu ubi supra.

Plane infero de clarazione ad l. 48 tauri quae habetur in l. 9 tit. 1 libro 5 nouae recopilationis ubi probatur quod postquam filius contraxit matrimonium in facie ecclesie adquirit ipsi fructum bonorum aduenticiorum etiam si pater pro viuus ut praedicta lex non procedat nec habeat locum quando filius expresse dedit licentiam patri percipiendi fructus uel si promisit ipse filius patri ut pro eius sustentatione nomine istarum fructuum ... quia in hoc casu praesumitur propter affectionem et conjunctionem personarum filius donasset ut etiam ... patri non potuit petere huiusmodi fructus a patre perceptos quae intelligo et tenet Paulus Castrensis in dicta l. cum oportet § . ... n. 3 et dicunt quae ... et Castillo in dicta l. 48 tauri quod quidem intelligendum est nisi ipse filius ... ... bona aduenticia ... ... pater ... absque permissione filii ... propter ... patri ... ... mortuo patre potuit petere ab aliis fratribus quia non praesumitur donatio et hanc sententiam expresse dicit Guttierez de iuramento confirmatorio 1a parte capite 4 n. 15 et Spenolu ubi supra.

Quid autem erit dicendum si pater soleat pro filiis ... in quo filius condemnatus fuit an mortuo patre id in legitima filii imputetur in qua quidem quaestione ... sunt opiniones 1a est quod non imputetur ... ... solutum causa pietatis quam tenet Bartolus in l. filius ff. de peculio legato cum opinione communi ... allegatum in l. ... ff. ad l. falcidiam n. 29 ... per ... ... ibi quae Bartoli opinionem ... dicit quia ... ... dicta per Bartolum ubi supra sequitur Baldus in authentica ex tit.

ueraciend quintu decimu cu sequenti ubi citat Roma. xiij C. de colatio. ne et alij relati a Menochaca in libro de successionu creatio ne §. 30 libro 3 n°. 220

Contrariu tamen partem tenent quam plures quos refert Tabianus in repetitio. authentice nouissime C. de inofficioso testam. in 8°. q.e questionis q.e principalis n°. 89 qui afirmat hanc opinionem esse communiter receptam sequit. Respon. vnde latus in qua ista n°. 185 ff. ad L. falcidia. et probat primo facit textus in L. omnimodo §. imputari C. de inofficioso testam. ubi pt. qd datu a patre filio ob causa militiæ cene de computare in legitima. ergo a fortiori computabit qd pro ejus condemnatione exsoluit. de dat. 28. pt. ysta. si ubi ea ra. qd a patre filio, inter viuos datu e qu. magis ejus filij utilitati respicit eo magis in eius legitima imputari argumento textus in L. per nostras mortis ff. de inofficioso testam. lege cu sumus et leg. y conian. nouela C. eodem. qd quid aliud potest esse utilius filio quam ut ne careret turbationibus vel alia infamia ut pro eo condemnatio pene solvat cuius respectu leg. y romana qualibet pena corporalis vel etiam pecunia maior arguto leg. in serus uero cu sua glosa ff. de penis.

Sed in hac opinionu eo maximum hoc dysfinctione doctoribus tradita aut pater soluit ex necessitate qua esset fide iussor uel nisi filius haberet bona ad ciuilia. in quibus pater esset legitimus administrator quia de his ut hoc soluisse arguto textus in L. si qui in L. ne si ius ff. de nego. jesi gestis et in L. post mortem ff. quando ex facto tutoris et in L. cu post ff. de administratione tutorum his enim casibus tenebitur filius illa condemnationem cu alijs fratribus computare ad v. si pater motus paterna pietate soluat ne forte pecunia non soluta a patre filius, detri-

distribuendi in bonorum personam patiatur. Hoc enim casu non est imputandum filio in legitima, ut Barbosa in dicta l. Si filius n. 2 requirit ... quod non repugnatur ex ad tribelianicum Antonius Gomezius in dicta l. 29 glossa n. 20 Riegas in epitome ... capite 6 n. 5. 8.

Nihilominus tamen si dicto animo patris de reddi non constat in dubio tamen existimo ut pertineat filium ad imputandum in sua legitima quia dicti ob causam quo magis ea ex causa necessaria et coacta est eo magis in legitima imputatur ut tenent omnes per textum ibi in dicta l. quoniam novella ... dubium non est quoniam ipse filius longe magis egeat patri ... ad eundem natum ... per solutionem corporis sui liberandum quam egeat militia ... militiae nomine in legitima imputatur ergo et ad sumptum corporis quo liberandi causa praestita fuit quia omnis utriusque ex parte facto ... quos supra ... fuit ad quando pater expendit pecunias pro condemnato filii sed et necessitate ... fuit et vel ... quia erat fide ... filij ... in legitima filij imputatur quia in necessitatibus ... liberatus existimatur ... donari praesumitur argumento legis relegata ff. de adimendis legatis ... de iure ... depraedationibus ... pater ab ... fide ... necessitate ... *

ergo ea ... sunt ac per consequens debet imputari filio in legitima quoad modum imputatur quando solvit necessitate ... et hanc opinionem tenet ... Gama cum pluribus ab ipso relatis in libro de ... 1.a parte libro 3 §. 30 n. 221 cum sequentibus.

Hec tamen regula fallit quando pater probavit ... vel expresse consensum filio ... quod ...

*Solvit qui ... liberati ... pater liberari ... necessitate ... ... quia nemo ... quam lib... ... condemnatione ... semel ... ...

Gomeza

eius coordinatione soluit in eius legitima non imputat argumento legis et quoniam xxxi. §. si is qui filius ff. de manumissionibus et onoribus et tenent Bartolus Baldus in c. Socia et omnes doctores supra relati.

Sed in quaestione redit an debeat filio in legitima imputari quod in vita patris ipse filius recepit vel victu pecunia titulo vel alia bona fraterna et in qua quidem quaestione distinguendum existimo aut enim filius emancipatus tenebatur conferre vel restituere quia contra eum nata actio et competit patri vel eius heredi ibus argumento legis si quis uxore §. 1. ff. de furtis si vero filius erat in potestate non tenetur conferre quia mortuo patre neque alii fratres habent actionem contra ipsum quia in eo tempore in potestate patris non fuit nata actio seu obligatio et ideo soli conulit ad liberandum quod alii fratres ex praedictis bonis patris tanti de acquisitione unde si filius in minori aetate pecuniam recepit petat ab aliis fratribus illud quod de praedictis vel aliis bonis reciperunt ipsi poterunt opponere compensationem vel retentionem alias enim non dabitur illis actio argumento textus et materia in l. frater a fratre et in l. ratio quod natura ff. de conditione indebiti et in l. 3. §. si pupillus ff. de negotiis gestis tenent Baldus in dicta l. filius emancipatus C. familiae erciscundae Alexander in l. secundo et §. si post n. 9 ff. soluto matrimonio Jason in authentica ex testamento C. de collationibus Antonius Gomezius in dicta l. 29 n. 25 sup ... tertio dicta glossa 18 n. 86 licet Baldus in authentica ex testamento C. de collationibus teneat quod debeat imputari in legitima quod perdit in ludo et meretricibus ...

Unde pro huius intellectu perfecta cognitione inquirendum est circa studentes Salmanticenses gaudeant ingeniane privilegio et primo notandum est quod beneficium ecclesiasticum aliquando consistit in fructibus qui faciunt corpus beneficij vel prebende et solet apelari grossa aliquando ex distributionibus cotidianis ut colligitur ex glosa verbo improbatus in capite unico de clericis non residentibus in 6 et glosa et doctores in capite licet de prebendis verbo grossa et distributionis unde textum in extravaganti cum non ut de prebendis in communes distributiones que cotidiane debet solum inter eos dividi qui divinis oficijs ut probat textus in capite licet de prebendis et in capite alma mater versiculo et si canonici de sententia excommunicationis in 6. ut resolvit Covarruvias libro 3 variarum capite 13 n.º 3

Unde privilegiatus ut percipiat fructus beneficij in absentia non potest percipere distributiones cotidianas quia distributiones cotidianae non connumerantur inter fructus beneficij extra communem interpretationem in capite unico de clericis non residentibus in 6.º et in capite finali versiculo in illis de consuetudine prebende in 6.º sept. in dicto capite licet dicit communiter Covarruvias ubi supra n.º 2 ut procedit hoc etiam si sit privilegiatus ut integre percipiat fructus beneficij glosa recepta verbo integre in capite ad audientiam de clericis non residentibus glosa verbo integre in capite finali de magistris glosa verbo integre in 2 capite de privilegijs in 6.º et textus in dicto capite licet et ita Gigans responso 35 n.º 25 unde dispensatus a summo pontifice ut percipiat fructus sui beneficij tanquam

ri esset praesens non potuit consequi distributiones cotidianas
quia non dantur propter solam praesentiam et residentiam sed propter
interessentiam in divinis ut in dicto cap. cum licet et in dicto
capite alma mater versu dominus. Francus et omnes in
dicto capite unico de clericis non residentibus in 6. Probus
in additione ad monachum nº. 5 dicit communem Covarruvias.
ubi supra et ponit ibi duo canonici commorantes in servitio
episcopi habentes quidem praesentes ad percipiendos fructus textus
in cap. ex ad audientiam de clericis non residentibus textus in l.
finali tit.º 16 p.ª 1 non tamen percipiunt distributiones
cotidianas ut in capite de cetero eodem tit.º de clericis non residentibus
Bis tamen in riberis ultra ordinarias adde Silvestrum verbo
residentia numero 7 Rebuffus in praxi in tit.º de dispensatione
non residendo nº. 36 Navarrus in manuali cap.
25 nº. 120 et textus in capite finali de verborum significatione
catione in 6.

Unde infertur interpretatio ad ingenuinam constitutionem
huius universitatis de studentibus in absentia percipi
endis quod studentes in hac universitate solum percipiant
fructus beneficiorum in absentia non percipiunt tamen
distributiones cotidianas ut ad textum in dicto cap. cum licet
et in dicto capite finali de rescriptis in 6 quod quidem verum
est praesertim quando omnes fructus beneficii consistunt in distributionibus
tributionibus cotidianis quia tunc dispensat super fructibus
tibus eas percipit ut nec aliqua gratia valeat ut in textus in
glossa penultima in dicto capite unico in versiculo tu
si quis dicit per glossam in dicto capite licet simul doctores
utrobique Rebuffus ubi supra nº. 12. et de privilegiis
scola

scolasticorum privilegio 110 vercilo 12º intellige

Unde egans est questio utrum studentes in sua universitate suis tamen domibus nec intrantes scolas gaudeant Eugeniano privilegio et quod gaudeant tenent Petrus de Ancar. in proemio sexti secutus Barb. in d. l. 11 fo. et Barbatia in proemio clementinarum folio 6. coll. 3.a versiculo quod autem si scolaris et in expressis terminis tenet Bald. in l. si cum dies §. si aliter ff de arbitris Jasson in l. scriniarios collumna 1. nº 1 C. de testamento militis Rebuf. in tractatu de privilegijs scolast. privilegio 102 nam studij privilegium etiam privatim relegentes quantum cumque temporis relectio duret comprehendit si quidem causa perfectionis in facultate quod tamen si omitteret non ita foret nec literatus veredici nec suę sufragari ecclesię ipsam que defendere posse. Preterea etiam residenti in beneficio non ita tempus ad studendum sufficit nec ita perficere potest sicut in generali studio ubi peritorum est frequens copia et ideo si scolaris domi studet quamuis non ingrediatur scolas debet gaudere privilegijs scolarium cum quia rationes expresse in d. auth.ca habita C. ne filius pro patre etiam hoc casu vident militare ut ibi advertit Scernia nº. 14 Alex. ad Bart. in l. 1. in fine C. de tironibus lib. 11. maxime si sit provectus et veteranus et dubia cum doctoribus comunicat quę in patria sua non posset ita comode resolvere

Si enim ludendi causa consumendi que ad libitum sine ratione bona ecclesię propter Eugenij privilegium in studio moretur recipiens fructus sui beneficij in absen

tia

tia securus non est in foro animæ ut tenet Didacus Perez in l. 8 tit.o 2 lib. 1 ordinamenti et ratio est quia privilegium concedit ratione exercitij, et non exercenti officium illum non competit tx. in l. qui sub prætextu C. de sacrosanctis ecclesijs et ibi Bart. nam privilegia fuerunt concessa scolaribus ut eorum doctrina orbis illuminaret d. aut. S.o habita C. ne filius pro patre l. 1 C. qui etate se excusant lib. 10 porro scolaris vagus nunquam efficit doctus glosa in d. l. 1 C. de tironibus lib. 12 quam extollit Cepola in l. quid si fugitivus §. errorem n.o 5 ff de ædilitio edicto ergo cum in prædictis cesset causa privilegij debet etiam cessare privilegium l. Titia Seyo §. usuras ff de legatis 2.o l. adigere §. quamvis ff de iure patronatus nam si scolaris sit omnino vagus et id notorium sit non debet gaudere prædictis privilegijs per l. si duos in fine principij ff de excusatio. tutorum ubi privilegium non competit ei qui sui operationem negligenter gerit se habet quem tx. ad hoc in terminis notavit Cumanus in d. l. 1 ff soluto matrimonio in fine faciunt ultra verba tx in l. si quis in fine C. de mistiris et protectoribus lib. 12 et confirmat quia cum prædicta privilegia fuerunt concessa scolaribus propter spem profectus et hoc probabiliter sperari non possit in eo qui nihil libris incumbit ergo sic prædicta privilegia competere non debent tx in l. semper §. negotiatores et in §. fin. et ibi Bart. ff de iure immunitatis et ita in specie tenet Felinus in proemio Gregoriano n.o 42 et sequenti cum alijs relatis a Barbosa in d. l. 1 ff soluto matri. 7. p.o n.o 63 quamvis ipse in casu d. l. qui pater ff familiæ ercisc. contrarium respondeat

resistat

Unde scolaris etiam si habeat beneficium seu capela quae ex dicta requirat exceptis a residendo ponendo vicarium in ... fuiss. textus in capite relatum de clericis non residentibus ubi ... textus cos episcopus [struck] movere aut compellere ut resideant et si non residentibus poterit cos privare textus in capite inter quatuor de clericis non residentibus sumendo ar gumentum a contrario sensu ibi qui deserunt prebendas et eclesiastica beneficia sine effectu hoc est sine iusta causa poterunt moneri ut redeant et si non redeant poterunt iuste privari ergo si cum iusta deserant eclesias etiam si non redi erint non possunt iuste privari sed hoc casu iusta ex causa deserunt videlicet causa studiorum et dicti capitulum relati tenent doctores relati a Petro Rebuffo in tractatu de privilegiis scolasticorum privilegio 97.

Proxima nostre materiei explicatione inquirendum est utrum libri sint in legitima imputandi quam quidem in re communis est opinio quod non imputantur ita tenet Bartolus in dicta l. 1 § neque castrense ff de colatione bonorum dum generaliter dit et sentiunt plures quos refert Menchaca de successionum creatione § 30 n.º 204 Antonius Gomesius in dicta l. 29 n.º 17 Didacus Perez in dicta l. 8 tt. 2 libro 1. ordinamenti Garcia in dicto capite 4 n.º 7 Speculum ... dicta glosa 18 n.º 77 in Barbosa in dicta l. 1, 7 p.e n.º 33. Sed ut hanc materiam intelligamus 1 advertendum est an quando pater nomine filij emit libros et tamen illis non tradidit et tunc si ille filius sit doctor sive scolaris nunquam ei pater videtur donasse

quia

quia ut pater videat donare sive in castrense peculium sive alio modo requirit traditio lege 1 C de castrensi peculio libro 12 lege 2 C si quis alteri lege si filius C de donationibus inter et eo regulariter predicti libri tanquam bona comunia dividenti inter fratres lege certi C familie erciscunde et comuniter recipit. Spectato ut asserit Decius in l si donatione n.º 40 C de colationibus Navarrus in manuali latino capite 17 n.º 159 et ideo lex 5 tt.º 15 p.ª 6 requirit libros esse datos filio quasi idem necessarium est ut videant donare ut ibi exponit Gregorius verbo los libros qd si pater nomine filii emerit libros et tradiderit videt quidem illos donasse dicta l si pater 51 ff familie erciscunde capt. dicta l 5 tt.º 15 p.ª 6 resolvit Barbosa dicta 7 p.º in d. l 1 n.º 38 unde quae donatio fiat doctori sive licenciato seu advocato sive fiat filio qui publico repetitione fecit vel studium complevit vivo patre vel matre vel se fecit clericus prime tonsure non debent co ferri quia sunt ea peculium quasi castrense et habere quali facie eius arguto textus in dicta l 1 §.º ne castrense ff de colatione bonorum textus in l castrensi peculium ff de castrensi peculio textus in l finali C de colationibus textus l 1 C de castrensi peculio libro 11 ut resolvunt plures quos refert et sequitur Antonius Gomezius in d. l 29 n.º 11 Mecsaca de successionum creatione d. §.º 30 n.º 209 Didacus Perez in l 8 tt.º 2 libro 5 ordinamenti Garcia dicto tractatu de expensis capite 9 n.º 7 adfinis quod asserit qd quemadmodum datum a patre filio ut in militia castrense dicitur sic etiam qd dat filio eunti ad studium in par... ut notat Baldus in l 1 in fine ff soluto matrimonio et pl in l 3 tt.º p.ª 5 et in l 5 tt.º 15 p.ª 6

Ubi coniungit donatio facta scolari et militi sed dona
tio facta militi eunti ad castra armorum transit in
castrense peculium L. si filius C. familiae erciscundae
L. 1. C. de castrensi peculio lib. 11 q.o idem debet dici in
libris datis filio eunti ad studium sed aequiparatio haec
reprobata Barbosa ubi s. quia similitudo de milite ad
scolarem non procedit quia miles tendens ad castra mi
les censet L. penult.a ff. de militari test.o unde merito ei
datum censet castrense peculium quae ratio cessat in
scolari quia multa contingere possunt ne fiat doctor
vel advocatus argumento tex. in § illud inst.a de rerum divisi
one et ideo interim non videt habere peculium castrense
sed praedicta aequiparatio procedit ad hoc quod utroque
casu valeat donatio et utroque casu cesset collatio et im
putatio diversa tamen ratione nam in milite et doc
tori cessat quia donatio transit in castrense peculium
adque ita procedit regula d. L. 1. § nec castrense et in sco
lari cessat imputatio et collatio non ex praedicta ratione
sed speciali favore studij d. L. quae pater et resolvit Bar
bosa ubi s. Unde indistincte tenendum est libros nunquam
esse conferendos donatos a patre filio nisi pater aliud dix
erit ut ex distinctione Bart.i tradita in L. 1 § nec castren
se tenent Menchac. Ant. Gomes Did. Perez Garcia, speculum
testamentorum in locis s. sitatis qd, tamen intelligendum est quod
filius solum debet habere praecipuos libros ad ~~necessarios~~ ne
sesarios datos ad adiscendum in studio non v.o libros ad
hoc non nesesarios ut patet ex d. L. 5 tt.o 15 p.a 6 in illis ver
bis que los libros e las expensas quel padre diese al guno

desus

de sus hijos para aprender et in d. l. 3 tt.o 4 p.a 5 dum dicit el que aprendiese ex quibus colligit quod si ultra libros ad hoc nesesarios pater daret alios libros illi essent conferendi in legitimam in datis u. ad addicendum si uero ad hoc fuissent emti et traditi sine pater alios habens dedit filio statim ualebit donatio etiam si filius sit in potestate nec pater poterit reuocare prædictam donationem ut resoluit gregorius in d. l. 5 tt.o 15 p.o 6 verbo los libros

Vnde expense facte a patre in gradu doctoratus licentiatus vel Bacalaureatus filij non imputat in eius legitimam et ratio e quia dignitas adepta patris pecunia quæ nec vendi potest nec ad heredes transmitti non imputat in legitimam ut in d. l. omni modo §. imputari C. de inofficioso tt.o et in d. l. 1 §. sed an id ff de collatione bonorum et hanc opinionem tenent Bartolus in d. l. 1 §. neque castrense Corra. in l. filium quem n.o 10 C. familiæ ercis. Ripa in d. l. in quarta n.o 166 et ibi Ruinus n.o 18 Dueñas regula 222 Segura in l. imperator n.o 49 ff ad s.c. Trebel. Menes. de successionum creatione d. §. 30 n.o 214 Anto. gomesius in d. l. 29 tauri n.o 27 Didacus Peres in d. l. 8 tt.o 2 lib. 1 ordinamenti nisi pater protestet se uelle in legitimam computari l. filius C. familiæ ercis. d. l. 5 tt.o 15 p.a 6 Bald. in auth.ca ex tt.o C. de collat. n.o 6 communis per Alex. consilio 142 collu. 2 voll.e 2 vel nisi excederet tertium et quintum bonorum taxaret tenim ut ad l. 26 et 27 tauri et sic absoluit iste tractatus etc.

Finis Huius Tractatus

Ad ff. Codice de bonis que liberis a Licentiato Juane de Soloreçano Pereira subs titius Primarie Catedre in Salmanticensi Academia Soe anno 1603.

Ad Rubricam

Liberorum ut et parentum apellationem latissimam esse et omnes in infinitum asendentes vel decendentes vel proprijs vel saltim comunibus maiorum aut post eriorum nominibus generaliter compresendere et a nobis alibi satis ostensum e ut aperte probat in L. 1 ver ciculo et generaliter de legatis prestandis in L. Liberorum 220 ubi late Alciatus et Rebufus ff de verborum sign.e in L. cuique in L. sed etsi §. Liberos ff de in ius vocando et in L. iurisconsultus versiculo parentes ff de gradibus cum alijs quas aducunt et explicant Conranus libro desimo comentariorum capite primo numero quarto Ubalterus libro primo miselaneorum capite desimo Firaquelus libro primo de retractu paragrafo primo glosa octaua ex principio Alexander ab Alexandro libro primo genialium cap.o 15 et Caldas Pereira in L. si curatorem habens verbo sine curatore ex n.o 38 C. de in integrum resti.o N. 1.

Cuo

Quo fit ut hu[ius] t[itul]us rectissime de bonis quae liberis cuipiat- [cui] pote in quo non solum de adquisitionibus filiorum id est gradus sed et aliorum etiam desendentiumque agatur qui pe cum patris potestatis iura ex quibus hoc totum emanat non solum patribus in filios compitant sed et in eos quoque qui ab illis desendunt l. item in potestati cum sequenti ff de his qui sunt sui in principio et §. fin. inst[itutionum] de patria potestate nam ut ait Vlpianus in l. si evenier 21 ff ad l. Juliam de adulterijs qui suae potestatis non est alium in sua potestate habere non potest quo respiciens Seneca 2°. controversiarum controversia 1. nec filio inquit qui est in patris potestate adoptare licet nec enim quisquam alium in manum suam recipere qui ipse in aliena manu e[st]

N°. 2. Neque adversat[ur] quod lex prima et 2. hu[ius] t[itul]i mentionem asendentium vel desendentium non nisi usque ad proavos vel pronepotes extendant nam id non ex angusta verbi signifitatione prevenit sed quod leges quae frequentiora recipiunt raro aut nunquam nisi parentibus desendentes ultra pronepotes agnosci posse conciderant. Est enim brevissimum vivendi tempus hominibus datum ut liceet non ulli longissime etatis compleverint quos refert Plinius lib. 7 naturalis historiae cap. 48 Celius Rodiginus lib. 5 antiquarum lectionum cap. 26 Petrus Crinicius lib. 1 de onesta disiplina cap. 9 et 10 Petrus Faber libro 5 se-
mest.

semestr. c. 8 tamen et experientia magistra vitae docemur plurimos homines vix centum annos implere lege finali in fine C. de sacrosanctis lege an usus fructus 63 de usufructu l. si usus fructus 8 ff. de usufructu legato l. 28 n.° 31 p.° 3 atque ita de iure Gammaton quotiescumque agitur de morte alicuius probanda neminem vivere presumendum latius ultra 5 relatos tradit Mantica in glosario clasi capite 19 Corasius libro 5. Miscellanearum c. 18 et centuria 1.° memorabilium sententiarum c. 72 et latius menochius libro 6 presumptione 49 Mascardus de probationibus volumine 2 conclusione 169

Agit autem in hoc titulo non ut in superiori de bonis a matre tantum vel ascendentibus ex linea materna quesitis sed generaliter ut glosa rubrice advertit de omnibus bonis ex quacumque causa ad filios pervenientibus cogitans putant illa verba ex matrimonio vel aliás (que licet hoc etiam in se verum sit) non significant hunc titulum ad adquisitionem filiorum qui ex matrimonio suscepti sunt pertinere quasi naturales et spurii extra matrimonium procreati cum in potestate non sint principio institutionum de patria potestate §.° si adversus institutionum de nuptiis nihil parentibus querant l. adquirit 10 in p.° de adquirendo rerum dominio §.° igitur liberi institutionum per quas personas sed potius hoc in titulo agi de omnibus adquisitionum speciebus et de omnibus bonis que liberis in potestate ex quacumque causa quesivit verbum enim illud alias idem est quod aliunde verbum autem ex matrimonio, eam adquisitionis causam significat que ratione matrimonii n.° 3.°

eo

Solorsano

contigerit veluti in liberis dotis donationis nuptialis vel quovis alio titulo mediante matrimonio aliquid datum fuerit vel relictum de qua tractat lex 1 cum § seqq. hujus tituli

N.° 4.° Sed cum in eadem l. 1 circa princ. cum oporteat mentionem etiam habere bonorum quae occasione matris ad filios perveniunt et quid in illis observari debeat dixi dicto eo novae et ultra omnium mentem tentari posse existimo verba illa nostrae rubricae ex matrimonio ad hanc quoque adquisitionis speciem referri ut sit sensus tractari etiam in hoc titulo de bonorum maternorum adquisitione non licet plerumque bona quae quis habet [struck] a patre proveniat sive etiam a matre patrimonium apellari soleant eo quod patrum proprie curae et sollicitudini incumbat filiis bona parare et quaerere et quaesita custodire ut docet consultus in l. penultima ff. de bonis libertorum ibi cum omnia quae nostra sunt liberis nostris ex voto parentum et Seneca libro 1 controversiarum controversia 1.ª ibi quid tandem mortiferae iste divitiis expetunt nisi ut liberis relinquant, et advertit Covarruvias libro 8 comentariorum c. 3.° n.° 6 et libro 3. c 2 n.° 3. Tamen aliquando aput bonos autores bona quae a matre vel materna linea procedunt matrimonium dicunt ut constat ex Suetonio in Augusto c. 4° ibi cum autem pregnave equit atrio verbis las
† cium libus etc. et ex Valerio maximo libro 7 c. 8 ibi et admodum amplo matrimonio viginti numos ligavit et ex Seneca libro 1 de beneficiis c 3.° Cassiodoro libro 8 epistolarum c 23 D Augustino sermone 185

ex

ex quibus locis id constanter defendit Connanus d n.º 6. in fine et Cuxacius in p.º insta de verudiuncione ex rubrica tt superioris licet non ulli ex criticis hoc verbu in hac significatione nunquam admittant ut constat ex Casaubono ad Suetonium libi 5 et ex Christoforo Colerio libro singulari parergo cap.º

Ad legem cum oportet hoc tt.º

Caput primum que olim parentibus per liberos fiebat et eius ratione

Filios in parentum potestate constitutos nihil propriu habere potuisse sed quidquid quavis ratione nanciscerent illico parentibus quaesiri iam inde ab antiquis legum 12 tabularum temporibus aput Romanos introductum fuit inter quas et alexandro credimus lib. 6.º genialium cap 10 et Caldas in l. si curatore. ver lesis n.º 121 quedam erat ita concepta ne quid quam filio in bonis uiuo patre sit cuius legis dispositionem sequuntur iuris consulti et imperatores passim eandem nobis regulam proponentes ut constat ex l. placet 77 ff de adquirenda hereditate l. 1 in p.º ff. si a parente quis fuerit manumissus l. a patre fuerisso in fine ff de his qui sunt sui et ex hac l. cum oportet l. 1 C. qui admitti et §.º igitur liberi inst.º per quas personas cum plurimis alijs n.º 1.

n.° 2.° Cuius regulæ ratio à Caio assignatur in l. adquiruntur
10 §. 1 ff. de adquirendo rerum dominio ibi ipse enim qui
in alterius est potestate nihil suum habere potest quæ
tamen ut melius intelligatur rem breviter ab origine repe
titam sumendum est Romanos cuius naturalis rationis ductus
qua filium patris imperio subesse iubet teste Aristotele 8
ethicorum cap. 10 et 11 et consulto in l. pronuntiatio 195 §. iuris
proprio ff. de verborum significatione l. voluit de iustitia
et iure vetustissimis romuli et 12 tabularum legibus
quidquid Ulpianus id moribus attribuat in d. l. patre
furioso supremam adeo parentibus in liberos potestatem conces
sisse ut et occidere eos possent et vendere l. in suis 11 in
fine de liberis et posthumis l. finali C. de patria potestate
l. 2 C. de patribus qui filios distraxerunt et alios plures
effectus haberent quos prosequitur glossa et post eam scriben
tes ibi in p.° de patria potestate Corrasius in l. qui liberos
de ritu nuptiarum Petrus Gregorius libro 11 syntagmatis
cap. 5.° Connanus libro 2 commentariorum cap. 13 Pinelus in
2 p.e rubricæ tituli superioris ex n.° 17 et latissime Isca
nus Clementinus in tractatu de patria potestate n.° 3

n.° 3.° Quod in causa fuit ut huius potestatis proprium esse
civium romanorum dixerit textus in l. 4 de his qui sunt
sui et nullos esse homines qui talem in liberos habeant po
testatem Iustinianus in d. p.° nempe quia licet ius potestatis
in filios omnibus gentibus competat talem tamen qualem aput
romanos in usu erat nullæ aliæ nationes habuere
ut bene advertit Pinelus et alii ex eo relati et Forcatolus
dialogo 15 Baronius 1.° declarationum cap. 8. et libro 3 cap. 50.

Item etiam et hinc natum fuit ut filius interim dum in patris potestate maneret nihil proprium ut diximus habere posset, nam et ipse res patris reputabatur l. 1 § per hanc ff. de rei vindicatione l. verbis legis 120 ff. de verborum significatione, l. si filius 38 cum sequenti ff. de peculio et eadem cum ipso patre persona constituebat l. finali C. de impuberum l. cum scimus 21 C. de agricolis et censitis libro 11 § et v. videlicet de inutilibus, tradit et Aristoteles libro 5 ethicorum cap. 6° in fine unde quidquid filio obvenisset patri necessario quaesitum erat ut in d. l. acquirit neque collegae lis inter eos esse poterat cum neque bona distincta haberent l. lis nulla 4 l. si ame 11 ff. de iudiciis et quo ad hoc melior erat conditio illegitimorum quam legitimorum cum § in rubrica adiecimus cum in potestate non essent sibi non parentibus quaererent ut observavit Alciatus libro 4 parergon cap. 5 Pinelus ubi § n.° 8 et Mer cerius libro 2 opinionum cap. 8 — N.° 4.° 156

Rursus et hinc illud nascebat ut patria potestate durante filius quique ab eo progeniti essent eandem familiam cum patre constituerent ut constat ex d. l. pronuntiatio et ex d. l. in suis et eadem sacra privata colerent habebat enim unaquaeque domus Deos penates vel lares proprios quos particulari veneratione prosequebatur ut aperte constat ex Cicerone libro 2 de legibus et ex l. 1 ff. de ritu nuptiarum et l. adversus C. de crimine expilatae hereditatis unde liberi qui in potestate essent in sacris paternis esse dicebant ut constat ex nostra hac l. cum oportet in p.° ibi quorum in sacris — N.° 5.°

sit

ut constituitur et ex l. si muliere matre ttº precedenti l. filii. C. de collationibus l. quidam C. de fidei commissis l. 1 §. finali C. de annali exceptione cum multis aliis quas bene explicant Brisonius libro 17 de verborum significatione verbo in sacris et Alciatus libro 1º praetermissorum et 5º parergon cap. 25 Forcatulus dialogo 15 nº. 1º Pinellus ubi supra nº. 4 et Silvester in §º. in numero 33 institutionum de patria potestate. Quod ius Connanus libro 2 cap. 13 nº. finali cogeb. licet sacra privata perpetua esse deberent ut constat ex Cicerone supra ibi sacra privata perpetua manento et qui ad emancipatos etiam et extraneos sunt eodem transirent ut Alciatus d. cap. 25 et et alii ex supra relatis observat magis existimat in sacris esse cum dici qui est in potestate qui est sub dominio et manu patris cuius persona filiis sacra santa et venerabilis esse debet l. liberto quod ff. de obsequiis a liberis et libertis quia teste Platone libro 11 de legibus nullum Deo proximius et nihil rite collat. praestius simulacrum habere debent vel possunt filii quam parentes quibus honorati Deus gaudet quae tamen opinio mihi placere non potest quia 2º ea emancipati quoque et naturales filii et qui matrem dumtaxat haberent in sacris esse dicerentur cum hi omnes equalem et eandem reverentiam parentibus exibere teneantur ut l. liberto ibi semper l. parentes ff. de in ius vocando et ex l. furiosi 4 ff. de curatore furioso ibi pietas enim parentibus et si inequalis est eorum potestas equalis debet

CAP. 2m. DE Peculi nomine
difinitione et divisione

Ad l. 6 C. de bonis quae liberis

Solorzano

Quoniam maximus ille adquisitionis effectus qui ex patria potestate descendebat, residuum bonorum diuersitatem antiquioribus iuris conditorum et posterioribus imperatorum temporibus in pluribus immutatum est, operae pretium erit antequam ulterius pergamus non nulla de peculiorum differentiis premittere. Est autem peculium quemadmodum et pecunia a pecoribus siue pecudibus dictum in quibus omnis maiorum substantia consistebat in capite totius l. q. 3 litt. 21 p. 1 tradit Isidorus 5. ethimologiarum cap. 25 Cota in memorabilibus verbo peculium Baconius declaratione 27 et Ferandus libro 1. declarationum cap. 52 quibus quas pecunia postea in uicto signari cepit ut colligit ex Plinio libro 36 capite 3 et obseruat Alexander ab Alexandro libro 4 genialium capite 15 Ferandus ubi s. libro 2 capite 10 unde non inepte in legibus longobardorum peculium pro animali sumit in tit. de his qui peculium in damno inuenit.

Diffinitur. peculium in iure pusilla pecunia uel pusillum patrimonium quod filius familias uel seruus separatum a paternis uel dominicis rationibus habet ut in contrario iuet l. depositi s paragrafo 1. cum l. sequenti ff. de peculio l. per seruum 37 ff. de adquirendo rerum dominio l. 3 tit. 15 p. 6. Quam diffinitionem contra Laurentium Vallam libro 6 elegantiarum capite 40 optime defendit Brissonius et alii de uerbis iuris uerbo peculium Cota ubi s. et omnes in presenti et in l. frater a fratre de condictione indebiti quamobrem qui sui iuris est iam non peculium sed patrimonium habere dicitur l. pater familias 181 de uerborum

nº 1º, 157

nº 2º

verborum

significatione l. finali in fine C. de inofficioso tt.º l. incivi- lem merito ff. quando actio de peculio quamuis aliquando per translationem in iniecta forcius etiam in patre familias id quod aliquando causa ab alijs bonis separatum habet peculium apellet iuxta textum ni intelligendum in l. si chorus 17 §.º 1 ff. de legatis 3.º l. cogi 16. in principio ff. ad trebelianum in l. si ego 9. §.º dotis ff. de iure dotium et in toto tt.º extra de peculio clericorum notat obtime Duarenus in parafrasi ad tt.m de peculio capite 1.º Duarandus 1.º uariorum capite 16. Corrasius 1.º misclanearum capite 13

N.º 3.º Solet autem peculium uarijs ex causis ad filios venire et ob id interpretes quadruplicem peculij speciem constituunt s. castrense quasi castrense aduenticium et profecticium que diuisio post glosam in prescriptio uerbo excepti a ceteris interpretibus aprobatur et a Costo et alijs in d. l. frater n.º 20 et alijs ~~ubi~~ Duareno ubi s. Medinus libro 2.º difinitionum capite 90 Navarro in manuali capite 17 n.º 141 neque obstare aiunt textum in d. l. finali C. de inofficioso et similis est textus in l. 5 tt.º 17 p.ª 4 ubi triplex tantum peculium refert nimpe castrense quasi castrense et paganum nam sub pagani in peculij nomine aduenticium et profecticium comprehendit quorum quoad ius testandi de quo ibi agabatur par conditio est l. finali §.º filijs autem infra hoc tt.º quamuis non defuerint qui tentauerint odierno iure ius peculio aduenticios bona aduersam peculij speciem non constituere cum proprietas eorum ut constat ex nostro textu et similibus filijs id non patris quod in peculio seruus contingit l. 3. §.º sed utrum ff. de minoribus

de minoribus et eorum administratio ex voluntate patris
aput filium non sit quod etiam in peculio maxime necessarium
est ut ex eius distinctione colligitur et probat l 1 §o. ita ad
quirimus ff. de adquirenda possessione l 2 §o. finali ff si
certum petatur l quam tuberonis 1o. et per totum ff. de pecu
lio sed patris potius ex huius legis autoritate permissa
. quae tamen opinio licet post alios placuerit emanuali
mendes in preceden n°. 3 mihi probari non potest nam
quia ea castrencia quoque et quasi castrencia bona
peculij species non facerent cum in eius ut statim dice
mus proprietas etiam filiorum sit et non ex patris volun
tate sed ex iuris dispositione habeant filij in eis bonis
liberam administrationem et dispositionem ut in d l si. C
de inofficioso tto. et in principio institutionum quibus non
est permissum

Quare doctrinae gratia ab antiqua et communi
traditione quatuor peculia constituentes recedendum
non arbitror arguendo legis minime ff. de legibus et
l ttae 18 C de tt.is licet non abs re considerare posse
deducto arguendo ex nostra l in p°. hodie dupliciter tantum
peculium dividi ut alterum sit profecticium alterum adven
ticium et in eis castrense et quasi contineri alioqui enim
si diversa forent nisi simul traderent neque Iustini
anus qui de adventicio loquebatur expressiorem castrensis
subijceret in versiculo exceptis cum exceptio ut dici solet de
beat esse de regula et declaret in quibus illa sit accipienda l nam quod liquide 4o. §o. si in fine ff de penu
legata cum late adductis a Decio et alijs in l 1 de regulis iuris

et

N°. 4°

et Couarrunias libro variarū capite 1 nº 5.

Caput 4.um De peculio castrensi et eius origine et effectibus

Nº 1º Cum præcipua rei publicæ defentio et ampliatio in militibus sit constituta ut tradit Aris 4º politicorū capite 4º qui et a malo qd a nobis adferre solent sic apelati ut tradit Vlpianus in l 1 ff. de militari test.º vel recto romani quibus disciplina castrorū antiquior fuit quā caritas liberorū l postliminiū 11 circa tulo filius ff de captivis iā inde a nacitis rei publicæ temporibus ut liberi cives militiā caperent plurima eis premia atque privilegia constituerent quæ referent Petrus Bellus in tractatu de re militari folio 1º in 4º or sequentibus Aiala de iure et oficio belli libro 3 capite 7 Iustus Lipsius de militia romana dialogo 17 et dis putatus an odie et in militibus nostri tēporis locū habeant Andreas Gain libro 2 practicarum observationū observatione 113 Antº Daño in dictionario verbo Cauallero, Ioanes Baudus libro 1º questionū capite 55 Josephus Gonçalez libro singulari variarū capite 12 Menchaca de successionū creatione libro 3 § 24 Vnde iuuenalis satira 16 inquit quis numerare posset premia galle militiæ.

Nº 2º Inter quæ privilegia illud nō ultimū locū obtinuit ut licet per militiā filius a patris potestate nō liberaret l. erat 3ª C de castrensi peculio libro 12 § filius familias instª quibus modis ius potestatis solvitur tamē

tamē qui intuitu militiæ adquireret limitata adquisitio
nis regula de qua capite 1°. tractamus sibi plene
adquireret in eis quæ nō secus ac pater familias etiā ab
initio l. in re mādata C. mādati l. sed si 28 §°. comlint
in fine C. de petitiōne hereditatis liberā administratiō
nem et dispositiōnē haberet l. ex nota 10 et per totū ff. de
castrensi peculiō l. 3 §°. Pomponius ff. de minoribus l. 1 §°.
neque castrense cū aliis ff. de colatione bonorū unde illud
erat ut licet actiōnes filio adversus patrē dari nō soleat
l. actiōnes 6°. de obligatiōnibus et actiōnibus ratiōne tamē
castrensis peculii lis inter patrē et filiū consistere posset
l. lis q.ª ff. de iudiciis item ut licet filiifamilias nō obstante
macedoniano mutuū accipere nō posset miles tamē filius
recte dare poterat l. 2 cū sequenti ad macedonianū cū
et donare posset et perdere l. 2 C. de castrense peculiō libro
12 l. 3 §°. verbū potestatis ff. de donatiōnibus inter vir
um et illud ut quāvis filius familias etiā permittente
patre nō posset facere tt.um l. filius familias in p.° ff.
de donatiōnibus causa mortis si tamē miles esset de castrē
sibus etiā absque ulla licentia et querelæ vel militia
lis timore testari ad libitū posset l. si quis 6 §°. finali
ff. de iniusto rupto d. l. finali C. de inofficioso d. p.° quibus
aliō ē permissum l. nemo penultimā l. qui tt.um l. 13
tt.° 1. p.ª 6 qd eleganter expressit Iuvenalis d. satira
16 dum ait solis præterea testandi militibus ius vivo
patre datū nam quæ sunt parta labore militiæ placuit
nō esse in corpore census omne tenet cuius regimē pater N.° 3.°
Et denique ut omnia uno verbo comprehēdā
ut

vt in his bonis ubi filius patris familias loco esset ut constat
ex dictis iuribus et optime in simili animaduertit consultus qui
bene venit interpretandus in l. poterit 15 §. si certus
uerciculo non enim ff. de castrensi peculio dum docet in filio
bona castrentia habente duplex ius patris nempe et
filii considerari habent autem hoc ius omnes qui ea ad
quisierunt terra mari ue militia exercentes uel dum sunt
militaribus officiis occupati uel in stationibus et militibus
positi uel etiam dum latere regis fouentes papitilicio funguntur
nam hi omnes in castris et expeditione hoc est in bello op
erati esse intelligunt ut constat ex l. 6 et 7a tt.o 17 p.e C.
ex l. 15. ire nauarcos ff. de bonorum possessione ex tt.o
militis ex l. 1 C. de peculio Palatinorum libro 12 et l. fi.
C. de silentiariis eodem tt.o et notat post Bartolum in praesenti
n.o 17 Conanus libro 9 comentariorum cap.o 3 n.o 9 et 10 Gre
gorius in d. l. 6 verbo destos lugares 1. Mieres Gaca de sup
ierioru creatione §. 29 n.o 14 Pic Sardus in rubrica
de militari tt.o Medici in p.o n.o 140 qui et Mieres Gaca ubi
s. post Costam et alios quos referunt bene intelligunt textum
in l. Seius Saturninus 46 ff. ad Trebelianum ubi pre
terito filio in potestate praesupponit textus tt.us ualere
ea nimirum ratione quam uulgo interpretes non percu
piunt quia qui in nauibus uel triremibus militant
et multo magis eorum gubernatores qualis erat Saturni
nus vera militaria habent et possunt praeterire impune
liberos possunt l. sicut certi l. si tam uel in utero C. de
tt.o militis §. penultimo institutionum de exheredatione
liberorum

Ad l. 6 C de bonis quae liberis

Non tamen omnia quae milites in castris quae- N.° 4.°
rebant peculii castrensis esse censebant sed ea tantum 160
ut ait Iulius in l. castrense ff. de castrensi peculio quae
filius familias miles ob militiam adquisivit aliter non ad-
quisiturus quae eadem sententia ex Iulio Paulo colligit libro
3 sententiarum tt.° 4 versiculo filius familias et ex l. 3.
4. 5. 6. et 8. ff. de castrensi peculio et l. 1 C eodem cum pluri-
bus aliis quibus convenit l. 2 tt.° 2 partita 3. docet glossa
in presenti verbo excepti et in §.° 1 verbo castrensibus
ubi late Deiminatus et alii insta per quos personas
Crotus Corasius et ceteri in d. l. frater a fratre Quesada
diversarum questionum cap.te 7 Claudius Cotereus libro 2 de
iure militari cap.te 11 Caldas Pereyra in d. l. si curatorem
verbo lenis n.° 90 et plane in his bonis quae ipse
filius vel ex stipendiis militaribus vel aliter propter mi-
litiam comparavit item et in his omnibus emta vel ad-
quisita res absque dificultate prosequit et castrensia esse
censent ut constat ex d. l. 1 C de castrensi in fine et si mili-
bus 3 advitis et ex d. l. pater 15 §.° si servus ff. eodem adin
his quae ab aliis filio familias militi hereditatis legando
nationis aut quolibet alio tt.° a consanguineis vel extra-
neis conceduntur maiorem dificultatem habet quae tamen
a nobis sequenti lectione explicabit

Aut enim conceduntur ab extraneo vel conver- N.° 5.°
so et si ab extraneo subdistinguendum est etenim si extrane-
us est commilito seu notus e militia et propter militiam omnia
bona sive mobilia sive immobilia quocunque tt.° data
vel relicta ad castrense peculium pertinent ex l. 5 ff de cas-
trensi

castrensi peculio ibi a comilitone vel ab eo quem pro militia

acnoverit ex d l 1 C code ibi eorum qui non alias noti esse po

tuerunt quam ocasione belli si autem ab extraneo non noto

in militia relinquatur castrensia non fiunt etiam si nomi

natim se cadere ut in castrensi peculio habeat et propter

militiam veritati enim expectamus subsist an causam donandi

castrensis notitia fuerint non quod quis simulaverit ut Ulpia

nus scribit in l si forte 8 ff. de castrensi peculio nisi res

data ab illis sint ad militiam et profectura ad bellum dent vel ut

equi arma numi et alia similia tunc enim hec cas

trensis peculii erunt d l 1 C de castrensi peculio ubi

que euti in militiam a patre vel a matre vel amicis do

nate sunt l 4 C familie erciscunde ibi et res mobiles et se

moventes que castrensis peculii esse possunt l si militis

extra ff de castrensi peculio ibi et a bile ad militiam liber

tum habeat.

N.º 6.º In coniuncto . v. si summum sit consaguinitatis et ne

cessitudinis vinculum ut in patre et matre intelligi

mus bona propter naturalem caritatem et comune

votum relicta ex d l 1 in circulo matris autem et d. l.

4 in circulo predia si v. qui relinquit uxor sit vel

alius cognatus ita demum ea bona ad castrense pecu

lium pertinebunt si huiusmodi persone preter cognatio

nem cum ipso filio familias milite in eadem etiam pro

vincia comilitaverint vel ob militiam demum ei noti

fuerint nam alias castrensia non erunt sed propter cogna

tionis comunitionem relicta intelligi d L. si militi ibi

quem uxor ei non propter militiam nota est d. L. si forte

ibi

ibi nõ ex castris motus. l. dote 16 §º. hereditate et l. de her
editate 19 ff. de cast. pecul. ubi in glossa et in l. cũ alegas
4 C. eodem ttº. elegans proponit h. ius reidelaratio ut
s. in dubio qui et cõsanguineus ẽ et simul cõmilito posius
propter militiã quã propter cõmunictiõnis causa dedisse
censeat

Huic tamẽ doctrine graviter adversat regula textus N.º 7.º
in l. si tutor petitus 31 §º. 1 de excusationibus tutorũ et in l.
profectitia 5 §º. finali ff. de iure dotiũ et in l. si nobili. C. de
dotis promissione et in cap. requisisti vers. iuxta sẽ. extra de
ttᵒˢ qua probat relicta a cõsaguineo cõsanguinitatis
posius quã alterius cause ratione semper relicta videri
in quorũ iuriũ ratione discrimine et cõcordia indagã
da nõ parũ laborant interpretes ibi comuniter tamẽ sẽtentia
ẽ considerãdũ esse ibi qd. magis expediat donatario in l.
frater a fratre in pº. ff. de cõdictione indebiti et secũt
plures quos refert Caldas ubi s. nũ 92 et propter ea dicũt
cunt in d. l. tutor intelligi legatũ a patre filio relictũ
nõ ut tutori sed ut filio ne aliõs sit a tutella se excuset
eo modo legati privet et cõdẽ utilitatẽ in aliis iuribus
invenire ad. vers. in d. l. de hereditate et in d. l. cũ alegas
posius premium intuitu militis relictũ cõniã id utilius
erat filio cũ bona efficerent castrensia qd. ut vidimus
maxime expediebat

Verũ hec interpretatio licet comunis sit me a to N.º 8.º
mẽ iudicio defendi nõ potest cõniam ad rationẽ castrẽsis

pe

peculij neque favore et utilitatem dotis ratione consideramus neque his presumptionibus utimur ut constat ex d l si for te et magis ex d l de cum §o hereditatem ubi etiam si militis esset heredi scripto hereditatem militis intuitu relictam censeri ad eum tamen respondet consultus potius propter communionem relic tam presumi et castrensis peculij non fieri. Unde hac solu tione relicta et alia emanuelis mendes in p.o n.o 143 uero respondendum est regulariter bona a consanguineo propter consanguinitatis uinculum data uel relicta indicari cum hec presumptio naturalis sit quasi ciuilitatem uincit et superat arguendo legis qui habent 3.o ubi notant doctores ff. de tutellis que presumptio in hoc etiam obtinet quae filio familias mi litis conduntur d. §o hereditatem et propterea ad tollendam hanc presum tionem quae adeo urgens est requirit consanguineum non aliter fuisse notum quam propter militiam uel ipse commilitonem in eadem pro uincia tunc enim bona intelliguntur relicta intuitu militis ex eleganti Gordiani imperatoris ratione in d l cum alegas ibi etenim peregrinationis laborem etc. que ratio non potuit consi derari in d l titor et similibus ut obtime obseruauit Corasius in d l frater a fratre n.o 58 et libro 2.o miscelanearum cap. 4.o et co uarrunias in d cap. requisisti n.o 8 a quibus non ualde dissentit Alciatus de presumptionibus regula 1.a presumptione 30 n.o 1.o

Cap. 4.um De castrencis peculij proprietate an patris an filij sit et qualiter pater in eo tam olim quam odie sucsedat et ad plurium iurium interpretationem

N.º 1 Solorsano

His ita generaliter constitutis nunc particulari observatione inquiramus oportet utrum castrensis peculii proprietas patris vel filii militis fuerit et ad filium pertinere probant aperte textus in l. 3 §.º Pomponius ff. de minoribus ibi quasi in proprio patrimonio captus lex nota l. pater 15 §.º finali de castrensi peculio l. 3 c. eodem ibi non peculium castrense proprium habent neque in eo [illegible] patris est quod adeo certum est ut neque usumfructus patri reservetur ut constat ex nostro tex. et ex d. §.º per quas personas l. 6 et 7 tt.º 17 p.ta 4 et ut habeat filius libe[illegible] in omnibus dispositionem ut in presenti capite diximus usque adeo ut si huius peculii nomine [illegible] agat vel conveniat necesse non sit patrem adesse imo nec in cogere filio autoritatem suam accomodare ut tradit Speculator tt.º de actore versiculo quasi castrense et probat Mainus libro 2 de actionibus cap. 29 licet A[illegible] contrarium scripserit in l. finali in principio verbo imponenda circa finem infra hoc tt.º Contrarium tamen imo dominium penes patrem residere ex eo colligitur quod filio abintestato decedente bona ipsius castrensia non iure hereditario pater adquirebat sed iure peculii ut propria et iam retro sibi adquisita occupabat l. 1 et 2 l. proponebat ff. de castrensi peculio l. intelligis C. eodem l. certum filii 44 in principio ff. de legatis 1.º l. 1 §.º si hi qui de collatione bonorum

N.º 2.º

Unde pro vera horum [illegible] conciliatione et aliorum pluribus intelligentia advertendum est generalem adquisitionis regulam de qua s. locuti sumus etiam in castrensibus

Solorzano

bonis locum habuisse ut colligitur ex l. 3 §. si quid ff. de mino
ribus quousque tandem multorum principum constitutionibus
filiis familias militibus ut in castrensium dispositione liberam
voluntatem haberent concessum fuit ut constat ex d. l. 1 §. neque
castrense hi multis constitutionibus ff. de collatione bonorum
l. 4 §. 1. ibi principalibus constitutionibus l. de heredi
tate 19 §. pater ibi iure concesso ff. de castrensi peculio
et ex §. quibus non est permissum ibi permissum est ex constitutionibus
quibus tamen nequaquam existimandum est omnino militis
ius abrogatum fuisse et parentes in totum exclusos sed tantum
suspensum quodammodo ut dum filius viveret suo privi
legio uti posset eo vero intestato decedente pater iure re
missum et castrensia bona tanquam propria recupe
raret quod mani festissime hae duae leges docuerunt quae
pristino iure patrem non tam de novo adquirere quam o
cupare bona filii declarant et eleganter licet antiqui
ores non perceperint notarunt Cuiacius et Valduinus
in d. §. 1. per quas personas idem Balduinus in Iustini
ano pagina 131 Caldas Pereyra Costa et alii quos refert
et sequitur Emanuel meus des in §. n. 196

N.° 3.° Et quia observatione 1.ª huius interpreta
tionem accipiunt omnia iura quae adduximus ad pro
bandum castrense peculium proprium filii censeri verum est
enim ad eum pertinere pleno iure neque eo vivente
patrem de huiusmodi bonis quidquam dispone
re posse utrumque iura patris extincta non sunt sed
adhuc licet suspensa persistunt ut filio nihil de peculio
vel dum vivit vel dum morit disponente pater filio super
stes

superstes illud prystine acquisitio ny tt.o invadat. Patre vero premortuo sesante etia patria potestate filius ceper dominus fuisse intelligit adeo ut ad colatione peculij fratribus faciendam teneret que nuquam de bonis que patri fuerint fieri solent nisi propter militare privilegium ab ea excusaret ut d. §o neque castrense et in d l. 4 c. familie ercis. eunde et in l. final c de collationibus quod privilegium odie etiam servat et si quasi castrentia sint a patre profecta sive aliunde o casione militie quesita minime co ferent ut ex prex pl. in l 3 tt.o 4 p.a 3 et in l 5 tt.o 15 p.a 6

2o ex eodem fonte descendit ratio interpretatio ad textu difficilem in l. si filius 3. c de bonis proscriptoru ubi publicatis bonis filij familias no publicat peculiu castrense id enim ex eo provenit quod cu filius ante delicti et condemnatione de illo no disposuerit neque amplius disponere possit cu deportatus mortui loco habeat l. Galus §o et quid si tantu de liberis et posthumis l. i versiculo filius de cotratabula l. 1 de contingendis etc. intelligit in patris potestate desiisse et ut ex legibus s. adue tis ab eo illud peculiu no recessisse et ideo cu patris sit no debuit propter filij crimen publicari ix tt.o c ne filius pro patre et l. si post haec q.a de bonis proscriptoru l. ex iudicio rum 20 de accusationibus l. deportatorum 8a et l. sapimus c de penis qua ratione expresit imperator in eade l. si filius verbo auferri de patre loquens qui eo ignificat adimi ab eo cuius bona erant ex l. neque utilem 20 ex quibus causis maiores l. siquis, cer tu N.o 4o

cervum 36 de noxalibus cum late adductis a Brebusio in l. servi
proprie ff. de verborum significatione. Quod iuris principium cum ignorarent doctores in d. l. si filius putarunt
miserationis causa et in solatium ibi peculium patri relinqui quos sequuntur communiter iuris ut constat ex Julio Claro
§. testamentum §. finali q. 78 n.° 13 Covarruvias 2.° variarum cap. 8 n.° 7.° menochius de recuperanda remedio
9. n.° 5 et ex Juane Igneo qui multa in hanc sententiam adduxit in l. senatusconsulto §. si filius familias ad Silanianum. Quemada v. q.° fiscali 19 folio 70 specialiter
iure castrensia bona militibus competere docet adque ideo publicari non debuisse sed neque felicius Pinellus in
privatis scriptis ad d. l. prima §. neque castrense inter
taret in eo textu non negari peculium castrense ad fiscum
pertinere sed tantum dici non auferri patri eo respectu quod cum
filii omnino fuerit non dicitur patri adimi neque in eo
ulla ei iniuria irrogatur quae omnia quam aliena a mente
imperatoris sint ex nova interpretatione satis aparet

N.° 5.° 3.° ex superioribus dependit intellectus ad textum
et rationem ibi a consulto traditam in l. cervum filii q. 6. in p.°
de legatis 1.° quae ita elegantur accepit Cuiacius ubi supra
sed et admodum dificilem ut b. et hoc obiter advertimus quod
ibi consultus docet ita demum consistere legatum si pater
dominus cervi peculii castrensis efficiatur eo quod tunc retro
censeatur dominium in cervo habuisse nam cum legata
etiam in alienis rebus consistant l. unum ex familia 67
§. si rem de legatis 2.° §. non solum cum similibus instituta de
legatis non erat necesaria ad legati valorem haec cervi
pe

peculiaris ratione pristini Juris adquisitio qua diffi
cultate vehementer turbant interpretes ut constat
ex Accursio et ceteris ibi et Cuiacio in opere postumo
ad eam legem et ex variis interpretationibus late con
gestis a Pichardo in d. §. non solum ex n.º 15 qui tamen
et divinationis morbo laborant et non satis difficul
tatem adimere videntur. Unde ego nonne tentari posse
Ulpiani ibi adjiscente patre dominium servi con
sistere legatum docuisse non ut alio modo nō valere
significaret sed ut denotaret omnino iam tunc in ipso
corpore servi legatum consistere qui cum testatoris
fuisset effectus necessario prestari debuit cum tamen
si alienus mansisset non consisteret legatum sed he
res vel servū ipsum vel si comparari non potuisset
eius stimationem dando liberaret ut in d. §. nō solū
et in l. apud Julianum §. constat cum aliis ff. de le
gatis 1. haec enim e. huius verbi aliquando consistere
significatio ut constat ex adductis a Brisonio lib. 3 de
verborum sign. in eodem verbo

4º Hinc etiam eleganter intelligit. J.C. sententia in l.
ex castrensi §. servos de castrensi peculio in quo pater
respectu castrensis peculii ei comparati cui propter modū
dissolutionem bonis interdicitur e qui dominium eorū
habet non tamen administrationem l. 1. de curatore fu
riosi patri enim dum filius vivit ex iure sibi concesso
uti potest prohibita est peculii castrensis administratio
quod impedimentum cesat decedente filio ab intestato
interim tamen quamvis de castrensibus bonis eum facie
re disponere nequeat dicit dominium habere licet N.º 6.

suspensū

suspensum et ita ut ibi consultus respondet bona castrensia servitutibus liberari et ipsis de novo alias adquirit non autem imponere potest illud enim etiam prodigo concederetur L. Si cui bonis 6 ff de verborum Sed vero patri denegat quia esset contra ius et privilegium filio familias in huiusmodi bonis concessum. Quod etiam licet glosa et alii id nequaquam perceperint respicit filii militis comparatio a Papiniano facta in L. imperator 50 versiculo post decretum ff ad Trebellianum ut advertit Cuiacius in d. L. Si cui bonis et post alios Mendes in princ. n.° 140 et 152 qui ita supra dicta iura interpretant

N.° 7. Quinto ex eisdem principiis descendit intellectus ad difficile responsum Pomponii in L. fin. ff ad Tertil. in quo numquam satis percipere potuerunt doctores quid in causa fuerit cur dubitaverit I.C.tus an in successione filii familias militis intestato mortui mater patri preferenda esset cum nedum in filiis in potestate relictis verum et in his qui sui iuris effecti sunt constet patrem semper matri preferri L. 2 §. obiicit ff ad Tertil. §. preferunt inst.a eodem. Sed vera ratio e quod cum filius miles in peculio castrensi sui iuris esse dicatur ut s. late retulimus et pater in successione filii sine emancipatione sui iuris effecti nullum ius habeat argumento L. 1. de contra tabulas L. 2.a versiculo undecumque ad Tertil. iuncta L. 3 in fine unde legitimi et regula §. fin. de legitima agnat. succ.o videbant omnino castrensia bona ad matrem non ad patrem pertinere. Verum idem contrarium respondet Pomponius ea eleganti ratione quod cum proponamus filium intestatum decessisse consequens est illa bona a patre iure proprio peculii et pri

et pri

et pristine adquisitionis ratione occupari ex d. relatis Ne=que obstare quod filius, pater familias esse videat quo=niam id pertinet ut possit de castrensi peculio disponere nõ=ut intestatus moriens patrē suo iure privet et matri locū faciat

6° ex eadem animadversione colligit subtilis et a=paucis perpensa ratio ad Imperatoris divisionē in l. fin. N. 8.
C. de inoffitioso dum probat etiam filijsfa. militis de castrē=cibus factum per querellam a patre resindi nõ posse quod=difficile admodum videt presertim cum statim dicit Im=perator qd si milis pater fa. sit etiam si de castrensibus bo=nis testet eius iudicium querele subiacebit qd negādū=videbat nam licet in patre fa. nõ maneat nomen peculij=negari tamen non potest quin sint ea bona castrentia=propter que privilegium concedit. Vide Paulus de Castro fa=tet non posse ad illud tx cō eludente rationē asignari cum=mirabilem apellat in quo duo obstantia s. patria potestas=et inoffitiositas minus obstant quā unum sed vera ratio=(ut dixi) ex superioribus pendet nā cū filius fa. Seredē=ab intestato habere non possit sed pater eius bona occupet=iure peculij consequenter inoffitiose querela cesare de=buit, que non dat nisi ei qui ab intestato heres esse potu=it l. posthumus in princ. et in §. si quis ex his l. mater de=cedens cum alijs de inoffitioso unde recte didicit Imp.or=in d. l. fin. verc. si enim sui iuris qd si filius fa. miles=a patria potestate liberet ttra. subijcebit querele quia bo=na desinunt esse peculium et in eis patrem habere po=test heredem ad que ita cesat ratio propter quam quere=la denegabatur qd uno verbo presentisse mihi videt

Fulgo

Fulg. in l. Papinianus §. Papini. de inoffit. et sequit Corr.

N.o 9 Lib. 6. miscela. cap.o 11. Tertio infero interpretationem ad tex. in l. filiusfa. ff. ad l. falcidiam qui tex in eo difficilis est quod docet patrem ab intestato bona castrentia filij militis occupantem et ea restituere gravatum quartam deducere nam cum pater heres non sit sed bona ut dixi apud eum iure peculij relinquant non videbat ad deductionem falcidie admittendus quam solum deducit his qui rogatus est ut heres ut constat ex l. cum filio. 11. versiculo neque Julianus ff de legatis 1.o Nec satisfacit solutio Aretini in rubrica de adquire. heredit.e collumna penult.a docentis patrem in hoc casu esse heredi similem et ideo quartam deducere et teneri facere inventarium alijs heredi toribus etiam ultra vires peculij obligari nam hec opinio prorsus falsa est ut constabit ex multis differentijs quas inter hereditatem et occupationem iure peculij statim adducemus Unde vere respondendum in illius tex. petere ideo patrem quartam deducere quia simul ad que castrentia bona a patre separant et virtute restitutionis fideicomissarie ad alium pertinere incipiunt nomen et occupatio peculij desinit et pater tanquam restituens heres falcidia comodo utit et sane iustissime ne ius in suam utilitatem consesum ei damnum adferat qd insinuasse videt C.us ibidem in illis verbis nam cum apud patrem peculium durat

N.o 10, Neque existimet quispiam parum referre an pater tanquam heres et iure hereditario an tanquam pater et ratione peculij bona filij fa. intestato morientis possideat nam inter utrumque sufficiendi modum innumeres sunt differentie quas quas passim observant doctores ut constabit ex Viglio in p.o quibus non e permissum. n.o 22 Jass. in l. scimus et in l. si infanti n.o 8 C. de iure delib. Gomezio in l. 6. tauri n.o 2 et 3. Inter

quas

quas differentias ille admodum notabiles sunt quod in successione
iure hereditario requirit declaratio voluntatis ad cuius verbo
vel facto l. cum heredes sibi adscita hereditate § finali instit.
de heredum qualitate et ante aditionem decedens non transmittit
l. unica § in novissimo versiculo hereditatis C de caducis
ad v. in occupatione bonorum iure peculij consolidatio fit cum
bonis patris et ideo si decedat antequam bona sumat trans
mittit l. 1 § si quis de collatione bonorum et versus in illa
super tenet ultra vires hereditarias etiam iure novo in
ventario non facto l. finali § finali versiculo postquam C de iure
deliberandi in hac v. pater tenet quatenus est in peculio §
preterea instit. quod cum eo l. pater qui 17 in p. cum § 1 de
castrensi peculio item in illa succedens perpetuo obligat
ex quasi contractu l. apud Julianum § finali quibus ex cau
sis in possessionem § ceteris instit. de obligationibus que ex qua
si contractu in hac pater intra annum tenet C l. pater § 1 quando
de actione de peculio. Denique in patre occupante bona iure
peculij non transit querella preparata per filium l. Papi
nianus 8 § 1 ubi elegans glosa verbo finita ff. de in
officioso cum adeundus est Curatium libro 9 observationum cap.
14 Conanum libro 9 commentariorum cap 8 n. 6. cum tamen tran
seat in heredem l. posthumus § fi. cum sequenti ff. eodem titulo

Sed sunt qui existiment hec omnia novo iure N° 11
correcta esse et quis unusquisque diximus ea ratione quare argueo
textus in dubitia definito C ad Tertullianum in auctentica nisi
C de legitimis heredibus ubi successionis ordo in bonis filij
mutatus reperitur et melior textus in auctentico de heredibus
ab intestato venientibus in p. versiculo si quis igitur et ubi

in

Solorsano

in illis bonis in quibus filius effugit patris adquisitionem iure heredi[tario] succedit ubi glosa exemplum in castrensibus aponit quae idem communiter docent in l. 2 de castrensi peculio in l. si infanti C. de iure deliberandi ubi Bartolus n.º 5. Jason et Alexander qui communiter resoluunt n.º 3 et 4 et sequitur Antonius Gomesius in l. 6. tauri in n.º 1. et 2 et libro 2.º variarum cap. fi. n.º 13 Costa in l. qui duos §.º iu in bello verbo patris n.º 10 Couarruuias 2.º variarum cap 8. n.º 7 Viglius d. n.º 22 Simancas in catolicis institutionibus tt.º 9. n.º 13 quae sententia omnino iure nostro regio admittenda videtur stante d. l. 6. tauri quae est lex 1 tt.º 8. libro 5 recopilationis quae disponit ut ascendentes descendentibus quoad modum e contrario sint heres legitimi en todos los bienes de qualquier calidad que sean ubi ita obseruat Castillo Gomes Arcas Sifuentes etiam et late Matienso in d. l. 1 glosa 4 Lara de Cordoua in l. si quis a liberis §.º patris n.º 37 de liberis agno[scendis] et licet sub dubio probat Gregorius in l. 6 glosa fi. tt.º 17 p.ª 4 Pro qua sententia expendit quod d. lex tauri non iubet ut equaliter patres filijs ac filij patribus succedant. Vnde cum in filio respectu patris non det peculium neque occupatio procedit heredi[tari]a successio idem etiam in patre respectu filij probandum est.

N.º 12 Durius expendit quod odiosam iure antiquorum quam regio patri aduersus testamentum filij de castrensibus bonis testantis praeteritus non fuerit querella conceditur ut contra Imola in l. filio praeterito n.º 3 de iniusto rupto Aliciatum in l. centurio n.º 6 de vulgari Viglium in §.º illis ante n.º 11 inst. de militari testamento

post

post glosam in l. finali C. de inofficioso et in l. Papinianus §. Papi-
nianus verbo contra veteranis ff. eod. Jaso in d. l. fin. n° 5 et A-
lexander in d. l. Scutericio n° 49 Ripa 48 qui communem testatur
cum pluribus alijs relatis a Julio Claro § testamentum q. 48 Cova-
rruvias in cap. quia nos n° 3 de testamentis Gregorius ubi s. et aper-
te probari videtur in authentico de sanctissimis episcopis §. pres-
biteros collatione 9a et in authentico ut cum de appellatione §. sive
agit[ur] verbo [illegible] collatione 8 et in l. 8. tit. 7 p. 4a
et tamen constat ut supra resolui querelam ei tantum dari qui ab in-
testato succedere potest.

N° 13

Verum licet supra opinio in iudicando et consulendo
non temere relinqui et improbari debeat propter tantorum
virorum auctoritatem nihilominus re altius perpensa in-
trinsica disputatione contrarium et Justinianus etiam durare [illegible]
patione iure [illegible] quia [illegible] videtur cum Justinianus
in hac l. cum oportet [illegible] exceptis fateatur se nihil novi
[illegible] circa [illegible] induxisse neque debeat
per consequentiam [illegible] intellectus rei adeo late patentis
correctio admitti arguendo legis principium in fine C. de appella-
tionibus legis [illegible] in p° C. de inofficioso capituli cum ex-
pediat de electione in 6°. Neque turbor ex d. authentico de episco-
pis cum similibus supra allegatis nam licet per ea sit introducta
magna differentia circa modum succedendi ab intestato
inter fratres et parentes [illegible] non tamen inde sequitur quia
ubi patris [illegible] relinquitur [illegible] bona
[illegible] et [illegible] ad querelam [illegible] ut nomina-
tim docuit Justinianus in d. p° quibus non est permissum
[illegible] et ibi notavit Azo [illegible] iure communi

quamvis

quamvis plenum doceat textus illum in se esse correctum. Et textus in d. auth. ho de succedibus ab intestato tantum abest ut comunem opinionem probat quod possit potius pro nostra subtiliter retorqueri nam dicit in illis bonis que patri ad quisitionis effugiunt locum relinqui successione legitime, potius excludit quia non comprehendit castrensia in quibus ut late resoluimus patri ipso iure adquisitio fiebat plenum et sub [illegible] pro illis vel minus vel mortem de illis non disposuisset

N.º 14. Neque textus in d. l. 6 tauri magis astringit nam in primis legem illam de castrensibus bonis non tractare arguit et quod ex superiori dependet in qua contra iuris comunis traditionis data est norma filio familias testadi licentia quas ad peculium castrense non expecta de quo ut supe indicauimus iam inde ab antiquis temporibus filius disponere poterat Deinde quia quod ibi de bonis exprimit comprehendit ut doceat odre absque ulla bonorum distinctione an scilicet ex linea materna an ex paterna perueniant ad nostri asendentes equaliter ad successionem descendentium quod olim secus esse videbat ut constat ex l. quod saltis § supra hoc titulo et ex hijs ~~que ipsa cap~~ que ipsa doctores tradunt ibidem ~~quod fuit~~ ~~[illegible]~~ et inter pretes omnino videndi in d. l. 6. tauri. Arogas in epitome successionum cap. 29 n.º 32 Corrasius mirabilium variarum consultorum centuria 1.º cap.º 9 Antonius Gama et late eius adicionator Flores de Mena disputatione 9.ª Quod autem illa lex tauri de his bonis non autem de castrensibus tractet subsequentia verba suadent ibi. salvo etc. que ad castrensia nullatenus pertinere possunt

et talis

et satis ostendunt de quibus lex illa loquatur arguto legis nam quod in fine de penu legata nescio equalitas quis in perfectione accidentium et descendentium esse iubet et querella quis patribus non instituti dat efficiunt ut minus pater bona iure peculii occupare dicendus sit nam id eum ad patris utilitatem fuerit constitutum nequaquam ita accipi debet ut quis ipsi utilia sunt impediat vel auferat lege quod favore C. de legibus lege nulla ratio ff. eod. l. legata inutiliter de adimendis legatis

Cap. 5.um De peculio quasi castrensi et in quibus rebus consistat ad interpretationem huius legis cum oportet in fine principii et cum multis ff. eodem

Ad similitudine castrensis peculii introductum fuit aliud quod apud filios etiam pleno iure residebat et quasi castrense dicebat ut constat ex l. fi. §. in his et secundo C. de inofficioso et ex hac nostra lege cum oportet et §. fi. inst. de militari et §. in fine inst. quibus non est permissum. Diffinit autem quasi castrense peculium id omne quod filius familias paganus ex publico officio sive administratione vel dignitate sive salarii sive stipendii nomine consecutus fuerit quam diffinitionem post Accursium hic verbo exceptis et velut ordinarios probat idem Accursius in p. inst. per quas personas et ibi late Rumialdus et prosequitur Cornelius libro geometriarum cap. 4 n. 4 Claudius tractatu de legitima articulo 12 a n. 14 Ascanius clementinus de patria potestate effectu 2. n. 2 et effectu 5 n. 7 Medices libro N.º 1.º

Solorsano Ad l. fi. C. de bonis que liberis

libro 2 definitionum cap.° 90. Quesada diversarum questionum cap.° 7 faciunt que probat textus in d. l. fi. ibi salaria vel stipendia ex publico cum similibus et textus in l. 7 tit.° 17 p.ª 4 et in l. 2 tit.° 2 partita 3 posito que exemplum apponit in proconsulibus prefectis provinciis et urbibus et regiis senatoribus et aliis quibus cumque gubernatoribus seu reipublicae administratoribus qui publicum officium gerentes salarium ex publico vel ex principis largitate salarium merent quod etiam extenditur ad principum servientes similiter proconsulum et aliorum magistratuum ex l. fi. C. de castrensi peculio libro 12 l. 6 tit.° 17 p.ª 4 nam licet hi milites non sint et ideo neque iure militari teneri queant l. seminarios C. de tit.° militis id tamen quod occasione officii paraverunt per ... quasi castrense constituunt ut ... est quod significat imperator in d. l. finali ibi perinde ac si in legione

N.° 2° Sed questionis est an id tantum quasi castrensis peculii censeatur quod ex publicis salariis vel stipendiis provenerit an etiam id omne quod ultra hec quis ex officio vel administratione publica comparaverit et quaesierit ... tit.° de arbore n.° 23 et Navarrus in manuali cap.° 17 n.° 22 moti supradicte definitionis verbis et imperatoris auctoritate in d. l. fi. negativam opinionem admittentes inferentes advocatos nisi fisci vel pauperum sint qui publicum salarium habent ea que acquirunt quasi castrensia non facere contrarium tamen longe est et receptior et verior ut constanter ex Baldo et aliis in p.° Bartolo per textum ibi in l. fi. C. silentiariis libro 12 Scanio de patria

po

potestate clausula 5.º n.º 7 Gregorius Lopez in l. 2 verbo, en las escuelas tit.º 2 p.º 3 Menchaca de successionum creatione §.º 24 n.º 4.º Pereyra in d. l. si curatorem verbo legis n.º 98. post glosam in l. fori C. de advocatis diversorum iudiciorum Nam quamvis advocati salaria publica non percipiant a clientibus tamen aliquid ex sportularum nomine quod onorarium dicitur accipere solent l. 1 §.º in honorariis ff. de variis et extraordinariis cognitionibus quod ut iocobiter animadvertendo licet lege Cincia quam alii Sincia dicunt taxatum fuerit pro singulis causis eis quae ad centum reddi ut constat ex d. §.º et ex late traditis a Tiraquello de nobilitate cap.º 29 ex n.º 20 Corraseo memorabilium sententiarum consultorum centuria 1.ª capite 15 Antonio Agustino Romano et aliis cap.º de lege Cincia et nostro etiam iure varie prefinitum sit ut constat ex l. 5.ª tit.º 9 libro 1. fori l. 5. tit.º 19 libro 2 ordinamenti l. 1 cum sequentibus tit.º 16 libro 2.º recopilationis huius tamen legibus ut predictum est olim et odie ut potius videmus ingentes quaestus advocati facere solent ut colligitur ex Alciato libro 5 parergon in cap.º penultimo et ultimo Tiraquello ubi s. Et dato in rubrica de vulgari ubi testatur Baldum ex sola illa substitutionum materia quinde sum ducatorum milia lucratum unde dicendum huius advocatorum lucra etiam militum professorum ad peculium quasi castrense pertinere ut generaliter statuunt imperatores in d. l. fori ia et in l. cum advocatio C. de advocatis diversorum iudiciorum

Pro qua opinione rursus facit quod quidam modum ad castrense peculium non solum pertinent stipendia publica — n.º 3.º

publica

publica que in litibus assignat sed ea etiam omnia que undecumque occasione militiae proveniunt ut supra exposuimus eodem modo in quasi castrensi quod ut diximus ad cuius similitudinem comparatum est omnia ea computabunt qui habentes publica officia ex eorum exercitio et administratione adquirunt presertim si advocationis munere funguntur neque enim minus militant advocati qui gloriose vocis confisi munimine laborantium spem vitam et posteros defendunt ut imperatores aiunt in l. advocati 14 C. de advocatis diversorum iudiciorum iam traditis a Connano libro 4 commentariorum cap.º 15 imo et cum laudabile sit vite hominum maxime necessarium advocationis officium primis palestris premiis oportet remunerari l. laudabile 4 C. de advocatis diversorum iudiciorum quod non de his advocatis accipi debet quos Ulpianus causarum cognitores vel redemptores vocat in l. neguidquam § 8 circa advocatos ff. de officio proconsulis nec de his qui faciunt quod Justinianus statuit in l. rem non novam § patroni C. de iudiciis de quibus inquit Cassiodorus libro 1 variarum epistola 12 nihil esse advocationis officio si pure impendat ornatius

N.º 4º Ex his apparet quod cum in indiciis imaginaria hec et togata militia considerari non possit non immerito labitur cos perlingua si castrense non habere prout est dixit Agustinus Veronius q.ª 46 n.º 7 quamvis contraria sententia magis probari debeat qua sequitur Angelus in p.º instituta quibus non est permissum facere testamentum et late Riminaldus in d. § 1 an.º 57 institutionum per quas personas Paloneus Rubeus in repetitione rubrice § 62 n.º 18

et

et omnes ré resolvens Bertrandus consilio 192 nº. 1 libro 3 et
efficax ea ratio probat qd medicorú quoque officium publicum
sit et ad conservandos cives pertineat argumento legis 1. de decretis
ab ordine faciendis unde semper a muneribus et functioni-
bus exempti sunt et multis alijs immunitatibus donati l. fi.
§º. fi. de muneribus et onoribus l medicos c de professoribus
libro 10. cum his quae copiose congerit Tiraquellus de nobilita-
te cap. 31

Rursus ex 3 dicta etiã togatae et armatae militiae — nº. 9.
colligit quod cum clerici milites alijs appellentur capl. de clerico
egrotante cap. 4 de prebendis c. degradatio §º. ritualis de penis
libro 6º. glosa verbo facere ubi Bartolus et omnes in l milites de re
iudicata cum latè traditis ab Everardo in locis legalibus loco 22
in tabula de suggestionum creatione §. 22 nº. 31 quodcumque filius
clericus adquisierit ad peculium quasi castrense spectabit
negari in eo usus illum patri acquirebit l sacrosancte §2 et
autentica presbiteros c de epis copis et clericis l. 3 tit. 21 p. 1
quod adeo late procedit ut quaecumque in alijs ea solum quae intui-
tu officij adquirunt quasi castrensia efficiantur in clericis ta-
men non solum qd ex beneficialibus eclesiasticis quae redditibus
et proventibus sed omne qd undecumque etiã ex paternis lar-
gitionibus ad eos pervenerit adventicijs et profectitijs nomen
amittit et quasi castrense appellat ita ut neque usus fructus
neque quidquis aliud patri reservet qd sane licet nimis asperum
sit et vix persuaderi non potuerit Bartolo Aur[illegible] et Sali-
ceto in l sacrosancte Gomesio in l 48 tauri nº. 1 et [illegible]
medijs [illegible] in p. nº. 164 negari tamen nulla ratione potest
cum adeo sit expressa illorum invidentissimo principis d. l partite
et

Solorsano

et nō solū in omnibus bonis suis et in omnibus clericis etiā i.
tonsure loquat adque ita coacti sunt bara sitetia probare
Paulus in d. l. sacrosancte nº. 3 Couarruuias post alios ibi in
cap. quia nos nº. 2 et 3 de test. Suarus qui dicit 2ª ca ab
amplissimo senatu iudicatū ing. maioratus nº. 31 et plurimi
alij quos refert Rogas in epitome successionū cap. 17 nº. 5.
Pinelus in l. 1ª 1ª parte nº. 43 de bonis maternis. Que opi
nio multo certius et securius procedit in bonis quae ad tam sacerdo
tis susceptionē tituli siue patrimonij causa ex forma tri
dentini sessione 21 cap. 2 clericis a parentibus cognatis vel
alijs prestant etiā si immobilia. Et procedunt quia licet filio cui
ad militiā immobilia donata in castrensi peculio nō
computaretur quia apta ad militiā nō erant l. 1. C. de castrensi
peculio libro 12 l. 4 § pr. et ibi c. fame leges eiusdem, et tamē
qui ad celestem militiam properat iuxta tridentini intentum
magis imobilia quā mobilia congruunt cū diuinis conserueat
arguendo legis lex quae tutores C. de administratione tutorum ut
reditus prodeant ex quibus clericus ali possit ne in opro
biū clericalis ordinis mendicare cogatur

Nº 6. Donque ex superioribus constat donationes ex liber
alitate et munificentia principali in aliquē colatas de quibus
in hac l. cū multa quid quid ab interpretibus quasi castrensi
peculio tribuatur et lex nostra regia 1ª tit. 11 p. 4 bane
docendi rationē probet uere tamē quasi castrensia nō esse
cū neque ex publica aliqua administratione neque ex
aliquo publico officio, militie togate spectē habeat premuneri
possitum priuilegium castrensiū habeant et ad quisitionē
spectant ex ratione Justiniani in d. l. cū multa ibi [illegible]
cum

eum imperiales fortunae omnes superemineat alias ita opor
tet principales liberalitates culmen habere praesumant.
Quod non erit inutile praeter omnes alios animadvertisse
tum ut intelligamus quod in aliqua lex fiat quae sua eorque
vere bona quasi castrentia sunt statuat de his donationes regi
as non pertinere quarum prorsus diversa ratio invenitur argumento
legis neque natales et de probationibus quae simi libus ad etiam
ut simul explodamus Baldi opinionem in d. l. cum multa quam
sequitur Gregorius in d. l. partita qui eo textu motus existima
bat feminam habere posse peculium castrense vel quasi quod
licet multis exemplis illustrium tam armis quam literis feminarum
defendere conetur Antonius Quesada diversarum quaestionum
cap. 7 inducens etiam procedere in simili textum in § 1 ins. ta
per quas personas falsa tamen omnino est non cum peculia cas
trense ex militia quasi castrense ex publicis officiis et mu
neribus adquiratur ut ex § relatis satis apparet feminae
quae militare non possunt argumento leg. 4 in p. ff de re mi
litari et ab omnibus officiis publicis et civilibus remotae sunt
l. 1 § 5 textum de postulando l. 2 de regulis iuris ea peculia
habere non poterunt. Neque contrarium probat textus in d. l. cum
multa in qua ut vidimus bona castrentia vel quasi non dicit
sed dumtaxat propter particulare privilegium principi pari
tum adquisitionem etiam quoad usumfructum effugiunt. Textus
autem in d. § 1 male videtur torsisse Quesada ubi si sedam
animadvertere potuisset quod licet verum sit exceptione de reg
ula ipso debere ut in l. quaesitum 12 § denique ubi notat
Bar

Bartolus de fundo instructo tamen illa exceptio de bonorum casu
filio familias masculo

entiu ad eam partem regule spectat quod dicto * certa erat, ut si singula singulis referrant et generalia illa uerba utrius que excipiens adadquisitioni non ad exceptioni pertineat

N° 1°

Solet autem regula d. l. cum multa ad maioratus extendi eius que argutus contendunt non ulli quod si maioratus ab aliquo in persona filij familias fiat petita et impetrata a principe ut speciali sola facultate [illegible] uel in maioratu eo modo facto filius succedat tunc patri in eius bonis quasi a rege profectis nec illius competet usus fructus arguto legis in l. edibus q. § quod si filius de donationibus quod tamen mihi si ratiatenus probandum uidetur non in hoc casu nichil principi de suis bonis largit et posuis eius potestas quam liberalitas manifestat arguto legis l. § permittit de aqua cotidiana ibi neque est hoc beneficium sed iniuria si quis forte non impetrauerat. Plane si non facultas tantum sed et bona etiam ad maioratum faciendum alicui et eius successoribus fuerint a regibus data quales sunt multi in Hispania et si precipue qui ex liberalitate Regis Enrici profecti fuerunt iuxta eius clausulam litteras eius que extat in l. 11. tit.° 17 libro 5 recopilationis cuius meminit Molina in prefatione de primogeniis n°. 16 probandum non dubius erit quod libet huiusmodi maioratus successorem sibi pleno iure querere et Regis donatarium censeri ex regula legis quotiens § cum de donationibus que sub modo legis 1°. tit.° 4. p. 5 legis unum ex familia 69 § si de falcidia de legatis 2. ad que in hoc casu s dicta opinioni sciibi Xuarez in q. maioratus a n°. 17 Gregorius Lopez in d. l. 7 partite. Antonius Gomez in l. 48 tauri n° 4 et probat etiam ad que ad in dolum Comedas expedit Matienzo in l. 9. glosa 2a n°. 5 tit. 1. libro 5 recopilationis

Caput

Caput. 6.um De effectibus quasi castrensis peculij et an et quando libri et sumtus a filijs in studijs facti conferri debeant

n.º 1.º
De effectibus quasi castrensis peculij idem prorsus dicendum
uidetur quod de castrensi superius diximus admonuimus in utrumque pa
ribus interesse fuerit regulis adequatum adque ita liberam horum
bonorum administrationem filij (tamen) sicut quam morientes habebunt
absque ulla potestatis patris contemplatione quamuis tam castren
sia quam quasi castrensia bona ex l. et consuetudine huius regni
communicari inter coniuges debeant si fuerint durante matri
monio quesita ut sic amplior sit communicationis coniugalis quam
paternae adquisitionis uis et potestas ut obseruauit Palatius
Rubeus in repetitione rubricae §. 62 n.º 21 cum seq. uersibus hi fructus
in l. 16. tauri n.º 6. et omnino uidendus Xuarez ad legem fori tt.º
de las ganancias limitatione 3. et Couarruuias de sponsalibus
cap.º 7 §.º 1 n.º 2.º
ex quo descendit quod quemadmodum castrentia ita nec quasi
castrensia bona conferri nec diuidi inter fratres debebunt nec in
legitimam imputari ut notant omnes per textum ibi in l. 1 §. neque
castrense ff. de collatione bonorum in l. si filius q. c. familiae erciscundae in l. omni modo §. imputari c. de inofficioso in l. 3 tt.º q.º
p.º a §. et sic cum ea bona adquorum titulum filius familias sacris
ordinibus initiatus quasi castrentia ut s. diximus efficiant
in his eo omnia obseruanda esse docet faber in §.º si. inst.º de
inofficioso Crauetta consilio 136. libro 1. et alios referens Tiraq. in

l. 26 et 29 n.º 16 ubi Gomesius n.º 21 et Matienso qui comunem opinionem testantur in l. 3 glosa 2 n.º 14 tt.º 8 libro 5 recopilationis Quod omnino probandum est quidquid controvertat Couarruuias in cap.º Raynaldus §.º 2 n.º 4 Auendaño n.º 16 et Menchaca de successionum creatione n.º 22 n.º 44 quod idem in vestimentis et expensis in susceptione ordinum et expeditione bullarum beneficij admittendum esse ~~[illegible]~~ docet Baldus in d. §.º imputari Menchaca ubi s. §.º 30 n.º 216 Ripa n.º 168 et Sesar Pellegrinus 469 in l. in quartam ad l. falcidiam quod tamen ego ita accipiendum existimarem nisi nimius isti patris facultatis in apertam aliorum filiorum iniuriam exinanirent aut nisi pater protestaretur se eo animo dare ut vellet in legitimam imputari ut tradit post Alios Gomesius in l. 29 tauri n.º 16. Rebuffus de privilegijs scolasticorum privilegio 57 Matienso s. n.º 6

N.º 3.º Plurimus in quidquid erit ad bellum filio si modo ad militiam aptum sit castrensis peculij vice diximus efficiat videtur eadem ratione probandum sumptus filio ad studia datos ut ad togatam militiam perveniant et iudicandi legendi aduocandi aut medendi officio fungatur quasi castrensi peculio cedere ac quaestia colationem et imputationem effugere. Quod sane maxime fieri oportebit nam pater quamuis teneatur filium intra domum alere §.º 1 inst.º de iure naturali et educatione linguae aut alicuius officij aut alicuius artificij 2us cuius ~~[illegible]~~ facultatem periculum redire arguitur l. de bonis 6.º §.º qui pupilo verum illo non solum de carbonia no legitur plures l. 3. §.º 5. ff. de administratione tutorum legitur quod filium ubi pupillus educari debeat cum tamen extra domum alere et in maioribus studijs instruere non cogatur ut docet Bartolus in d. §.º neque castrense reputetur Auendaño n.º 9 p. 8 y 10 et Menesio in authentica res quae n.º 32 et comunia de

le

Solorzano

legatis nisi ratione privilegii quasi castrensis peculii filium dessidi mus proculdubio quas ex ratione studiorum impendit domi apud patrem non impensurus conferre tenebitur arguito legis sed si lege § ~~similiter~~ quod ante el segundo de petitione hereditatis legis ex parte ff familiae erciscundae. Quare in hoc articulo licet multa tradiderint multi ego ex eorum qui melius senserint iudicio resolvo has studiorum expensas et sumptus si pater aliqua bona ad custodia filii habeat de eis potius quam de suis subministrasse censeri si in ratione expensarum eas retulisse apparuerit arguito legis Nesennius 36 ff. de negotiis gestis legis aliis mente 11. c eodem titulo legis finalis de petitione hereditatis legis penultime titulo 12 parte 5 si vero nulla bona filius habeat distinguendum esse utrum pater pietatis ratione suadente cum eo expederit ut ex studiis et doctrina melior evadat arguito legis ~~[illegible]~~ Regulus ibique a me meliorem eius de donationibus ex animo credendi quod ex eo collegimus quod forte id protestatus sit vel in libros rationum expensas scripserit nam 1º casu nec conferet nec computat 2º contra observatur quam distinctionem probat glosa per textum ibi in l. si pater 5 ff. familiae erciscundae. Bartolus ubi 5 nº ~~3 [illegible]~~ Brebisius privilegio 56 Avendaño dictionario verbo castrense Juanes Garcia de expensis cap. 4 Antonius Gomes in l 29 tauri ex nº 26 Emanuel Mendes in parte ex nº 168

*dictionario verbo castrense § — Nº 4

De libris autem filiis a parentibus datis licet lex 9 titulo 22 parte 5 et lex 5 titulo 6 parte 6 indistincte precipere videantur a filiis praecipue habendos et nullatenus conferri debere quod et probant Aviarius in d l quis pater et Brebisius d privilegio 56 Gomesius ubi 5 nº 14 Dueñas regula 222 limitatione 3 id quod Aviarius doctrina notat in l Mardoniani 5 c ad macedonianum ubi ait patrem teneri emere libros filio studenti quod esse singulare docet

Baldus in auth. tria ex tt. nº 5 e de colationibus D. nus codibo 197 coluna finali nihilominus uerior esse receptior Bartoli opinio ind. § neque castr. nº 2 qua comune fatet Alexander Jaso et alii quos refert Piripan in d. l. in quartam nº 164 cum multis Didacus Perez in l. 8 tt. 2 libro 1º ordinamenti glosa 2 versiculo 2º cito qui docent solum eos libros colationem et impútationem effugere et quasi castrensis peculii priuilegium habere quos pater nihil in contrarium protestatus filio iam facto doctori iudici aduocato uel medico tradiderit aut etiam iam licentiato ut contra Bartolum qui eum exclusiue uoces aduertit cum pluribus Pimenaldus in § quibus alienare ex nº 99 Perez sup. § et Medes nº 171. Secus autem esse in bibliotheca filio adhuc studentibus tradita presertim si uiuo patre ad gradum doctoratus uel publicum oficium nõ peruenerint quo cum scolastici filii nõ p dum militiam togatam exerceant neque ad munera publica obeunda proximi sint qui eis donat libri quasi castrensi peculio nõ sedunt et in colatione deduci debent nisi forte hi sint qui omnino ad discendum excusari nõ possunt ingeniibus acti p̃cidas ipse d. leges partitae post Gregorium ibi et alios quos referunt docent Perez et Medes ubi § qui ad hanc questionem uidendi sunt cum autoribus § ptatis et ultra eos erit omnino uidendus Sesar Perisinus in d. l. in quartam a nº 4050 Mecsaca libro 3 de iure [illegible] creatione libro 3 § 30 anº 204 Menoquio de arbitrariis casu 131 et nouissime Morquecho de bonorum diuisione libro 4 capº 13 ex nº 57

Nº 5 Quibus ego adhi ijcio quibus casibus expensas studiorum uel libros ad discendum uel aduocandum datos computari in legitimam nõ debere resolu

resoluimus ita ed aeß piendũ si filius tẽpus diligenter cõsumserit et in studijs profecerit nã si ignorans euaserit uel studia relique rit aut libros in malos usus erogauerit aut ludo amiserit ẽstimatiõ expensarũ aut librorũ cõferri ceteris fratribus debiri ut notat Bar tolus per textũ ibi in autentica qd locũ c de colationibus et docet An gelus in l filius lisset eodẽ ttº Gregorius et Auedanius ubi s͂ et facit qd libri ut docet glosa in l nepos proculo 125 verbo dignitate ff de verborũ significatione ne suntarma indicũ aduocatorũ et scolasticorũ Vnde quẽ admodũ in militibus arma alienare grauissimũ et capitale crimẽ reputabat l 3 §º miles l comeatu 14 §º arma ff de re militari ita etiã et in scolasticis librorũ alienatio uel studiorũ desertio saltem hac pena puniri debent quia priuilegiũ meretur amittere qui male co utit capº ut priuilegiº 29 capº et pº 27 extra de priuilegijs notat Rebufus d priuilegio 57 in fine

Dubius et illud ad ijus ode iure regio cũ inter patrẽ et filiũ quecumque donatio ualeat quẽ tertiũ et quintũ bonorũ nõ excedat l 26 tauri l 10 ttº 6 libro 5 recopilationis desedit posse patre expresã donationẽ etiã ample bibliotesce cuilibet filio facientẽ donationẽ ualidã esse et in tertiũ et quintũ bo norũ imputari ut resoluunt Auedanius ubi s͂. et peresius in d l 2 glosa 2ª uersiculo 6ª etto N.º 6º

Caput 7 de peculio aduenticio et in quibus bonis constituat. et vtrum ~~ad~~ eolim pleno iure ad patrem spectauerit

Aduenticiũ peculiũ illud esse resoluunt interpretes quod N.º 1º

neque ex patris substantia descendit neque occasione armatae vel togatae militiae, sed aliunde ex suis laboribus prospera fortuna donationibus et hereditatibus matris et propinquorum aut quolibet alio modo ad filium pervenerit quae definitio aperte colligitur ex hac l. cum oportet et ex l. fi. infra eodem §. igitur infra per quas personas l. 5 tit. 17 p.a 4 et nomini iure inspecto etiam in ea continere putant Ostiensis et Azo in summa ad tit. de iniuriis quos sequitur Pinelus in l. 1. 3 p. c. n. 103 de bonis maternis et Medoles hic n. 78 id omne quod ad filium ex actione iniuriarum pervenerit nam haec actio olim filii propria erat l. filius familias 8 de obligationibus et actionibus l. in persona 30 ff. de pactis notat glosa per textum ibi in l. papinianus 8 ff. de inofficioso etsi sit pater iniuriam remissam haberet et invito etiam filio illam vel differre vel omnino dimittere posset et in iniuriis illatae stimatio in id quod patris interesset fieret l. sed et 17 §. si filio familias ubi glosa et Bartolus l. neque nocenti 18 §. si nupta ff. de iniuriis notavit late Jason in l. contra iuris §. si filius n. 15 ff. de pactis et multi alii relati a Pinelo s. 50 dicitur tamen ut multi autores existimant inspecta hac l. ad l. finali contrarius habet et id quod in compensatione in iuris filio dat peculium adventicium efficit cum pater iniuriis filio actionem iniuriarum remittere nequeat nisi in casu quo iniuria ipsius patris propria sit licet filii ratione contingens ut in l. 1 §. usque adeo de iniuriis quae tamen opinio non omnino vacat difficultate ex traditis a Jasone ubi s. et ex ratione textus in l. 2 §. emancipatos ff. de collatione bonorum

N.º 2 Adventitii autem peculii proprietas odie ex nostra hac Justiniani sanctione et ex ibi mitibus s. relatis filiis reservari iubet usus fructus vero in honore patris potestatis eiusque memoria patri prius

prestat qua a[liqu]a olim ut s. cap. 1 retulimus exceptis castrensi bus bonis vel quasi pleno iure omnia que ad filium pertine bant patri ideo quirebant l 1 in p. si a parente quis l patre furioso 8. in fine de his qui sunt sui l plane 19 de adquiren da hereditate l 2 C de patria potestate l 1 C qui admitti s. igit insta per quas personas. Unde si filius fuisset emancipa tus bona omnia adventitia utpote que sucbant si patrimus non fuisset propria patris futura erant cum ceteris fratribus conferre et dividere tenebat l filius licet 12 C de colatio nibus l 1 in p. uincto s. neque castrense cum alijs ff. eodem quamvis hodie in adventicia propria filij sensiat corum collatio seat ut constat ex l fi. C de colationibus. Item etiam idem esse censebat patre per se vel per filium possidere et adquisitio cuius adquisitioni que per servum fili fiebat compa rabat l quesit 38 de bonis libertorum l post legatum 5. s. si patre [illegible] quibus ut indignis l 3. s. hoc autem de legatis prestandis l qui liberis 8. s. hec verba ff. de vulgari et quemadmodum sibi ita et filio aliquid propria manu in ali eno testamento pater scribens falsi crimine tenebat l Divus 15 s. 1 l impubere 22 s. 1 ad l corneliam de falsis

Que omnia adeo evidenter ostendunt iure veteri adventiciorum omnium plena proprietate ad parentes pertinui sse ut merito a Pinelo in l 1 1a parte C de bonis maternis ex n. 9 comuni scribentium consensu recepta hec opinio dicat et Politi referat audacia qui in tractatu de substitutionibus cap. de vulgari n. 43 nervose contrarium probare contendit docens N. 3o

textu in d. l. placet in quo precipuu comunis sententie fun
damentu consistit no dicere omnia quae ad filios perveniunt
parentibus quaeri sed eoru tantu quae adquirenda sunt illi
contrario sensum fieri adquisitione et textu in d. l. 1 si a parentib.
quis ctum d. l. 1 C qui admitti possunt ne favere sententiae cum
il emolumentum dumtaxat ad parentes pertinere doceant quo
verbo nd tota res vel totum ius continet verum hoc insanire
e et contra comunem sententiam in l. penultima ad exhibendum ius
civile calumniare et verba eius capere no exercicium emolumen
ti nomen totius rei adquisitionem comprehenderent docet Pine
lus ubi s n.º 11 et manifeste probat ex l. antis huius 62 §.º finali
l. pater 93 §.º 1 de adquirenda hereditate l. 1 C si certum petat
cu aliis adductis a Brissoni libro 5 de verborum significatione
verbo emolumentu et ut fatiamur in hujus iuribus s. dictam se
tentiam no probari pt. tamen manifeste sequi iuribus et rationi
bus s relatis quibus nec Politus neque alius respondere ullo
tempore poterunt quae quae hoc ad confirmationem s. d. conclusio
nis satis sufficiunt

N.º 4.º Quam tamen novissime Antonius Faber libro 1
coniecturaru cap.º 11 limitada esse contendit ubi no habeat
quoquomodo pater per filium sibi hereditatem legatum vel quid aliud
noluit adquiri nam tunc fui[illegible]sse putat filium adquisitionis
capacem verum certo diferre quia hic in iure civili inspe
prohibilorit l. quod attinet 32 de regulis iuris et quadrupedi
bus comparet l. 2 ad l. aquiliam etiam in bello et vulgo ante domino ea
quae ad se pervenerint quaeri l. etiam invitis 32 de adquirendo
rerum dominio l. servus invitus 6. 2 de verborum obligationi
bus nisi forte res in mero facto consistat quia sibi no domino ser
vus adquirit l. qui hered. 44 de conditionibus et demonstratio
nibus l. legatum nulli 21 de adimendis legatis l. 90 servus

24 de adq. poss.e §. sed cum factum inst.o de stipul.e servoru
aut nisi sit hereditas quae ex particulari ratione non nisi volen
ti domino et eius iussu praesente queri et adiri potest a servo
l. qui in aliena 6. in principio l. si quis 22 §. iussum ff de
adq. hered.e §. item vobis inst.o per quas perso. Filius tamen cu
integram habeat personam et iure civili cognitam ob id
quae tam ex contractibus quam ex delictis obliget civiliter et ac
tio civilis in eum competat l. filius familias 38 ff de oblig.
et actionibus l. tam ex contractibus 51 ff de iudicijs quod pater
sibi adquiri noluerit proprium habebit nulla ratione extre
rum patri adquirendum

In cuius sententiae confirmationem primo per pedi potest N, 5.
tx in l. cogi 16 §. si pater filio ff ad Trebel. ubi si pater filio quem
in potestate habebat rogatus esset hereditatem restituere et pa
ter suspectam diceret cogi potest per filium adire et restituere
nimirum quia cum eadem esset voluntas patris nolentis sibi he
reditatem adquiri quam suspectam habebat nihil obstaret quomi
nus eam filius fideicomissarius sibi adquireret quod in servo etiam
cum libertate per fideicomissum substituto non per inde obti
nebat ut ibidem Ulp. subijcit in §. sed si servo. 2.o facit tx in l. im
perator 50 ad Trebel. ubi si quis filio suo cum in potestate esse de
sierit fuerit hereditatem restituere rogatus et in fraudem fi
deicomissi quod facere probet cogendus est statim restituere in filio
et repraesentato damno conditionis propter fraudem quod utique esse
non posset nisi filius adquisitionis capax censeretur

3.o facit Ulpi. responsum in l. si quis his 13 §. fin. ff de N, 6.
adqu. hered.e ubi probat neque patrem sine filio neque filium
sine patre repudiando alterum alteri nocere posse sed utrosque
simul sive legitima sive testamentaria hereditas filio obvenient
repudiare debere nempe ut intelligamus repudiante patre de

Latam

latam filio hereditatem posse filium velle eam sibi adquisitam
que eadem sententia probat in l. ambitente C. de iure deliber.
et in bonorum possessione l. fin. C. de repudianda bonorum poss.e
et in fideicommisso in l. ex repudiatione C. de fideicommissis. Quod
in servo secus est in delatam hereditatem bonorum possessionem
aut legatum quia nec si dominus vellet posset eam servus sibi
adquirere, solus dominus repudiare potest l. 1 §. per servum
de successione no. dicto l. legatum 1. de legatis 1°. docet glosa in d. §.
fin. versi. item secus et in d. l. fin. C. de repudianda et passim
in dictis iuribus quae communiter recipit teste Baldo Alexa.
et Jass. in d. §. fin. eodem Jassone Sand. et Ripa in d. l. legatum
Maranta in l. Si is potest n°. 163 de adquirenda heredit.e et late
Riminaldo in d. l. 1 C. qui admitti ex n°. 8

N°, 7. Sed his non obstantibus ego Antonii fabri iudicium probare
non possum existimoque verius esse filium dum in patria pote-
state manere excepta causa peculii castrensis aut quasi nihil
sibi proprium habere neque adquisitionis capacem esse potius
non aliter adque in servo contingebat. Primo quia ratio ob
quam servus omni respectu adquisitionis incapax est illa est quae
tradit a Consulto in l. adquirit 10 §. 1 de adquir. rerum dominio
nempe quod his qui ab alio possidetur et in alterius potestate est nihil
ipse possidere potest quae ratio aeque in filiis procedit ut aperte con-
tat et probat Ulpianus in l. sic enim et 2. ff. de adulteriis

N°, 8. 2° quia si nolente patre futurum esset ut ipsi filio qui ipse
adiisset quaeri potest hered.tas utique probandum esset etiam sine
iussu patris hereditatem sibi delatam filium adire posse non
si pater aditionem ratam habuisset per media filii persona hered.
efficeret sin minus aput filium remaneret hereditas et si saltim
in persona filii effectum semper haberet aditio quod tamen
est

est contradicta l qui in alieno et ea quae notant doctores comuniter tradentes adhitionem etiam in persona filij inutilem esse anìmirum ratione ut docent Castrensis Cumanus et Alexander ibi quia impossibile esset hereditatem manere apud filium quum statim cuius comoda patri quereret damna vero apud filium manerent quod esset contra naturalem equitatem de qua in l secundum naturam de regulis iuris et in l unica §o pro 2o versiculo neque enim ferendus C de caducis tolendis Solorzano

3o facit quia si verum esset volente patre filium adquisitionis capacem esse potuisse sequeretur vere veteri donatio a patre in filium collatas valere debuisse cum eo casu pater id quod filio dabat a se abdicari ad filium autem omnino pertinere vellet et tamen constat excepta causa dotis de qua in l Pomponius 33 ff. familiae erciscundae tales donationes propter re adquisitionem inutiles fuisse adeo ut nec morte patris confirmarentur l donationes 31 §o pater ff. de donationibus l 1 §o si pater pro donato l 28 §o filium ubi Cuiacius ff. pro herede l si donationes 13 C de colationibus l donationes quas parentes 25 C de donationibus inter virum et uxorem notatis a Fagunio libro 6. controversiarum cap.o 6. 4 et Cuiacio 5. et in novella 18 et in libro 5 sententiarum Pauli titulo 11. N.o 9.o

4o et ultimo considero quod si iam olim repudiante herede et patre filius eam sibi adquirere et retinere poterat procul dubio dicendum erit mendacem esse Justinianum dum in l fi. §o censimus et §o in autem se id nove constituere afirmat et patre recusante filio adeundi et sibi quaerendi hereditatem licentiam concedere quod ita omnes huiusque interpretes intelexerunt N.o 10

Negative itaque tenendo obstabunt quidquid arguta pro Antonij fabri opinione perpensa non tamen in d l cogi §o si pater N.o 11

omiserat

omnia sententia Vaconij libro 4 declarationum cap. 57 n. 2 respondendum est Auricio et ceteris interpretibus ibi Sorino et atijs in l cum filio 11 ff de legatis 1. in illius textus specie presuponendum esse filium quo tempore patrem ad adeundam et sibi restituendam hereditatem cogebat iam emancipatum fuisse aut saltim sibi comodo eo subeisse ut quo tempore sui iuris esset effectus sibi restitutio fieret semper enim in restitutione a patre filio facienda tanta illa conditio subin tebit si sui iuris fuisset effectus d l cum filio lege ubi puro 19 ff. ad Trebelianum cum alijs. Neque de hoc dubitavit Vlpianus iuris consultus in eo textu sed ratio ponis dubitandi ut ex sequentibus verbis aparet in eo consistebat quod non videret debitum obsequium patri servari si filio ius eum cogendi et compellendi prestet quo tamen rationem in servo preficiente dicit consultus in versiculo sequenti ut quo actione impediat in filio v. ea non obstante con trarium respondet

N.o 12 Sed neque magis stringit textus in d l imperatorum ibi filio nervim dum pater usserit bona quoad plenum dominium ad iudicata non sint sed eorum administratio illi propter patris fraudem ut ibi textus aperit conceditur ita tamen ut patri emolumenta ex actionibus hereditarijs prestare teneat quod maxima cum ratione constitutum fuit ut filius ad quem ea bona erant post mortem patris perventura sibi comodo ante illorum dissipationem prospiceret arguto textus in l finali ex quibus causis in integrum restitutionem l iudicij si c quod dolo liceat unicuique. Unde et cotidie in Hispania nostre maioratus possessor prodigus ut et bona dilapidet sequens in gradu etiam illo vivo maioratum sibi restitui postulare et impetrare solet ut late et eleganter tractat molina libro 1 de primogenijs cap. 16

N.o 13 Pur ius textus in d l hi qui heres s. fi. frustra pro Antonij Fabri

Solorsano

Fabri perpendit ratio quod ibi patris repudiatio simul cum filii repudiatione concurrere debeat ideo ut quia cum plenis sit institutus et cum verba tt.i demonstrent l. qui liberis 8.a §.o sed verba ff. de vulgari non potest pater repudiationem sine filio facere quod idem etiam certo contingere contra glosam et auctores supra relatos tenent Bartolus et Paulus in d. §.o fi. et ex eo probari potest quia cum dominus non propriis perceruum adsiri possit l. 3. c. de hered. ibus instituendis non etiam poterit absque eius persona repudiare l. si potest 18 de adquirenda her.e l. cuius est nolle 3. de regulis iuris et ut daremus inter filium et servum hac in parte aliquod esse discrimen id tamen ex aliis causis contingit que ultra Decium et Rimenaldum in d. l. fi. c. de repudianda bonorum possessione notat a Curtio in opere postumo ad d. l. legatum Neque movere debent interpretes textus in l. 1 §.o per servum ff. de suspecto edito cui non ultra omnium mihi respondeo ierisco sul ti ibi non tractare de bonorum possessione servo heredi instituto competente an dominus solus sine servo eam repudiare possit sed posius de eo an dominus bonorum possessionem sibi ipsi delatam possit mediante servo repudiare quemadmodum in precedenti articulo tractatum fuerat an possit per procuratorem cui questioni affirmative respondet Ulpianus ea forsitan ratione quod vox servi vox domini esse censetur §.o ii.o inst.a de inutilibus p.o de stipulatione servorum et quod que ita fieri expediebat ut eius bona ad heredes sequentes pervenirent ne si dominus angustata repudiandi facultate caperent longiorem moram creditoribus ferent contra intentum pretoris et suspectori edicti rationem de qua in l. 1 illius tt.e in p.o

C. A. 8 De adventiciis maternis e quid Digestorum quid codicis iure observatur ad interpretationem tt.i superioris et legis prime huius tituli de bonis que liberis

Materna

N.º 1.º Materna bona hoc est ea quae occasione matris vel ascendentium ex linea materna ad filios perveniunt inter adventicia connumerari in initio capitis praecedentis docuimus unde et interpretes communiter colligunt ea quemadmodum cetera adventicia fructuum iure ad patrem integre pertinuisse quousque Constantinus et post eum alii imperatores quorum sanctiones extant in l. 1 et sequentibus tit. superiori quas venerandas vocat Theodosius in l. 1 huius tit. cavere coeperunt ut mater non rerum proprietas filiis reservaretur usufructu tantum ad patrem pertinente. Id satis aperte probare videtur praeter vera vulgaria et Justiniani verbis § igitur inst. per quas personas ubi iure digestorum veteri exceptis castrensibus peculiis omnia quae filii quaerebant pleno iure ad patrem sine exceptione pertinuisse docet nec minus aperte ex l. 3 § verbum potestatis de donationibus inter vir. ibi ea de causa non valet donatio facta a matre filio in potestate patris constituto quia statim iure patrio id ipsi adquirebat cum tamen si solus usufructus maternorum ad patrem pertineret quoad illum non vero quoad proprietatem vitiari donatio fieri deberet argumento l. sancimus in § vesciculo si quid autem C. de donationibus l. agi-gressione § altero vincta glossa ibi verbo omnimodo ff. de fideiussoribus neque alio jure expetunt variis consultorum responsa in l. si filius meus ff. si quis omissa causa et in l. qui in aliena versiculo idem et si legima et in l. filius familias 91 ff. de adquirenda hered. et provida illa maritorum cautio quam frequenter adjiciebant ut nihil ex bonis suis ad maritum pertinerent comprehendo institutione filii in tempus quo sui iuris fuisset effectus l. mulier 22 ad Trebellianum l. 3 C. de institutionibus l. filiis matrem cum aliis C. de inofficioso quibus argumentis et aliis hanc sententiam post glossam in d. l. 1 C. de bonis maternis et in l. his qui heres § fi. de adquirenda hered. tenet Bartolus et omnes interpretes communiter in d. iuribus et in l. 1 C. quia admittit et constanter defendit Belonus libro 4 disputationum cap. 5 Pinelus in d. l. 1 C. de bonis 1. p. ex n.º 19 Caldas Pereyra in d. l. si

curato

curatore verbo lexis n.º 122 cum sequentibus.

Sed contraria in hoc sententia et maternorum bonorum adquisitione patribus etiam olim non nisi quoad usumfructum fieri antea omnes tenuisse fere. Ricardus malumbrinus in d. l. 34 qui si sursum ubi tamen glossa antiquiores eius auctores fuisse ostendit quos Suis quoque opinione assentire videtur in l. filius non impedit 22 verbo commodum ff. de inofficioso et ex recentioribus late eam defendere conatur Alciatus in d. l. 1 c. quia ad militiam ex n.º 37 et libro 4 paradoxorum cap.º 3 Politus in tractatu de vulgari ex n.º 93 Balduinus in p.º ad orficianum n.º 2 et 3 Camillus Plaisius in d. l. 1 verbo cum tenentur per totum et novissime Filipus Maynius ibidem ex n.º 26 et qui contrariis argumentis sed minus apte satisfacere tentat in sibi etiam quod satis suam opinionem fulciat profertur N.º 2º

In primis enim considerant textum in hac lege cum propter ubi Justinianus videtur maternorum bonorum adquisitionem iure ff. non fieri docuisse cum dicat in veteris iuris observatione invenimus quas plane esse res quas extrinsecus obvenientes patribus non quaerebant quemadmodum in maternis bonis etc. quae verba ad novas imperatorum sanctiones referri non possunt 2º per pendunt textum in l. 2 c. de patria potestate ubi Antoninus imperator qui multo ante Constantinum floruit insinuat multa fuisse quae antiquo iure patribus per filios non quaerebant. N.º 3º

Neque dici potest quod glossa et communis putabat textum nempe illum ad castrensia peculia esse referendum cum imperator ibi iudicii mulieri maronis sue matronis nomine ut ex epigrafe costat rescribat mulieres autem ut alibi latius probabimus castrentia aut quasi castrensia habere non soleant

3º adducit textus quem Alciatus expressum probare sententiam censet et omni solutione maiorem in l. sacratissimi penultima ff. ad tertullianum ubi matris hereditas ad filios tametsi in aliena sint potestate pertinere dicit quod idem non obscure significare videtur textus in d. l. filius non impedit 22 ff. de inofficioso testamento

qua

quo docemur patri qui nomine filij ad versus matris test.
querelam proponit neque obstitit non amittere legatum sibi ab
uxore relictum contra aliqui commodum victoriae parat Secundo neque
obstat textus in d l placet de adquirenda hereditate quae multis
in casibus filijs non fieri per filios parentibus adquisitionem in
sinuat et sic aut dubius ad mater na bona respicere videtur
N.° 4.° Quae tamen argutae et leviora alia quae adduci solent tantae
difficultatis non sunt ut eorum timore a recepta et satis superiori fulcita
opinione recedere debeamus nam ad textum nostrum respondeo
quod et si verum sit ius ffrum frequenter vetus ius appellari ut obser
vat Alciatus ubi supra et sic eadem lex probat in versiculo exceptis
ibi veteris leges quin et interdum leges 12 tabularum ais veteris dicat
ut constat ex l 1 de petitione hereditatis et ex traditis a Balduino
in prefatione ad l 12 duo Brissonio verbo vetus ius adducta
m.e Iustinianus in p.i ut et glossa et inter prebus notant et
sequitur Pinelus ubi supra et ex comparatione maternorum et nupti
alium bonorum collegit veteris iuris observatione respectu religi
cod ius ab anterioribus imperatoribus latarum dicit
quis abita comparatione ad hanc nostri textus constitutio ne
quia ipse in p.o legis finalis infra codem novella appellat non
male vetus ius appellant cum Constantini lex de bonis mater
nis agens edita fuerit anno Christi 347 Iustinianus vero ma
ternis bonis reliquae alia ad iustitiam exequavit anno 529
ut ex suscriptionibus constat inuitis Sigis quae Antonius
Contius in fastis consularibus et Volfangus Freymo
nius in historia iuris adnotarunt
N.° 5 Rursus non obstat textus in d l 2 C de patria potestate nam et
solimus imperatorem Antoninum ibi cum mulier e loqui quae
vetat cum 2.a iuris regulas generaliter respondisse et sic cum
verba extra ea quae non adquirunt de castrensibus bonis
accipere. Verum contra neque castrentia bona omnino
patris

patris adquisitionem effugiebant ut s. cap. 4 resolvimus melius erit cum textu ad aliqua quae omnino prorsus adquisitionem effugerent referre, illa videlicet quae in mero facto consistunt iuxta textum in l. qui servi § 4 de conditionibus et demonstrationibus et in § sed cum factum inst. de stipulatione servorum aut quae ex matris lassicio ad filium pervenerunt iuxta l. quod servus ff. de adquirenda possessione

Deinde textus in d. l. penultima ad Tertullianum moveri non debet quia ut communiter docent inter praecipuos ibi quos sequuntur Dinus et Belonus s. relati et Richardus in § 1. per quas personas verbum pertinere de quo ibi quoad modum et verba et ibi quaereret quae extant in l. 2 C. ad Orfitianum de ipsa successione intelligitur non de illius effectu etenim cum in rigore iure non admitteretur filius ad matris successionem Divus Marcus oratione in senatu recitata prout notus esse constat ex l. sed veniunt § praeter de petitione hereditatis l. cum hi in vinculo § eos ff. de transactionibus cum similibus aliis quae tradit Brissonius libro 1. antiquitatum cap. 16 et Belonus libro 4. supputationum cap. 5 n. 5 et Richardus in rubrica ad Orfitianum D. Marcus edidit S.C. Orfitianum quaddam quo demum filius matri succedere cepit et hoc est quod ad eum pertinere hereditatem tradit consultus nam verbum pertinere licet frequenter cum effectu accipiatur l. si quis § pertinere ff. de edendo nec se[m]per tamen etiam ea quae nobis quoquo iure competunt quae ne nostra futura fore speramus illo verbo significantur l. verbum illud pertinere 181 ubi Rebuffus et alii ff. de verborum significatione sic habet et haec interpretatio vigilem populum recedunt satis a s. dictis animaadvertimus ex illis verbis tamen si in aliena sint potestate neque enim ulla congrua ratio reddi posse videtur ob quam de filii successione filius in potestate quam patri acquiri admitti debuisset nisi forte dicamus dubitandi rationem eam esse potuisse contra per hoc S.C. cum nihil filio qui sit in aliena potestate sit patri ponens cum sit adquisitio consultum videbit. Aut ut ego magis existimo ibi non de eo qui est in patris naturalis potestate sed

adop

N.º 6.

adoptivi tractari dubiuque utrum Sij matrium sedere deberet inde muntio orin quod cum questio nes ex l 12 tabularum descendentes adrrogatione et qualibet minima capitis minutione perirent l capitis 11 de suis et legitimis §o minima institutionum de capitis minutione controverti potuit an in successione ex orficiano delata idem esset probandum et probandum non esse respondet et consultius eo nimirum ratione conia in successionibus ex novis ijtis legibus et Senatusconsultis provenientibus cum nomina non civiliter sed naturaliter deseguerent capitis minutione extingui non possent l capitis 11 in fine l tutellas 10 ff. de capitis minutis §o Sciendum ubi Valduinus et alij ins.ta ad orficianum et iuribus sic intelligendis in l filij mater 6.tu in p.o ff. ad Tertullianum et in p.o inst.o ad orficianum et inst.ta ad Tertullianum quibus addo Petrum fabrum libro 2 semestrium cap.o 12 et 13

N.o 7. Ut non obstat textus in d l filius non impedit cum renitij inter pretationibus tradditis a Conano libro 9 commentariorum cap.o 9 in fine Rinaldo in d l 1.a C qui admittit et late Pinello ubi s ex n.o 22 quitandem n.o 24 in sententia Sosini descendit docentis illa verba atque omnino durioris parat non de patre sed de filio querela intentante intelligenda esse. Verrore comunis solutio quam Bartolus ibi tradit et in l 1 n.o 8 C qui admitti et sequitur et ornat post alios Belonus d. libro 4 suppositionum cap.o 8 ut s resolutiolum sit textum illum ut eius contextura et sequentis articulo tractatio madet ad patrem qui filij nomine querelam intentavit referendum esse quem licet in querela non obtinuerit adiu tamen legatum sibi relictum velut non amittere Trifoninus respondet limitata doctrina legis Papinianus §o nominisse ff. de inofficioso de et capitulo non debet de de regulis iuris in 6.o conia non suis sed filij nomine eius indignationem et iniuria d l Papinianus in p.o querelam proposuit argumento legis tutorem 22 ff. de hijs quibus ut indignis et s. sentitur inst.ta de inofficioso et conia in filio comodum non quidem

peru

pecuniarum et male volunt contrariae opinionis auctores sed victoriae honoris et existimationis paravit quod recte commodum appellatur nam cum exheredatio ultimum sit ut ait Seneca parentum adversus ingratos liberos fulmen et in eis infamiam quodammodo irrogat ut notant omnes per textum ibi in L multi non notae ff. de liberis et posthumis et in querela de filiis meritis et obsequio in parentes agat in ead. C. § filius itaque in hoc casu L 35º si omnia patris ff. de contra tabulas L si filia C de inofficioso liberare filium a pudore et dedecore exheredationis quo fugiatus erat non videtur parvam eius utilitatem et commodum continere cum causa honoris et vitae aequiparentur L insula ff. de manumissis vindicta cum quae ipse filius (quod in querela precipue inspicitur) ipsius matris declaretur legitimus successor et acquisitio quae eo mediante postea patri fieri debet in considerationem non sit argumento legis iussoris ff. de auro et argento L 1 de auctoritate tutorum L usum quod ff de furtis

Denique non obstat textus in d L placet contra et si eam dudum Dinus et Paulus ibi et post eos Doctores et alii relati a Pinelo 5 nº 10 sibi persuaserint in eo textu non probari id adque solet vulgo sitari, et perpendi, et verbum quoties aliqui propter eos (veritati alii pro patre materna adiutum esse opinentur mihi tamen huiusmodi pretatio arridere non potest quia iste eo generaliter consultum tam de filio rei quam de certiorum adquisitione loquitur et verbo nihil ulterius sibi reservare potuisse. Quare praeter omnes planissime non illius textus sensum hunc esse opinor ut verbum quoties non ad filium vel eorum referatur quasi sint aliqui casus in quibus ab eis adquisitio non fiat sed eo ponitur pertineat ut in innuat consultus adeo velocem esse iuris operationem et dispositionem ut cum duobus modis adquisitio fiat aut per nos aut per alios qui nostro iuri subditi sint principio per quas personas quoties per alios faciendam est confestim et momento fiat, et operetur non minus ac si per nos fiat. Nº 8º

Cap. De aduenticiis matrimonialibus siue nuptialibus et vario adquisitionis eorum iure ad interpretationem legis 1ae cum 4or sequentibus

N.º 1.º Etiam hodie iure regio quo utimur patria potestas matrimonio celebrato et nuptialibus benedictionibus secutis tam ex parte mariti quam uxoris soluatur l. 47 et 48 tauri l. 8 et 9 tit.º 1.º libro 5 nove recopilationis quas ultra nostros interpretes ibidem late exornat Couarruuias de sponsalibus 2.ª p.e cap.º 1 §.º 1 n.º 13 Joannes Gutierres libro 2 practicarum cap.e 9 Petrus Barbosa qui idem lusitano in regno cautum esse docet in l. 2 §.º quod si in patris ante nemorum vel soluto matrimonio et Pelaez de maioratibus 4.ª p.e q.e 1 n.º 5 et q.e 23 n.º 24 qui contra alios dictas leges in his tantum quae filiis utilia sunt ponderare tentat. olim tamen Romanorum temporibus patria potestas propter nuptias non soluebat ut constat ex l. 1 eius tit. et d. §.º quod si in patris et ex l. si uxor C. de conditionibus in certis l. uxor §.º filius l. marito 24 §.º serum ff. de adulteriis l. 1 et 13 tit.º 17 p.ª 4.ª cum late adductis a Tiraquelo in 1.ª l. connubiali ex n.º 1 nisi si forte uxor per coemtionem siue conuentione in manu duceret quo casu eam non solum in mariti potestatem transire et verum etiam vices heres fieret ut constat ex Vlpiano in fragmentis tit.º 22 Agelio libro 3 noctium atticarum cap.º 2 et libro 4 cap.e 3 et libro 18 cap.º 6 Tiraquelo in l. 4 connubialium ex n.º 5 Guebara ad Topica Siceronis §.º 8.º ex n.º 3 quo casu defendi non male posse eum Romano in §.º fi. inst.ª de patria potest.e illam in patris potest.e esse desinere. Quamuis effectus ille antiquus patriae potestati Romuli legibus datus ut pater filium vendere posset matrimonio contracto iam inde a Numae Pompilio temporibus ualuerit hic enim festo autore proibuit ne pater filium qui uxorem ducere permiserat distrahere posset

N.º 2.º Quo ex fonte descendebat ut olim etiam post matrimonium potestas

potestas patria durabat non solum quae matrimonij canone conu-
gis quaesijssent verum ipsi liberi ex matrimonio nuptiarum pater-
ni potestate essent l. 4 ff. de his qui sunt sui d. § fi de patria potest.
d. l. 13 partibus ex generali adquisitionis regula a nobis supra repeti-
ta ac proinde omnino necessaria fuit Theodosij et Valentinia-
ni imperatorum constitutio quae extat in d. l. 1 hoc tit. desumta ex l. uni-
ca tit. 19 de bonis quae filij ex matrimonio adquirunt libro 8 C.
Theodosiani edita fuit anno Christi si Contij supputationem sequi-
mur 426. si Aloandri 428. ut refert Vbolfangus in suis so-
ma p.a 878 qua primum ad similitudinem Constantinianae sanctionis
quae in bonis maternis filijs proprietatem reservat ut usufructo dum-
taxat parentibus dato idem in nuptialibus liberis observari prae-
cipit, quae constitutio ab eisdem hcaribus declarat in l. 2, 3 et 4, 5, C. hoc
tit. a Leone et Justiniano aprobat in l. quae cumque § et in hac l. cum
oporteat 6. in p. et simul docet Theodosianam legem generaliter ni-
hil in nuptialibus patri quaerendum esse illis verbis sancientem
hoc patri nihil eius adquirat de proprietate tantum intelligenda
non usus fructus in eis quoque ut in maternis quibus assimilant
quaeri debebit ut advertit etiam glosa ibi verbo nihil eius et Paulus
Fulgosius Cornelius et alteri qui hanc opinionem scripsere mai...

Sed quaestionis est quid ea movere Theodosium potuerit ut N.º 3º
in hac bonorum nuptialium specie hocius statueret et recte illorum sub-
tia qui existimat ut inde motum quod in maternis bonis a Constantino
idem iam introductum esset et alia quae generaliter quo ad omnia ad
ventitia assignat a Justiniano in hac l. cum oporteat. versiculo nec enim
cum hoc qui inst. per quas personas etc alia ut quae docet nuptialia
bona pro oneribus matrimonij sustinendis dari solere arguto legis
pro oneribus 20 C. de iure dotium leges 29 tit. 11 p. 4 quae si vera
esset etiam usus fructus non deberet adquiri parentibus ista ea quae
de

quæ de fructibus anni redditus a marito perceptis tradit Sarmiento libro 3 selectarum cap.º 10. Resoluenda est ea potuisse congruentem rationem assignari quæ in alio proposito tradit in l. 2 Socti.º nisi quod alios in dominium rerum matrimonij causa inuicem donatarum parentibus quæreret Sal.(?) insecta primi dine conjugum mani filio retardaret quod non parum considerari debuit. Nam licet dona

Nº 4º tiones inter coniuges constante matrimonio factæ inutiles sint etiam iure damnatæ ex ratione l. 1.ª et sequentium ff. de donationibus inter virum et uxorem et alia D. Bilarguirri precepto 36. connubiali quæ magis probat Corrasius libro 5 miscellanearum cap.º 14 et Alciatus libro 3 dispunctionum cap.º 14 attamen coniugis legitima sunt lucra quæ nuptiarum causa fiunt velut quæ dotis aut donationis propter nuptias aut arrarum ratione contingunt inter quæ quid sit discriminis tradit Connanus libro 8. commentariorum cap.º 9 nº 7 Cuxanus libro 5 observationum cap.º 9 Balduinus Otomanus et ceteri per textum ibi in §º 1 et aliud inst. de donationibus aut aliæ donationes causa mortis celebratæ vel in testamento relictæ aut etiam inter viuos factæ in casibus in quibus valide fiunt iuxta l. si sponsus §º §º si l. nec quod in fine l. quod si uxor l. quod ad ipsum de l. 41 cum sequentibus ff. de donationibus inter virum et alijs congestis ab Antonio Gomezio in l. 50. tauri ex nº 66 et Dueñas regula 221 et tunc eas conseruare curare quæ ut apud ipsos coniuges maneant procul dubio equissimum fuit

Nº 5º Neque obstat quod in l. 1 et 4 huius titulo nella Sabiendo y finitione omnes omnino donationes etiam quæ constante matrimonio fiunt permittit inter coniuges itaque reseruari videantur ut constat ex illis verbis quid quid quis in quæ titulo vel iure quæ en quevres vel ex quacumque donatione quæ verba non sunt prorsus excludere nondum iuxta glosse doctrinam in clementina 1a

1º de iudiciis verbo quibuscunque et late tradit Tiraquel[lus]
de retractu lignagier § 1º glosa 7 ex nº 20 nam ea verba et si
que sunt alia in iure similia ad titulum iustum et legitimum res
tringenda sunt ex l instrumentis C de fide instrumentorum et iure
hastae fiscalis verbo communicta glosa ibi verbo quibuscunque et
in l 1 eodem verbo ubi Baldus Salicetus et Paulus nº 2 C eodem
titulo notat Aymonius in tractatu l 1 verbo quocunque et obtime
Rodericus Xuares in procemio legum fori nº 21 Tiraquellus 5
nº 26 neque est credendum facile legislatorem bene constantia
iuris principia uno verbo velle subvertere argumento legis si quando
de 35 in princ. C de inofficioso cum traditis a Cuxacio libro 8 obser
vationum cap. 32 quesada diversarum questionum cap. 6 nº 22 Nº 6º
Sed Secundo quod in d l 6 iuris titulo dicat nuptialium
bonorum proprietatem filiis adquiri et posse quocunque titulo uxori a ma
rito et marito uxori quodcunque obtaderit ex pro eis acquirendum
esse docemur statim in l 2 ut nunquam in dote aut donatione
propter nuptias quam parentes pro ipsis filiis aut filiabus constituerint
vinculum habeat. Nam licet dos a patre profecta efficiat quodammo
do proprium ipsius filiae patrimonium l 3 § sed utrum in fine
ff de minoribus l cum dos 7 versiculo primo ff de pactis dotalibus
l si de collatione dotis obtimus textus in l Pomponius 33 familiae
erciscundae ad eo tamen etiam matrimonio constante communis cum
patre ipso que profecta est esse videtur l 2 § 1 soluto matrimonio ubi re
tius quae tradit glosa ibi verbo profecta et Gomesius in l 50 tauri nº
28 Campegius in tractatu de dote 3ª p. q. 77 Menochius de
arbitriis libro 2 casu 3º cons 242 et cum soluto matrimonio ad
patrem nisi aliud sit conventum redire debeat et ea l data intelli
gatur l iure succursum 7 de iure dotium l dos a patre C soluto matri
monio l si C communia utriusque iudicii non debent filiis permitti
dote aut donatione propter nuptias a parentibus profectam
contra

contra patriae potestatis iura et ipsorum bonorum proprietatem natu-
ra alienare vel in coniugem transferre ut docent Paulus Cor-
neus et Fulgosius et Curtius junior ubi neque facto suo patris condi-
tionem deteriorem facere l. filius 23 C. de pactis facit text. in
l. quamdam [illegible] donationum. Praesertim cum filio aut filiae dotem aut
donationem propter nuptias alienare teneatur pater matrimonio
[illegible] de [illegible] attamen assignare ut concederunt a Accursius
verbo dos in l. 2 §. 1 quae lex reprobat Ascanius Clementinus de
patria potest. effectu 4 ex n. 19 [illegible] tamen comprobat Ripa ibi
et minoris [illegible] ubi 3. Cum quae ut ait textus in d. l. 2 ipsorum bono-
rum libera donatio et acquisitio filiis permitteret maxime [illegible]
dei [illegible] in [illegible] formidine parentum in liberos munificentia
retardanda

n.° 1.° In qua tamen ratione Paulus n.° 3 et Corneus n.° firmiter
subsistunt tamquam longe potior videtur [illegible] quae cum parentes
ad dotandos liberos teneantur l. si [illegible] neque enim C. de
dotis promissione l. qui liberos 1 ubi Corrasius n.° ff. de ritu
nuptiarum glosa elegans in l. obligamur § lege de obligationibus
et actionibus quam comprobat lex 8. et ibi Gregorius verbo del
padre tit. 11 p. 4 et Duarenus in rubrica [illegible] matrimonio
tit. de dotibus cap. 3 et in numeri relati ab Antonio Gama et eius
novissimo additionatore Blasio flores [illegible] decisione 3
n. 1. non debuit dici munificentia exercere pater qui debitum
solvit ex necessariis [illegible] argumento l. 1. ff. de donationibus leg.
seqq. 22 ff. de donationibus inter l. proxime 50 ff. de ritu
nuptiarum l. re legata 78 [illegible] ff. de adimendis legatis [illegible] l.
interpretationibus unum ex familia 6. 2 § si de falcidia ff. de
legatis 2 et eorum quae notat Berous q. 9 Sebastianus Medices
de fortuitis casibus p. p. q. 6. ex n. 6. Gomesius in l. 2 [illegible]
ex n.° 12

Cui difficultati nihil aliud comodius respondere potest quam quod ipse Paulus considerat videlicet sane patris praestatione licet minus propriae speciem quandam munificentiae continere unde et liberalitatem dicitur exercere pater qui naturali debito respondet in l. 1 C de imponenda lucrativa libro 10 et qui dotem dat in l. cognovimus 10 versiculo fi. C de servitutis et filia dicitur donationis causa et titulo lucrativo dotem habere ut ostendit Dinelus in l. 3a p. n. 62 versiculo infra 3o. C superiori titulo. Aut dicere possumus quod cum pater ut verior habet sententia non nisi officio iudicis ad dotandos liberos teneatur d. l. fi. et d. l. qui liberos et officium iudicis nulla obligationem ad esse praesuponat l. cum per colusionem 51 § 1 de actionibus empti l. cum postulassent § in § de damno infecto sponte et praeter terminum iudicatori quo stabat quam debebant quam officio iudicis cogi dotem assignet recte poterit dici liberalitatem exercere N.o 8o

Sed cum adhuc antiqua ab hac nostra lucrorum tractatione habeamus illud etiam si plura alia silentio involvat non absque peculiari nota praeterendum quo iure maritus desideris lucrari dotem ab uxore superstite titulo oneroso donationem propter nuptias potuerit quod utique in l. 3 et 4 hic titulo tanquam dominio ubitabile praesuponit quum et dotis aut donationis lucrum non solum ipsis filiis adquiri iure etiam nepotibus ab eis relictis etiam si in avi potestate sint reservari debere cedit nepotibus avo in successione filii praelati ex l. fi. C communia de successionibus l. fi. versiculo in v. et authentica defuncto C ad tertulianum authentica in successione C de suis et legitimis et l. 6 tauri quae est lex 1a titulo 8 libro 5 recopilationis quibus praeter doctores in l. 3 huius titulo adeundus est Gomezius alios referens in d. l. 6 tauri n.o 2 et Antonius Gomez et alii cuius additionator Mena decisione 9 Estevanez Aurelius in d. l. 3 verbo dote et verbo ex matre et in d. l. 4 verbo ex dote et in l. si ab hostibus § 1 ubi

ubi Bartolus Alexander et alii in solito matrimonio et nos
sequitur etiam Covarruvias in epitome quaestionum nº 2 non est probabile
docent* idem pacto procedere* quod ff. si maritus et uxor invicem pepigerint ut
qui prior decederet altero superstite dotem aut donationem propter
nuptias lucraretur non cuiusvis modi pactum quoad dotem inutile
sit l. 2 ff. de pactis dotalibus et l. 1 de dote praelegata et idem in dona-
tione propter nuptias procedere debeat quae omnino doti exaequata
autentica aequalitas C de pactis conventis non potest superior expositio
ulla ratione his iuribus adaptari

Nº 9º Quare proverissima aurea legum nec vulgo cognita interpre-
tatio observandum est in his iuribus non agi de lucris dotis et dona-
tionis propter nuptias ad cedente quae sibi altero superstite et
matre sibi pertinerent dicto res sed potius e contrario de lucris
a superstite quae sibi altero decedente quod recte et absque ullo
pacto fieri poterant ante novissimam Iustiniani constitutionem
quae extat in l. unica § illo proculdubio C de rei uxoriae actione
et etiam firmat in l. 30 et 31 tit. 11 p. 4 etenim uxore in matrimo-
nio decedente dotem si non a patre profecta fuisset sed vel extraneo sponte
nisi coniugi reliquit adventitiam quam a patre constituta etiam absque ullo
pacto maritus lucrabatur ut aperte colligit ex Ulpiani fragmentis
tit. 6 de dotibus ex l. iure 6 ad l. falcidiam l. in ... 18 l. si ...
22 cum aliis de religiosis l. si ... § ibi quam mortua sit ff. de
bonis damnatorum et l. cum morte 17 de iure fisci et non obstare dedu-
cit ex allegata l. iure succursum 7ª de iure dotium ubi causa mi-
serationis ne pater quo fuit dos profecta et filia amissa et pecuniae
damnum sentiret specialiter statutum fuit sane dotem ad patrem
reverti et ita in adventitia regula in contrarium firmat ut
uxore in matrimonio decedente ad virum pertineat. Unde
patuit in iure legimus dotem adventitiam uxore in matrimo-
nio defuncta non hereditario sed proprio iure spectare ad uxoris

sed

nō posse in ttl.º de dotalibus bonis disponere et esse maximā vitiet Seridiatē uxoris et dotem dispōnere et unde nō omnia bona uxoris dotalia effici sed ea tantū quæ ab initio in dotem assignabantur quæ omnia abunde constare poterunt ex l. si ego 10 §.º dotis ff. de iure dotiū l. nulla 4 l. si mulier 25 C. eodem l. 4 C. de contrahenda stipulatione l. mulier 20 in p.º de codicillis in institutionū l. mustale 7 uerū uulo unde et si uxor de codicibus et de monstrationibus l. si §.º idemque ff. de legatorū l. neratius 20 cum seq. libus ff. de religiosis l. maritus C. de procuratoribus cū alijs

Et ex qua elegāti obseruatione quā licet antiquiores signaverint recte tamē perceperunt Cuiacius libro 9 obseruationū cap.º 4 Brissonius libro singulari ad l. Iuliam de adulterijs pagina 200 et Gobarus ind. l. si iur. ad l. falcidiā subtiliter interpretari potest textus in l. dotale prediū 25 ff. de fundo dotali. quem ue in qua preter Cuiatiū §. per acceptus et similia preter omnes etiā intelligitur mulier 2º nubens quæ marito omnia bona sua in dotem cō cedit inofficiosā dotem constituere videat in l. unica C. de inofficiosis dotibus. Et quod ad nos proprios spectat Benedictā cognoscimus qualiter etiā absque ullo pacto iure dispo- nentis uxoris dotem et ipsa disidentis uiri donationi propter nuptias quæ pari ut diximus passu cum dote ambulat lucret
N.º 10

Neque §. dictam obseruationē turbare debet textus in l. penultima §.º Iulianus uerū uulo quod si intra iuncta glosa uerbo lucraturum ff. quod falso tutore ubi idē maritus dotē lucrari uidet quia pactum interuenerat nā id de dote profectitia omnino accipiendum quia ut diximus uire proprio ad maritum nō pertinebat. Nec textus in l. Titia 34 §.º titio ff. de legatis 2 ubi in ttl.º uxor marito quod usumfructum bona dotalia legauit nā ibi sub intelligendū est mulierē constituta dote pacti aposuisse ut ipsa disidens in ttl.º de dote disponere possit quod recte fieri posse ibique constat ex textu in l. ex morte C. de pactis conuentis et textu l. si mulier 25 C. de iure dotiū cū alijs
N.º 11

3.

S relati

N.º 12 Rursus textus in d. l. 3 versiculo si autem quaerimus praesuppo
sit marito superstite donationem propter nuptias ad nepotes
ex priore defuncta statim transferri neque autem in eo lucro ad
quisitionem concedi non licet hic textus. Vehementer interpretes
omnes turbaverint qui plurimis expositionibus ad eum rela
tis imperatoris mentem obscurant potius quam explicant ut
tradit Fulgosius ibidem n.º 7 et Laurentius Silvanus consilio
56. n.º 30 libro 1.º qui melius ceteris in illius interpretatione
versatur quod tamen ad superiorem difficultatem attinet breviter re
solvendum est ibi nequaquam de lucris dotis aut donationis prop
ter nuptias tractari sed de aliis lucris quae ex materna linea
vel alio modo ad matrem pertinuerunt ut constat ex eodem
textu quae renatis veteris iuris ambiguitationibus ad nepotes
transmitti et propria eorum fieri etiam si in avi potestate sint
constitutiones imperatoris statuunt

Caput, 10.um De usufructu adventiciorum

ex novis legibus parentibus dato filiis proprietate servata et quibus casibus ille sint et de multis effectibus qui inde nascuntur

Quoniam ex novis his legibus generaliter adventiciorum omnium propri
etas limitata antiqui iuris adquisitione ad filios pertinere, ius et
usufructu tantum in patria potestate memoria quibus casibus huius
usus fructus adquisitio locum habeat vel non et quae ius prae istis
novis definitionibus resultent effectus latiabunter praetibus per tractari
solet et quoad primum adquisitionem usus fructus variis modis
et diversi solet et vobis ut constat ex traditis a Pinelo in l. 1. 2. et 3.
prima p.e 3 tit.º primo in rubrica de successionum creatione §.º
1.º ex n.º 63 Ascanio Clementino de patria potestate effectu 2.º per
totum et 10. casus in quibus usus fructus adquisitio locum non habeat
et hab

et hac l. cum oportet et similium regula limitet ingerit Aursius in auth. ita. idem c. eodem tt. Cuius glosam magistramappellat Jason in l. si infanti n.º 8.º C. de iure deliberandi cui similis altera reperit in autentico ut liceat matri in p.º verbo parentibus et in §.º 1.º verbo usus fructus in sl.º per quas personas ubi late Angelus et Ariminaldus ex n.º 91 S. canius de patria potestate esuti 2 ex n.º 41 Matienso ad l. 9.ª glosa 2 tt.º 1.º libro 5.º recopilationis Gregorius Lopez in l. 5 verbo el uso fructo tt.º 17 p.º 4.ª Tiraquellus 1.º de retractu §.º 1 glosa 9.ª a n.º 7

Inter quos ille precipuus esse videtur qui continet in autentico excipit hoc tt.º desumta ex autentica ut liceat matri et auiae colatione 8.ª ut. s. huius legis dispositio sicut et usus fructus patri non adquirat quoties testator aut donator rerum filio familias relicta rum aut donatarum usum fructum patri quaeri noluerit. In quo quidem glosa contrarium doceat in l. 3 verbo alienet ubi in alio et contra c. de conductione ob causam nam in sil. tt.º a donationibus et contractibus in sil. etiam parentis ab extraneis dictis in quibus usum constat ex authentica sequuti verum culo forsan quia hanc autentica excipit refrendus videtur ut ibi advertit Aursius et alij docto ris relati ab Antonio Gomez in l. 48 tauri n.º 13 N.º 2º

Que limitatio non quamuis S. D. doctores hoc silentio prete reant non solum nostre legis dispositio restringi videtur verum et antiquum iuris observatio corrigi qua alias in casibus in quibus patri ex lege adquisitio fieri iubebatur quod eius in usus fructus contingit patrie potestatis effectus et iure nulla testatoris causatione vel condi tione impediri poterat quinimo neque ipsius patris permissio ne ut colligitur ex p.º quibus non operatur in ut et l. qui in potestate 6.ª de tt.is et lege si quis procu 57 §.º 1 de fideiussoribus notant multi per textum ibi in l. nemo potest 58 delegatis 1.º Bartolus in § 1 n.º 10 de regula catoniana et in l. si usus fructus 19 §.º si ita quis (quam textum desolutione tantum filio faciendo non de N.º 3º

adquisitione ne s dictis reque necessario perdebemus ff quando
dies legati cedat stabitimus cum l cum heres 2o notabili ff de adquirenda
da hereditate. Quam obrem qui filio familias aliquid relinquere
oblabant quod nollent ad patrem transire conditionem illam si emancipatus
cipatus ne aut alio modo sui iuris fuisset ipsius vel alias ei in
legato adscribebant ut constat ex fideicommissa ll §o si filio cum §o sequenti
l in legata rius 8a §o 1o ff de legatis 3o l quidam cum filium ff
de heredibus instituendis l ubi pure cum si mi lib ius ad trebel
lianum l filijs matrem C de inofficioso l si mater 3 C de institu
tionibus cum alijs Quod odium dux imus post hanc authenticam
correctam videtur et etiam si ad filium statim incipiat res data vel
legata pertinere pater ab usufructu removeri potest ea forte
non vulgari neque ineleganti ratione quia in comodo filio
rum studere voluerit Justinianus et noluit ut talis eorum
liberalitas erga filios eo timore retardaretur quod patri quem
forte odio habebant adquisitionem faciendam crederent argumento
legis 2o huius tituli et legis Lucius 88 alias 90 §o penultimo
l cod cum lijs 91 §o matre de legatis 2o.

N.o 4.o Unde illud descendit quod alijs argutis licet hac ratione
non considerata docuit Barto lus in pe et post eum Paulus Cornelius
Salicetus et alij et Danelus in l 1o §o numero 22 columna 2a
§ tto 1o Juarez in l quoniam limitatione 1a no 10 Cabedo
in § po §i no 90 Gomezius § no 11 Gutierrez in cap. quamvis pact
verbo nullum vis no 20 nempe non posse ex huius authenticae
dispositione matrem vel avum maternum filio vel nepote sub
ea conditione instituto patrem ab usufructu legitime quo illis de
bet excludere cum in eo relinquenda nulla liberalitati exerceat
mater sed potius naturali debito satis faciat l cum ratio de bonis
damnatorum l 1 C de imponenda lucrativa libro 10 l 6. tamen
cum similibus quamvis hec opinio ab alijs in dubium non esset et a
multis expresse rejiciatur propter textum in d l filijs matrem et
in d l quoniam in prioribus C de inofficioso quae eas solum condi
tiones

Solorsano

187

conditiones et gravamina reiicit a legitima quae filio nocent non quae ei prosunt atque ita etiam in ea totum habere nostra authentica tenent plures relati a Costa et Gutierres S. Molina libro 1º de primogenijs cap. 19 nº 34 Gomesarias in l 4ª tauri nº 72 Mieres de guirtio num erectione libro 1º § 10 a nº 234 in merito tamen cum prioris opinionis ratio odiosa neque quam correcta videat quam potius expresse fuita per textum in d authentica ut liceat matri et avie in pº cum in vero in lo hoc enim neque d lex filijs matrem exprenat in qua mater non ut in nostro casu filio hereditatem quaeri volunt usumfructum patri non dato quoniam filium ipsum ne perveniat patri hereditatis commodum quaererit licet bona mitte et ad tempus ex heredavit ita ad vertit alia circa illum textum considerans Xuares ubi § et Curaçius libro 4º observationum cap. 24

Ex quo etiam apparet falso esse illorum sententia qui docent in § itali legis 18 tauri quae est lex 2 tº. 6. libro 5 recopilationis quae matri vel avo permittit aliquem ex filijs vel nepotibus etiam in potestate patris existentem in 3º. pte bonorum meliorare posse patrem ex matri vel avi voluntate ab usufructu huius meliorationis repelli nam quamvis haec opinio in melioratione quantum quae omnium respectu voluntaria est absque dubio procedat in 3º tamen admitti non potest quod legitimam filio videe esse et unum ex illis necessario relinquenda manifeste constat ex l 27 tauri quae est lex 10 tº. 6. libro 5 recopilationis et ibi advertit Lunus fernandes nº 3 Molina de primogenijs libro 2 cap. 12 nº 34 matienzo in l 9ª d tº. 6. libro 5 recopilationis glosa 2 et Angulo in tº. de las mejoras in d l 11

nº 5º

nº 6º

n.º 6.º Est et alter casus non minus notabilis quam superior in quo dicitur patri non adquirit usufructus ille qui extat in authentica itaque hereditas hoc titulo quae desumpta est ex authentico de heredibus ab intestato venientibus § si igitur et primero versiculo per vers. collat. quod ut si ad hereditatem fratris vel sororis alter frater simul cum patre admittatur iuxta authentica defuncto § ad tertullianum filius in sua parte sibi plenum ius proprietatis et usus fructus adquirat. Cuius dispositionis ratio inde pendere videtur quod quemadmodum patri in honorem patris potestatis in adventitiis filiorum bonis reservatus est usus fructus ut constat ex nostra l. in principio ita cum ante has posteriores constitutiones frater fratri excluso patre communi in totum succederet l. si. Communia de successionibus l. quecumque § hoc titulo et sic sibi totius fraternae hereditatis pro et proprietate adquireret filius ex hac l. cum oportet post quam novellis istis legibus partiri inter eos hereditas tua est visum iustum fuit in compensationem pristinae successionis integro iure ad eum antea pertinentis usum fructum saltem illi in ea parte relinquere qua ex fratris hereditate contigeret ut recte considerant Fulganus et alii in principio et notat Cravetta consilio 39 n.º 5 libro 1 quam equalitas rationes reddant et magis probent Rolandus consilio 95 n.º 48 libro 1 Riminaldus in d. § et n. 111 per quas personas

n.º 7.º Unde illud necessario sequi videtur in hereditate ab extraneo patri et filio pro cuius portio nobis data vel ut ego tentari posse existimo in hereditate etiam fratris tali modo ex [illegible] relicta hanc authentica locum non habituram cum tunc nulla prorsus ratio inveniatur ob quam patri ex generalitate huius legis usus fructus non adquiratur quod ita post Jacobum de Arenis Cinum Fabrum Albericum Angelum Fulganum et Cornelium in hac authentica itaque hereditas et Aimonem et Riminaldum hinc recep tum testatur

Parisius

Parisius consilio 125 n.° 9 libro 1.° Gomezius in d l 48 tauri n.° 12 quamvis contrarium tenuerint Aurpius Paulus et Salicetus italij quos refert et sequitur Boerius decisione 183 n.° 15 in sequentibus motus verbis d. authenticae (ibi et forsan) quae tamen ut 3 dixi vel sunt ad authenticam ex testamento referenda aut prorsus ex eo textu delenda cum neque in originali reperiantur et rationi et iuribus adversentur ut advertunt doctores 5 ...

Plane iure nostro 5 dubitandi locum habere non possunt nam si ab intestato frater decedit non alij fratres sed pater solus ad illius hereditatem admittitur ut constat ex l 1 ... quae est lex 4 titulo 8 libro 5 recopilationis et l. de 3.° bono reliquo quod potest pene ... patris sit sive ad eum in potestate retinetur fuerit ... l 6. tauri quae est lex 1.a titulo 8 libro 5 recopilationis ... frater heredem reliquerit sunt cum ... quam ex ... usus fructus ... 3.° patri quaereret ... demus bona de quibus filius defunctus disposuit castrensia fuisse et sic ne usus fructus quidem iure communi ad patrem ex pertinere nisi forte proponat moriens filius caveasse ne ... quod fratri relinquebat usus fructus ad patrem pertineret quod optime facere poterit ex d authentica ex testamento cum liberam habeat de eo disponendi licentiam et d l 6 tauri et sic ... ratio textus in d authentico ut ... matri in p.° ... hoc enim quod est maxime ad d. leges regias notabile neque ab alijs animadversum quamquam d authenticam nostro iure correctam esse bene animadvertit Gomezius 5. Matienzo d l. 4 recopilationis glosa 2.a et late Brogas in epitome successionum cap.° 2 9 a n.° 9 N.° 8.°

Rursus refert alter casus in quo usus fructus ad quintum cessat in authentica id est hoc titulo cum corpore unde sumitur nempe quando ob repudium a marito ... casso N.° 9.°

fac

facta illo in monisterium misso ei quis certa portione assig
nata reliqua bona filiis statim quo ad proprietatem
et usum fructum dari iubent. Sive quod illud tantum videt
observatione dignum quod ex dicta auth. locum non esse eundi
nostri lege evangelica et pontificio iure matrimonio
consumato non ingressu ad torum idque rarissime fieri possit
ut constat ex traditis a Couarruvias in 4º. p.e 2ª. cap. 7 § 1
numero 4 et 5 Villadiego de creditis q. 15 n.º 9 ingressu in
patris bonis privet aut in monasterium detrudant ut in
p.º observant doctores

Sed quaestionis est an quo casu pater ob aliquod aliud delic
tum bonis privat ea quae filio aplicari iubent. Ser
auth. locum habeat ita ut dubitetur an patre voluntarie
monasterium ingrediente usus fructus pro tempore vitae
eius apud monasterium duret an statim cum proprietate filij
consolidet et in p.a q.e omnes in hac authentica apr...
respondit quorum tamen intentio quomodo procedat apud nos
stante l. 4 tauri quae est lex 3 tit.º 4 libro 5 recopilationis
omnino videndi sunt Tellus Matienzo et Acebedo ibidem et
Couarruvias in 3ª. p.e rubrice de test. 4 n.º 2 1

In 2º. v. bene dubitaverint multi et magnis fuerit
disputationibus controversa ego magis probo eorum opinionem
qui putant statim post professionem patris usumfructum ad fi
lium pertinere et cum proprietate consolidari quam contra
glosam et alios defendit Sinus et Salicetus in hac auth. sen
tica ... in authentica ingressi et dicta sacrosanctis
n.º 7 et 9 et multi relati a Pinelo in l. 1ª. p.e n.º 47 et 48
5 tit. C. Couarruvias in cap. 2 n.º 8 de test. Ascanius de patria
potestate effectu 2º. n.º 41 limitatione 6.ª Mieres de
maioratu 2ª. p.e q.e 3 n.º 14 et praxi tenenda ad monet
Gregorius Lopez in l. 5 tit.º 17 p.º 4 verbo usufructu

N.º 10 Sed nos ... maiore relictis et de effectibus quae ex adqui
sitione proprietatis quae filiis et usus fructus quae patribus
dat resultant et de ceteris variis mutationibus quae

Simi

sine omni tractatione non omittentes cum haec omnia ingeniose declarent a Justiniano in hac l. quo oportet et §. non tamen cum sequentibus et in l. si per totam hoc tit. et latius ornent ab Ascanio et Pinelo S. mendes hic ex n. 79 usque ad 139 totam tamen quaestionem tractata huius capitis finem imponemus quod tempedi[?] ut ubi filio usus fructus vel tit. interviuos datus est et an in eo ius aliquod patri queratur in qua q. lex Azorius communiter receptus in hac auth. circa idem est curriculo ille nonnus usufructum usus fructus acquiri neget quia servitus servitutis esse non potest l. i de usu fructu legato statim tamen in finalibus verba excludit in hoc casu saltim comoditatem usus fructus patri adquirendam eo enim referenda esse illa Azorii verba non autem ut aliqui male voluerunt ad omnes praecedentes casus quos ante commemoraverat recte advertunt Fulgonius ibidem n. 3 Corneus 4. et Gregorius Lopez ubi s. et post alios Juanes Garcia in tractatu de expensis cap. 10 n. 6. Differt autem comoditas ab usufructu quod usus fructus ius seu servitus quaedam sit alicui personae in hereditatis alienis rebus utendi fruendi l. 1 de servitutibus l. 1 de usu fructu p. inst. eod. comoditas autem illius iuris lucrum et emolumentum quod in libera perceptione et fructuum dispositione versat ut colligit ex l. i usus fructus 6. 2. ff. de iure dotium l. necessario §. si de periculo et eo modo l. arboribus 13 § usufructuarius ff. de usu fructu ubi elegans glosa quae alia iura similia adiunxit quibus convenit lex 2. tit. 31 p. 3 et multa quae late congerit Sarmiento libro 3 selectarum cap. 9 Gomesius 2. tomo variarum cap. 15 n. 15 Juanes Garcia s. ex n. 28 et Molina de primogeniis libro 1 cap. 20 n. 11

Sed repugnat huic graviter textus in l. fi. C. de usu fructu in quo idem imperator Justinianus noster huius legis conditor statuit usufructum non solum quoad comoditatem verum etiam quoad ius ipsum patri adquiri adeo quod eo etiam filio mortuo N.º 11

mortuo pro patris vita durare quod eo evidentius est, quia apud filium non mansisse, alioquin cum morte interiret l. si servi cula in § § ad tertullianum § finit cum similibus inst. de usufructu. Neque dici valet, ejusque et quod dixerit textum illum tam vi sua attento ante novam Justiniani nostrae legis constitutionem praecedere tanquam si hoc verum est ita plene pater id habeat, adquirit tamen plenius filii persona non locum durare, sed patre mortuo expirare, quod tamen textus aperte negat, docens eo in casu ad filium cui relictum erat redire, cum etiam quia certum est illum textum anno Christi 532 nostrum 531 ut ex inscriptionibus notat cum aleandro et aliis. Mendes in § ... 11 ... editum fuisse. Unde in illius interpretatione et ratione neangnanda varii admodum sunt doctores ut praeter ordinarios ibidem constantes ex Gomezio in l. 6. tauri n.º 11 et 12 et in l. 48 n.º 2 et 3.º Balduino in Justiniano pag.ª 179 Cujacio tractatu 3 ad africanum Pichardo in d. § finit et Mendes ubi s. qui omnium ex plexis explicationibus novam tradere conat n.º 117

Quibus interpretes ego si retinendo i. e. Acursii sententia tractatorum quicomoditatem tantum usus fructus filiis relicti patri adquiri nullo modo respondere posse existimo ad textum in d. § si quare verius esse constitutio non comoditatem tantum sed ius etiam ipsius ususfructus adquiri ut et lex eadem aperte demonstrat et satis ex comparatione ne adquisitionis per servum et per filium facta colligit cum constet apud servum nihil dominus iuris remanere sed tota dominio quaeri verum contra si hoc ita erat mortuo patre extingui ususfructus deberet et non ad filium sed ad proprietatem redire. Nouus contrarium statuit imperator ratione redeunt in servi culo cum plerumque quae sic explicari debet quod quemadmodum testator relicto usufructu Titio et heredibus eius efficere potest ut in persona Titii usus fructus non extinguatur sed ad heredes transeat

l. repeti ff. quibus modis usus fructus amittat l. antiqui tas l. de usufr. ubi ita si relinquat filio familias cum contem platione ne ipsi ius tribuat relatus credit. Ille testator ut in orbito patri cui ex legis dispositione deferetur transeat in filium cui relictus fuerat et pro tempore quo is vixerit duret ut advertit Bulgarus et post eum alij in d. l. finali et optime Conanus libro 4 comentariorum cap. 6. n.º 4 quos pre ceptores nostri in scolis sequuntur

Caput ultimum de peculio profectitio et varijs questionibus ad illum pertinentibus

Restat ut de profectitio peculio breviter non ut loquiar temporis angustijs preclusus imur admoneamus. Est sciendum est in profectitijs bonis nihil ex antiquo iure inmutatum esse sed hodie ut olim cum pleno iure ad patrem pertinentia spectare ut constat ex nostro textu ibi non ex eius substantia et ex l. si in p.º infra eodem §.º 1.º versiculo sane nostrum inst.ª per quas personas l. 5 tit.º 17 p.ª 4. adque ita communia inter fratres esse debere et in colatione deducenda ut docet textus in d. versiculo sane ubi et in l. certum 13 l. familie ercis cunde Leonis novela 29 c. de inoffi. testo l. ut liberis 17 c. de colationibus cum relatis a Jasone in l. si quis mihi bona §.º iussu de ad quirenda hereditate Gomezio in l. 29 tauri n.º 11 dicuntur autem profectitia ut ex d. dictis iuribus constat ea que ex rebus et substantia patris proveniunt ut post glosam hic verbo ex substantia docuit Bartolus hic n.º 1.º et multi alij quos refert Avendaño in d. l. 29 glosa 4 libro 1.º Covarruvias in d. l. frater a fratre 1.ª p.e n.º 8. 2 Caldas Pereyra in l. si curatorem habens verbo

legis

n.o 115 Medes Su n.o 6. qui illa questionem examinant
late an que non a patre sed ab alio extraneo vel cognitis
contemplatione tamen patris ad filium pervenit profecticia
dicantur et tandem profecticia canonice contra glosam et alios
hic concludunt et recte respondent tex in l. 5.o igitur 162 quod
et occasione patris in §tis per quas personas in §. sed si
pluries 10 §.o in arrogato de vulgari in l. adito 45 §
de aequirenda hereditate in l. sed si quid 25. unde tolo 1.o
infine ff. de usufructu in l. 5. tto. 17. § 4. quibus contra-
rium probare videbatur.

N.o 3.o Plane in dote quaestio haec maiorem dubitationem habet
videlicet m. cum eam tantum profecticiam esse que a patre
procedit doceat tex in l. iure succursum 6. et in l. avus ne-
ptis 82. ff. de iure dotium et in l. 30. tto 11. § 4. de
eod. l. vel liberis e Ulpiano in fragmentis tto 6. de
dotibus contrarium tamen expressis verbis scribit Celsus
et in l. dotem quam dedit 6. ff. de collatione bonorum
docens dotem ab avo paterno pronepte constitutam
profecticiam esse et reverti ad patrem eam quamvis con-
templatione illius ab avo concessam. Quinimo dictus textus
adeo fortiter adversus d. iura et precipue adversus textum in
d. l. avus neptis urgere videtur ut affirmet Coranus ubi s. n.o 68
inter has leges antinomiam contrarium et alii varia pro eorum so-
lutione tentare cogant nam Cuiacius in opere postumo ad d.
l. dote textum illam equitate inspecta contrarium iure subtili pro-
cedere docet Covarruvias v. non magis aperte divina do distinguit
an filii contemplatione an neptis et ipsius nomine dos ab avo
constituatur ut primo casu profecticia sit 2.o non item quam
solutionem post glosam Bartolum et alios ibidem ~~[illegible]~~ in d. §.o
in adrogato sequitur Jason in l. qui in aliena §.o inter dum
de adquirenda Gomesius d. l. 29 n.o 51 ubi Amidano glosa
q. n.o 15 Alciatus regula 1.a presumptione 17 Ripa n.o 102
et

et Paulus de Montepico 291 in s(equenti)bus quibus in l. in q(uaestio)ne ad l. fal
cidia qui omnes fundunt hanc dispositionem l. d(ivi)... compo-
nerit et docent in dubio avum nepti filij contemplatione dotem
dari videri.

Unde his relictis verissima videtur solutio For
tunij Garsie in l. Galus §o quidam recte de liberis et posthumis
qua sibi iniquit scribit in dicto hic n.o 13 qui docet verbum illud
mortuo postum in d. l. avus non esse referendum ad avum sed ad nep
tem pro qua fuit dos constituta quia cum avo et patre superstiti
bus decessisset dubitatum fuit utrum ea dos ad patrem an ad avum re
verteretur et ad patrem extante avo nullo ratione reverti posse
respondet consultus cum nihil ipse de bonis suis erogaverit
sed totum hoc ex avi munificentia proceserit. Ad v. in specie
d. l. dotem avus qui pro nepte dotem dedit et decessit eadem de nuptijs
et cum quereretur an haec dos ad patrem rediret an vero ea quod adiu
dicta ad patrem apud maritum manerent iusta ea quae s. cap.
9 n.o 9 tradidimus Celsus equitatis ratione licet iuris subtili
tas refragaret pro patre respondit quia cum avus qui ad cons
tituendam dotem nepotibus non tenetur nisi in casibus relatis a Caste
liano Cotta in memorabilibus iuris verbo avus illa assignat
videtur id in Celsus ait ut filij officium expleat et propter illius
amorem id facere quia ut inquit Seneca libro 5 de bene
ficijs cap. 2 beneficium qui filio dat et patri eius dat

Deinde in hac peculij profectitij questione illud ad
modum controvertitur an id quod filius ex pecunia patris adqui
rit et negociatione et diligentia sua intervenientibus pro
fectitium sit et glosa hic verbo ex substantia concludit quod
sive lucrum licite sive illicite sit adquisitum profectitium est et
in totum ad patrem spectat. Quia tamen glosa in illicite quod
quidem satis communiter reprobatur ex l. quod servus 2 § dictat quaere
de adq. possess. l. quod autem ff. pro socio l. qui peculij § 1 de peculio
l. si pater 12 quae in fraudem creditorum trad. Iaso et alij

hic

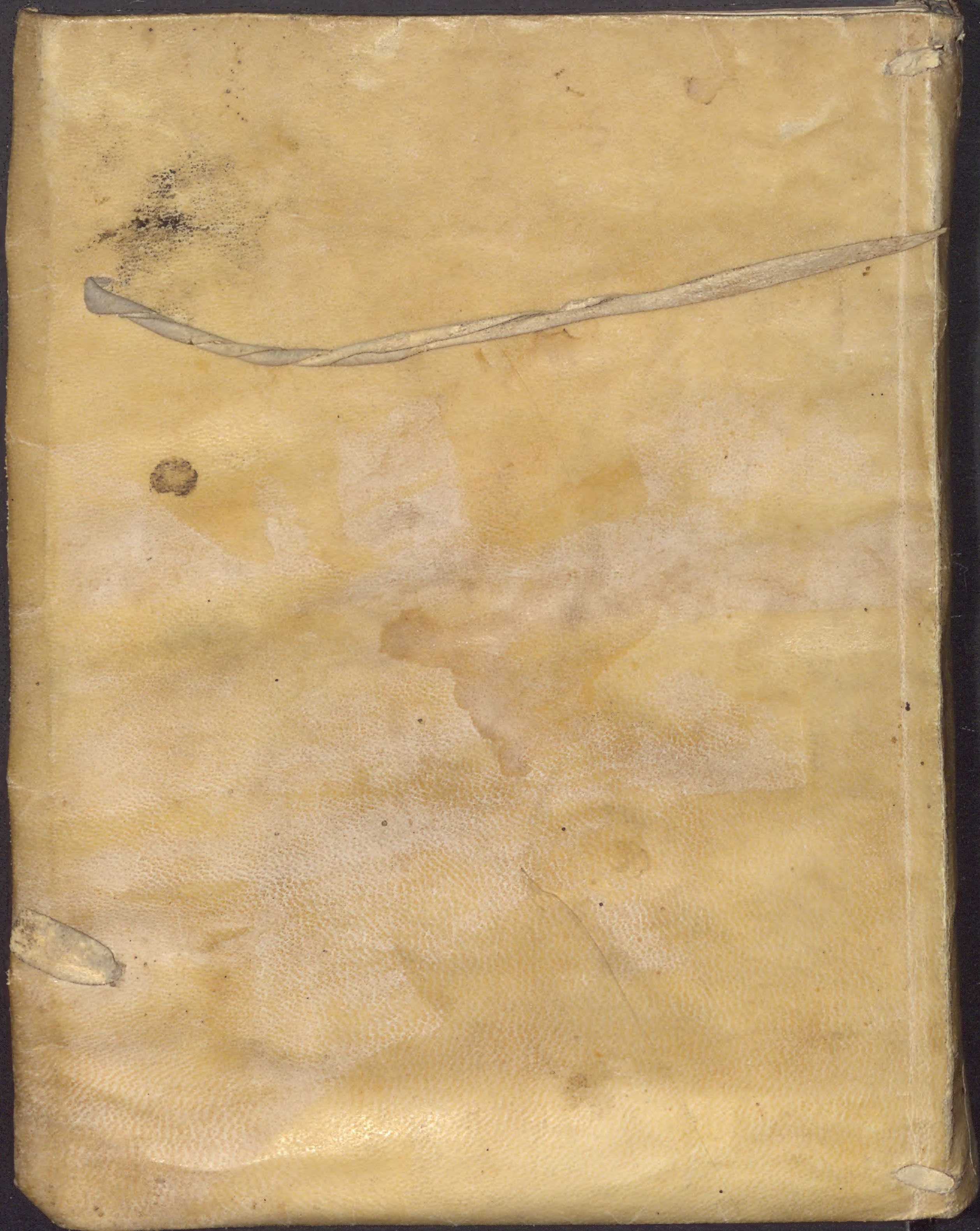
Sic Diminaldus in §° 1°. per quas personas n°. 7 1 Orosius in l. si tibi §°. si pactum n°. 2 ff. de pactis et alij plures relati a Matienzo in l. 9 glosa 2 n°. 15 libro 5 recopilationis Baeza de decima cap.° 26 n.° 3 Caldas d. verba legis n°. 118.

N.° 5° In limite 2°. quasi hi autores dicerent alij enim glosam nostram secuti ut constat ex Orosio et Caldas ubi s. Lara in l. si quis a liberis §°. sed si filius n°. 138 de liberis agnoscendis Cassaneo in consuetudinibus Burgundiae rubrica 5 §° 6° n°. 6 alij contrarium statuunt ut constat ex pluribus sicut Jasone et Deciо n°. 12 in l. illud C. de collationibus. Alij si lucrum non ex ipsa pecunia ut usurae et census sed ex industria filij proveniat dimidium eius patri aliud dimidium filio pro labore tribuendum esse opinant arguto legis si non fuerit ff. pro socio et §. primi de societate ut constat ex Antonio Gomesio in d. l. 29 n°. 24 et Velasquez a Mieres imp. n°. 20 Croto in l. frater a fratre n°. 72 Segura in l. 1 §°. si uxor uxori n°. 6. de adquirenda po ssessione Gregorio Lopez in l. 5 glosa 2 tt°. 17 p.° 4 et in l. 3 glosa 1.ª tt°. 15 p.ª 6. Alij hoc arbitrio iudicis cum certa lege prefinitum non sit relinquendum existimat arguto legis 1. de iure deliberandi cap. fin. de causis §°. 1 de oficio delegati cum talibus quam plures doctores recipiant l. 1 de oficio a mi.? eo de annis legatis quam sententiam sequitur Baldi in authentica ex testo n°. 6. C. de collationibus rerum et alij quos refert Mieres imp. n°. 21 et omnino videndus Baeza ubi s. cap.° 2°. ex n°. 9

N.° 6° Sed vero nostro glosa sententia probari debet et totum patri adquiri ut bene cum Gomesio Navarro Gregorio et alijs resolvit Mieres in p. n°. 22 quam filius in hoc casu pro certum sit protestatus vivo patre posse a liberis fratribus aliquam lucri partem aut collationem ut ad ministratoris exhorgitare cum eis gratis servire non tenentur ut docet Navarrus in manuali cap.° 17 n°. 144 Parladorius l°. cotidianarum

cap.º 19 et contrariam sententiam et alios Vmada in additionibus ad Gregorium Lopez in l. 3 tit.º 20 p.ª 2 glosa 3 Bayo d. cap.º 2 n.º 10 cum pluribus qui huius salarii taxationem arbitrio iudicis relinquendam existimat

Salmanti
Rensa
Ann. 1608